

SS • E-KPSS

JENERİK

CANLI DERS DESTEKLİ E-KPSS TÜM DERSLER SORU BANKASI

Yayın Koordinatörü
Selim IŞIK

Yazar
KOMİSYON

ISBN
978-625-6389-30-4

BASKI

© COPYRIGHT AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

Bu kitabın her türlü yayım hakkı Akademi Denizi Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

Saray Mah. Fatih Sultan
Mehmet Blv. No: 316
Kahramankazan / ANKARA

T.C. Kültür ve Turizm
Bakanlığı Sertifika No
52497

0552 518 06 06

akademideniziyayincilik@gmail.com

akademidenizi.com.tr

PODCAST

TÜRKÇE

PODCAST

COĞRAFYA

PODCAST

TARİH

PODCAST

ANAYASA

İÇİNDEKİLER

■ TÜRKÇE

5

■ MATEMATİK

69

■ TARİH

141

■ COĞRAFYA

185

■ ANAYASA

231

■ GÜNCEL BİLGİLER

255

ÇÖZÜM ALTERNATİFLERİ

Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

TÜRKÇE

E-KPSS SORU BANKASI

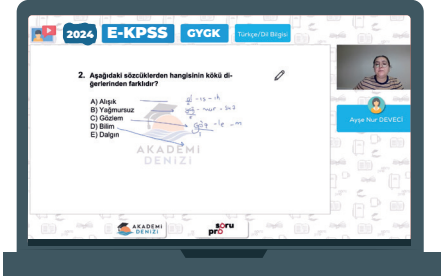
Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

1. Parçada yazar "... doğayı değil, onların insan ruhunda bıraktığı izlenimleri" duyurmaya çalıştığını söylemektedir. Öyleyse bu yazar gözleme dayalı gerçekçi bir yol değil, sezgi ve hissettirmeye yönelik coşku-lu bir tarz benimsemiştir. E seçeneği kesinlikle söylenemez.

(Cevap E)

2. "sesimizi aynı şarkıda birleştiriyorsa" sözünde geçen "birleştirmek" eylemi "bir araya getirmek", "ortak olmak" anlamlarını akla getirmektedir. "ses" ifadesi aslında hissiyat anlamında kullanılmıştır. Bu anlamlar da D seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap D)

3. Parçadaki altı çizili söz yeni, daha önce dillendirilmemiş olanı anlatmaktadır. Bu anlam örüntüsünü de A seçeneğindeki ifade tamamlamaktadır.

(Cevap A)

4. Bu tip sorularda parantez içinde verilen ifadeyi, altı çizili ifadenin yerine kullandığımızda açıklama doğruysa cümle- nin anlamında bir değişme olmaz. Burada göz önünde bulundurulması gereken en önemli noktalardan biri de cümle- nin mantıksal yapısıdır. O hâlde parantez içinde verilen ifadeleri altı çizili ifadeler yerine kullandığımızda; I, II, III ve V numaralı ifadelerde tam bir örtüşme görebiliriz. IV. ifade de ise "zekâ ve bakış açısı" ifadelerinin birbirlerinin yerine kullanılmayacağı açıktır. Zekâ birçok zihinsel yete- neğin değişik durum ve koşullarda kullanılmasıdır. Bakış açısı ise bir olayı, konuyu, düşünceyi belirli bir yönde incelemektir. O hâlde bu iki kavram birbirleri- nin yerine kullanılamaz.

(Cevap D)

5. Bu tip sorularda parantez içinde verilen ifadeyi altı çizili ifade yerine kullanmak gerekir. Eğer parantez içinde verilen ifade altı çizili ifadeyle tam anlamıyla anlam ve mantık bakımından uyuyorsa bu ifade- ler birbirlerinin yerine kullanılabilir. I, II, III ve IV. söz- ler birbirlerinin yerine kullanılabilir. V. söz ve ayrıç içindeki ifade aynı anlamı taşımadığı için anlamca örtüşmemektedir, çünkü "yapmak zorunda değilsiniz" demek yapın veya yapmayın size kalmıştır. Pa- rantez içinde verilen "yapmamalısınız" gereklilik bil- dirmektedir. Ayrıca "mutlaka" ve "yapmamalısınız" ifadesi de cümle- nin yapısına uymamaktadır.

(Cevap E)

6. Altı çizili sözün içinde geçen "gizli" sözcüğü "bilinme- yen" ifadesini akla getirmektedir. O hâlde, cümlede- ki altı çizili sözün kattığı anlam "Kelime- lerin bilinme- yen anlamlarını okuyucuya iletme" olabilir.

(Cevap B)

TEST • 1

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

7. Parçadaki “tarihin imbiğinden süzülüp gelir” sözüyle, kasabanın tarihî unsurları bünyesinde bulundurması; yani eskiye özgün nitelikleri barındırması anlatılmak istenmiştir. “Tarih” ten kasıt eski olandır.

(Cevap A)

8. D seçeneğinde “kafasından attı” sözü “unuttu, düşünmeyi bıraktı vs.” anlamlarını karşıladığı için gözlenmesi mümkün olmayan bir eylemdir.

NOT

Bu soru tipinde verilen eylemleri soyutluk–soyutluk açısından inceleyebiliriz.

(Cevap D)

9. Parçada, suya atılan taşın, suyu eskisi kadar açık göstermemesi gibi, deneyimlerin de sözcüklerle anlatılması durumunda farklılaşacağı, olduğu gibi anlatılamayacağı vurgulanmıştır. Dolayısıyla, deneyimlerin sözcüklere dökülmesi suya taş atılmasına benzetilmiştir.

(Cevap E)

10. Bir deyimın açıklamasıyla verilmesi, deyimle birlikte deyimın ne anlama geldiği, ne demek olduğunu söylemesidir. Seçeneklerdeki deyimler ve açıklamaları şöyledir:

A seçeneğinde “içi parçalanmak”, çok üzölmek

B seçeneğinde “gözö tutmak”, çok beğenmek

C seçeneğinde “hesabını bilmek”, gereksiz yere para harcamamak

D seçeneğinde “güçlük çekmek”, zorlanmak anlamındadır.

E seçeneğinde verilen “ortalığın karışması” deyiminin açıklanması cümlede verilmemiştir.

(Cevap E)

11. Bir şeye ışık tutulduğu zaman o şey görünür hâle gelir. Parçadaki bağlamda Avrupalıların ışığı kendi içine, yüzüne tutması da benliğini öne çıkarmak anlamındadır. Diğer seçenekler bir anlamı vermemektedir.

(Cevap E)

12. Parçanın genelinde İstanbul’un kayıp yapılarından bahsedilmektedir. Bu yapıların yeniden yükselmesi demek; önceden var olan ama şu anda bulunmayan bu yapıların tekrar ortaya çıkması demektir. Bu ifadeyi en iyi karşılayan seçenek “C” seçeneğidir. Artık var olmayan yapıların, okuyuculara tanıtılması ve hatırlatılması, o yapıların yeniden yükseldiğini gösterir.

(Cevap C)

CÜMLEDEKİ ANLAM ÖZELLİĞİNİ BULMA

1. V. cümlede "... en çok antika eşyalar dikkat çekiyor." deniliyor. VI. cümledeki "gümüş telkari süs eşyaları, sedef kakmalı ve aynalı sandıklar, Anadolu kilimleri..." öbekleri V'in açıklamasıdır. Buna göre, VI. cümlede anlatılanlar V. cümlenin açıklaması ise E doğru yanıttır.

(Cevap E)

3. I. cümlede, "çok güzeldi" sözüyle hoşla giden bir durumdan söz edilmiştir. II. cümlede, önceki cümlede belirtilenle ilgili açıklama (kraliçeymiş gibi davranılması) yapılmıştır. III. cümlede, daha önce belirtilenlere karşıt bir görüş (bu durumun aynı zamanda hüznün vermesi) nedenleriyle (kök salamaması, her iki üç senede bir ülke ve okul değiştirmesi) açıklanmıştır. V. cümlede, bir belirsizlik (nereye ait olduğunu bilmemesi, kendisini hep boşlukta hissetmesi) dile getirilmiştir. Ancak IV. cümlede, yabancı bir ülkedeki yaşamın özellikleri belirtilmemiştir.

(Cevap D)

2. I. cümlede, Anadolu evlerinin hepsinde görülen bir nitelikten (işlevsellik) söz edilmiştir. II. cümlede, büyüklüğünün bağlı olduğu ölçüt (ekonomik durum) dile getirilmiştir. III. cümlede, olmazsa olmaz kabul edilen öğeler (sokağa taşan cumbalar, duvara gömülü yükler, pencereler boyunca yerleştirilmiş sedirler) sıralanmıştır. IV. cümlede, iç görünüşünün bir özelliği (sade bir görünüm) belirtilmiştir. Ancak V. cümlede, başka evler örnek alınarak yapıldığı dile getirilmemiştir.

(Cevap E)

4. I. cümlede, erguvanın özellikleri (Akdeniz ikliminde yetişmesi, nisan ayının ikinci haftasında çıkması vs.) sıralanmıştır. II. cümlede, rastlanılan yerler (şehrin umulmadık sokaklarında, tepelerinde, bahçelerinde) sıralanmıştır. III. cümlede, bölgelere göre farklı isimler verildiğinden söz edilmiştir. V. cümlede, sanata konu olduğu (romanlara isminin verilmesi, şiirlerde söz edilmesi) üzerinde durulmuştur. Ancak IV. cümlede, simgesel özelliğini kaybettiği belirtilmemiştir.

(Cevap D)

TEST • 2

CÜMLEDEKİ ANLAM ÖZELLİĞİNİ BULMA

5. “Bu çağın atmosferine denk düşen bir biçim kaygısıyla parçalanmış, ayrı düşmüş çağdaşlarımla aynı yerde buluşmak istiyorum.” cümlesinde “biçim kaygısıyla parçalanmak” ifadesi olumsuz bir eleştiridir.

(Cevap D)

7. IV. cümlede, gençlere imkan sağlamanın üniversitelerin görevi olduğu belirtilmiştir. Bu içeriğe ilişkin D seçeneğinde yapılan “gençlerin uygun şartları nasıl hazırlayacakları anlatılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

(Cevap D)

6. *İnternet* söyleşilerinin anlatıldığı bu parçanın III. cümlesinde soru sorma ve gözlemin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Buna göre C seçeneğinde dillendirilen, “Öncelikli yönleri belirtilmiştir.” ifadesi yanlıştır.

(Cevap C)

8. A seçeneğindeki “ama” bağlacı kendinden önceki yargının olumlu, sonraki yargının olumsuz olduğunu anlatmaktadır. Aynı zamanda “ilgisizdi” sözü de eleştiri anlamını kuvvetlendirmektedir.

—PUAN KÜPÜ—

Eleştiri, bir sanatçının, bir eserin yahut bir kavramın hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle değerlendirilmesidir.

(Cevap A)

CÜMLEDEN ÇIKARILABİLECEK KESİN YARGIYI BULMA

1. Türkiye Cumhuriyeti'nde çok partili hayata ilk geçiş denemesi Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'nin kurulmasıyla gerçekleştiyse, sözü edilen parti Türkiye Cumhuriyeti'nde kurulan ikinci partidir.

(Cevap C)

2. Verilen cümledeki "artık" kelimesi "Şirket son dönemde kapsama alanını genişletmiştir." yargısının kesin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kelime kapsama alanının önceden daha az olduğunu göstermektedir.

(Cevap A)

3. B takımı iki hafta sonra yeniden galip geldiğine göre en az iki karşılaşma yapmıştır. Diğer seçeneklerdeki ifadeler olası sonuçlardır.

(Cevap B)

4. Depresyonun şu anki verilere göre en yaygın olarak görülen hastalıklar arasında 4. sırada olması ve gelecek 10 yıl içinde en çok görülen ikinci hastalık olmasının öngörülmesi "Depresyona yakalanan kişi sayısı her geçen yıl artmaktadır." kesin yargısının dayanağıdır. Diğer seçenekler kesin yargı niteliğinde değildir.

(Cevap C)

5. Mardin tarihi ve mimari sit alanı olarak dünyanın üçüncü şehri olduğuna göre, "Mardin'in birçok yerinde yöreye özgü tarihi yapılara rastlamak mümkündür." yargısı kesindir.

(Cevap A)

TEST • 3

CÜMLEDEN ÇIKARILABİLECEK KESİN YARGIYI BULMA

6. Cümle veya parçadan çıkarılabilecek kesin yargı den-
diğinde daima sorudaki metne bağlı kalınması ge-
rektiği asla unutulmamalıdır.

Sorudaki cümlede “rakiplerinkinden % 60 daha faz-
la süt ---” ifadesinden “piyasadaki süt oranı en yük-
sek peynir---” yargısı kesin olarak çıkarılır. Diğer se-
çeneklerde cümlede verilmeyen bilgilerle yorum ya-
pılmıştır.

(Cevap B)

8. Sorudaki cümlede “futbolcunun bu maçta attığı son gol” ifadesinden D seçeneğindeki “Bu futbolcu bu maçta birden fazla gol atmıştır.” yargısı kesin olarak çıkarılır.

(Cevap D)

7. Sorudaki cümlede “---- sinema izleyicisinin en fazla ilgi gösterdiği yapımların başında korku ve komedi filmleri geliyor” ifadesinden E seçeneğindeki “Korku ve komedi filmleri başka türlerden daha çok izlenmektedir.” yargısı kesin olarak çıkarılır.

(Cevap E)

9. Sorudaki cümlede “---- kadın müşterilerin %80'inin bu yeni ürünü denediği ---” ifadesinden A seçeneğindeki “Ankete katılanların bir kısmı bu ürünü hiç de- nememiştir.” yargısı kesin olarak çıkarılır.

(Cevap A)

CÜMLE OLUŞTURMA

1. Soruda numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulmak için sözlerin şöyle sıralanması gerekir: "Uluslararası şiir festivali ülkenin usta şairlerinin yanı sıra dünya şiirinin önde gelen isimlerini de dinleyicilerle buluşturuyor." Buna göre, III ile numaralanmış söz baştan ikinci sırada olur.

NOT

Bu tip sorularda yüklem yer aldığı söz sonucudur. Ayrıca tamlamalar ve söz grupları bölünmez kuralı uygulanarak daha hızlı sıralama yapılabilir.

(Cevap C)

2. Numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturmak için doğru sıralama, "Bugüne kadar oynadığı kötü adam rolleriyle adını duyuran aktör yeni projesinde farklı bir rolle karşımıza çıkıyor." şeklinde olmalıdır. Böylece II ile numaralanmış söz baştan ikinci olur.

(Cevap B)

3. Soruda numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturmak için sözler şöyle sıralanmalıdır: "Bilim adamları denizlerin kirlenmesi nedeniyle dünya genelinde tehdit altında olan mercan resifleri için erken uyarı sistemlerinin kurulmasını önerdiler." Buna göre, I ile numaralanmış söz baştan üçüncü sırada olur.

(Cevap A)

4. Verilenlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulduğunda sıralama, "Yabancı dilde yazılmış bilimsel eserlerin çevirisinde dikkate alınan nokta çevirinin sanat değeri değil bilimsel gerçekliğe uygunluğudur." biçiminde olmaktadır. Buna göre, IV ile numaralanmış söz baştan üçüncü sırada olur.

(Cevap D)

5. Numaralanmış sözleri kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde sıralarsak I ile numaralanmış söz baştan dördüncü sırada yer alır: "İlk birkaç cümlesinden itibaren okuru sayfalarının içine çeken kitabı insan elinden bırakmadan bir çırpıda okumak istiyor."

(Cevap A)

6. Soruda numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulmak için sözlerin şöyle sıralanması gerekir: "Ortalığı kasıp kavuran büyük yangından sonra Avrupalılar Galata ve Pera'da boşalan alanlarda ticarete yönelik binalar inşa etmeye başladılar." Buna göre, V ile numaralanmış söz baştan dördüncü sırada olur.

(Cevap E)

7. Soruda numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturmak için sözlerin şöyle sıralanması gerekir: "O, kendine has oyunculuğuyla sadece dramalarda değil komedilerde de başarılı olduğunu ispatlamıştır." Buna göre, III ile numaralanmış söz cümleinin başına getirilmelidir.

(Cevap C)

8. Numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturmak için doğru sıralama: "Bu sergide yer alan eski otomobil koleksiyonunu görünce insan birinin direksiyonuna geçip bir fotoğraf çektmekten kendini alıkoyamıyor." şeklinde olmalıdır. Böylece, V ile numaralanmış söz baştan üçüncü sırada olur.

(Cevap E)

9. Soruda numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturmak için sözler şöyle sıralanmalıdır: "Doğa koruma çalışmalarının önemli sonuçlarından biri, Amerikan turnalarının avlanma ve yaşam alanı tahribatı yüzünden 41'e düşen sayısının 500'e kadar yükselmesidir." Buna göre, I ile numaralanmış söz baştan ikinci sırada olur.

(Cevap A)

10. Verilenlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulduğunda sıralama: "Yenilikçi bir padişah olan Sultan Abdülmecit tarafından mimar Garabet Balyan ve oğlu Nikoğos Balyan'a inşa ettirilen Dolmabahçe Sarayı hızla büyümekte olan kentin silüetini de değiştirmiştir." biçiminde olmaktadır. Buna göre, III ile numaralanmış söz cümleinin başına getirilmelidir.

(Cevap C)

11. Numaralanmış sözleri kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde sıralarsak I ile numaralanmış söz baştan dördüncü sırada yer alır: "Mayıs ayının ilk haftasında düzenlenen kukla festivalinde ipli kuklaların yanı sıra el animasyonları ve gölge oyunu gösterileri de sergilendi."

(Cevap A)

12. Soruda numaralanmış sözlerle kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulmak için sözlerin şöyle sıralanması gerekir: "Çalışmalarında ana malzeme olarak insanı kullanan ressamın yaşamın hüznü ve karamsar yanından çok keyifli yanını ele aldığını görüyoruz." Buna göre, III ile numaralanmış söz cümleinin başına getirilmelidir.

(Cevap C)

CÜMLE VEYA PARÇADA BOŞLUK TAMAMLAMA

1. Cümlede çardakların işlevinden söz edilmektedir. Boş bırakılan yeri C seçeneğiyle tamamladığımızda çardakların bizi güneş ışınlarından ve rüzgâr gibi etkenlerden koruduğu anlatılmış olur. Bu bağlam da kompozisyonu tamamlamaktadır.

PUAN KÜPÜ

Boşluk tamamlama sorularında boşluklardan önceki ve sonraki bölümlerin anlam örüntüleri, olumluluk-olumsuzluk, sebep-sonuç vs. yönlerden tespit edilmelidir.

(Cevap C)

2. Parçayı en uygun biçimde tamamlayan sözleri bulabilmek için seçeneklerde verilenlerin anlamlarına dikkat etmeliyiz: "... çok başarılı biçimde alarm verebilir" anlamca uygun düşmeyecek; "... bununla çaresiz kalıyorsanız", "... bununla kaygılanıyorsanız" seçenekleri akışı bozacaktır; "aşık atmak" deyiminin de parçayla anlamca ilgisi yoktur. Parçayı en uygun biçimde tamamlayan seçenek B'dir.

(Cevap B)

3. Cümlelerin akışına göre boş bırakılan yerlere getirilecek sözler hem koşul ilişkisi kurmalı hem de cümleyle anlamca uygun olmalıdır. Buna göre cümle, "Doğadaki bilgelik fark edilip anlaşıldıkça, bireyin ve kültürün bilgeliği de gelişir." biçiminde tamamlanmalıdır.

(Cevap A)

4. Soruda eğitim için yapılan harcamaların en değerli yatırım olarak görülmesi gerektiği belirtiliyor. Cümledeki "yatırım" sözcüğü "gelecek" kavramını çağırıştır. B seçeneğinde de bu anlam söz konusudur.

(Cevap B)

5. Bu tarz soruları çözerken sorunun seçeneklerine bakmadan cümlelerin akışını tahmin etmeye çalışmalıyız. Soruda yapının daha ilk sayfasından okuyucu üzerinde bıraktığı etkiden söz ettiği anlaşılmaktadır. Cümleyi bu anlamda tamamlayan seçenek ise A'dır.

(Cevap A)

6. Eski bilgileri dokunulmaz sayıp bu bilgileri yeni nesillere aktarmaya çalışmakla anlatılmak istenen "kalıplaşmış düşüncelere" sahip olmaktır. Buna en yakın ifade ise "donup kalmış" sözüdür.

(Cevap D)

7. Parçadaki en önemli ipucu "çocuğu olayın içinde yaşatmak" sözüdür. Bu ifade "görülebilen / somut" kavramını çağırştırmaktadır. "Önemini" ve "amacı" sözcükleri de parçayı anlam bakımından tamamlamaktadır.

(Cevap E)

8. Cümlede, sözü edilen ulusların kültürlerini yansıtan sayısız "eser" bırakarak tarihin "derinliklerine" çekildikleri ifade edilmek istenmiştir. Diğer seçenekler anlamca uygun düşmemektedir.

(Cevap A)

TEST • 5

CÜMLE VEYA PARÇADA BOŞLUK TAMAMLAMA

9. Parçanın ilk cümlesinde, kimsenin inkar etmediği (yadsımadığı) bir durumdan; ikinci cümlesinde de şaşıl-maması gereken bir gerçekten (sevmekte zorlanma-ma) söz edilmektedir.

(Cevap B)

12. Parçaya bakıldığında “müzelerdeki ziyaretçi sayısı, bale, opera, tiyatro ve sinema” kültürel yaşamla ilgili kavramlardır. Parçada da zaten bunların zayıflığından yakınılmaktadır.

(Cevap B)

10. Bu tip sorularda kelimelerin diğer kelimelerle ilişkisine bakılmalıdır. Seçeneklere bakıldığında en mantıklı seçenek A seçeneğidir. Cümledeki sebep-sonuç ilişkileri en önemli ipuçlarıdır.

(Cevap A)

13. Bu tarz sorularda sözcüklerin zihnimizde uyandırdığı çağrışımlardan yararlanmalıyız. Nitekim bu soruda “renklerle” “ressam” ve “seslerle” “müzisyen” sözleri birbirini anlamca düşündürmektedir.

(Cevap B)

11. Seçenekleri yerleştirdiğimizde en uygun olan C seçeneğidir. Çünkü anlam örüntülerinin kurgusal bağlarını bu ifadeler tamamlamaktadır.

(Cevap C)

14. Cümleye göre Prens Adaları ve Kızıl Adalar sözü edilen adalar grubuna tarih boyunca verilen isimlerdir. Böylece boş bırakılan yere “adlandırılan” sözü getirilmesi uygun olacaktır.

(Cevap C)

EŞ VE YAKIN ANLAMLI CÜMLELER

1. Soruda yazılı belgeler olmadan sağlıklı sonuçlara ulaşamayacağı ifade ediliyor. Bu görüşün dayanağı olarak C seçeneği gösterilebilir; çünkü C seçeneğinde yazılı belgelerin somutluğunun yanlış yargılara varılmasını önleyeceği belirtiliyor.

(Cevap C)

2. Cümlede bir işi enine boyuna düşünmeden, aklın denetiminden geçirmeden yapmanın yanlış olduğu vurgulanıyor. Aynı düşünceye B seçeneğinde de rastlanmaktadır.

(Cevap B)

3. Cümlede yazabilmenin koşulu olarak insanın kendisini tanıması gerektiği anlatılmaktadır. A seçeneği de bu görüşü desteklemektedir.

(Cevap A)

4. Soruda bir yazarın kendinden öncekilerin izinden giderek özgünlüğe ulaşabileceği anlatılmaktadır. Bu düşünceden de B seçeneğindeki genellemeye ulaşılabilir.

(Cevap B)

5. Cümlede başarıya ulaşmanın kolay olmadığı, insanların sürekli kendisini aşması, daha iyiyi hedeflemesi gerektiği anlatılmaktadır. A seçeneği de bu düşünceyi içermektedir.

(Cevap A)

6. Soruda dışarıda hayatın nasıl geçtiğini anlamak için sokakları dolaşmak gerektiği anlatılıyor. E seçeneğinde de aynı düşünce dile getirilmiştir.

(Cevap E)

7. “Deneyim en zorlu öğretmenlerden biridir.” sözüyle deneyim öğretmene benzetilerek yaşananların ders verici gücü vurgulanmak istenmiştir.

(Cevap C)

8. Verilen cümlede, okunduktan sonra okurunda farklılığa yol açmayan bir kitabın başarısız olduğu anlatılmaktadır. Buna göre, bir kitabın başarılı olma koşulu E seçeneğinde belirtildiği gibi okurun düşünce ya da yaşamında bir değişikliğe neden olmasıdır.

(Cevap E)

9. Yazar, yapıtının birçok bilmece-bulmaca ve zeka oyununu içerdiğini bu nedenle de anlaşılmasının kolay olmayacağını anlatmak istenmiştir.

(Cevap D)

10. Soruda her sanat dalının kendine özgü nitelikleri olduğu, bununla birlikte sanat dallarının birbirlerinden etkilendiği anlatılmak istenmiştir.

(Cevap A)

11. Cümlede şehirde yaşayan insanların birbirleriyle iletişim kurmadıklarından, ilişkilerin zayıfladığından ya-
kınılmaktadır. B seçeneği de şehirlerle ilgili aynı düşünceyi iletmektedir.

(Cevap B)

12. Soruda verilen başlıkta açık bir şekilde buzulların erimesinden bahsediliyor. Bu da A seçeneğinde geçen “küresel ısınma” konusuyla ilgilidir.

(Cevap A)

ANLATIM BİÇİMLERİ VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

1. Parçadaki “İzmir’in burnunun dibindedir Seferhisar.” cümlesi (yüklemi sonda bulunmadığından) devriktir. Bu cümle konuşma üslubunu anımsatmaktadır. “Burnunun dibi”, “bir şeye çok yakın olma” anlamına gelen bir deyimdir. Parçanın sonundaki “olsa gerek” sözü, tahmin anlatmaktadır. Parçada betimleme ağır basmaktadır, bu nedenle somut bir olaydan pek söz edilemez. Buna göre “Olaylar oluş sırasına göre verilmiştir.” yargısı da yanlıştır.

(Cevap B)

3. Parçada Maraş dondurmacısının hareketleri oluş sırasına göre verilmiştir. “Olağanüstü” ve “dev” gibi öznel ifadelerle abartmaya başvurulmuştur. Görme ve tatma duyularıyla algılanan ayrıntılardan yararlanılmıştır. Ancak düşünceler örneklerle somutlaştırılmamıştır.

(Cevap D)

2. Verilen parçanın anlatımında olasılık yoktur. Diğer seçeneklerdeki kavramların karşılıklarını şöyle gösterebiliriz:

- B → Erkenden yola çıktım
C → Havanın keyfi yoktu
D → Kıvrıla kıvrıla
E → Yeşil bir halı gibi uzanan

(Cevap A)

4. A’da, dağların “Yolun sonu!” diye bağırması kişileştirmedir.

B’de, “uzun mu uzun” derken ikileme kullanılmıştır.

C’de, ağaçlar masanın etrafındaki vazoya benzetilmiştir.

E’de, iniş çıkışların yükselti havası vermesi, biraz nefeslenmek gerektiğinin belirtilmesi yazıya kişisel duyguların katıldığının göstergesidir.

Parçada sözde soru cümleleri kullanılmamıştır.

(Cevap D)

5. Parçadaki “Dünyada, geçmişi daha eskiye dayanan başka tapınak yok.” gibi cümleler tapınakların ait olduğu dönemle ilgili karşılaştırma anlamı taşımaktadır.

(Cevap B)

7. I. paragrafta sözün gönülden çıkması ve söylenen söze, söyleyen kişinin inanması gerektiği söylenerek “içtenlik” kavramına vurgu yapılmıştır. II. paragrafta kolay anlaşılma, okuyucunun bulmaca çözmek zorunda kalmamasından söz edilerek “duruluk” vurgusu yapılmıştır. III. paragrafta “anlatımda başkalarına benzememeye çalışmak” sözüyle de “özgünlük” kavramına vurgu yapılmıştır.

(Cevap A)

6. Parçada farklı (kurallı, devrik gibi) cümle türleri kullanılmıştır. “Küçük karabataklar, kırlangıçlar, küçük ve büyük akbalıkçılar...” cümlesiyle sayıp dökmelerden yararlanılmıştır. “Görür görmez” sözü ikilemedir. “O da ne?”, “İşte” gibi sözlerle anlatıma konuşma havası katılmıştır. Ancak parçada kanıtlanabilir veriler kullanılmamıştır.

(Cevap E)

8. Parçadaki “Hele bir de dolunay, alaca karanlıkta karşıdaki adanın üstünden dev bir balon gibi yükselmeye görsün...” cümlesi eksilteli cümleye örnektir. Yemyeşil bağların eylül güneşinin sarı ışıkları üstündeki anı koşula bağlanarak ressamların tablolarındaki manzaralara benzetilmiştir. “Yemyeşil bağlar” pekiştirmeli sıfat örneğidir. Ancak parçada yinelemelere yer verilmemiştir.

(Cevap E)

PARAGRAF OLUŞTURMA

1.

NOT

Bu soru tipinde önce giriş cümlesi bulunmalıdır. Ardından şekil ve anlam bakımından cümleler arasındaki ilişki takip edilip sıralama yapılmalıdır.

Öncülde verilen cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak şekilde sıralandığında: III - I - II - V ve IV şeklinde sıralandığında baştan üçüncü "B" seçeneği olacaktır.

(Cevap B)

2. Verilen cümlelerle anlamlı bir bütün oluşturulması için cümlelerin V - III - IV - I - II biçiminde sıralanması gerekmektedir. Buna göre I. cümle baştan dördüncü sırada olacaktır.

(Cevap A)

3. Cümlelerdeki ipuçlarına ("resimden anlamak", "görmekle anlamak arasında bir fark", "ben bu farkın bilincine", "aslında bu bilince varmak" gibi) bakıldığında cümlelerin I - IV - III - V - II biçiminde sıralanması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre IV. cümle baştan ikinci sırada olacaktır.

(Cevap D)

4. Verilen cümleler dikkatle okunduğunda sözü edilen yarışma ve şenlikle ilgili bilgilerin aktarıldığı anlamlı bir parça oluşturmak için cümlelerin IV - II - V - I - III biçiminde sıralanması gerektiği anlaşılmaktadır. Buna göre V. cümle baştan üçüncü sırada olacaktır.

(Cevap E)

5. Parçaya baktığımızda III. cümle parçanın başındaki cümlelerin sebebi durumundadır. 1. boşluğa III. cümle; I. cümle “dışarıda yavaş yavaş çayını yudumlamasını” bir tahmine bağladığı için 2. boşluğa 1. cümle; II. cümle ise sorulan bir soruya yine kendisi tarafından verilen bir cevap niteliği taşıdığı için 3. boşluğa uygundur. Seçenekleri incelediğimizde sıralamamız “D” seçeneği olmalıdır.

(Cevap D)

7. Paragraf oluşturma sorularında yapılacak ilk şey, paragrafın giriş cümlesini tespit etmektir. Verilen cümleleri incelediğimizde giriş cümlesi olmaya en uygun cümle olarak I. cümleyi görüyoruz. Çünkü diğer cümleler hem şekil hem de anlam bakımından giriş cümlesi olmaya uygun değildir. I. cümlelerin karşılaştırma ilgisiyle devamı III. cümledir. III. cümleyle yol ve dağ kıyaslanmıştır. Bunun devamında dağla ne zaman karşılaşıldığının anlatıldığı V. cümle gelmelidir. Bundan sonra ortaya çıkaran sıralama: I – III – V – II – IV şeklindedir. Baştan üçüncü cümle V. söz olmalıdır.

(Cevap E)

6. I cümlede Amerikalı bilim insanlarının bir konuda geliştirdikleri iki endeks olduğundan söz edilmektedir. Diğer cümlelerde de sırasıyla bu endekslerle ilgili açıklamalar yapılmaktadır. Buna göre cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için ise sıralamanın I-V-II-III-IV biçiminde olması gerekmektedir. Böylece II. cümle baştan üçüncü sırada olacaktır.

(Cevap B)

8. Konuyu ortaya atar nitelikteki en uygun cümle IV. cümledir. IV cümlede geçen “yürüyüş” sözüne gönderme olan “Bu yürüyüşteki” sözü ise IV. sözün devamı olmalıdır. Buna göre sıralama şöyle olabilir: IV – II – V – III – I

(Cevap B)

ANLAM BÜTÜNLÜĞÜNÜ BOZAN CÜMLEYİ BULMA

1.

PUAN KÜPÜ

Bir paragrafta cümleler zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. Konu dışına çıkan, kendinden önceki ve sonraki cümleyle bağlantı kuramayan cümleler parçanın anlam bütünlüğünü bozan cümledir.

Parçada hemofili hastalığının sebebi ve özellikleri hakkında bilgi verilmiş. V. cümlede konu dışına çıkılarak anlam akışı bozulmuştur. Bu parçanın konusu Çarlık Rusyası'nın tarihi değildir.

(Cevap E)

2. Parçada *İlyada* ve *Odeysseia* destanları hakkında bilgi verilmiş. V. cümleye kadar bu destanların içeriği hakkında bilgi verilmiş. V. cümlede konu dışına çıkılarak savaşın yapıldığı yer hakkında bilgi verilmiş, böylece parçanın anlam bütünlüğü bozulmuştur.

(Cevap E)

3. Parçada pil tüketiminden ve atık pillerin zararlarından söz edilmiş. III. cümlede bir tehlikeden söz edilmiş, V. cümlede de "Bu tehlike..." ifadesiyle III. cümleye işaret edilmiştir. IV. cümlede ise başka bir şeyden söz ederek parçanın anlam bütünlüğünü bozmuştur.

(Cevap D)

4. Parçada Viyana Sebze Orkestrası hakkında bilgi verilmiştir. I. ve III. cümlede müzik aletlerinin sebzelerden yapıldığı bilgisi verilmiş. II. cümlede farklı bir konudan söz edildiği için parçanın anlam bütünlüğü bozulmuştur.

(Cevap B)

5. Parçada kuş gözlemciliğinden, bu gözlemcilerin yaptığı çalışmalardan, çalışmaların doğa bilimcileri için veri tabanı oluşturduğundan söz edilmiş, kuşlara ilişkin yayınlanan rapor ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. II. cümlede konu dışına çıkılarak parçanın anlam bütünlüğü bozulmuştur.

(Cevap B)

6. Anlam bütünlüğünü bozan cümle sorulduğunda bizden aslında verilen metnin "konu"sunu bulmamız istenmektedir. Dolayısıyla konuyla ilgisiz cümle anlam bütünlüğünü bozar. Sorudaki metnin tamamına baktığımızda, bir kitabın içeriğinden bahsedildiği görülür. Öyleyse konu "*Kayıp Kitaplar Kitabı*" adlı eserdir. V. cümledeki içerik ana konuyla ilgili değildir. Dolayısıyla anlam bütünlüğünü bozar.

(Cevap E)

TEST • 9

ANLAM BÜTÜNLÜĞÜNÜ BOZAN CÜMLEYİ BULMA

7. Bu metinde bize Moulin Rouge adlı kabareden bahsedilmektedir. I, II, III ve V. cümlelerde bu konuyla ilgili bilgiler verilmiştir. Ancak IV. cümle Paris'in genel kabare tarihi ile ilgili olup anlam bütünlüğünü bozmaktadır.

(Cevap D)

8. Parçanın konusu kurgan mezarlardır. I, II, IV ve V. cümlelerde direkt olarak kurganlarla ilgili bilgiler mevcuttur. III. cümlede ise kurganlarla ilgili araştırma yapan bilim adamlarına değinilmiştir. Dolayısıyla asıl konudan sapma vardır.

(Cevap C)

9. Parçada II. cümleden itibaren deneme türü ve özelliklerinden bahsedilmektedir. I. cümlede ise deneme sözcüğünün anlamına değinilmiştir.

(Cevap A)

10. Parçada Alibeyköy Barajı ile ilgili bilgi verilmektedir. IV. cümle ise barajla hiç ilgili olmayıp su kaynaklarının azalmasıyla ortaya çıkan tehditle ilgilidir. Buna göre IV. cümlelerin anlam akışını bozduğunu söyleyebiliriz.

(Cevap D)

11. Parçada 1950'li ve 1960'lı yılların film ve şarkıları, özellikle bu dönemin nostaljisi anlatılmaktadır. III. cümlede ise genel bir nostaljiden bahsedilmiş olup 50'li ve 60'lı yıllarla ilgili hiçbir şey yoktur. Nostaljinin parçadaki bağlamının dışına çıkıldığı için anlam zincirinin bir halkası III. cümleyle kopmuştur.

(Cevap C)

12. "İnovasyon" kavramının açıklandığı bu parçada bu sözcüğün nasıl yazılması gerektiğini belirten II. cümle, parçanın anlam bütünlüğünü bozmuştur.

PUAN KÜPÜ

Bu tarz sorularda konuya bakış açısının değiştiği cümleyi tespit etmek gerekmektedir.

(Cevap B)

PARAGRAFTAKİ BOŞLUĞU ANLAM BAKIMINDAN EN UYGUN BİÇİMDE TAMAMLAMA

1.

NOT

Paragraf tamamlama sorularında parçanın genel anlam akışıyla boşluktan önceki ve sonraki kısım çok iyi tahlil edilmelidir.

Parçada ülkemizin UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girebilecek doğal ve tarihi güzellikler açısından zengin olduğu söylendikten sonra, bu listede daha fazla unsurla yer almanın kendi elimizde olduğu söylenerek bunun için bilinçlenmemiz ve çalışmamız gerektiği anlatılmak istenmiştir. Bu yüzden boş bırakılan yere B seçeneğindeki ifade getirilmelidir.

(Cevap B)

3.

Tamamlanması istenen cümleye dikkat edildiğinde bilgilerin geri dönüşü olmaksızın gitmesi olumsuz bir durumu ifade eder. Fakat B, C ve E seçeneklerinin ikinci sözleri tam manasıyla olumsuzluk içermediğinden elenir. A seçeneğinde ise bilgisayara önem verilmemesi ikinci cümlede verilen emek ve zaman harcanarak oluşturulan bilgilerin yitip gitmesi gibi bir olay için yüzeysel sebep olarak kalır. Bu yüzden D seçeneği en uygun seçenektir.

(Cevap D)

2.

Parçada Antik Dönem'de tiyatroların yaygınlığı ve genişliğinden, Avusturyalıların opera ilgisinden ve İngiltere'de nüfusun yarısının kütüphanelere üye olduğundan söz edilmiştir. Demek ki parçanın sonuna kültürel yaşamın, toplumsal değişme ve kalkınmanın en önemli yönü olduğunu ortaya koyan bir ifade getirilmelidir.

(Cevap A)

4.

İncelenen kitapta yazar, tek bir gerçeğin dört farklı kişi tarafından nasıl algılandığını, nasıl dört farklı biçime büründüğünü işlemektedir. Aynı olayın dört kişinin ruhsal süzgecinden geçirilmesi ve algısal olarak kişiden kişiye değişebilirliği, kitabın bir gerçeği okura kaç farklı biçimde sunabileceğini gösterir. Bu da B seçeneğini doğru yanıt kılar.

(Cevap B)

5. Soruyu tamamlamaya yine ikinci bölümden başlasak sonuca daha kolay ulaşabiliriz. Tamamlanacak ikinci kısımda uzman olabilmek için illaki eser üretmek, eleştiride bulunabilmek, zaman ayırmak, okumak gereklidir. Ama bir konuda uzman olabilmek için bunların başında bilgi birikimine sahip olmak en temel şarttır. Bundan dolayı bilgi birikimi diğer seçenekleri kapsar ve cümleyi tam anlamıyla eksiksiz kılar.

(Cevap A)

7. Parçanın tamamında yazar kendi fikrini ortaya koymuş ve “ben dili” kullanmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli şey yazarın genel itibarıyla olumsuz görülen bir şey olumlu görmesidir. Yazar sürekli olaya olumlu yanlarıyla bakmaktadır. Paragraf A, B, D ve E seçenekleriyle tamamlanamaz. C seçeneğinde hem ben dili kullanması hem de genel olarak bir şeyin fazla yapılmasının zararlı olabileceği kanısı parçayı tamamlamaktadır.

(Cevap C)

6. Parçaya baktığımızda yazar “değil” diyerek boşluk bırakmış ve ardından olayı örnek vererek somutlaştırmıştır. O halde olumsuz ifade ve ardından gelen örnek cümleyle cümle tamamlanacaksa en uygun seçenek C olur. Parçada bir yanlışlıktan söz edildiği için olumsuzlukla biten ifadenin ardından “ama” ile devam edip bu düşüncenin yanlışlığına payı verilmiş, sonra ise bu yanlışlığa bağlı olarak olay örnek verilerek daha anlaşılır hale getirilmiştir.

(Cevap C)

8.

PUAN KÜPÜ

Bu tür sorularda boşluğa gelebilecek en uygun ifadeyi bulurken, seçeneklerdeki ifadenin cümlelerin ya da parçanın anlam ve mantığına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Parça ya da cümle tamamlanırken anlamlı bağdaştırma yapmak çok önemlidir. Anlamlı bağdaştırmada boşluğa gelebilecek en uygun seçenek belirlenirken cümlelerin ya da parçanın vermek istediği mesaja, boşluğa gelebilecek en uygun ifadenin parçayı veya cümleyi dil ve düşünce yönüyle tamamlamasına dikkat edilir.

Bu bilgiler ışığında parçaya baktığımızda boşluktan önce İznik'in özellikleri sıralanmış fakat boşluktan sonra “İznik böyle anlatılmaz.” denilerek bir eksiklikten söz edilmiştir. Eksiklikle ilgili ifadeyi aradığımızda ise karşımıza sadece D seçeneği çıktığı için doğru yanıt bulunmuş olur.

(Cevap D)

PARAGRAFI İKİYE BÖLME

1. İlk üç cümlede kuraklığın tarih boyunca yol açtığı olumsuzluklardan söz edilmektedir. IV. cümleden itibaren kuraklığın Mısır için (tarihi eserler açısından) olumlu bir yönünün olduğu vurgulanmaktadır. Böylece parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf IV. cümleyle başlar.

(Cevap B)

2. Parçanın ilk dört cümlesinde yazın gelmesiyle ortaklıkta kimsenin kalmadığından söz ediliyor. V. cümleden itibaren dostluk kavramı üzerinde duruluyor. Buna göre, parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf V. cümleyle başlar.

(Cevap D)

3. Parçadaki ilk dört cümlede, Türkçenin Ural – Altay dil ailesi içindeki yeri ve bu dil ailesinin özellikleri hakkında bilgi verilmektedir. Ancak V. cümleden itibaren Ural – Altay dil ailesinin iki kola ayrıldığından ve Türkçenin hangi kola ait olduğundan bahsedilmektedir. Buna göre parça, iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf V. cümleyle başlar.

(Cevap D)

4. Paragraf bir bütünlük taşır. Duygu ve düşünce bakımından birdir. Düşünce ve duygunun değiştiği yerde yeni bir paragraf oluşturmak gerekir. Parçada I, II, III numaralı cümlelerde bir yönetmen ve onun çekmiş olduğu bir filmde söz etmektedir. Buradaki her cümle birbirinin devamı niteliğindedir. IV. ve sonrası cümlelerde ise olayın yönü değişmiştir. Bu sefer yabancı sözcükler ve Türkçe sözcükler arasındaki kullanımdan söz edilmektedir.

(Cevap B)

5. Parçadaki ilk dört cümlede, bağ bozumu mevsiminde köylülerin durumuyla ilgili izlenimler aktarılmaktadır. Ancak V. cümleden itibaren bağ bozumunun tarihiyle ilgili bilgi verilmektedir. Buna göre parça, iki paragrafa bölünmek istenirse ikinci paragraf V. cümleyle başlar.

(Cevap D)

6. Bu tür sorularda konunun değiştiği cümleyi doğru tespit etmek gerekir. Anlam bütünlüğüne sahip bir paragrafta konu tektir. Yeni bir konu, yeni bir paragraf demektir. Verilen parçanın IV. cümlesine kadar ünlü biriyle mektuplaşmanın o kişinin iç dünyasını tanımak için yeterli olmadığı belirtilmiştir. IV. cümleden itibaren sanatçıların her zaman aynı ruh hâline sahip olmadıkları söylenerek yeni bir konuya geçilmiştir. Buna göre bu parça iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragrafın IV. cümleyle başlaması uygun olacaktır.

(Cevap C)

7. Yazar I. ve II. cümleye kadar genel bir görüş bildirerek insanların ortak paylaşımları olan havadan, sudan, güneşten, mevsimlerden söz etmektedir. Ancak III. cümlede “Beni yaşamımda şaşırtan bir çok şey olmuştur.” diyerek özel bir duruma geçmektedir.

(Cevap B)

8. V. cümleye kadar İstanbul hakkında yazılmış yerli ve yabancı kitaplarla bu kitapların konularından söz edilirken V. cümlede son yıllarda çıkan kitaplardan söz edilerek yeni bir konuya giriş yapılmıştır.

(Cevap D)

9. V. cümleye kadar konuşan kişi kendi özelliklerinden söz etmiştir. V. cümle ve sonrasında ise adil davranma konusu ele alındığından bu cümleden (V. cümle) itibaren ikinci bir paragraf başlatılabilir.

(Cevap D)

10. Parçayı ikiye bölme son yıllarda sıkça sorulan soru tiplerindendir. Aslında bu soru tipi ile akışı bozan cümleyi bulma soruları bir anlamda aynıdır. Bu iki soru tipinde de konunun farklılaştığı cümleyi bulmak esastır. Buna göre paragrafta her cümle bir öncekini destekler ve her cümle arasında anlam ilişkisi bulunur. Buna bağlı olarak I, II, III. cümlelerde kahvenin içilme şekline söz edilirken IV. cümlede kahvenin faydaları sıralanmıştır. Hâliyle IV. cümleden itibaren parçayı ikiye bölmek gerekir.

(Cevap C)

11. Bu tür sorularda ana fikir çok önemlidir. Çoğu zaman konunun aynı olduğu bu tür sorularda ana fikir farklılık gösterdiğinde paragrafı ikiye bölmek gerekir. Söz konusu paragrafta da aynı durum geçerlidir. Parçanın I, II ve III. cümlelerinde “para ve ticaret” işlenirken IV. cümlede ilk para (sikke) ile ilgili bilgi verildiği için IV. cümleden itibaren paragrafı ikiye bölmek gerekir.

(Cevap C)

PARAGRAFİN KONUSU

1.

NOT

Konu, paragrafın tamamında üzerinde durulan temadır. Burada yalnız belli cümlelere takılıp kalmak yerine parçanın tamamı göz önüne alınmalıdır.

Parçada oyuncuların değişik karakterleri canlandırmaları neticesinde birkaç yüze sahip oldukları belirtilmiştir. Bu yüzden de canlandırdıkları karakterlerden etkilendikleri anlatılmak istenmiştir.

(Cevap B)

2.

PUAN KÜPÜ

Yazarın parçada anlatmak istediği şey, okuyucuya vermek istenilen mesaj, ana fikir olarak tanımlanabilir. Bu tip sorularda önce bütünü kavrayıp ondan hareketle tümevarım tekniği kullanılmalıdır. Yani önce parçanın tamamının özümseyip orada bize verilmek istenen mesajın anlaşılması gerekir.

Bu bilgiler ışığında parçadan çıkarabileceğimiz en genel yargıyı bulacak olursak Halide Edip'in ilk dönemlerde romanlarında farklı düşünceleri savunduğunu zamanla düşüncelerindeki değişikliklerden anlayabilir. Parçada önce İngiliz kültürünü eserlerinde dışa vuran Adıvar'ın daha sonra Amerikan kültürünü eserlerinde dışa vurmaya başlamıştır. O halde bu iki farklı kültür zaman içerisinde savunan yazarla ilgili sadece düşüncelerinin zamanla değiştiği anlatılmak istenmiştir.

(Cevap D)

3.

Parçada yazar, Sait Faik'in kendini yaşamın olumsuzluklarını anlatmak zorunda hissettiği için yazdığını belirtmiştir. Kendi yazdıklarının ise yaşamın olumlu yanlarını görmesini sağladığına değinmiştir. Buna göre yazma, her iki kişi açısından da yaşama tutunma sebebi kabul edilmiştir.

(Cevap A)

4.

Parçada geçen: "Yalnızlık pek çok biçimde karşımıza çıkar." ifadesiyle ve ardından sıralanan cümlelerle ve son cümlede kullanılan yalnızlığı da unutmayalım." ifadesiyle yalnızlığın farklı türlerinin bulunduğu anlatılmak istenmiştir. Parça özellikle bu düşünce üzerinde yoğunlaşmıştır.

(Cevap E)

5.

NOT

Paragraf; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Bir parçanın ilk cümlesinden o parçada ne anlatıldığı anlaşılabilir. Yine parçanın son cümlesinde paragrafta anlatılmak, vurgulanmak istenenler çıkarılabilir.

Buna bağlı olarak paragrafın ilk cümlesinde mutlulukla ilgili "erişilebilecek" ifadesiyle "erişmenin yollarının" anlatılacağı okuyucuya sezdirilmiştir. Yine paragrafın son cümlesinde "Eğer bunlar doğru bir biçimde gerçekleştirilirse mutsuzluk söz konusu olmaz." yargısıyla öncesinde "mutluluğa erişmenin yolları" anlatılmaktadır.

(Cevap D)

6. Parçada, çevirmenin de insan olarak bir bakış açısına sahip olabileceğinden yani çeviriye yorumunu kattığından söz edilmektedir.

(Cevap E)

7.

Söz konusu eser hakkında yorum yapan eleştirmen roman kahramanı ve bu roman kahramanıyla özdeşleşmiş özelliklerin varlığından söz etmektedir. O halde burada belirtilen "gerçek yaşamdaki bir karakterin özelliğine adını vermiştir."

(Cevap A)

8.

Parçada yer alan "çünkü sen yalnızsın ve tek başınasın. Benim sana bir yararım olmaz. ..." gibi ifadelerden de anlaşılacağı üzere yazar, bu sözü "bencilliği yansıttığı" için eleştirmektedir.

(Cevap B)

PARAGRAFTA ANA DÜŞÜNCE

1.

—PUAN KÜPÜ—

Ana düşünce, parçanın tamamında vurgulanan anlamdır.

Parçada kitap okumakla film izlemek kıyaslanmıştır. Filmlerin kişiyi edilgen yaptıkları, kitapların ise okuyucunun aklını ve duygularını harekete geçirdiği vurgulanmıştır.

(Cevap C)

2. Parçada, doğru olarak bilinen bir düşüncenin daha sonraki dönemde yapılan çalışmalar neticesinde yanlış olduğunun ortaya çıktığı anlatılmıştır. Dolayısıyla bu parçaya göre, kabul gören bir bilginin doğruluğu kesin değildir.

(Cevap B)

3. Parçada Batı'nın yemek yeme kültürüyle Japonya'nın yemek yeme kültürleri kıyaslanmış. Birinde görgüsüzlük olarak görülen davranışın diğer tarafta olağan olduğu anlatılmıştır. Bu da gösteriyor ki her kültürün kendine özgü görgü kuralları vardır.

(Cevap E)

4. Parçada sanatçıların kişiliklerini eserlerine yansıttıkları belirtilmiştir. Böylece her sanatçının kendine özgü bir tarz geliştirdiği ve bunun, eserlerinde kolaylıkla görüldüğü söylenmiştir.

(Cevap A)

5. Parçada toplu hareket eden balıklar hakkında bilgi verilmiştir. Bir balığın boynunda sürüde birlikte hareket etmeyi kontrol eden bölümü etkisiz hale getirdikten sonra balık sürüsünün içine bırakıldığı söylenmiştir. Ancak balığın sürüden ayrıldığı, diğer balıkların da sürüden ayrılan balığın peşinden gittikleri anlatılmıştır. Bu da sürüde toplu hareketin sorgusuz gerçekleştiğini göstermektedir.

(Cevap C)

6. Parçada Gekko kertenkeleleri hakkında bilgi verilmiş. Bu kertenkelelerden yola çıkarak onlara benzer özellik taşıyan nano yapıştırıcının icat edildiği söylenmiştir. Dolayısıyla parçadan: “Bazı ürünleri geliştirmek için doğadaki canlıların özelliklerinden yararlanılabilir.” genellemesine ulaşılabilir.

(Cevap A)

8. Parçada geçen: “---- Türk edebiyatı tarihinde birdenbire ortaya çıkmış bir doruk noktasıdır.” ifadesinden hareketle adı geçen eserin dönemindeki edebi yapıtlardan üstün olduğu söylenebilir.

(Cevap E)

7. Parçada Friglerin MÖ 11. yüzyıla doğru Polatlı yakınlarına yerleştikleri, MÖ 9. yüzyılda başkentlerinin etrafının surlarla çevrildiği ve daha sonrasında söz edilmiş. Dolayısıyla bu parçadan Friglerin Anadolu’da uzun süre aynı yörede yaşadığı yargısına ulaşılabilir.

(Cevap B)

9. Parçada: “Öykülerimle öne çıkmayı isterdim demiyorum ama ---- dile ilişkin konularda yazılar yazan biri olarak algılanmaya başladım son zamanlarda.” ifadesinden yola çıkarak E seçeneğindeki: “Dil üzerine yaptığı çalışmaların öykücülüğünün önüne geçmesinden” yakındığı sonucuna varılmaktadır.

(Cevap E)

PARAGRAFTA YARDIMCI DÜŞÜNCELER

1. Parçada Helenistik Dönem'den köprüler, tiyatrolar, tapınaklar kaldığına, makineleri insanları eğlendirmek amacıyla tasarladıklarına, yapıtlarının Orta Çağ'da Arapçaya çevrildiğine ve Araplar tarafından kullanıldığına değinilmiştir. Ancak parçada Romalıların kimlerle ticaret yaptıklarına dair bir bilgi yoktur.

(Cevap B)

3. Sözleri söyleyen kişi, her ödülün kendisi için bir gurur kaynağı olduğu, ödülleri sembolik bulduğu, ödüllü sanatçının sorumluluk sahibi olması gerektiği gibi birçok değerlendirme bulunuyor. Buna göre, parçada sözlerin: "Aldığımız ödülleri nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna karşılık olarak söylendiğini düşünebiliriz.

(Cevap A)

2. Parçaya bakıldığında A, C, D ve E seçeneklerindeki soruların cevapları yoktur.

Datça'da çok sayıda arkeolojik eserlerin varlığı B seçeneğindeki soruya bir cevap olabilir.

(Cevap B)

4. Parçada, bir kazı sonucunda bulunan malzemelerden yola çıkılarak "kent yaklaşık 3 bin yıllık bir tarihe sahip olduğu" gibi birçok bilgiye ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Böylece parçanın "Yürüttüğünüz bu kazıyla hangi bilgilere ulaştınız?" sorusuna karşılık olarak söylendiğini belirtebiliriz.

(Cevap B)

5. Parçadaki ifadelerin tamamına baktığımızda sanatçıyla eser arasında bir ilişkinin sorgulandığını görürüz. Bu anlam kapsamını en iyi ifade eden cümle: “Yazdıklarınızda otobiyografik izler var mı?” sorusudur.

(Cevap B)

7. Parçada, kaktüslerin radyasyondan koruyucu özellikleri olduğu için ev ve iş yerlerinde daha çok görülmeye başlandığı (A), kışın soğukta kalırsa yazın daha fazla çiçek açtığı (B), nisan ve mayıs aylarında iki haftada bir üzerlerine su püskürtülmesi gerektiği (C), dünyada on binden fazla türü bulunan bir bitki olduğu (E) anlatılmaktadır. Ancak ani sıcaklık değişikliklerinden nasıl etkilendiğine dair bir bilgi verilmemiştir.

(Cevap D)

6. Parçadaki sözleri söyleyen yazar, denemelerini nasıl kurguladığından ve nasıl kaleme aldığından söz etmektedir. Buna göre parçadaki sözlerin “Yazılarınızı oluşturma sürecinizden söz eder misiniz?” sorusuna yanıt olarak söylendiğini düşünebiliriz.

(Cevap A)

8. Verilen parçada yazar dili ve anlatımıyla çok beğenilen bir romanı sinemaya aktarma sürecini ve bu işi başarıp başaramayacağından tedirgin olduğunu vurgulamış. Dolayısıyla bu parça, romanı senaryoya dönüştürme sürecinde yazarın zorlanıp zorlanmadığını soran bir soruya karşılık söylenmiştir.

(Cevap D)

BİRDEN FAZLA SORU KÖKÜNÜN OLDUĞU PARAGRAFLAR

1. Parçanın IV. cümlesinde bir örnekleme yapılmamıştır. Söz konusu edilen Mimar Sinan'ın eserlerinin en belirgin özellikleri sıralanmıştır. Buna göre, IV. cümleyle ilgili olarak D seçeneğindeki ifadenin yanlış olduğu söylenebilir.

(Cevap D)

3. IV. cümlede geçen "düşünüyor" ifadesine dayanarak bu cümlenin bir tahmin cümlesi olduğunu söylemek mümkündür.

(Cevap C)

2. Mimar Sinan'ın eserlerinde, yaşadığı dönemin sanat anlayışını yansıttığına parçada yer verilmemiştir. Diğer öncüllerin parçadaki karşılıkları şunlardır:

II → V. cümle

III → II. cümle

(Cevap A)

4. Kırılım yasasının henüz tam olarak anlaşılamadığına parçada yer verilmemiştir. Diğer seçeneklerin dayanakları şunlardır:

A → --- bir ortamdan diğerine geçerken ---

B → --- Mısırlı bilim insanı Batlamyus'un ---

C → --- bir bardak suyun içine ---

E → --- Batlamyus, İbnü'l Heysem, Snell ---

(Cevap D)

TEST • 15

BİRDEN FAZLA SORU KÖKÜNÜN OLDUĞU PARAGRAFLAR

5. Filme ilgi duyan birinin serüvenini anlattığı bu parçada “Yeni film projeleriniz var mı?” sorusunun cevabı yoktur. Diğer soruların parçadaki karşılıkları şunlardır:
- B → --- gibi korkularım vardı.
- C → --- maddeci yaklaşımı beni boğmuştu.
- D → --- medya uyanışımı sağladılar.
- E → --- reklamlarda yönetmen yardımcılığı ---

(Cevap A)

7. Öyküleme, bir olayın şahıs ve zamana bağlı olarak anlatılmasıdır. Parçada öykülemeye yer verilmemiştir. Diğer seçeneklerin şu karşılıkları vardır:

- A → --- hayat ağacı formu ise ---
- B → --- güneş motifli bir rozet içinde ---
- D → --- semavi bir güçle muhafaza ---
- E → --- Kitabedeki bilgilerden ---

(Cevap C)

6. Sözü edilen kişinin, etrafındakilerin desteğiyle belli bir noktaya geldiğine parçada yer verilmemiştir. Radyoculuk ve sinemayla uğraşması birden çok uğraşı edindiğini, Prag’da çalışmış olması yurt dışında çalışmalar yaptığına, televizyon programları ve reklam çekip kendi şirketini kurması sorgulayarak çeşitli girişimlerde bulunduğu, “Sinemayla uğraşabilir miyim?” sorusu ile sinemaya çeşitli kaygılarla başladığına işaret eder.

(Cevap B)

8. Parçada, kullanılan motiflerin neleri düşündürdüğüne değinilmemiştir. Bunun dışındaki maddeleri parçadaki şu cümlelerle eşleştirebiliriz:

- B → --- mermer cephesindeki süslemeler ---
- C → --- hayatın sudan oluştuğunu --- Canfeda Hanım ---
- D → --- 1780’de tamir ettirildiğini ---
- E → --- bu yüzden onun adıyla ---

(Cevap A)

SES BİLGİSİ

1.

NOT

Türkçenin dil bilgisi kurallarına göre “p, ç, t, k” sert sessizlerin biriyle biten sözcüklere ünlüyle başlayan bir ek getirildiğinde bu harfler yumuşayarak “b, c, d, g, ğ” seslerinden birine dönüşür. Buna ünsüz yumuşaması ya da ünsüz değişimi denir.

Buna göre seçeneklerdeki kelimelerin inceleyelim:

A → kurt – u = kuru

B → dert – i = derdi

C → gök – ü = göğü

D → harp – i = harbi

Bazı sözcüklerde yumuşama olmaz. “Yapıt” sözcüğü de bunlardan biridir: Yapıt – ı = Yapıtı

(Cevap E)

2. Sorudaki öncülde ünsüz düşmesinin tanımı yapılmıştır. B seçeneğindeki “alçal” sözcüğünde öncülde anlatılan duruma örnek vardır: alçak – l = alçakla

Bu sözcük türeme sırasında ses kaybına uğramıştır.

(Cevap B)

3. D seçeneğindeki cümlede ünlü düşmesi görülen bir sözcük yoktur. Diğer seçeneklerdeki ünlü düşmeleri şunlardır:

A → sızı – la = sızla–

B → ne – için = niçin

C → sarı – ar = sarar

E → Yalın – ız = Yalnız

(Cevap D)

4. Öncüldeki dörtlükte ünlü daralmasına örnek olabilecek bir kullanım yoktur. Diğer ses olayları şunlardır: Dörtlükteki “birlikte-(birlik-de)” ünsüz benzeşmesine; “sana-(sen-a)” ünlü değişimine; “ufacık - (ufak-cık)” ünsüz düşmesine; “kuyruğu-(kuyruk-u)” ünsüz değişimine örneklerdir.

(Cevap A)

5. “kaybettiğini” sözcüğünde birden fazla ses olayı vardır:

kayıp – et = kaybet

et – ti – k – i = ettiğ*İ*

Bu sözcükte ünlü düşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz benzeşmesi vardır.

(Cevap C)

6. B seçeneğindeki cümlede ünlü düşmesi yoktur. Diğer seçeneklerdeki ünlü düşmeleri şunlardır:

A → benzedi (“Benze-” sözcüğünün kökü “beniz” dir. Bu kelime türetilirken “i” ünlüsü düşmüştür. beniz – e = benzer)

C → çevre (“Çevre” sözcüğünün kökü “çevir-” dir. Bu sözcük türetilirken ünlü kaybına uğramıştır: “çevir – e “çevre)

D → alın – ı = alını

E → boyun – u = boynunu

(Cevap B)

7. Verilen sözcüklerde ünsüz yumuşaması ve ünsüz benzeşmesi vardır:
Duyduk – u = duyduğu: ünsüz yumuşaması
yok – du = yoktu: Ünsüz benzeşmesi
Ünlü daralmasını şöyle ifade edebiliriz.

$$a - e + -yor = ı - i - u - ü$$

(Cevap E)

8. B seçeneğindeki cümlede ünlü daralması yoktur. Diğer seçeneklerdeki ünlü daralmaları şunlardır:
A → de – y – ecek = diyecek
C → bak – ma – yor = bakmıyor
D → Ne – y – e = Niye
E → bekle – yor = bekliyor

NOT

“y” kaynaştırma sesi yalnızca şu kelimelerde daralmaya neden olur:
de – y – en = diyen
ne – y – e = niye
ye – y – en = yiyen

(Cevap B)

9.

PUAN KÜPÜ

Türkçede “b” sesinden önce “n” sesi bulunmaz. “b” sesi, kendisinden önce gelen “n” seslerini “m” ye dönüştürür. Bu ses olayına “Dudak Ünsüzlerinin Benzeşmesi” veya “n–m değişimi” denir. “Dudaksıllaşma” olarak da bilinen ses olayı yazıda gösterilmediği zaman birkaç istisna dışında yazım yanlış kabul edilir.

NOT

n–m değişimine uyulmadığı halde yanlış yazım kabul edilmeyen sözcüklerden bazıları şunlardır:
“Binbaşı ile Onbaşı Sonbaharda Safranbolu’da İstanbul’a giderken Binboğa’da durup tonbalığı yediler.

C seçeneği dışındaki cümlelerdeki örneklerde “n – m değişimi” vardır.

Seçeneklerdeki cümlelerde n–m değişimi görülen sözcükler şunlardır:

- A → Çember
B → saklambaç
D → ambarları
E → sümbül

(Cevap C)

10. E seçeneğindeki “ufacık” sözcüğünde ünlü türemesi değil, ünsüz düşmesi vardır.

ufak – cık = ufacık

Seçenekteki ünlü türemelerini şöyle gösterebiliriz:

A → bir – cık = biricik

B → gen – cık = gencecik

C → az – cık = azıcık

D → dar – cık = daracık

PUAN KÜPÜ

Ünlü türemesi iki şekilde görülür:

1. Ünsüzle biten bazı sözcükler “cık” eki aldıklarında ekle sözcük arasında ünlü bir ses türer:

az – cık = azıcık

bir – cık = biricik

2. “m, p, r, s” harfleriyle yapılan pekiştirmelerde görülür:

sap – sağlam = sapasağlam

yap – yalnız = yapayalnız

(Cevap E)

11. Öncüldeki dörtlükte ünsüz yumuşamasına örnek olacak sözcükler kullanılmıştır:

bardak – ın = bardağın

renk – in = rengi

sevdi – i = sevdiği

(Cevap A)

12. B seçeneğindeki cümlede geçen “büyücek” sözcüğü ek alırken ünsüzlerden birini kaybetmiştir:

büyük – cek = büyücek

(Cevap B)

YAZIM KURALLARI

1. A seçeneğindeki “karayolu” sözü yanlış yazılmıştır. Bu sözün doğru yazımı “kara yolu” biçimindedir.

(Cevap A)

2. B seçeneğindeki “birden bire” sözü yanlış yazılmıştır. Bu sözün doğru yazımı “birdenbire” şeklindedir. Diğer seçenekteki “gelgit” ve “kapkaç” sözcükleri tür kaybına uğradıkları için birleşik yazılmıştır. “Odubitti” de aynı sebepten bitişiktir. “Hiçbir” her zaman bitişik yazılır.

NOT

“Birdenbire karmakarışık ve darmadağınık haldeki evi doludizgin bir şekilde topladı, bana “hoşça kal” bile demeden çıktı, halbuki ben ona hoş geldin demiştim, ama yine de sağ olsun. Bu cümledeki altı çizili sözcükler bu şekilde daha pratik akılda tutulabilir

(Cevap B)

3. “23 Nisan 1923, bugün yeni bir tarih başladı.” cümlesindeki “bugün” sözünün yazımı yanlıştır. Bu söz “bu gün” şeklinde ayrı yazılmalıdır.

(Cevap D)

4. E seçeneğindeki cümlede yazım yanlışı yoktur. “çıt-kırıldım” sözü çeldirici gibi gelebilir. Ancak bu sözcük, tür kaybına uğradığı için birleşik yazılır. Diğer seçeneklerdeki yanlışlar şunlardır:

	Yanlış	Doğru
A →	15 Martta	15 Mart'ta
B →	Rüzgâr Gibi Geçti	Rüzgâr gibi Geçti
C →	orta öğretim	ortaöğretim
D →	önyargılı	ön yargılı

(Cevap E)

5. “Onlar da kalmak fikri bana ait değildi.” cümlesine “Kimde, Nerede, Ne zaman (2N1K) sorularını sordumuzda “Kimde?” sorusuna cevap vermektedir. Buna göre “da” nın bu cümlede hal eki olduğunu ve kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılması gerektiğini söyleyebiliriz. Aynı formülü diğer seçeneklerde de kullanmamız mümkündür.

(Cevap A)

6. Yön bildiren sözcükler özel addan önce gelip sıfat tamlaması kurduklarında büyük yazılır. İsim tamlamasında tamlanan olduklarında büyük harfle yazılmaz. Buna göre “Yurdumuzun Batı'sı” yazımı yanlıştır. “Yurdumuzun batısı” yazımı doğrudur.

(Cevap B)

7. C seçeneğindeki cümlede yazım yanlışı yoktur. Diğer seçeneklerdeki yazım yanlışları ve bunların doğru şekli şöyledir:

	Yanlış	Doğru
A →	Kayb etmeyi	Kaybetmeyi
B →	nesilin	neslin
C →	kitaplarda	kitaplar da
D →	Hiç bir	Hiçbir

(Cevap C)

8. B seçeneğindeki "Fransızca'dan" sözünde yazım yanlışı vardır. Bu sözün doğru yazımı:

"Fransızcadan" şeklindedir. Çünkü özel ada gelen yapım ekleriyle yapım eklerini takip eden çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde yazım yanlışı yoktur.

(Cevap B)

9. Öncülde verilen cümlede geçen "akılın" ve "herşeyi" sözlerinin yazımı yanlıştır. Bu sözlerin doğru yazımı "aklın" ve "her şeyi" şeklindedir.

PUAN KÜPÜ

"şey" sözcüğü her zaman ayrı yazılır: Her şey, bir şey, hiçbir şey.

(Cevap B)

10. Dağ, ova, deniz, okyanus, göl vb. yer adları özel adla kullanıldıkları zaman büyük harfle başlar. Buna göre "Atlas okyanusundaki" sözünün yazımı yanlıştır. Doğru yazımı: Atlas Okyanusu'ndaki" şeklindedir.

(Cevap C)

11. Verilen cümlede 13.00'da sözünün yazımı yanlıştır. Bu sözün doğru yazımı "13.00'te" şeklindedir.

NOT

Tam saatlerde dakika dikkate alınmaz ve saatte getirilen ek de buna uygun olur.

Bugün 15.00'te görüşeceğiz.

Saat 23.00'te uçağımız indi.

(Cevap D)

12. E seçeneğindeki "yüzyıl" sözcüğü yanlış yazılmıştır. Bu sözün doğru yazımı "yüz yıl" şeklindedir.

PUAN KÜPÜ

"yüzyıl" sözcüğü cümledeki kullanımına göre bitişik de ayrı da yazılabilir.

Önümüzdeki yüzyılda hayat çok daha kolay olacak.

Bir yıl daha yaşasa yüz yıl ömrü olacaktı.

"Yüzyıl" asır anlamında olursa bitişik yazılır.

Sayı olarak kullanılırsa ayrı yazılır.

(Cevap E)

NOKTALAMA İŞARETLERİ

1. Parçadaki I numaralı yere noktalı virgül (;) getirilmelidir. Sıralı iki cümle birbirinden ayrıldığı için buraya gelebilecek noktalama işareti (;) noktalı virgüldür. Numaralanmış diğer yerlere ise virgül getirilmelidir.

(Cevap E)

2. “Yaşamını gözden geçirmek” bir söz grubudur. Bu söz grubundaki kelimelerin arasına herhangi bir noktalama işareti getirilemez. Metinde ayraçlarla belirtilen diğer yerlere ise virgül (,) gelmelidir.

(Cevap A)

3. Üç nokta (...) bitmemiş, yani yüklemi bulunmayan cümlelerin sonuna konulur. Parçadaki cümleleri incelediğimizde yüklemi olmayan cümlelerin yalnızca ikinci cümle olduğunu görüyoruz. Parçada devrik cümleler de yer almaktadır. Ancak devrik cümleler bir yüklem barındırdıkları için bu cümlelerin sonuna üç nokta getirilemez. Bitmiş cümle olduklarından bunlara nokta getirilmelidir. Ancak yüklemi bulunmayan ikinci cümlelerin sonuna üç nokta gelmelidir.

(Cevap B)

4. “kitap” sözünden sonra virgül getirilmesine gerek yoktur. Bu sözcükten sonra virgül getirilmesi cümlelerin anlamında değişikliğe yol açacaktır. I numaralı yerin dışındaki yerler virgölün kullanım yerleridir.

(Cevap A)

5. IV numaralı yer eş görevli sözcüklerin arası olduğu için buraya virgül (,) getirilmelidir. Bunun dışındaki numaralı yerler noktalama işaretlerinin kullanılmayacağı yerlerdir.

(Cevap D)

6. A seçeneğindeki cümlede “da” bağlacından önce virgül kullanılması sorudaki öncülde sözü edilen virgül kullanımını örneklemektedir.

(Cevap A)

7. III. numaralı yer, bir cümleinin bittiği yer olduğu için buraya nokta (.) getirilmelidir. Üç noktanın kullanılması yanlıştır. Burada bir yüklem vardır. Diğer numaralı yerlerde cümle tamamlanmadığı için üç noktanın kullanılması yanlış değildir.

(Cevap C)

8. Birinci ayraca bir açıklama yapıldığı için iki nokta gelmelidir. İkinci ayraca eş görevli sözcükler ayrıldığı için virgül gelmelidir. Üçüncü ayraca eksiltili cümle olduğundan üç nokta gelmelidir. Dördüncü ayraca aynı görevdeki sözler ayrıldığından virgül, son ayraca ise üç nokta gelmelidir. Çünkü benzer ifadelerin devam edeceği anlamı vardır.

(Cevap B)

9. Bu doğrultuda “anlatma uğraşı” ifadesinin arasında virgül kullanmanın yanlış olacağı açıktır, çünkü bu bir ad tamlamasıdır. Belirtilen yer de tamlayanla tamlanan arasındır.

NOT

Virgülün kullanılmadığı yerler şunlardır:
İsim ve sıfat tamlamalarında tamlayanla tamlanan arasında virgül kullanılmaz.
İkilemeler arasında virgül kullanılmaz.
Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül kullanılmaz.
Metin içinde ve, veya, yahut, ya...ya da bağlaçlarından önce veya sonra virgül kullanılmaz.
Tekrarlanan bağlaçlardan önce veya sonra virgül konmaz.
Şart ekinde sonra virgül konmaz.

(Cevap B)

10. Virgül:

Tekrarlanan bağlaçlardan önce veya sonra,

- pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan –da / –de bağlacından sonra,
- metin içinde –ınca / –ince anlamında zarf-fiil görevinde kullanılan mı/mi ekinde sonra,
- metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra,
- metin içinde ve, veya, yahut ... gibi bağlaçlardan önce veya sonra,
- isim ve sıfat tamlamaları arasına,
- ikilemeler arasına,
- şart ekinde sonra

konmaz.

Buna göre “istiyorsa” sözcüğünde gelen şart ekinde (–sa) sonra virgül kullanılması yanlıştır.

(Cevap E)

11. “Tarihle ilgili çalışmalar” sıfat tamlaması olduğu için III numaralı yere noktalama işareti getirilemez. IV numaralı yere nokta, diğer yerlere ise virgül gelmelidir.

(Cevap C)

12. Bu tür sorularda seçenekleri eleme yöntemini kullanmak işimizi kolaylaştıracaktır. Karşılıklı konuşmalar da konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra iki nokta kullanıldığı için en son ayraca iki nokta (:) getirmek gerekir. Bu da sadece A seçeneğinde yer aldığı için cevap en kısa yoldan bulunmuş olur. Diğer yerlere; eşgörevli sözcükleri ayırmak için virgül, seslenmelerde ünlem, bitmiş cümlelerin sonuna ise nokta getirilmelidir.

(Cevap A)

SÖZCÜK TÜRLERİ: İSİM (AD)

1. “Duygu” soyut ismi C seçeneğindeki cümlede özel ad olarak kullanılmıştır.

PUAN KÜPÜ

Adları, varlıkların oluşlarına göre soyut ve somut olarak ikiye ayrılır. Beş duyu organıyla algılabilecekler somut, algılanamayanlar soyuttur.

(Cevap C)

2. Öncüldeki dördlükte birleşik isim yoktur.

Çoğul isim: savaşılar

Hal eki almış isim: gönlümüzde, gözümüzde,

Cins isim: anne, güneş, göz

Soyut isim: umudumuz, barış, gönlümüz

NOT

İyelik, tamlayan ve çoğul ekleri ismi yalın olmaktan çıkartmaz: umudumuz, savaşılar, gönlün

(Cevap E)

- 3.

PUAN KÜPÜ

Bu soru tarzında yalnız altı çizili sözcük dikkate alınırsa yanlış olur. Çünkü dilimizdeki kelimelerin sabit bir sözcük türü yoktur. Sözcükler içinde kullandıkları cümleye göre tür değiştirebilir. Böyle bir yanıla düşmemek için sözcüğün cümledeki kullanımı esas alınmalıdır.

Cümledeki sözcüklerin türlerini incelediğimizde A seçeneğindeki “doğru” sözcüğünün sıfat olduğunu görürüz. Çünkü bu sözcük bir addan önce gelerek onun bir özelliğini belirtmiştir. Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler ad türündedir.

(Cevap A)

4. C seçeneğindeki “Derin düşünce” ad tamlaması değil, sıfat tamlamasıdır. Diğer seçeneklerdeki ad tamlamaları:

A → Aşkın tarihi

B → Kitabın sonu

D → Yol hazırlığı

E → Su sesi

NOT

Ad tamlamasının bütün unsurları addır. Sıfat tamlaması ise bir ad ve bir sıfattan oluşmuştur.

(Cevap C)

5. “Babası” sözcüğü hal eki almamıştır. “ı” eki burada iyelik eki olarak kullanılmıştır. A’da belirtme, C’de ayrılma D’de yönelme, E’de ayrılma hal ekleri kullanılmıştır.

(Cevap B)

6. C seçeneğindeki

Anamın gözleri - nin rengi
tamlayan tamlanan tamlanan
tamlayan

zincirleme ad tamlamasıdır.

NOT

Zincirleme ad tamlaması, en az üç isimden oluşan isim tamlamasıdır. Bu tamlamalarda tamlayan veya tamlanan bazen de hem tamlayan hem de tamlanan kendi içinde bir ad tamlamasıdır:
Kitap kokusunun hazzı
Hatıra defterinin dili

(Cevap C)

7. “Bahçemizin en güzel gülü”
tamlayan zarf sıfat tamlayan
isim tamlamasında tamlayanla tamlanan arasına sıfat girmiştir.

—PUAN KÜPÜ—

Tamlamalar konusunda sorulan soruları doğru yanıtlayabilmek ve sıfat tamlamasıyla ad tamlamasını ayırt etmek için ad tamlamalarında tamlayanın da tamlananın da ad olduğu sıfat tamlamasının ise bir sıfatla bir addan oluştuğu unutulmamalıdır.

(Cevap E)

8. Bazı ad tamlamalarında tamlayan düşebilir. “göz çıkarır elleri” kelimesinde de “onun elleri” tamlamasının
ty tn
da “onun” tamlayanı düşmüştür.

(Cevap B)

9. E seçeneğindeki “söküldü” sözcüğünün türü fiildir. Diğer cümlelerdeki altı çizili sözcükler isimdir.

NOT

İsimler nesnelerin dildeki karşılığıdır, eylemler ise hareketlerin karşılığıdır.

(Cevap E)

10.

—PUAN KÜPÜ—

Bu soru kökünde şu iki durum söz konusu olabilir:

1. Dört tane ad tamlaması bir sıfat tamlaması ayrımına gidilebilir.
2. Ad tamlamalarının kendi içinde ayrımına gidilmiş olabilir. Dört belirtili ad tamlaması bir belirtisiz olması gibi

Seçeneklerdeki tamlamalar şunlardır:

A → Yol durumu: Belirtisiz ad tamlaması

ty tn

B → çiçeklerin kokusu: Belirtili ad tamlaması

ty tn

C → köy odası: Belirtisiz ad tamlaması

tn tn

D → Ağaç işleri: Belirtisiz ad tamlaması

tn tn

E → Ölüm korkusu: Belirtisiz ad tamlaması

ty tn

Buna göre B seçeneğindeki tamlamanın belirtili olması yönünden diğerlerinden ayrıldığını söyleyebiliriz.

(Cevap B)

11. C seçeneğindeki “Yıldız” ismi cins bir isim olduğu halde, kullanıldığı cümlede özel ad olmuştur. Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler cins addır.

(Cevap C)

12. Öncüldeki dörtlükte bileşik isim yoktur. Diğer terimlerin ise şu karşılıkları vardır:

Fiilden türemiş isim: yığ – ın, sar – gı
fiil fiilden fiil fiilden
kökü isim kökü isim

İyelik eki alan sözcükler: gönlüm, içim, yaralarım Tamlayanı düşmüş ad tamlaması: benim gönlüm, benim yaralarım

Soyut ad: hasret, keder

(Cevap E)

SÖZCÜK TÜRLERİ: ZAMİR (ADIL)

1. "Anlatılanları bu bayan not alacak." cümlesinde zamir kullanılmamıştır. Diğer cümlelerdeki zamirler şunlardır:

A → kendisi (Dönüşlülük zamiri),

B → şu (işaret zamiri)

C → benimle (şahız zamiri)

E → onu (işaret zamiri)

NOT

"Bu, şu, o" sözcükleri bir ismin yerine kullanıldıklarında işaret zamiri, bir ismi nitelediklerinde ise işaret sıfatı olurlar.

Bu ev → "Bu" sözcüğü işaret sıfatıdır.

Bunu al → "Bunu" sözcüğü işaret zamiridir.

Buna göre bir sözcüğün türünü doğru tespit edebilmek için mutlaka söz konusu sözcüğün içinde kullanıldığı cümleye göre değerlendirilmek gerekir.

(Cevap D)

2. "Yoldaki taşları kim kaldırmış?" cümlesinde ek halinde zamir yoktur. Diğer cümlelerdeki ek zamirler:

B → bizimki

C → kapımız

D → arabanızı

E → gözlerimi

PUAN KÜPÜ

"-ki" ilgi zamiriyle sıfat yapan "-ki" karıştırılmamalıdır. İlgi zamiri olan "-ki" belirtili isim tamlamalarında tamlanan yerine kullanılan sözcüktür. Tamlananı kaldırıp yerine "-ki" ilgi zamiri getirebiliriz.

senin evin → seninki
ty tn ilgi zamiri

Bahçedeki çiçekler
sıfat
yapan "ki"

(Cevap A)

3. "Yan odada kaç çocuk oynuyor?" cümlesinde soru anlamı sıfatla sağlanmıştır. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde soru anlamı katan sözcükler adların yerini tuttukları için zamirdir.

NOT

İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirlere soru zamirleri denir: ne, neyi, kim, kime, hangisi, kaç...

"Ne" sözcüğü "niçin" anlamında kullanıldığında soru zarfı olur. İsmi nitelendiğindeyse soru sıfatı olur.

Ne gülüyorsun boş yere?
soru zarfı

Ne gün döneceksin?
soru sıfatı

Gündemimizde ne var?
soru zamiri

(Cevap B)

4. "O kitabı" ifadesinde "o" bir ismi nitelediği için işaret sıfatıdır. Diğer cümlelerdeki altı çizili sözcükler ismin yerini tuttukları için zamirdir.

(Cevap C)

- 5.

PUAN KÜPÜ

Hangi adın yerine kullanıldığı belli olmayan zamirlere belgisiz zamir denir: birçoğu, bazısı, kimi, tümü, kimse, çoğu, herkes...

"Kimi insanlar vefa kavramını duymamıştır." cümlesindeki "kimi" sözcüğü, bir ismi nitelediği için belgisiz sıfattır. Yani bu cümlede belgisiz zamir yoktur. Diğer cümlelerdeki belgisiz zamirler şunlardır:

A → bazıları

B → herkes

C → kimse

D → başkası

(Cevap E)

6. "O" sözcüğe B seçeneğinde "yol" adını belirttiği için sıfattır. A seçeneğinde cansız bir varlığın yerine kullanıldığı için işaret zamiridir. C, D ve E seçeneklerinde ise şahıs zamiridir.

(Cevap B)

7. İyelik adlı ile kastedilen iyelik ekleridir. İlgı adlı ise isimlerin yerlerine kullanılan "ki" dir. Soru kökünde belirtilen adılar E seçeneğindeki şu sözcüklerde vardır:

"Kitabım, onunki
iyelik ilgi
zamiri zamiri

(Cevap E)

8. C seçeneğindeki "Kimin fikri" isim tamlamasında "kimin" zamiri tamlayan olarak kullanılmıştır. A seçeneğindeki cümledeyse "bazıları" zamiri tamlanan olarak kullanılmıştır. Ancak öncülde tamlayan sorulduğu için C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

9.

NOT

Türkçede dönüşlülük zamiri "kendi" sözcüğüdür. Dönüşlülük zaminin şahıs zamirinden sonra aynı cümlede yer alması anlatım bozukluğu sayılmamaktadır:

Olayı sen kendin anlat
şahıs dönüşlülük
zamiri zamiri

A seçeneğindeki cümlede geçen "kendilerini" sözcüğü dönüşlülük zamiridir.

(Cevap A)

10. D seçeneğindeki cümlede zamir kullanılmamıştır. Diğer seçeneklerdeki zamirler:

A → kendisine

B → size

C → sana, şey

E → kimse

şeklinde gösterilebilir.

(Cevap D)

11. Öncüldeki cümlede, varlıkların yerini işaret yoluyla tutan bir işaret zamiri kullanılmamıştır. Diğer seçeneklerdeki terimlerin karşılıkları şunlardır:

Ek halinde zamir → kusurlarımızıBelgisiz adıl → başkalarınınYönelme eki almış ad → köstebeklereDönüşlülük adılı : kendi

şeklinde gösterilebilir.

(Cevap B)

12. A seçeneğindeki cümlede kullanılan "kime" sözcüğü soru zamiridir. Diğer seçeneklerdeki altı çizili zamirler ise belgisiz zamirdir.

(Cevap A)

SÖZCÜK TÜRLERİ: SIFAT (ÖN AD)

1. Sifat, bir addan önce gelerek onu niteleyen veya belirten sözcüktür. Buna göre “modern yaşam” söz
sifat ad
grubunda “modern” sözcüğü, “yaşam” adının sıfatıdır. Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler zarf olarak kullanılmıştır.

(Cevap E)

2.

NOT

Bu tür sorularda cümleye soru anlamı katan sözcüğü bulup o sözcüğün cümledeki kullanımına göre türü tespit edilmelidir. Çünkü aynı sözcük farklı türlerde kullanılabilir.

“Giden şanlı akıncı ne gün döner yurduna?” cümlesindeki “ne” sözcüğü soru sıfatıdır. Bir adı soru yoluyla nitelenmiştir.

B’de soru zarfı,
C’de soru zamiri,
D’de soru zamiri,
E de soru zarfı
kullanılmıştır.

(Cevap A)

3.

PUAN KÜPÜ

Türemiş sıfat, yapım eki almış bir sözcüğün bir adı nitelemesi yoluyla oluşur.

B seçeneğindeki cümlede türemiş sıfat yoktur. “küçük” sözcüğü bu cümlede sıfat görevinde kullanılmıştır. Yapı olarak da basittir. Diğer seçeneklerdeki türemiş sıfatlar şunlardır:

A → kapalı hava
C → gizemli atmosfer
D → farklı benzetme
E → kırık eşya

(Cevap B)

4.

NOT

Sıfatlar ikiye ayrılır:

1. Niteleme sıfatları

Varlıkların durumunu, rengini, biçimini anlatan sıfatlardır. Bu sıfatların en belirgin özelliği niteliği varlığın kalıcı bir özelliğini ifade etmeleridir.

2. Belirtme sıfatı

Varlıkları işaret, sayı, belgisizlik ve soru yönlerinden belirten sıfatlardır.

A seçeneğindeki cümlede niteleme sıfatı yoktur. Diğer seçeneklerdeki niteleme sıfatları şunlardır:

B → solgun çiçekler
C → Yeni ayakkabı
D → Yaşlı bir adam
E → yıkılmış evler

(Cevap A)

5.

Öncüldeki şiiirde birleşik sıfat yoktur. Diğer seçeneklerdeki terimlerin ise karşılıkları şunlardır:

Belirtili Ad Tamlaması: İşçilerin maviilikleri

Niteleme sıfatı: Genç bayraklar

Sayı sıfatı: Yirmi dört saat

Adıl: Ben, hepsi, seni

(Cevap D)

6.

Seçeneklerdeki sıfatlar şunlardır:

A → tozlu, eskimiş
B → kırık, yıpranmış
C → sarı, beyaz
D → Bahçedeki
E → geniş

Birden fazla sıfat tarafından nitelenmiş ad B seçeneğindeki cümlede vardır:

Kırık, yıpranmış masa
sıfat sıfat ad

(Cevap B)

7.

PUAN KÜPÜ

Niteleyici sözcük denilince aklımıza hem sıfat hem zarf gelmelidir. Yani içinde sıfatın ya da niteleme zarfının olduğu seçenek doğru cevap değildir. Bu soru tipinde seçeneklerde sıfatın da zarfın da kullanılmadığı bir cümle aramamız gerekir.

“İş çıkışı yolda beklerken Mehmet’i gördüm.” cümlesinde niteleme göreviyle kullanılmış bir sözcük yoktur. Diğer seçeneklerdeki niteleyici sözcükler şunlardır:

- A → yavaşça (niteleme zarfı)
B → Yol kenarındaki kurumuş (sıfat)
D → güle oynaya, ağlayarak (zarf)
E → son (sıfat)

(Cevap C)

8.

“Başarılı insan, başarısını çabaya borçlu olduğunu bilir.” cümlesinde belirtme sıfatı yoktur. “Başarılı” sözcüğü niteleme sıfatıdır. Diğer seçeneklerdeki belirtme sıfatları şunlardır:

- B → şu ağaç
C → Altıncı sınıf
D → Kimi insan
E → kaç kişi

NOT

Kesin bilgi gerektiren bu soruda sıfatların kendi içindeki “niteleme” ve “belirtme” çeşitlerini bilmemiz gerekir. Belirtme sıfatı varlığın değişebilen bir özelliğini ifade ederken niteleme sıfatı varlığın kalıcı özelliğini ifade eder.

(Cevap A)

9.

“Engebesiz tarım arazileri”
sıfat tamlayan tamlanan

D seçeneğindeki altı çizili sıfat belirtisiz ad tamlamasını nitelemiştir. A, B ve C seçeneklerindeki altı çizili sözcükler de sıfattır, fakat isim tamlamasını nitelememiştir.

(Cevap D)

10.

“rengârenk misketler ve oyuncaklar”

sıfat ad (1) ad (2)

“rengârenk” sıfatı “misket ve oyuncaklar” adlarını nitelemiştir.

(Cevap C)

11.

PUAN KÜPÜ

Sıfatlar çekim eki aldıklarında adlaşır:

Dürüst insanlarla arkadaş ol.

sıfat ad

Dürüstlerle arkadaş ol.

Adlaşmış sıfat

Kırmızı kazağı al.

sıfat ad

Kırmızıyı al.

Adlanmış sıfat

“Büyük adamların derdi çok olur.”

sıfat ad

cümlesinde adlaşmış sıfat yoktur. Diğer seçeneklerdeki adlanmış sıfatlar:

- A → güzellerin (insanların)
B → çalışanlar (öğrenciler)
D → kirilileri (çamaşırları)
E → fakiri (insanları)

(Cevap C)

12.

NOT

Böyle sorularda seçeneklerdeki tamlamaların isim tamlaması ve sıfat tamlaması olarak sınıflandırılması gerekir.

Parçadaki I, II, III ve IV numaralı tamlamalar sıfat tamlamasıdır “şehir hayatı rüyası” ise isim tamlamasıdır.

(Cevap E)

SÖZCÜK TÜRLERİ: ZARF (BELİRTEÇ)

1. A, B, C ve E seçeneklerindeki ikilemeler bir eylemin anlamını etkiledikleri için zarftır. D seçeneğindeki “yeni yeni kelimeler” ifadesindeyse ikileme bir adın anlamını etkilediği için sıfat olarak kullanılmıştır.

—PUAN KÜPÜ—

Zarflar; eylemleri, eylemsileri, sıfatları bazen de kendi türünden sözcükleri değişik yönlerde etkileyen sözcük türleridir.

(Cevap D)

2. A seçeneğindeki “en” sözcüğü bir sıfattan önce gelip onu derecelendiren zarftır. Aynı seçenekteki “hızlı” ise bir fiilimsinin anlamını etkileyen zarf olmuştur. Diğer cümlelerde birden fazla zarf yoktur.

(Cevap A)

3. C seçeneğindeki “ne zaman” sözcüğü cümleye soru anlamı katan soru zarfıdır. Diğer cümlelerde soru anlamı katan sözcüklerin türleri şöyledir:

- A → mu: soru edatı
B → hangi: soru sıfatı
D → neler: soru zamiri
E → mi: soru edatı

(Cevap C)

4. “Kardeşim dün oldukça mutlu görünüyordu.” cümlesindeki “oldukça” zarfı “mutlu” zarfının anlamını etkilemiştir. Yani buradaki kullanımda bir zarf bir başka zarfın anlamını etkilemiştir.

(Cevap B)

5. A seçeneğindeki cümlede zarf kullanılmamıştır. Diğer cümlelerde kullanılan zarflar:

- B → en: üstünlük / derecelendirme zarfı
C → Ümitle: durum zarfı
D → Arkadaşsız: durum zarfı
E → Dilinde söz olmadan: zaman zarfı şeklindedir.

(Cevap A)

6. Öncüldeki cümlede zaman zarfları vardır: her zaman, bazen... Diğer seçeneklerde belirtilen miktar, nitelikleme, yer – yön ve soru zarflarına ise cümlede yer verilmemiştir.

(Cevap C)

7. Zarflar da diğer sözcük türleri gibi basit, türemiş ve birleşik olarak yapıca üçe ayrılır. Altı çizili sözcüklerden “şimdi” zarfı basit, diğerleri ise yapıca türemiştir.

(Cevap A)

8. “Akıllı olan insan, düşmanını küçümsemez.” cümlesindeki “olan” sözcüğü sıfat-fiildir. Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler ise zarftır.

(Cevap D)

9.

NOT

Eylem ve eylemsileri yer, yön bakımından tamamlayan sözcüklere yer-yön zarfı denir: aşağı, yukarı, ileri, dışarı, öte... Bu sözcükler hal eklerini aldıklarında ise zarf olmaktan çıkıp isim olurlar: aşağıya, ileriye, ötede...

“Misafirler gelince birlikte aşağı ineriz.” cümlesinde “aşağı” sözcüğü yer-yön zarfıdır. Diğer seçeneklerdeki yön bildiren sözcükler hal eklerini aldıklarında isim olmuşlardır.

(Cevap A)

10. “Böyle” sözcüğü E seçeneğindeki cümlede bir fiilin anlamını etkilediği için zarftır. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde ismi nitelediği için sıfattır.

(Cevap E)

11. Öncüldeki cümlede durum zarfı yoktur. Diğer seçeneklerin karşılıkları şunlardır:

Şahıs zamiri: size, sizi

Eylemsi: düşündüren

Üstünlük zarfı: en

Miktar zarfı: çok

(Cevap C)

12. Seçeneklerdeki cümlelere soru anlamı katan sözcükler ve bunların türleri şunlardır:

A → neye = zamir

B → mı = soru edatı

C → mi = soru edatı

D → hangi = soru sıfatı

E → ne = soru zarfı

PUAN KÜPÜ

“Ne” sözcüğü kullanıldığı cümleye göre değişik sözcük türlerinden olabildiği için bu sözcük mutlaka cümledeki kullanımına göre değerlendirilmelidir. “Niçin” anlamında kullanılırsa zarf, adı nitelerse sıfat, adın yerine kullanılırsa zamir olur.

(Cevap E)

SÖZCÜK TÜRLERİ: EDAT (İLGEÇ), BAĞLAÇ VE ÜNLEM

1.

NOT

Kelimeler arasında değişik anlam ilgileri kuran tek başına anlamı olmayan sözcüklere edat (ilgeç) denir.

“Gibi” edatı B, C, D ve E seçeneklerinde cümleye karşılaştırma anlamı katmıştır. A seçeneğindeki cümledeyse tahmin anlamı katmıştır.

(Cevap A)

2. C seçeneğindeki cümlede geçen “ancak” sözcüğü bağlaçtır. Diğer cümlelerde bağlaç yoktur.

PUAN KÜPÜ

“Ancak” sözcüğünün yerine “fakat” sözcüğünü getirebiliyorsak “Ancak” bağlaç olarak kullanılmıştır, bu sözcük cümleye “sadece” anlamı katıyorsa edattır.

(Cevap C)

3. D seçeneğindeki cümlede yer alan değil sözcüğü olumsuzluk edatıdır. Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler edat değildir.

NOT

Edatlar		
Daima Edat Olanlar	Bazen Edat olanlar	Hal eki olarak edat olanlar
mi, kadar, gibi, için	Yalnız, bir, tek, ancak	-e kadar -den beri -e doğru -e dek

(Cevap D)

4.

D seçeneğindeki cümlede geçen “gibi” sözcüğü edattır. “de” ise bağlaç olarak kullanılmıştır. Verilen diğer seçeneklerde hem edat hem bağlaç içeren bir cümle yoktur.

(Cevap D)

5.

PUAN KÜPÜ

“Karşı” sözcüğü “e – karşı” şeklinde kullanılırsa edat, ismi nitelerse sıfat, hal eki alırsa isimdir:

Sabaha karşı geldik.

edat

Karşı ev kiralıkmiş.

sıfat

Öğleden sonra karşıya geçeceğiz.

isim

“Sabaha karşı evimizin çatısı uçtu.” “karşı” sözcüğü “e – karşı” kullanımıyla edattır. Diğer cümlelerdeyse bir adı niteliği için sıfattır.

(Cevap A)

6.

A, B, C ve E seçeneklerindeki cümlelerde “ile” nin yerine “ve” kullanabildiğimiz için “ile” bu cümlelerde bağlaçtır. D seçeneğindeki cümlede ise edattır. Çünkü burada “ile” yerine “ve” koyamayız.

NOT

“-ile” nin yerine “ve” bağlacı kullanılabiliyorsa “ile” bağlaçtır; kullanılamıyorsa edattır.

Evimize masa ile sandalye aldık. (Bağlaç)
ve

Adam bir hışım ile içeri girdi. (Edat)

(Cevap D)

7. Edatlar, cümle içinde sıfat veya zarf öbeği oluşturabilirler. B seçeneğindeki cümlede geçen “melek gibi bir çocuk” ifadesinde de “gibi” edatı bir sıfat öbeği oluşturmuştur.

(Cevap B)

8. “Ee! Bundan daha güzel de olamazdı bence.” cümlesinde ünlem, beğenme anlamı katmıştır. Diğer seçeneklerdeki kullanımlarda bir beğenme anlamından söz edilemez.

(Cevap A)

9. “Yalnız bu mahallede toplu iftarlar yapılıyor.” cümlesinde “yalnız” sözcüğü “sadece” anlamında kullanıldığından edattır. Diğer cümlelerdeki altı çizili sözcükler addır.

PUAN KÜPÜ

“Yalnız” sözcüğü “sadece” anlamından kullanılmışsa edattır.

(Cevap E)

10. Parçada kullanılan edatlar şunlardır:
Sevgi ile, disiplin ile, için, gibi
Toplamda dört tane edat vardır.

(Cevap C)

11. “Çocuksu hareketleriyle...” cümlesinde “çocuk” sözcüğüne eklenen “su” eki “gibi” edatının yerini tutarak benzetme anlamı katmıştır.

(Cevap C)

12. “Çocuğumu almak için okula gidiyorum.” cümlesinde “için” yerine “amacıyla” koyabildiğimiz için bu cümlede “için” edatının amaç ilgisi kurduğunu söyleyebiliriz.

B ve C seçeneğinde neden-sonuç, D ve E seçeneğinde ise “hakkında” anlamı katmıştır.

NOT

“İçin” edatı, kullanıldığı cümleye amaç anlamı kattığı gibi bazen de sebep anlamı katar. “İçin” in hangi anlamı kattığını pratik yoldan öğrenmek için yerine “amacıyla” koyarız. Anlam bozulmuyorsa amaç anlamı katmıştır.

(Cevap A)

EYLEMSİLER (FİİLİMSİLER)

1.

PUAN KÜPÜ

Eylemsiler eylemden türemelerine rağmen eylemin bütün özelliklerini taşımayan ve cümle içinde isim, sıfat, zarf görevlerinde kullanılabilen sözcüklerdir. Eylemsiler, eylem özelliklerini de sürdürür.

Buna göre "Hoşnutsuzluk, bir insanın veya milletin ilerlemesi için attığı ilk adımdır." cümlesinde "ilerleme" isim-fiil, "attığı" ise sıfat-fiildir.

(Cevap E)

2. C seçeneğindeki cümlede fiilimsi yoktur. Diğer cümlelerdeki fiilimsiler şunlardır:

- A → seven (sıfat-fiil), beklemeden (zarf-fiil)
 B → sevme, öğrenmek (isim-fiil)
 D → vermediği (sıfat-fiil)
 E → kuruyunca (zarf-fiil)

(Cevap C)

3. "Eller çoğalınca işler hafifler." cümlesinde "çoğalınca" zarf-fiildir.

NOT

Bağ-fiil (zarf-fiil): Eylem kökenli olan sözcüklere belirli ekler getirilerek elde edilen ve cümlede zarf göreviyle kullanılan eylemsi çeşididir.

PUAN KÜPÜ

Zarf-fiill ekleri şunlardır:
 ken(y)alı – emadan – ince – ip – arak(la)dıkça

(Cevap B)

4. akıtan= sıfat-fiil (ortaç)

onulmaz cıban = sıfat-fiil

toplayıp = zarf-fiil (bağ-fiil, ulaç),

başvermesi = isim-fiil

Buna göre D seçeneğindeki sıralama doğrudur.

NOT

Sıfat fiil ekleri:

An – ası – mez – ar – dik – ecek – miş

İsim-fiil ekleri:

ma - (y) ışı - mak

(Cevap D)

5.

PUAN KÜPÜ

Sıfat-fiil eki almış bir fiilimsinin önündeki isim düşer ve bu düşen isimdeki ek de sıfat-fiile geçerse adlaştırmış sıfat fiil oluşur.

çalışan insanlar = çalışanlar

sıfat-fiil ad adlanmış sıfat-fiil

Buna göre C seçeneğindeki "görmeyenlerin" ve "duymayanların" sözcükleri adlaştırmış sıfat fiildir.

duymayan insanlar = duymayanlar

görmeyen insanlar = görmeyenler

(Cevap C)

6. Buna göre B, C, D ve E seçeneklerindeki sözcüklerin kalıplaşarak fiilimsi olmaktan çıktıklarını söylemek mümkündür.

"bakmak" sözcüğünü ise "bakmamak" şeklinde olumsuz yapabiliriz.

NOT

Bazı kullanımlarda "-mek, -me, -iş" ekleri somut ad türetir. Bu ekleri alan sözcüklerin adlaşıp adlaştığını anlamak için olumsuz hallerine bakılır. Olumsuz yapılabiliyorsa isimleşmemiştir, yapılamıyorsa isimleşmiştir.

Yanına çakmak almamış. "Çakmamak almamış" şeklinde olumsuz yapamadığımız için bu sözcük eylemsi özelliğini kaybetmiş, tamamen adlaştırmıştır.

(Cevap A)

7. Parçadaki eylemsiler sırasıyla şunlardır:

Olan → sıfat-fiil (ortaç)

yapmak → isim-fiil (ad-eylemi),

olarak → zarf-fiil

bilinen → sıfat-fiil

olan → sıfat-fiil

yiyecek → zarf-fiil

olan → sıfat-fiil

yaptığımız → sıfat-fiil

Toplamda sekiz adet eylemsi kullanılmıştır.

(Cevap E)

8. A, C, D ve E seçeneklerinde "me – ma" eki isim-fiil eki olarak kullanılmıştır. B seçeneğindeki cümlede ise olumsuzluk eki olarak kullanılmıştır.

(Cevap B)

9. D seçeneğindeki "savunma" isim-fiildir. "erişilmedikçe, büyüdükçe, duygulanarak, kaçarken" sözcükleri ise zarf-fiildir.

(Cevap D)

10. A seçeneğindeki cümlede sıfat-fiil yoktur. Diğer seçeneklerdeki sıfat-fiiller şunlardır:

B → yıkılmış evlerin

C → tanınmaz beden

D → tanıdık bir yüz

E → yıkılası gurbet

(Cevap A)

11. B seçeneğindeki "danışma" eylem anlamını yitirip kalıcı isim olduğu için bu cümlede isim-fiil yoktur. Diğer cümledeki isim-fiiller şunlardır:

A → yüzmek

C → konuşmak

D → gelme

E → savaşmak

PUAN KÜPÜ

Fiilimsilerin olumsuz yapılabılırken kalıcı isim almış sözlerin olumsuz yapılamaz. Danışma-Danışmama

(Cevap B)

12. Verilen cümlede ad-eylem kullanılmamıştır. "kıрма, anlatma" sözcükleri ad-eylem değil, eylemin olumsuz çekimidir. Diğer terimlerin karşılıkları şunlardır:

A → kıрма, vurursa, anlatma

B → kırıp

C → kıрма, anlatma

D → yapan

(Cevap E)

EYLEMDE KİP VE KİŞİ

1. “doldurdum” fiilinde “doldurma” işi önce yapılmış, sonra anlatılmıştır. A seçeneğinde anlatış önce, iş sonradır. C seçeneğinde iş ve anlatım aynı andadır.

NOT

“iş önce, anlatış sonradır.” sorularında geçmiş zaman kipiyle çekimlenmiş fiillere bakmak zaman kazandıracaktır.

(Cevap B)

2. A seçeneğindeki “çıkın” eylemi emir kipiyle çekimlenmiştir. Bir dilek kipi olan emir kipinde zaman anlamı yoktur. Diğer cümlelerin yüklemeleri haber kiplerinden biriyle çekimlenmiştir ve hepsinde de zaman anlamı vardır.

PUAN KÜPÜ

Zaman anlamı taşımayan kipler dilek kipleridir. Bu tarz sorularda dilek kiplerinden biriyle çekimlenmiş bir eyleme yoğunlaşmak soruyu daha kısa sürede cevaplamamızı sağlayacaktır.

(Cevap A)

3.

NOT

Bir eylem kipinin taşıdığı zaman anlamından uzaklaşarak başka bir kipin yerine kullanılmasına anlam kayması denir. “Yarın size geliyorum.” cümlesinde yüklem şimdiki zaman kipindedir. Fakat cümlede gelecek zaman anlamında kullanılmıştır. Bu durum anlatım bozukluğu sayılmamaktadır.

E seçeneğindeki “Kış aylarında bu dağlar bembeyaz oluyor.” cümlesinde, her zaman olan ve geniş zamanla çekimlenmesi gereken bir fiil, şimdiki zamanla çekimlenmiştir. Doğru çekimi “olur” şeklindedir.

(Cevap E)

4.

PUAN KÜPÜ

Çekimli Eylem: Bir fiilin kip ve şahıs eki almış şeklidir: kaçtı, bakmış, sevse,

A, B, C ve D seçeneklerinde cümlelerin yüklemeleri olan “sever, yener, doyurmalıyız, kalmazsın” birer çekimli eylemdir. E seçeneğinin yüklemi olan “meyvesidir” sözcüğü ise ek eylem almış bir isimdir.

(Cevap E)

5. “Ben ders çalıştım, kardeşim televizyon izledi.” cümlesinde ders çalışma işini yapan (ben) ile televizyon izleyen (kardeşim) farklı kişilerdir. Diğer cümlelerde belirtilen işler aynı öznelere tarafından yapılmıştır.

(Cevap C)

6. Öncüldeki dörtlükte geçen “okudum, yazmam, okuyamam” sözcükleri çekimli eylemdir.

NOT

Eylemsiler çekimli eylem sayılmaz. Çünkü bu sözcükler zaman anlamlarını yitirmiştir.

(Cevap C)

7. “O, bize her zaman yardımcı oldu.” cümlesinde şahıs eki yoktur. Diğer cümlelerdeki şahıs ekleri şunlardır:

al – mış – lar

3. çoğul şahıs eki

iz – le – r – di – k

1. çoğul şahıs eki

sanır – ı – m

1. tekil şahıs eki

(Cevap A)

8. “Yeni gömleğin sana çok yakışmış.” cümlesinde “mış” eki başkasından duyma anlamı değil, görülen bir şeyi aktarma anlamı katmıştır.

(Cevap D)

9. “Elif, liseyi geçen yıl bitirmiş olacak.” cümlesinde gelecek zaman eki olan “-acak” cümleye “olmalı, herhalde” anlamı katmıştır. Burada gelecek zamanla çekimlenmiş fiil, cümleye olasılık anlamı katmıştır.

(Cevap C)

10. Seçenekleri incelediğimizde C seçeneğindeki “bilme-lisin” eyleminin dilek kiplerinden olan gereklilikle çekimlendiğini, diğerlerinin ise haber kipiyle çekimlendiğini görürüz. Buna göre farklı olan C seçeneğidir.

PUAN KÜPÜ

Bu soru kökünde yoklanmak istenen bilgi, haber kipi dilek kipi ayrımıdır. Bu tipteki sorularda haber kipi dilek kipi ayrımına gidilirse daha hızlı çözüme ulaşılır.

(Cevap C)

11. A seçeneğinde “almayasın” istek kipi, ikinci tekil şahıs ve olumsuz şeklidir.

B seçeneğinde “bakın” emir kipinin ikinci çoğul şahısıdır. C seçeneğinde “gitmeliyiz” gereklilik kipinin birinci çoğul şahısıdır.

D seçeneğinde “sevmeliyim” gereklilik kipinin birinci tekil şahısıdır. İstek kipinin çoğul şahısla çekimlenen ise E seçeneğindeki “alalım” fiilidir.

NOT

İstek kipiyle gereklilik kipi genellikle karıştırılır. İstek kipinin eki “e – a” gereklilik kipinin eki ise “meli – malı” dır.

(Cevap E)

12. I. ve III. cümlelerin yüklemeleri haber kipleriyle, diğer cümlelerin yüklemeleri ise dilek kipleriyle çekimlenmiştir.

(Cevap D)

EK FİİL (EK EYLEM)

1. A, B, C ve E seçeneklerinde “dır” ek-eylemi isimlerin ve isim-fiilin sonuna gelerek bu sözcüklerin yüklem olmalarını sağlamıştır. D seçeneğinde ise ek eylem kullanılmamıştır.

—PUAN KÜPÜ—

Ek-fiil (Ek-eylem): Çekimlenmiş eylemlerin sonuna gelerek onları birleşik zamanlı yapan, isim ve isim soylu sözcüklere geldiğindeyse onları yüklem yapan “imek” fiilidir. İsim ve isim soylu sözcüklere getirilen ek fiiller “idi, imiş, ise” dir: evdeymiş, şehirdi, güçlüyse.

(Cevap D)

2. Ek-fiil, adlara geldiğinde onların cümle içinde yüklem olmalarını sağlar. Eylemlere geldiğindeyse basit zamanlı eylemlerin birleşik zamanlı olmalarını sağlar. Buna göre C seçeneğindeki “sabırsızdı” sözcüğünde ada gelerek adın yüklem olmasını sağlamıştır.

(Cevap C)

3. Ek-fiil eki olan “dır” bazı kullanımlarda düşer. “Şu radaki elbise tam bana göre.” cümlesinde “—dır” ek eylemi düşmüştür. Diğer cümlelerdeki örneklerde ek fiil düşmemiştir.

(Cevap E)

4.

NOT

Bu tip sorularda ek fiilin cümlede geldiği sözcüğün isim mi fiil mi olduğuna bakılırsa cevaba daha hızlı ulaşılır.

—PUAN KÜPÜ—

Ek fiil, isim-fiilere geldiğinde onu yüklem yapar. Bu durumda isim-fiiller isim olarak kabul edilir. D seçeneğindeki “yaşamak” isim fiiline gelen ek-fiil eki de bu duruma örnektir.

Buna göre ek-fiil C seçeneğinde fiile gelip birleşik zaman yaparken diğer seçeneklerde isme gelip onları yüklem yapmıştır.

(Cevap C)

5. E seçeneğindeki cümlede “—tır” ekeylemi “cömertlik” adına gelerek onun cümlede yüklem olmasını sağlamıştır. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde ek-eylem kullanılmamıştır.

(Cevap E)

6. A seçeneğindeki cümlede geçen “ben değilim” ifadesi ek eylemin olumsuz şeklidir. Diğer cümlelerde ek eylemin olumsuz şekline örnek olacak bir kullanım yoktur.

NOT

Ek fiille çekimlenmiş isim ve isim soylu sözcükler “değil” edatıyla olumsuz yapılır.
Örnek: Çalışkanım → çalışkan değilim
Evdeyim → evde değilim

(Cevap A)

7. C seçeneğindeki “olmalıdır” ifadesi ek-eylem almış isim değil, fiildir. Diğer seçeneklerdeki cümlelerin yüklemelerinde ek-eylem almış isim vardır.

(Cevap C)

8. B seçeneğindeki “odundur” yüklemi ek-fiilin geniş zamanıyla çekimlenmiştir. A ve C’de geçmiş zaman, D ve E’de ise geniş zamanla çekimlenmiştir.

(Cevap B)

9. “Masadaki açılmamış paket seninmiş.” cümlesinde “senin” zamiri “imiş” ek-eylemini olarak yüklem olmuştur. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde ek-eylem almış bir zamir yoktur.

(Cevap D)

10. A seçeneğindeki cümlelerin yüklemi olan “gelir” sözünde ek-fiil kullanılmamıştır. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde ek-fiil, isimlere gelerek onların cümlede yüklem olmalarını sağlamıştır.

(Cevap A)

11. Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A → et – er – miş
eylem geniş ek fiil
zaman eki

B → İyi – leş – tir – ir
isim isimden fiilden geniş zaman
kökü isim yapma fiil eki
eki yapım eki

C → ver – il – me – miş – ti
fiil fiilden olumsuzluk ek fiil ek fiil
kökü fiil eki eki

D → bat – (ı) yor – du
fiil yrd. şimdiki ek fiil
kökü ünlü zaman eki

E → öl – me z – di
fiil olumsuzluk geniş ek fiil
kökü eki zaman eki

Buna göre “iyileştirir” yüklemine birleşik zaman yoktur. Diğer seçeneklerdeyse birleşik zamanlı yüklem vardır.

PUAN KÜPÜ

Ek fiilin birleşik zaman oluşturmaları için fiile gelmesi gerekir. Buna göre seçeneklerde ek-fiilin isme geldiği seçenek doğru cevap olamaz.

(Cevap B)

- 12.

NOT

Birleşik zaman olması için ek fiilin basit zamanlı fiile eklenmesi gerekir. Bileşik zamanlı eylemler içinde iki kip bulunduran eylemlerdir. Bir basit zaman kipinin ardından “-idi, -imiş, -ise” eklerinden birinin gelmesiyle birleşik zaman oluşur. Yani ek fiilin fiillere geldiği zamanki görevinin birleşik zamanlı fiil yapmak olduğunu söyleyebiliriz.

Üçüncü cümledeki “geldim” yüklemi birleşik değil, basit zamanlıdır.

gel – di – m
fiil kip şahıs
kökü eki eki

C seçeneği dışındaki ifadeler, verilen cümlelerle ilgili doğru ifadelerdir.

(Cevap C)

EYLEMDE YAPI

1.

PUAN KÜPÜ

“Yapı” denilince “basit, türemiş, birleşik” ifadeleri anlaşılmalıdır. Bu terim genellikle “Tür” terimiyle karıştırılır. “Tür” denildiğinde “isim, sıfat, zamir...” anlaşılmalıdır.

A, B, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde geçen eylemler türemiştir. C seçeneğindeki “yürüyebiliriz” eylemi ise birleşik yapıdır.

(Cevap C)

2. Bu soru tipinde birleşik eylemlerden dördü aynı yolla, biri farklı bir yolla oluşmuştur. Buna göre B, C, D ve E seçeneklerindeki birleşik eylemler kurallı birleşik eylemlerdir. A seçeneğindeki, “göz koy-” ise anlamca kaynaşmış (deyimleşmiş) birleşik eylemdir.

NOT

Birden fazla sözcüğün anlam ya da biçim yönünden kalıplaşmasıyla oluşan eylemlere birleşik eylemler denir.

(Cevap A)

3. Yüklemeleri şöyle inceleyebiliriz:

A → küplere binmek: Anlamca kaynaşmış birleşik fiil
 B → salıvermek: Kurallı birleşik fiil
 C → alıkoymak: Kurallı birleşik fiil
 E → keşfetmek: Yardımcı eylemlerden oluşan birleşik fiil
 D → seçeneğinin yüklemi ise “çalışmalıyız” basit yapılıdır.

(Cevap D)

4. “İç Anadolu’da bu yıl meyveler erken oldu.” cümlesindeki “ol-” yerine “olgunlaşmak, yetişmek” kelimeleri kullanılabilir. Buna göre “olmak” sözünün A seçeneğindeki cümlede yardımcı eylem değil asıl eylem olduğunu söyleyebiliriz. Diğer seçeneklerde yardımcı eylemdir.

PUAN KÜPÜ

“olmak” sözcüğünün yerine aynı anlamı karşılayan başka bir kelime konulabiliyorsa “olmak” yardımcı eylem değil, asıl eylemdir.

(Cevap A)

5. B seçeneğindeki “bitmelidir” eylemi gereklilik kipiyle çekimlenmiş basit yapılı bir eylemdir. Diğer eylemler ise şöyle gösterebilir:

A → izleyemedik: Kurallı birleşik

C → gözden düştüm: Anlamca kaynaşmış birleşik eylem

D → fark etti: Yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylem

E → bakakaldım: Kurallı birleşik eylem

(Cevap B)

6. “başvurulmalıdır” fiili anlamca kaynaşmış birleşik bir fiildir. Bu yüzden bu fiille ilgili E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Diğer ifadelerde bir yanlışlık yoktur.

(Cevap E)

7. B, C, D ve E seçeneklerinin yüklemli anlamca kaynaşmış (deyimleşmiş) birleşik fiildir. "kaydetti" ise bir isim ve bir yardımcı eylemden oluşması bakımından ötekilerden farklıdır.

(Cevap A)

8. A seçeneğindeki "savaşacaktık" eylemi yapıca basittir:

savaş - acak - tı - k
 eylem kip ek eylem şahıs
 kökü eki eki

Diğer seçeneklerdeki eylemlerin hepsi türemiştir.

(Cevap A)

9. Yüklem görevli fiilleri yapıları bakımından sınıflayalım:

yazıverdi → birleşik
 vazgeçti → birleşik
 kovacaktı → basit
 göçmüşlerdi → basit
 gözlemişti → türemiş

Buna göre C seçeneğindeki eylem dışta kalmaktadır.

(Cevap C)

10. A seçeneğindeki cümlede kurallı birleşik eylem kullanılmamıştır. Diğer cümlelerdeki kurallı birleşik eylemler ise şunlardır:

B → aliver (tezlik)

C → olmayabilir (yeterliliğin olumsuz)

D → gidedursun (sürerlik)

E → yürüyebilir (yeterlilik)

(Cevap A)

11. B seçeneğindeki "rice etti" yardımcı eylemle kurulmuş birleşik yapı bir eylemdir. Diğer cümlelerdeki yüklemde sürerlik eylemleri kullanılmak suretiyle bu cümlelere sürerlik anlam katılmıştır.

(Cevap B)

12. Öncüldeki duruma uygun olan kullanım E seçeneğindeki "yardım bile etmedi" dir. Diğer seçeneklerde de "etmek" kullanılmıştır. Ancak öncüldeki şartı sağlayacak şekilde değildir.

(Cevap E)

EYLEMDE (FİLDE) ÇATI

1. A, B, C ve D seçeneklerinde işi yapan belli olmadığı için bu cümlelerin edilgen olduğunu söyleyebiliriz. E seçeneğinde ise özne “çocuk” tur. Dolayısıyla bu cümle etken çatılıdır.

(Cevap E)

2. “Teyzemlerin evinde senden başka herkes vardı.” cümlesinde “vardı” yüklemının sözcük türü ad olduğundan bu cümlede çatı özelliği aranmaz. B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerin yüklemeleri eylem olduğu için bu cümlelerde çatı özelliği aranır.

PUAN KÜPÜ

Yüklemi isim ya da isim soylu bir sözcük olan cümlelerde çatı özelliği aranmaz. Çünkü çatı yalnızca fiil sözcük türüyle ilgilidir. Bu şehir son derece sakindi.

ad

Çocukların hayali güzel bir evdir.

ad

(Cevap A)

3. B seçeneğindeki “oyuncakçıda gördüğü bebeği çok sevmişti.” cümlesindeki “sevmişti” fiili “neyi, kimi?” sorularına cevap verdiği için bu cümlelerin yüklemi geçişlidir. “Neyi sevmişti?” bebeği
Diğer cümlelerin yüklemi “neyi, kimi” sorularına cevap vermemektedir.

(Cevap B)

4. İşteş çatılı eylemlerde bir işi birlikte ya da karşılıklı yapma söz konusudur. A seçeneğindeki: “Yeni işine kısa sürede alışmıştı.” cümlesindeki “alışmıştı” fiili işteş değil, etkendir. Diğer cümlelerin yüklemelerindeki eylemler işteştir.

(Cevap A)

5. Bu cümlede eylemlerin hem özne–yüklem hem de nesne–yüklem açısından incelenmesi istenmiştir. Buna göre “destekleyin” eylemi “siz” gizli öznesini barındırdığı için öznesine göre etkendir, çünkü işi yapan bellidir. Bu fiil “kimi, neyi?” sorusuna “dünyayı” cevabını verebildiği için de geçişlidir. “Etken–geçişli” doğru yanıttır.

(Cevap E)

6. B seçeneğindeki: “Yönetmenin son filmi bütün dünyada çok konuşuldu.” cümlesindeki “konuşuldu” yüklemine işin kim tarafından yapıldığı belli değildir. Ayrıca “-l” edilgenlik ekinin de kullanılmış olması bize bu fiilin edilgen olduğunu göstermektedir.

(Cevap B)

7.

NOT

Örtülü özne, cümleye “tarafından” anlamı katılarak kullanılan öznedir. Burada işin kim tarafından yapıldığı bir ekle belirtilir: “Bakanlıkça yeni kararlar alındı.” cümlesindeki “Bakanlıkça” sözcüğü örtülü özne görevindedir. “Bakanlık tarafından” anlamındadır.

Seçeneklerdeki cümleleri incelediğimizde B seçeneğindeki “mesai saatleri idarece yeniden belirlendi.” cümlesinde “idarece” sözünün örtülü özne olduğunu görüyoruz.

(Cevap B)

8. Dönüşlü çatıda özne, işi yapar ve yaptığı işten kendisi etkilenir. Buna göre seçeneklerdeki cümlelerin özne-yüklem ilişkisini gösterelim:

A → arandı: edilgen

B → söylendi: edilgen

C → saklandı: dönüşlü

D → yıkandı: edilgen

E → yakıldı: edilgen

C seçeneğinde özne işi yapmış ve bu işten kendisi etkilenmiştir. Diğer cümlelerde sözde özne olmasına rağmen C seçeneğinde gerçek özne vardır.

(Cevap C)

9. A seçeneğindeki cümlelerin yüklemi olan “git-” eylemi nesne almadığı için geçişsizdir. Diğer seçeneklerdeki cümlelerin yüklemleri ise nesne aldıkları için geçişlidir.

PUAN KÜPÜ

Bir eylemin geçişli olup olmadığını eylemin önüne “onu” sözcüğünü getirerek öğrenebiliriz. Bu sözcüğü getirebiliyorsak geçişli, getiremiyorsak geçişsiz eylemdir:

(Cevap A)

10.

PUAN KÜPÜ

Bazı cümlelerde yüklem geçişli bir eylem olduğu halde nesne kullanılmamış olabilir. Bu durumda eylemin önüne “onu” sözcüğü getirilerek söz konusu eylemin geçişliliğinin sağlanmasını yapabiliriz.

Böyle bir kullanım D seçeneğindeki “iki saatir tek başıma durakta bekliyorum.” cümlesinde görülmektedir. “bekle-” eyleminin önüne “onu” sözcüğü getirebiliyoruz:

“onu bekliyorum” öyleyse bu eylem geçişlidir, ancak nesne alabildiği halde nesne kullanılmamıştır.

(Cevap D)

11.

NOT

Geçişsiz bir fiile r – t – tır ekleri getirilerek oldurgan fiil elde edildiği için bu soruda eylemlerin bu ekleri almadan önce geçişli olup olmadıklarına bakmak doğru sonuca hızlı varmamızı sağlayacaktır.

Bu bilgiler ışığında seçenekleri incelediğimizde A, B, D ve E seçeneklerindeki yüklemlerin “r – t – tır” eklerini almadan önce geçişsiz olduklarını görüyoruz. Buna göre bu eylemler oldurgandır.

C seçeneğindeki “saldır-” eyleminde ise oldurganlık eki yoktur. Bu seçenekteki cümlelerin yüklemi etken çatılıdır.

(Cevap C)

12.

PUAN KÜPÜ

Ettirgen çatılı eylemle oldurgan arasındaki fark, ettirgende r – t – tır eklerinin geçişli bir eyleme getirilmesidir.

Ettirgen çatılı eylemlerde, işi başkasına yaptıрма anlamı vardır. “Meyveleri ufak ufak doğrayıp çocuğa yedirtti.” cümlesinin yüklemi olan “yedirtti” eyleminde de işi başkasına yaptıрма anlamı vardır.

(Cevap E)

SÖZCÜĞÜN YAPISI

1.

NOT

Bu soru tipinde altı çizili sözcüklerin köklerini isim-fiil ayırımına göre inceleyip yalnız kalanı doğru seçenek olarak işaretleyebiliriz. Yani ya dört tane isim bir fiildir ya dört fiil bir isimdir.

Altı çizili sözcükleri türlerine göre inceleyelim:

A → Eğ - il → fiil

B → kok - u → fiil

C → büyü - k → fiil

D → yalın - ız → isim

E → bil - gi → fiil

(Cevap D)

2.

Verilen dürtlükte birleşik yapıllı sözcük yoktur. Diğer seçeneklerde belirtilen ifadelerin karşılıkları şöyledir:

A → Çevir - il: Çevrilmiş

B → Ses - siz - lik
İsim kökü i.i.y.e i.i.y.e

C → kız - ım, oda - m - da
İyelik eki iyelik eki

D → boş - luk
İsim kökü i.i.y.e

(Cevap E)

3.

PUAN KÜPÜ

Bir sözcüğün yapım eki almış haline gövde denir. Kök + yapım eki = gövde

NOT

Gövde, sözcüğün en az bir yapım eki almış hali olduğu için bu soru kökünde birden fazla yapım eki almış sözcük aramalıyız.

Seçeneklerdeki altı çizili sözcükleri incelediğimizde "kıskançlık" sözcüğünün gövdeden türediğini görürüz:

kıskan - ç - lık
fiil kökü f.i.y.e i.i.y.e

"kıskanç" gövdedir. "kıskançlık" gövdeden türemiştir. Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler gövdeden türememiştir.

(Cevap A)

4.

NOT

"-den" ve "-de" ekleri eklendiği sözcüğün anlamını değiştirirse yapım eki, değiştirmezse hal ekidir.

"Yalandan hastalandığını..." cümlesindeki "-dan" eki, eklendiği sözcüğün anlamını değiştirdiği için yapım ekidir, diğer seçeneklerdeki kullanımlarında hal ekidir.

(Cevap A)

5.

B, C, D ve E seçeneklerindeki sözcükler isimden fiil eklerini almıştır:

bir - ik - küçü - mse-
i.k i.f i.k → i.f
k

kan - a - göz - le-
i.k i.f i.k i.f

(Cevap A)

6.

A, B, C ve E seçeneklerinde "-i, -ı" ekinin eklendiği sözcük "neyi, kimi?" sorularına cevap olduğundan belirtme hali ekidir. "sevilmeyenin dilj kullanımında ise "dil" in kime ait olduğunu bildirdiği için (kimin dili?) iyelik ekidir.

PUAN KÜPÜ

"-i" eki, iyelik, belirtme ve yapım eki olarak kullanılabilen işlevsel bir ektir. Bu ekin mutlaka kullanıldığı sözcük ve cümleyle beraber anlam bağlamı da düşünülerek incelenmesi gerekir. Aşağıda üç farklı kullanımına örnek vardır:

1. İyelik: Çocuğun dizj biraz kanamış.

2. Belirtme: Çiçeği kopartma.
belirtme

3. En sevdiğim dizj başladı.
yapım eki

NOT

"-i" yapım eki olduğunda kelimenin anlamını değiştirir:

Yeni dizi çok izlendi
diz - i
f.k. f.i.y.e.

Belirtme hali eki olduğundan "neyi, kimi?" sorularına yanıt olur: Çantayı al. (neyi)
Ahmet'i gördüm (kimi)

İyelik eki olarak kullanıldığında eklendiği kelimenin başına "onun" getirebiliriz.

(Cevap D)

7. D seçeneğindeki “yaşamımızı” sözcüğü birden fazla yapım eki almıştır:

yaş – a – m

isim i.f f.i

kökü ye y.e

Diğer seçeneklerdeki altı çizili sözcükler birer tane yapım eki almıştır:

tat – sız kork – u

f.k. f.i f.k. f.i.

akıl – lı tecrübe – li

i.k. i.i. i.k. i.i.

(Cevap D)

8. Öncüldeki cümlede yer alan sözcükleri yapılarına göre inceleyelim:

Rüya – lar – ınız – (i) le = basit

i.k. çoğul eki iyelik bağlaç

gerçek – lik = türemiş

i.k. i.i

boş – luk = türemiş

i.k. i.i

kork – ma – y – ın = basit

f.k. olumsuzluk kaynaştırma çekim eki eki

yap – abilir – siniz = birleşik

f.k. yeterlilik çekim

birleşik fiil eki

Buna göre V. söz dışta kalmaktadır.

PUAN KÜPÜ

Bu tarz sorularda sözcüklerin yapı olarak basit, birleşik ve türemiş şeklinde ayrıldığını hatırlayıp ona göre bir sınıflandırma yapmak gerekir.

(Cevap E)

9. “Ruhumuzun” sözcüğü yapım eki almamıştır, tüm ekleri çekim ekidir:

ruh – umuz – un

i.k. iyelik tamlayan eki eki

Altı çizili olan diğer sözcükler yapım eklerini almıştır.

NOT

“Uzak” sözcüğünün kökü “uz” ismidir. Dolayısıyla “uzak” türemiş bir sözcüktür:

uz – a – ak

i.k. y.e y.e

(Cevap B)

10. A, B, C ve E seçeneklerindeki cümlelerde “-me,-ma” eklendiği kelimelerin anlamlarını değiştirdiği için yapım ekidir. “Bazı yanlışları görme, çok mutlu olursun.” cümlesindeyse olumsuzluk anlamı kattığı için çekim ekidir.

(Cevap D)

11. “-ler” ekinin kattığı anlamlar:

A → aile

B → abartma

C → çoğul

D → yaklaşık, civarında

E → benzerleri

PUAN KÜPÜ

Eylemlere gelen çoğul 3. şahıs ekiyle çoğul eki olan “-lar” karıştırılmamalıdır: Evden çıkıyorlar: “-lar” şahıs ekidir. Kelebekler geçiyor: “-ler” çoğul “-ler” eyleme geldiğinde şahıs eki, isme geldiğinde çoğul ekidir.

(Cevap C)

12. A, B, D ve E seçeneklerindeki birleşik sözcükler tür kaybı yoluyla oluşmuş birleşik adlardır. “niçin” ise ses düşmesi sonucu oluşmuştur:

ne – için: niçin

NOT

Birden fazla sözcüğün yeni bir kavramı karşılamak amacıyla birleşmesinden oluşan sözcüklere birleşik sözcük denir. Birleşik kelimeler ikiye ayrılır:

Birleşik Adlar: Birden fazla sözcüğün tür kaybı, anlam kaybı veya ses düşmesi yollarından biriyle oluşturdukları sözcüklerdir. Bu sözcükler yeni bir kavramı karşılar.

Birleşik Eylemler: gözden düşmek, yakayı ele vermek, devretmek, hak etmek, bakabilmek, gidedurmak....

(Cevap C)

CÜMLENİN ÖGELERİ

1. B seçeneğindeki cümlede ögelere ayırmada yanlışlık yapılmıştır. Doğru şekli şöyledir:

Tecrübenin en büyük gayesi / bize / görevlerimizi
özne dt B'li nesne

/öğretmektir.

yüklem

Diğer seçeneklerdeki cümlelerde yanlışlık yoktur.

PUAN KÜPÜ

Cümlenin ögeleri bulunurken tamlamalar ve söz grupları bölünmez.

(Cevap B)

2. Annem, / bebeği uyutmak için / evde

özne zarf tümleş dt

/ çok / uğraştı.

zt yüklem

Bu cümlenin ögeleri arasında nesne yoktur.

(Cevap A)

3. A, B, C ve D seçeneklerindeki cümleler özne ve yüklemden oluşmuştur. E seçeneğindeki cümlenin ögeleri şöyledir:

Geç gelen teselli / idamdan sonraki affa / benzer.

özne dolaylı tümleş yüklem

(Cevap E)

4. A, B, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde nesne yoktur. C seçeneğinde nesne kullanılmıştır:

Ormanın yok edilmesini / herkes / gördü.

Belirtili nesne Özne Yüklem

(Cevap C)

5. Ankara'da / geçen yaz / önemli gelişmeler / cereyan etti.

dt zt özne yüklem

Bu diziliş sırası A seçeneğinde vardır.

(Cevap A)

6. E seçeneğindeki "Dayım nereye gidecek?" sorusunun cevabı olan "Kahramanmaraş'a" sözü dolaylı tümleçtir. Diğer seçeneklerdeki soruların cevapları özne veya yüklemidir.

(Cevap E)

7. Öncüldeki cümlelerin ögeleri şöyledir:

Yusuf, / eski bir arabayla / akşama doğru / köye / geldi.

Özne edat tümlecî zarf tümlecî d.t. Yükleme

Aynı öge dizilişî B seçeneğindeki cümlede vardır:

İnsanlar / kendi elleriyle / gençken / ölüme

Özne edat tümlecî zarf tümlecî dolaylı tümlecî

/ koşuyorlar.

yüklem

(Cevap B)

8.

NOT

Bu soruda, sorulan soruya cevap verip bu cevabın hangi öge olduğuna bakıp buna göre ilerlersek doğru yanıtı daha doğru ve hızlı ulaşıyoruz.

B, C, D ve E seçeneklerindeki soruların cevabı olan ifadeler zarf tümlecî görevindedir.

“Ona ne almayı düşünüyorsunuz?”

cümlesinde soruyu sağlayan “ne” kelimesinin yerine “kitap” yazdığımızda “kitap” nesne görevinde kullanılmış olur.

(Cevap A)

9.

PUAN KÜPÜ

Bir cümlede yükleme en yakın olan öge, vurgulanan ögedir.

“Okulu bitirince uzun süre Ankara’da çalıştım.” cümlesinde “Ankara’da” dolaylı tümlecîdir. Yükleme en yakın olan bu öge yer bildirmiştir. Dolayısıyla E seçeneğindeki cümlede yer kavramı vurgulanmıştır diyebiliriz.

(Cevap E)

10.

NOT

Yön bildiren “içeri, dışarı, ileri, geri, aşağı, yukarı...” sözcükleri hal eki almadan kullanıldığında zarf tümlecî, hal eki aldındaysa dolaylı tümlecî görevindedir:
dışarıya: d.t.
dışarı: z.t.

“Misafirler / biraz önce / dışarı / çıktılar.”

özne z.t. z.t. yüklem

cümlesinde dolaylı tümlecî yoktur

(Cevap C)

11. B seçeneğindeki “sınavı erken bitiren” adlanmış sıfattır ve cümlede özne görevinde kullanılmıştır. “Sınavı erken bitiren (öğrenci)”

(Cevap B)

12. Seçeneklerdeki cümlelerin ögeleri şu şekildedir:

A → özne – dolaylı tümlecî – yüklem

B → özne – yüklem

C → dolaylı tümlecî – özne – yüklem

D → özne – dolaylı tümlecî – yüklem

E → özne – dolaylı tümlecî - yüklem

B seçeneğindeki cümlelerin öge sayısı diğer seçeneklerdeki cümlelerden daha azdır.

(Cevap B)

CÜMLE TÜRLERİ

1. “Hangi hastalık, cimrilikten daha büyük olabilir ki?” cümlesi yapıcı basittir. Çünkü bu cümlede fiilimsi yoktur. Aynı zamanda ikinci bir yüklem de yoktur. B seçeneğindeki cümlede fiilimsi olduğu için girişik birleşiktir. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde de birden fazla yüklem vardır.

(Cevap A)

2. Buna göre seçeneklerdeki cümleleri yüklemelerinin türlerine göre inceleyelim:

A, B, D, ve E seçeneklerinde cümlelerin yüklemelerinin sözcük türü isim olduğu için bu cümleler isim cümlesidir.

C seçeneğindeki: “Geç gelen teselli, idamdan sonrakı affa benzer” cümlesinin yüklemi olan “benzer” sözcüğü ise tür olarak fiil olduğu için bu cümle yüklemelinin türüne göre fiil cümlesidir.

(Cevap C)

3. A, B, C ve D seçeneklerindeki cümleler yüklemelin yerine göre, yüklem sonda olduğu için kurallıdır. “Son dostumda kayboldu bu güz.” cümlesi ise devrik bir cümledir. Çünkü yüklemi sonda değildir.

(Cevap E)

4. “Elde ne ev kaldı ne araba.” cümlesi biçimce olumludur. Ancak anlamca olumsuzdur. Çünkü evin de arabanın da olmadığı anlamını içermektedir.

(Cevap B)

5. C seçeneğindeki cümle yapısına göre birleşik değildir. Çünkü bu cümlede eylemsi yoktur ve tek yüklem vardır. Dolayısıyla C seçeneğindeki ifade yanlıştır. Diğer seçeneklerdeki ifadelerle sözü edilen cümleler arasında bir uyumsuzluk söz konusu değildir.

(Cevap C)

6. “Yazılarıma yöneltilen eleştirileri bilmiyor değilim.” cümlesinin tamamından çıkan anlam “biliyorum”dur. Buna göre bu cümle biçimce olumsuz da olsa anlamca olumludur.

(Cevap D)

7. "Bilgelik kitabının ilk sayfasında dürüstlük yer alır" cümlesi girişlik birleşik değil, yapıcı basittir. Çünkü bu cümlede bir eylemsiye yer verilmemiştir.

NOT

Girişlik birleşik cümle, yan cümlecğin fiilimsilerle kurulduğu birleşik cümle türüdür.

(Cevap A)

8. "Geçen haftaki sınav oldukça basitti." cümlesinin yüklemi sonda yer aldığı için bu cümle, yüklem yerine göre kuralıdır. "basitti" yüklemine sözcük türü isim olduğu için de cümle, yüklem türüne göre isim cümlesidir.

(Cevap D)

9. Yüklemelerin birbirine bağlaçla bağlandığı cümlelere bağlı cümle denir. Buna göre E seçeneğindeki "Çocukları okula bıraktım ve işe gittim." cümlesi ve bağlacı ile bağlanmış bir bağlı cümledir.

(Cevap E)

10. "Doğum gününde aldığım / hediyeyi / kaybetmiş."

Yan cümle

Yüklem

Nesne

Yüklem

cümlesinde "aldığım" sıfat-fiiliyle kurulan yan cümlecik, temel cümlelerin nesnesi görevinde kullanılmıştır. Diğer seçeneklerdeki cümlelerde yan cümlecik temel cümlelerin nesne dışındaki öğelerinden biridir. Bu soruları doğru çözmenin ön şartı, temel cümleyle yan cümleyi doğru belirlemektir.

(Cevap C)

11. "Elbiselerimi çantaya doldurdum, kardeşim yanıma geldi," cümlesi bağımsız sıralı cümledir. Çünkü öğelerine ayırdığımızda herhangi bir öğe ortaklığı yoktur.

Ben
GÖ.Elbiselerimi çantaya doldurdum.

B'li Nesne Dolaylı tümleş Yüklem

Kardeşim yanıma geldi.

Özne Dolaylı tümleş Yüklem

PUAN KÜPÜ

Sıralı cümle: Tek başına yargı bildiren birden fazla cümlelerin virgül ya da noktalı virgülle ayrıldığı cümlelerdir. Sıralı cümleyle bağlı cümlelerin tek farkı sıralı cümlede yüklemelerin virgül ya da noktalı virgül ile bağlı cümledeyse bağlaçla ayrılmasıdır.

Öge ortaklığının olup olmamasına göre sıralı cümleler ikiye ayrılır:

1. Bağımlı Sıralı Cümle: Öge ortaklığı olan sıralı cümlelerdir.

"Babam bahçeye gitti, zararlı otları tek tek yokladı." cümlesinde "babam" ortak ögedir.

2. Bağımsız Sıralı Cümle: Öge ortaklığı olmayan sıralı cümlelerdir.

"Sokaktan sesler geliyor, çocuk gürültüden uymuyor." cümlesinde ortak öge yoktur.

(Cevap A)

12. A seçeneğindeki: "Kıymetli öğretmenimize, bu vefakar insana, çok şey borçluyuz." cümlesindeki altı çizili söz grubu arasözdür. Dolaylı tümlecin açıklayıcıdır.

(Cevap A)

E-KPSS SORU BANKASI

MATEMATİK

E-KPSS SORU BANKASI

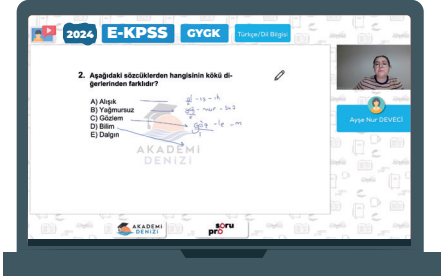
Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

SAYILAR

1. $ab + ba = 121 \Rightarrow (10a + b) + (10b + a) = 121$

$$11a + 11b = 121 \Rightarrow 11(a + b) = 121$$

$$\Rightarrow a + b = 11$$

$$\begin{array}{cc} \downarrow & \downarrow \\ 9 & 2 \end{array}$$

a ve b rakam olduğundan $a = 9$, $b = 2$ seçersek,
 $ab = 92$ en büyük değerini alır.

(Cevap D)

2. $\frac{7a+b}{b} = 10 \Rightarrow 7a + b = 10b$

$$\Rightarrow 7a = 9b$$

$$\begin{array}{cc} \downarrow & \downarrow \\ 9 & 7 \end{array}$$

a ve b birer rakam olduğundan $a = 9$ ve $b = 7$ seçebiliriz.

O hâlde $a \cdot b = 9 \cdot 7 = 63$ bulunur.

(Cevap D)

3. 12 ve 13 aralarında asal sayılardır. x, y ve z de negatif sayılar olduğundan;

$$y = -1 \text{ için } x = -13 \text{ ve } z = -12 \text{ olur.}$$

$$\text{Buradan, } -1 > -12 > -13 \Rightarrow y > z > x \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

4. $\begin{array}{r} a \ b \ c \\ \times \ 2 \ 4 \\ \hline . \ . \ . \\ + \ . \ . \ . \\ \hline 5 \ 2 \ 0 \ 8 \end{array}$ İşlemin ikinci satırının sola kayması gerekirken sağa kayması abc sayısının 24 yerine 42 ile çarpımının sonucunu verir.

$$5208 = abc \cdot 42$$

$$abc = \frac{5208}{42} = 124$$

$$abc = 124 \text{ ise } a + b + c = 1 + 2 + 4 = 7 \text{ dir.}$$

(Cevap C)

5. 3 tanesi 40 tan büyük 5 doğal sayı için 4 tanesini öğildiğince küçük alalım.

$$0 + 1 + 41 + 42 + x = 153$$

$$84 + x = 153$$

$$x = 153 - 84$$

$$x = 69 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

6. a ve b doğal sayı

$$37 \text{ asal sayı olduğundan } \begin{array}{cc} a & b \\ \downarrow & \downarrow \\ 1 & 37 \end{array} a \cdot b = 37$$

$$a + b = 1 + 37 = 38 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

7. $a \cdot b \cdot c = 35$

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 1 & 1 & 35 \end{array}$$

$$a + b = 1 + 1$$

$$= 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

8. $a, b, \in \mathbb{Z}^+$ $a = \frac{5b}{6}$ ifadesinde $b = 6k$ alınırsa ($k \in \mathbb{Z}^+$)

$$a = \frac{5b}{6} = \frac{5 \cdot \overset{1}{\cancel{6}} k}{\underset{1}{\cancel{6}}} \Rightarrow a = 5k \text{ olur ki } a \text{ sayısı } 5 \text{ in katı ol-}$$

malıdır.

Buna göre a sayısı 36 olamaz.

Çünkü 36, 5'in tam katı değildir.

(Cevap B)

9. Çarpma tablosunda

$$n \cdot \cancel{m} = 15\cancel{m} \Rightarrow n = 15 \text{ bulunur.}$$

Toplama tablosunda

$$\begin{array}{r} n + m = k \\ + \quad k + n = 7m \\ \hline \end{array}$$

$$2n + m + \cancel{k} = \cancel{k} + 7m, \quad (n = 15 \text{ idi})$$

$$2 \cdot 15 = 6m$$

$$m = 5 \text{ olur.}$$

(Cevap B)

10. $T + \text{Ç} = T$ sayı olduğundan

$$9^9 + 10^{10} = T + \text{Ç} = T \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

11. $A, B^2, A + B$ ardışık çift sayılar olduğundan, $A + B$ ile A arasındaki fark 4 tür. Yani $B = 4$ tür.

$$A < B^2 < A + B$$

↓

$$14 < 4^2 < 14 + 4$$

$$\text{O halde } A = 14 \quad B = 4 \text{ ise}$$

$$A - B = 10 \text{ olur.}$$

(Cevap E)

12.

$$2 < A < B < C$$

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 4 & 6 & 9 \end{array}$$

$$B^2 = A \cdot C$$

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 6^2 & 4 \cdot 9 \end{array}$$

$$\text{O hâlde; } A + B + C = 4 + 6 + 9 = 19$$

(Cevap D)

13. $1 \leq n \leq 8$

$$A = 3n - 2$$

↓

$$n = 1, \quad A = 1$$

$$n = 2, \quad A = 4$$

$$n = 3, \quad A = 7$$

$$n = 4, \quad A = 10$$

$$n = 5, \quad A = 13$$

$$n = 6, \quad A = 16$$

$$n = 7, \quad A = 19$$

$$n = 8, \quad \begin{array}{r} + \quad A = 22 \\ \hline 92 \end{array}$$

(Cevap C)

14. $y \cdot (x + 1) = \text{Çift}$ ise çarpanların biri ya da ikisi de çift sayı olmalıdır.I. x çift sayı ise $(x + 1)$ kesin tek sayıdır.O hâlde sonucun çift sayı olabilmesi için y kesin çift sayı olmalıdır. (Doğru)II. y çift sayı ise x kesinlikle tek sayıdır diyemeyiz. (Yanlış)III. y tek sayı ise $(x + 1)$ kesin çift sayı olmalıdır. O zaman x in kesin tek sayı olması gerekir. (Doğru)

(Cevap C)

ÇÖZÜMLEME

1. $ab - ba = 54 \Rightarrow (10a + b) - (10b + a) = 54$
 $10a + b - 10b - a = 54 \Rightarrow 9a - 9b = 54$
 $9(a - b) = 54 \Rightarrow a - b = 6$ bulunur.

(Cevap C)

2. $AB + BA = 187$
 $(10A + B) + (10B + A) = 187$
 $11A + 11B = 187$
 $11(A + B) = 187$
 $A + B = 17$
 AB iki basamaklı sayısının en küçük değerini bulmak için B ye en büyük ($B = 9$) değerini veririz.
 $B = 9$ için $A + 9 = 17 \Rightarrow A = 8$ bulunur.
 O hâlde $AB = 89$ bulunur.

(Cevap E)

3. $AB3 + 3AB + B3A = 1887$
 $100A + 10B + 3 + 300 + 10A + B + 100B + 30 + A = 1887$

$$111 \cdot A + 111B + 333 = 1887$$

$$\overset{14}{111} \cdot (A + B) = \overset{14}{1554}$$

$$\begin{array}{cc} \downarrow & \downarrow \\ 5 & 9 \end{array}$$

A en az 5 değerini alır.

(Cevap E)

4. İki basamaklı sayı ab olsun.
 $ab = 7 \cdot (a + b)$ $b \ a$
 $10a + b = 7a + 7b$ $\begin{array}{l} 1 \ 2 \\ 2 \ 4 \\ 3 \ 6 \\ 4 \ 8 \end{array}$
 $3a = 6b$ $\left. \begin{array}{l} 1 \ 2 \\ 2 \ 4 \\ 3 \ 6 \\ 4 \ 8 \end{array} \right\} 4 \text{ tane}$
 $a = 2b$

(Cevap C)

5. $ABC + BAC + BCA + CAB + CBA + ACB = 1776$
 $100A + 10B + C + 100B + 10A + C + 100B + 10C + A + 100C +$
 $10A + B + 100C + 10B + A + 100A + 10C + B = 1776$
 $222A + 222B + 222C = 1776$
 $222(A + B + C) = 1776$
 $A + B + C = 8$

(Cevap A)

6. A, B ve C birer rakam,
 $B = 2A$
 $A + B + C = 14$
 $A + 2A + C = 14$
 $3A + C = 14$
 $\begin{array}{cc} \downarrow & \downarrow \\ 4 & 2 \end{array}$
 $C = 2$

(Cevap C)

7. Sayı AB olmak üzere,
 $AB - BA = 9 \Rightarrow 10A + B - (10B + A) = 9$
 $\Rightarrow 10A + B - 10B - A = 9$
 $\Rightarrow 9A - 9B = 9$
 $\Rightarrow \cancel{9} \cdot (A - B) = \overset{1}{\cancel{9}}$
 $\Rightarrow (A - B) = 1$
 $A + \cancel{B} = 11$
 $+ \ A - \cancel{B} = 1$
 $2A = 12 \Rightarrow \boxed{A = 6}$ ise $\boxed{B = 5}$
 $AB = 65$

(Cevap E)

TEST • 2

ÇÖZÜMLEME

8. $AB - (A + B + C) = 47$
 $10A + B - A - B - C = 47$
 $9A - C = 47$
 $9A = 47 + C$
 $\downarrow \quad \downarrow$
 $6 \quad 7$
 $A = 6$ ve $C = 7$ olmalıdır.

(Cevap D)

9. $DEF - ABC$ (Çözümleme yaparsak)
 $= 100D + 10E + F - (100A + 10B + C)$
 $= 100D + 10E + F - 100A - 10B - C$
 $= 100(D - A) + 10 \cdot (E - B) + F - C$
 $= 100 \cdot 2 + 10 \cdot (-3) + (-4)$
 $= 200 - 30 - 4$
 $= 166$

(Cevap E)

10. $2AA + 1A = 82 \cdot A$
 $200 + 10A + A + 10 + A = 82A$
 $210 + 12A = 82A$
 $\frac{210}{7} = \frac{70A}{7}$
 $3 = A$

(Cevap B)

11. $A = 2B$
 $\downarrow \quad \downarrow$
 $2 \leftarrow 1$
 $4 \leftarrow 2$
 $6 \leftarrow 3$
 $8 \leftarrow 4$
 $A \ 1 \ B$
 $2 \ 1 \ 1$
 $4 \ 1 \ 2$
 $6 \ 1 \ 3$
 $+ \quad 8 \ 1 \ 4$
 $\hline 2050 \text{ olur.}$

(Cevap E)

12. $A = B + 2$ $C = A + B$
 $2 \ 0$ $2 \ 2 \ 0$
 $3 \ 1$ $4 \ 3 \ 1$
 $4 \ 2$ $6 \ 4 \ 2$
 $5 \ 3$ $8 \ 5 \ 3$

$$ABC \rightarrow 202$$

$$314$$

$$426$$

$$538$$

Bu ilişkiyi sağlayan 4 tane ABC doğal sayısı vardır.

(Cevap B)

13. $AB0 = 50 \cdot (A + B)$
 $10 \cdot (AB) = 50 \cdot (A + B)$, AB iki basamaklı sayı
 $10A + B = 5A + 5B$
 $10A - 5A = 5B - B$
 $5A = 4B$ ise $A = 4$, $B = 5$ olur.
 $A0B = 405$ ve $A + 0 + B = 4 + 0 + 5 = 9$ olur ki
 $405 : 9 = 45$ bulunur.

(Cevap A)

14. $aba + ab = 499$
 $(100a + 10b + a) + (10a + b) = 499$
 $111a + 11b = 499 \Rightarrow$ Bu denklem $a = 4$,
 $b = 5$ için sağlanır.
O halde $a - b = 4 - 5 = -1$ bulunur.

(Cevap D)

ASAL SAYILAR VE ASAL ÇARPANLAR

1. $x \cdot y \cdot z = 70$ ise
 $\begin{matrix} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 7 & 5 & 2 \end{matrix}$

$$\left. \begin{matrix} x = 7 \\ y = 5 \\ z = 2 \end{matrix} \right\} \text{ bulunur.}$$

$$y \cdot z = 5 \cdot 2 = 10$$

(Cevap A)

2. x sayısı 21 in pozitif bölenleri olmalıdır. 21 in pozitif bölenlerinin sayısı, 21, 7, 3 ve 1 olmak üzere 4 tane-
 dir.

$$x = 1, 3, 7, 21 \text{ dört tanedir.}$$

(Cevap D)

3. $54 \cdot a = b^2$
 $2 \cdot 3 \cdot 3^2 \cdot \underset{2 \cdot 3}{a} = b^2$, $a = 2 \cdot 3 = 6$ alınırsa
 $(2 \cdot 3 \cdot 3)^2 = b^2$
 $18^2 = b^2$, $b > 0$ olduğundan
 $b = 18$ bulunur.
 $a + b = 6 + 18 = 24$ olur.

(Cevap D)

4. P asal sayısı 2 alındığında $k = 3 \cdot 2 = 6$ dir. $k - 1$ sa-
 yısı ise $6 - 1 = 5$ bulunacaktır. Bu durumda sayı 3 ile
 tam bölünmez. Ancak tek sayıdır. Tüm P asal sayı-
 ları için sonuç hem asal sayı hem de tek sayı çıkı-
 caktır. Bu yüzden I ve II doğrudur.

(Cevap C)

5. $A = x^y \cdot 2^2 \cdot 7^2$ tam bölen sayısı
 $(y + 1) \cdot 3 \cdot 3 \cdot 2$
 $B = y^x \cdot 3^2 \cdot 5^2$ tam bölen sayısı
 $(x + 1) \cdot 3 \cdot 3 \cdot 2$
 $(y + 1) \cdot 18 = (x + 1) \cdot 18 \Rightarrow x = y$ bulunur.
 $A \cdot B = x^x \cdot 2^2 \cdot 7^2 \cdot x^x \cdot 3^2 \cdot 5^2$
 $\Rightarrow A \cdot B = x^{2x} \cdot 2^2 \cdot 3^2 \cdot 5^2 \cdot 7^2$
 $A \cdot B$ nin asal olmayan pozitif bölen sayısı
 $(3 \cdot 3 \cdot 3 \cdot 3) \cdot (2x + 1) - 5 = 1858$
 $\Rightarrow 2x + 1 = 23$
 $2x = 22 \Rightarrow x = 11$
 $x + y = 11 + 11 = 22$ bulunur.

(Cevap B)

6. P 4 basamaklı asal sayı
 $P^2 - 1 = (P - 1) \cdot (P + 1)$ dir.
 P asal sayı olduğundan P - 1 ve P + 1 çift sayıdır. Ya-
 ni 2 ile tam bölünür.
 $(P - 1) \cdot (P) \cdot (P + 1)$ ardışık 3 sayı 3 ile tam bölünür.
 P sayısı asal ve 3 ile bölünemediğinden P - 1 ya da
 P + 1 sayıları 3 ile tam bölünecektir. Yani $(P - 1) \cdot (P$
 $+ 1)$ sayısı 3 ile tam bölündüğünden 6 ile de tam bö-
 lünür kalan sıfırdır.

(Cevap A)

7. $3^{17} - 1$ sayısı çift sayıdır asal sayı değildir.
 $19!$ sayısı $19! = 19 \cdot 18 \cdot 17 \dots 1$ olduğundan asal sa-
 yı değildir. Çünkü sadece çift olan asal sayı 2 dir.
 $17^0 = 1$ sayısı asal sayı değildir.
 $0! + 0! + 0! = 1 + 1 + 1 = 3$ asal sayıdır.
 -5 asal değildir. Çünkü en küçük asal sayı 2 dir.

(Cevap D)

TEST • 3

ASAL SAYILAR VE ASAL ÇARPANLAR

8. P asal sayısından 2 ye kadar olan asal sayıların çarpımının 1 fazlası her zaman asal sayıdır.

($7 \cdot 5 \cdot 3 \cdot 2 + 1 = 211$ Asal sayıdır.)

P sayısı 2 alındığında k sayısı 2 olacak k + 1 sayısı $2 + 1 = 3$ olacak ve asal sayı olup hem de tek sayı olacaktır. Ancak 5 in katı değildir.

(Cevap C)

9.

$$\begin{array}{r|l} 360 & 2 \\ 180 & 2 \\ 90 & 2 \\ 45 & 3 \\ 15 & 3 \\ 5 & 5 \\ 1 & \end{array}$$

$$360 = r \cdot 2^a \cdot 3^b$$

$$360 = 5 \cdot 2^3 \cdot 3^2 \Rightarrow 5 \cdot 2^3 \cdot 3^2$$

$$= r \cdot 2^a \cdot 3^b$$

$$r = 5 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

10. B seçeneğindeki ifadeyi inceleyelim:

$$5(5^6 - 1) = 5^7 - 5, n = 5, p = 7$$

O halde $5(5^6 - 1)$ sayısı 7 ile bölünür.

(Cevap B)

11. A) $p = 3$ iken $2p + 1 = 2 \cdot 3 + 1 = 6 + 1 = 7$ dir.

B) $p = 5$ iken $2p + 1 = 2 \cdot 5 + 1 = 10 + 1 = 11$ dir.

C) $p = 7$ iken $2p + 1 = 2 \cdot 7 + 1 = 14 + 1 = 15$ dir.

15 asal sayı olmadığından "7" Sophie Germain asal sayısı değildir.

(Cevap C)

12. 5 bulunmaz. Çünkü 5'e tam bölünür.

(Cevap C)

13. $1 < A < B < C < 7$

A ile C aralarında asal olacak şekilde seçersek,

$$A = 2, C = 5$$

$$\begin{array}{ccc} A & B & C \\ 2 & 3 & 5 \\ 2 & 4 & 5 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{ccc} A & B & C \\ 2 & 3 & 5 \\ 2 & 4 & 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ tane yazılır.}$$

$A = 3, C = 5$ seçersek,

$$A \quad B \quad C$$

$$3 \quad 4 \quad 5 \rightarrow \text{yazılır.}$$

Toplam 3 tane yazılır.

(Cevap C)

14. 35 in pozitif tamsayı bölenleri; 1, 5, 7, 35 tir.

$$\text{Toplamları: } 1 + 5 + 7 + 35 = 48 \text{ tir.}$$

(Cevap A)

FAKTÖRİYEL

$$1. \quad \frac{4! + 5!}{4!} = \frac{4! + 5 \cdot 4!}{4!} = \frac{4! \cdot (1 + 5)}{4!} = 6$$

(Cevap D)

$$2. \quad 2! \cdot 3! \cdot 4! = 2 \cdot 1 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 \\ = 2 \cdot 6 \cdot 24 \\ = 288 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$3. \quad \begin{array}{r} 115 \mid 5 \\ \hline 23 \mid 5 \\ \hline 4 \end{array}$$

115! sayısının sondan 23 + 4 = 27 basamağı sıfırdır. O halde 115! - 1 sayısının sondan 27 basamağı 9 dur.

115! sayısının sıfır sayısı ile 115! - 1 sayısının "9" sayısı aynıdır.

(Cevap E)

$$4. \quad 6^m = 2^m \cdot 3^m \text{ olduğundan 3 çarpanını (3 > 2 old. için) alırız.}$$

$$\begin{array}{r} 49 \mid 3 \\ 48 \overline{) 16} 3 \\ \hline 01 \overline{) 15} 5 \mid 3 \\ 01 \overline{) 3} 1 \\ \hline 1 \end{array}$$

$$16 + 5 + 1 = 22$$

O hâlde, m en fazla 22 olur.

(Cevap A)

$$5. \quad A = 46! - 45! = 45! \cdot 46 - 45! \\ = 45! \cdot (46 - 1) \\ = 45! \cdot 45$$

$$45! \text{ sonunda } 45 \mid 5 \Rightarrow 9 + 1 = 10 \text{ tane 5 çarpanı vardır.}$$

45 sayısının içinden de 1 tane 5 çarpanı gelir ve 10 + 1 = 11 tane 5 çarpanı yani sayının sonunda 11 tane sıfır vardır.

(Cevap C)

$$6. \quad \frac{10!}{10! + 9! + 8!} = \frac{10 \cdot 9 \cdot 8!}{10 \cdot 9 \cdot 8! + 9 \cdot 8! + 1 \cdot 8!} \\ = \frac{8! \cdot 90}{8! \cdot (90 + 9 + 1)} \\ = \frac{90}{100} = \frac{9}{10}$$

(Cevap E)

$$7. \quad \frac{10! - 9! - 8!}{9!} = \frac{8!(10 \cdot 9 - 9 - 1)}{9!} \\ = \frac{8! \cdot (10 \cdot 9 - 10)}{9!} \\ = \frac{8! \cdot 10 \cdot 8}{9 \cdot 8!} \\ = \frac{80}{9} \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$8. \quad \frac{20! - 19!}{18(17! + 18!)}$$

$$= \frac{19! \cdot \cancel{(20-1)}}{18 \cdot 17! \cdot \cancel{(1+18)}} = 19 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

$$9. \quad 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6 \cdot 7 \cdot 8 \cdot 9 \cdot 10 = 10!$$

10! ifadesini $10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7!$ şeklinde yazabiliriz.

$$(n! = n \cdot (n-1)(n-2)(n-3)!) \quad (Cevap B)$$

$$10. \quad \frac{7 \cdot 8! - 6 \cdot 7!}{5 \cdot 6!} = \frac{7!(7 \cdot 8 - 6)}{5 \cdot 6!}$$

$$= \frac{7! \cdot 50}{5 \cdot 6!}$$

$$= \frac{7 \cdot 6! \cdot 50}{5 \cdot 6!} = 70 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$11. \quad \frac{22! - 21!}{20!} = \frac{22!}{20!} - \frac{21!}{20!}$$

$$= 21 \cdot 22 - 21$$

$$= 21 \cdot (22 - 1)$$

$$= 21 \cdot (21) = 21^2$$

(Cevap D)

$$12. \quad = \frac{11! - 10! - 9!}{9! + 8! + 7!}$$

$$= \frac{11 \cdot 10 \cdot 9! - 10 \cdot 9! - 9!}{9 \cdot 8 \cdot 7! + 8 \cdot 7! + 7!}$$

$$= \frac{9!(110 - 10 - 1)}{7!(72 + 8 + 1)}$$

$$= \frac{9! \cdot 99}{7! \cdot 81} = \frac{9 \cdot 8 \cdot 7! \cdot 11}{7! \cdot 9}$$

$$= 8 \cdot 11 = 88 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$13. \quad \frac{(n+1)! \cdot (n^2 - 1)}{(n+1)! + n! + (n-1)!} = 12$$

$$\frac{(n+1) \cdot n \cdot \cancel{(n-1)!} \cdot (n-1) \cdot (n+1)}{\cancel{(n-1)!} \cdot (n \cdot (n+1) + n+1)} = 12$$

$$= \frac{n \cdot \cancel{(n+1)} \cdot (n-1) \cdot \cancel{(n+1)}}{\cancel{(n^2 + 2n + 1)}} = 12$$

$$n \cdot (n-1) = 12$$

↓

$$n = 4 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$14. \quad \frac{9! + 9! + 9!}{9! + 8! + 7!}$$

$$= \frac{3 \cdot 9!}{7! \cdot (9 \cdot 8 + 8 + 1)}$$

$$= \frac{3 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7!}{7! \cdot 81}$$

$$= \frac{27 \cdot 8}{81} = \frac{8}{3}$$

(Cevap A)

BÖLME VE BÖLÜNEBİLME

1. 4 ile bölünebilen; üç basamaklı rakamları farklı en küçük sayı = 104

9 ile bölünebilen üç basamaklı rakamları farklı en büyük sayı = 981

Toplamları = 981 + 104 = 1085 bulunur.

(Cevap E)

2.

$$\begin{array}{r} A \\ \hline n^2 \\ n-1 \\ \hline n! \end{array}$$

$$n! < n^2 \text{ ve } A = n^2 \cdot (n-1) + n!$$

$$n = 0 \text{ için } 0! < 0^2 \text{ (sağlamaz)}$$

$$n = 1 \text{ için } 1! < 1^2 \text{ (sağlamaz)}$$

$$n = 2 \text{ için } 2! < 2^2 \text{ (sağlar)}$$

$$n = 3 \text{ için } 3! < 3^2 \text{ (sağlar)}$$

$$n = 4 \text{ için } 4! < 4^2 \text{ (sağlamaz)}$$

n nin alacağı değerler 2 ve 3 tür.

$$n = 2 \text{ için } A = 2^2 \cdot (2-1) + 2! = 4 \cdot 1 + 2 = 6 \text{ dır.}$$

$$n = 3 \text{ için } A = 3^2 \cdot (3-1) + 3 = 9 \cdot 2 + 3 = 21$$

A nın alacağı değerler toplamı 6 + 21 = 27 dur.

(Cevap E)

3. Rakamları birbirinden farklı dört basamaklı en küçük çift doğal sayı 1024 sayıdır. Bu sayı rakamları toplamı 1 + 0 + 2 + 4 = 7 olduğundan 3 ile bölünemez. 3 ile bölünemeyen sayı 6 ile de bölünemez.

(Cevap C)

4.

$$\begin{array}{r} B \\ \hline 8 \\ 1 \\ \hline 6 \end{array} \quad \begin{array}{r} A \\ \hline 8 \\ 1 \\ \hline x \end{array}$$

Bölümleri 1 alalım. A = 8 + x, B = 8 + 6 = 14 olur.

A - B = 8 + x - 14 = x - 6 sayısının 8 ile tam bölünebilmesi için x - 6 = 8k, k ∈ Z olmalı x < 8 olacağından,

$$x - 6 = 8 \rightarrow 0$$

$$x - 6 = 0 \rightarrow x = 6 \text{ olmalı}$$

(Cevap B)

5. 7 ile bölünecek, 3 ün katı olacak ve çift olacak

$$7 \cdot 3 \cdot 2 = 42$$

Bu sayılar 42 şer 42 şer değişeceğinden 42 ve 84 pozitif olanları ve -84, -42 negatif olanlarıdır. 4 tane

(Cevap C)

6.

$$\begin{array}{r} \hline 25 \\ 32 \\ \hline \end{array}$$

Bölünen sayının en çok olması için kalan en çok 24 olmalıdır.

$$\text{Bölünen} = 25 \cdot 32 + 24 = 800 + 24 = 824$$

(Cevap D)

7.

$$\begin{array}{r} 12 \quad 15 \quad 2 \\ 6 \quad 15 \quad 2 \\ 3 \quad 15 \quad 3 \\ 1 \quad 5 \quad 5 \\ 1 \quad 1 \end{array}$$

$$\text{EKOK}(12, 15) = 2^2 \cdot 3 \cdot 5 = 60$$

O hâlde 60 ve katları (60k, k = 1, 2, 3, ...)

12 ve 15 ile tam olarak bölünür. Buna göre,

$$68 = 60 + 8$$

$$128 = 60 \cdot 2 + 8$$

$$188 = 60 \cdot 3 + 8$$

$$248 = 60 \cdot 4 + 8$$

fakat 288 sayısı 12 ve 15 ile bölündüğünde 8 kalanını vermez.

(Cevap E)

8. 3456ab sayısı 15 ile tam bölünebiliyorsa

15 = 3 · 5 olduğundan 3 ve 5 ile tam bölünebilir.

3456ab sayısı 5 ile tam bölünebiliyorsa

b = 0 veya b = 5 olur.

b = 0 için 3456ab sayısı 3 ile tam bölünebiliyorsa;

$$3 + 4 + 5 + 6 + a + 0 = 3k \Rightarrow 18 + a = 3k$$

$$k = 6 \text{ için } a = 0$$

$$k = 7 \text{ için } a = 3$$

$$k = 8 \text{ için } a = 6$$

$$k = 9 \text{ için } a = 9$$

b = 5 için 3456ab sayısı 3 ile tam bölünebiliyorsa;

$$3 + 4 + 5 + 6 + a + 5 = 3k \Rightarrow 23 + a = 3k$$

$$k = 8 \text{ için } a = 1$$

$$k = 9 \text{ için } a = 4$$

$$k = 10 \text{ için } a = 7$$

O hâlde a, 4 + 3 = 7 farklı değer alır.

(Cevap D)

TEST • 5

BÖLME VE BÖLÜNEBİLME

9. $55 \cdot 5 = 275 \Rightarrow 2 + 7 + 5 = 14$ sayısının 9 ile bölümünden kalan 5 olduğundan 55 basamaklı 555...5 sayısının 9 ile bölümünden kalan 5 dir.

(Cevap B)

10. x sayısının 4 ile bölümünden kalan 3 ise
 $x = 3$ alabiliriz. O hâlde,
 $x^2 + x = 3^2 + 3 = 9 + 3 = 12$

$$\begin{array}{r} 12 \overline{) 4} \\ \underline{12} \\ 0 \end{array} \rightarrow \text{kalan}$$

(Cevap A)

11. $x = 3$ alınır.

$$x^2 - 1 = 3^2 - 1 = 9 - 1 = 8$$

$$\begin{array}{r} 8 \overline{) 19} \\ \underline{8} \\ 11 \end{array}$$

$$x^3 + 3 = 3^3 + 3 = 27 + 3 = 30$$

$$\begin{array}{r} 30 \overline{) 19} \\ \underline{19} \\ 11 \end{array}$$

$$x^3 - 1 = 3^3 - 1 = 27 - 1 = 26$$

$$\begin{array}{r} 26 \overline{) 19} \\ \underline{19} \\ 7 \end{array}$$

$$x^4 + 1 = 3^4 + 1 = 81 + 1 = 82$$

$$\begin{array}{r} 82 \overline{) 19} \\ \underline{82} \\ 4 \end{array}$$

$$x^4 + 3 = 3^4 + 3 = 81 + 3 = 84$$

$$\begin{array}{r} 84 \overline{) 19} \\ \underline{84} \\ 4 \end{array}$$

(Cevap C)

- 12.

$$\begin{array}{r} 35ab \overline{) 35} \\ \underline{35} \\ 11 \end{array}$$

$$ab = 11 \Rightarrow a = 1, b = 1$$

$$ab = 11 + 35 = 46 \Rightarrow a = 4, b = 6$$

$$ab = 46 + 35 = 81 \Rightarrow a = 8, b = 1$$

Bu durumda; $1 + 4 + 6 + 8 = 19$ bulunur.

(Cevap D)

13. Sayı $\frac{444...4}{n \text{ basamaklı}}$ olsun.

Sayının 9 ile bölümünden kalan 2 ise sayının rakamları toplamının 9 ile bölümünden kalan 2 dir.

$$4 \cdot n = 9k + 2 \quad k = 1 \quad \text{ise} \quad 4n = 11 \text{ (olmaz)}$$

$$k = 2 \quad \text{ise} \quad 4n = 20$$

$$n = 5 \text{ bulunur.}$$

Sayı en az 5 basamaklıdır.

(Cevap B)

14. $x - y = 72$

$$\begin{array}{r} x \overline{) y} \\ \underline{4} \\ 5 \end{array}$$

$$x = 5y + 4$$

$$x - y = 72$$

$$5y + 4 - y = 72$$

$$4y + 4 = 72$$

$$4y = 68$$

$$y = 17$$

$$x - 17 = 72$$

$$x = 89 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

EBOB VE EKOK

1. $\text{OKEK}(20, 45) = 180$ dakikada bir beraber hareket ederler.

$$\begin{array}{r} 8.30 \\ + 3.00 \\ \hline \end{array}$$

11.30 'da beraberce kalkarlar.

(Cevap E)

2. $A = x^2 \cdot y^3 \cdot t$ $B = x \cdot y \cdot z^5$ $C = y^2 \cdot z \cdot t^3$
EBOB(A, B, C) bulunurken; A, B, C sayılarında bulunan asal çarpanlardan ortak olanlar alınır. x, t, z sayıları üçünde ortak değildir. Ancak y sayısı üçünde de ortaktır.

EBOB(A, B, C) = y bulunur.

(Cevap B)

3. $a, b, c \in \mathbb{Z}^+$
 $K = 3a + 2 = 7b + 6 = 9c + 8$
Her tarafa 1 eklenirse
 $K + 1 = 3 \cdot (a + 1) = 7 \cdot (b + 1) = 9 \cdot (c + 1)$
 $K + 1 = \text{OKEK}(3, 7, 9)$
 $K + 1 = 63n, n = 2$ için
 $K + 1 = 63 \cdot 2$
 $K = 125$ olur ki rakamları toplamı:
 $1 + 2 + 5 = 8$ bulunur.

(Cevap D)

4. $\text{OKEK}(1, 300) = 300$
 $\text{OKEK}(1, 360) = 360$
 $x = 1, y = 300, z = 1$ ve $t = 360$
alındığında $\text{OKEK}(x, z) = \text{OKEK}(1, 1) = 1$
en küçük değeri bulunur.

(Cevap A)

5. $111^2 + 222^2 = 111^2(1 + 2^2) = 111^2 \cdot 5$
 $333^2 + 444^2 = 111^2(3^2 + 4^2) = 111^2 \cdot 25$
 $\text{EBOB}(111^2 \cdot 5, 111^2 \cdot 25) = 111^2 \cdot 5$ bulunur.

(Cevap B)

6. k sayısı x ve y yi bölmeyen bir asal sayı olduğu için
 $\text{OKEK}(x, y, k) = \text{OKEK}(x, y) \cdot k$
 $= 75 \cdot k$ bulunur.

(Cevap C)

7. $\text{OBEB}(72, x) = 12 \Rightarrow 72 = 12 \cdot 6$
 $x = 12 \cdot k$
 $\text{OBEB}(6, k) = 1$ $x = 12$
 $k = 1$ $x = 60$
 $k = 5$ $x = 84$
 $k = 7$ $+$
 $k \neq 11$ 156 bulunur.
(k = 11 olduğunda iki basamaklı olmuyor.)

(Cevap E)

TEST • 6

EBOB VE EKOK

8. OBEB (24, 42) = 6

$$\frac{24}{6} = 4 \text{ paket}$$

$$\frac{42}{6} = 7 \text{ paket}$$

$$7 + 4 = 11 \text{ pakete ihtiyaç vardır.}$$

(Cevap D)

9. EBOB(24, 36, 48) = 12

$$\text{Kutunun hacmi } 24 \cdot 36 \cdot 48$$

$$\text{Küpün hacmi } 12 \cdot 12 \cdot 12$$

$$\frac{24 \cdot 36 \cdot 48}{12 \cdot 12 \cdot 12} = 2 \cdot 3 \cdot 4 = 24$$

(Cevap E)

10. Biri 45 dakikada biri 75 dakikada tamamladığında ilk kez aynı anda kaç dakika sonra D durağında olduklarını bulmak için OKEK'lerini buluruz.

$$\begin{array}{r|l} 45 & 3 \\ 15 & 3 \\ 5 & 5 \\ 1 & 5 \\ & 1 \end{array}$$

$$\text{OKEK}(45, 75) = 3 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 5$$

$$\text{OKEK}(45, 75) = 225$$

İki otobüs 225 dk = 3 saat 45 dakika sonra D durağında aynı anda olurlar.

Buna göre saat 10.45'te D durağında olurlar.

(Cevap E)

11. EBOB(a, b) = 5

$$\text{EBOB}(a, c) = 2$$

$$\text{EBOB}(b, c) = 9$$

a hem 2'nin hem de 5'in katıdır.

O halde a 10'un da katıdır.

b hem 5'in hem de 9'un katıdır.

O halde b 45'in de katıdır.

c hem 2'nin hem de 9'un katıdır.

O halde c 18'in de katıdır.

$$a \text{ en az } 10$$

$$b \text{ en az } 45$$

$$c \text{ en az } 18$$

$$a + b + c \text{ en az}$$

$$10 + 45 + 18 = 73 \text{ olur}$$

(Cevap D)

- 12.
- $K = 5a + 2 = 7b + 4 = 11c + 8$

$$K + 3 = 5(a + 1) = 7(b + 1) = 11(c + 1)$$

$$K + 3 = \text{OKEK}(5, 7, 11) \cdot n$$

$$K + 3 = 385n, n = 2 \text{ için}$$

$$K + 3 = 385 \cdot 2$$

$$K = 767 \text{ olur.}$$

Sayının rakamları çarpımı: $7 \cdot 6 \cdot 7 = 294$ bulunur.

(Cevap D)

13. 6 ve 4'ün en küçük ortak katı;

$$\text{EKOK}(6, 4) = 12$$

$$\text{Fayans sayısı} = \frac{\text{Karenin alanı}}{\text{Fayansın alanı}} = \frac{12 \cdot 12}{6 \cdot 4} = \frac{144}{24} = 6$$

En az 6 fayans kullanılır.

(Cevap D)

- 14.
- $A = 7a + 1 = 8b + 2 = 9c + 3$

$$A + 6 = 7(a + 1) = 8(b + 1) = 9(c + 1)$$

$$\text{EKOK}(7, 8, 9) = 504$$

$$A + 6 = 504$$

$$A = 498$$

$$4 + 9 + 8 = 21$$

(Cevap E)

RASYONEL SAYILAR

1. Parantezleri kaldırarak

$$\frac{1}{2} - \frac{1}{3} - \frac{1}{3} - \frac{1}{4} - \frac{1}{4} + \frac{1}{2} - \frac{1}{6} = \frac{2}{6} - \frac{2}{3} - \frac{2}{4} - \frac{1}{6}$$

$$= \frac{12 - 8 - 6 - 2}{12} = \frac{-4}{12} = -\frac{1}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$2. \frac{2}{3} : \left(\frac{3}{5} - \frac{1}{2} : \frac{5}{2} \right) = \frac{2}{3} : \left(\frac{3}{5} - \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{5} \right) = \frac{2}{3} : \left(\frac{3}{5} - \frac{1}{5} \right)$$

$$= \frac{2}{3} : \frac{2}{5} = \frac{2}{3} \cdot \frac{5}{2} = \frac{5}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$3. m_1 = \frac{x}{x+1}, m_2 = \frac{x+1}{x+2},$$

$$m_3 = \frac{x+2}{x+3}, \dots, m_k = \frac{x+k-1}{x+k}$$

şeklindeki pozitif rasyonel sayılarda;

 $m_k > \dots m_3 > m_2 > m_1$ olduğundan,

$$\frac{6}{7} > \frac{5}{6} > \frac{4}{5} \Rightarrow p > n > m \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

$$4. = 1 + \frac{1}{1 - \frac{1}{1 + \frac{1}{x-1}}}$$

$$= 1 + \frac{1}{1 - \frac{x-1}{x}}$$

$$= 1 + x$$

ifadesini tanımsız yapan iki değer vardır.

Toplamı $0 + 1 = 1$ dir.

(Cevap B)

$$5. a = 7 - \frac{1}{2} = \frac{13}{2} = \frac{52}{8}$$

$$b = 7 - \frac{1}{2^2} = 7 - \frac{1}{4} = \frac{27}{4} = \frac{54}{8}$$

$$c = 7 - \frac{1}{2^3} = 7 - \frac{1}{8} = \frac{55}{8}$$

$$\frac{55}{8} > \frac{54}{8} > \frac{52}{8}$$

Paydaları eşit olan pozitif rasyonel sayılarda payı büyük olan daha büyüktür. $c > b > a$ bulunur.

(Cevap D)

$$6. \frac{b}{a} = 0,1125$$

$$\frac{b}{a} = \frac{1125}{10000} = \frac{1125 : 125}{10000 : 125} = \frac{9}{80} \text{ olur.}$$

a en küçük 80 olur.

(Cevap D)

$$7. \frac{1 - \frac{1}{11}}{2 - \frac{1}{22}} = \frac{\frac{11-1}{11}}{\frac{44-1}{22}} = \frac{\frac{10}{11}}{\frac{43}{22}} = \frac{10}{11} \cdot \frac{22}{43} = \frac{20}{43} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

TEST • 7

RASYONEL SAYILAR

8. $5 - \frac{1}{3} : \frac{1}{3} + \frac{1}{4} = 5 - \frac{1}{\cancel{3}} \cdot \frac{\cancel{3}}{1} + \frac{1}{4}$
 $= 5 - 1 + \frac{1}{4} = 4 + \frac{1}{4} = \frac{17}{4}$ bulunur.

(Cevap C)

9. $a < b < c \Rightarrow b = a + 2$ ve $c = a + 4$ olur.

$$\left(1 + \frac{2}{a}\right) \cdot \left(1 + \frac{2}{b}\right) \cdot \left(1 + \frac{2}{c}\right) = \frac{9}{7}$$

$$\frac{a+2}{a} \cdot \frac{b+2}{b} \cdot \frac{c+2}{c} = \frac{9}{7}$$

$$\frac{\cancel{b}}{a} \cdot \frac{\cancel{c}}{\cancel{b}} \cdot \frac{c+2}{\cancel{c}} = \frac{9}{7}, (c+2 = a+4+2 = a+6)$$

$$\frac{a+6}{a} = \frac{9}{7}, (\text{İçler dışlar çarpımı yapılırsa})$$

$$7a + 42 = 9a$$

$$a = 21$$

$$b = a + 2 = 21 + 2 = 23 \text{ ise } b \text{ nin rakamları toplamı}$$

$$2 + 3 = 5 \text{ olur.}$$

(Cevap D)

10. $0,02 = \frac{2}{100}$

$$(0,02)^2 = \left(\frac{2}{100}\right)^2 = \frac{2^2}{10000} = \frac{4}{10000}$$

$$\frac{25 \cdot 4}{10000} = \frac{100}{10000} = \frac{1}{100} = \frac{1}{10^2} = 10^{-2}$$

(Cevap A)

11. $\frac{1}{6} + \frac{1}{12} + \frac{1}{20} + \frac{1}{30} + \frac{1}{42}$

$$\frac{1}{6} = \frac{1}{2} - \frac{1}{3}$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{3} - \frac{1}{4}$$

$$\frac{1}{20} = \frac{1}{4} - \frac{1}{5}$$

$$\frac{1}{30} = \frac{1}{5} - \frac{1}{6}$$

$$\frac{1}{42} = \frac{1}{6} - \frac{1}{7}$$

$$= \frac{1}{2} - \frac{1}{7} = \frac{7-2}{14} = \frac{5}{14} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

12.

$$\frac{\frac{3}{7} + \frac{2}{9} + \frac{17}{15}}{\frac{17}{7} - \frac{7}{9} + \frac{2}{15}} = \frac{\frac{3}{7} + \frac{2}{9} + \frac{17}{15}}{2 + \frac{3}{7} - \frac{7}{9} + \frac{2}{15}}$$

$$= \frac{\frac{3}{7} + \frac{2}{9} + \frac{17}{15}}{\frac{3}{7} + 1 - \frac{7}{9} + 1 + \frac{2}{15}}$$

$$= \frac{\frac{3}{7} + \frac{2}{9} + \frac{17}{15}}{\frac{3}{7} + \frac{2}{9} + \frac{17}{15}} = 1 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

13.

$$\frac{\left(\frac{2}{1} - \frac{4}{3}\right) \cdot \left(-\frac{3}{1} + \frac{1}{3}\right)}{-\frac{2}{3} + \frac{2}{(3)}} = \frac{\left(\frac{6-4}{3}\right) \cdot \left(\frac{-9+1}{3}\right)}{\left(\frac{-2+6}{3}\right)}$$

$$= \frac{\frac{2}{3} \cdot \left(-\frac{8}{3}\right)}{\frac{4}{3}} = \left(-\frac{16}{9}\right) \cdot \frac{\cancel{3}}{\cancel{4}} = -\frac{4}{3}$$

(Cevap A)

14.

$$= \frac{0,04}{0,2} + \frac{0,02}{0,4}$$

$$= \frac{4}{20} + \frac{2}{40} = \frac{1}{5} + \frac{1}{20} = \frac{5}{20} = 0,25$$

(Cevap A)

ÜSLÜ SAYILAR

1. $64^1 = 64 \rightarrow m + n = 64 + 1 = 65$
 $8^2 = 64 \rightarrow 8 + 2 = 10$
 $4^3 = 64 \rightarrow 4 + 3 = 7$
 $2^6 = 64 \rightarrow 2 + 6 = 8$
 olduğundan 16 değerini alamaz.

(Cevap B)

2. $(-3) \cdot (-8) - 20 = 24 - 20 = 4$

(Cevap D)

3.

$$\frac{3^{-2} - x^{-1}}{27^{-1}} = 2 \Rightarrow \frac{\frac{1}{3^2} - \frac{1}{x}}{\frac{1}{27}} = 2 \Rightarrow \frac{1}{9} - \frac{1}{x} = \frac{2}{27}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{9} - \frac{2}{27} = \frac{1}{x} \Rightarrow \frac{3}{27} - \frac{2}{27} = \frac{1}{x}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{27} = \frac{1}{x} \Rightarrow x = 27 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

4.

$$\frac{2^{2n-1} + 4^{n+1}}{4^{n-1} + 2^{2n+1}} = \frac{4^n \cdot \frac{1}{2} + 4^n \cdot 4}{4^n \cdot \frac{1}{4} + 4^n \cdot 2}$$

$$= \frac{4^n \cdot \left(\frac{1}{2} + 4\right)}{4^n \cdot \left(\frac{1}{4} + 2\right)}$$

$$= \frac{\frac{1}{2} + 4}{\frac{1}{4} + 2} = \frac{\frac{9}{2}}{\frac{9}{4}} = \frac{9}{2} \cdot \frac{4}{9}$$

$$= 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

5. $2^x = 25$

$8^y = 5 \Rightarrow 2^x = 5^2$ eşitliğinde 5 gördüğümüz yere $8y$ yazabiliriz.

$$2^x = (8^y)^2$$

$$2^x = 2^{6y}$$

$$x = 6y$$

$$\frac{5x + 2y}{3x - 2y} = \frac{30y + 2y}{18y - 2y} = \frac{32y}{16y} = 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

6.

$$= 2^{11} \cdot (2^{-9} + 2^{-10} - 2^{-11})$$

$$= 2^2 + 2^1 - 2^0$$

$$= 4 + 2 - 1 = 5$$

(Cevap C)

7. $32^{x-1} = 64^{y+2}$

$$(2^5)^{x-1} = (2^6)^{y+2} \Rightarrow 5 \cdot (x-1) = 6 \cdot (y+2)$$

$$x - 1 = 6$$

$$y + 2 = 5$$

$$x = 7$$

$$y = 3$$

$x + y$ nin en küçük değeri $7 + 3 = 10$ bulunur.

(Cevap D)

TEST • 8

ÜSLÜ SAYILAR

$$8. \frac{(-2)^3 - (-3)^2 + (-1)^{-5}}{2^{-1} + 4^{-1}} = \frac{-8 - 9 - 1}{\frac{1}{2} + \frac{1}{4}}$$

$$= \frac{-18}{\frac{3}{4}} = -18 \cdot \frac{4}{3}$$

= -24 bulunur.

(Cevap C)

$$9. \begin{aligned} 2^{x-1} = 7 &\Rightarrow 2 < x - 1 < 3 \Rightarrow 3 < x < 4 \quad (2^2 < 7 < 2^3) \\ 3^{y+1} = 26 &\Rightarrow 2 < y + 1 < 3 \Rightarrow 1 < y < 2 \quad (3^2 < 26 < 3^3) \\ 5^{z-2} = 120 &\Rightarrow 2 < z - 2 < 3 \Rightarrow 4 < z < 5 \quad (5^2 < 120 < 5^3) \end{aligned}$$

$y < x < z$ bulunur.

(Cevap A)

$$10. \frac{n}{3^4} + \frac{n}{3^5} = 3^{-6} \Rightarrow \frac{3n}{3^5} + \frac{n}{3^5} = 3^{-6}$$

$$\frac{4n}{3^5} = 3^{-6} \Rightarrow 4n = 3^5 \cdot 3^{-6}, \quad 4n = 3^{-1}$$

$$4n = \frac{1}{3} \Rightarrow n = \frac{1}{12} \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

11.

$$\frac{2^2 + 2^3 + 2^4 + 2^5 + 2^6}{124} = \frac{2^2(1 + 2 + 2^2 + 2^3 + 2^4)}{124}$$

$$\frac{2^2(1 + 2 + 4 + 8 + 16)}{4 \cdot 31} = \frac{\cancel{4} \cdot \cancel{31}}{\cancel{4} \cdot \cancel{31}} = 1 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

12.

$$\frac{a}{b} = 2 \Rightarrow \frac{b}{a} = \frac{1}{2}$$

$$\left(\frac{b}{a}\right)^{-4} = \left(\frac{1}{2}\right)^{-4} = (2^{-1})^{-4} = 2^4 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

13.

$$\frac{10^{-5} \cdot 10^4}{10^7 \cdot 10^5} : \frac{10^8 \cdot 10^2}{10^{-5} \cdot 10^2} = \frac{10^{-5+4}}{10^{7-5}} : \frac{10^{8-2}}{10^{-5+2}}$$

$$= \frac{10^{-1}}{10^2} : \frac{10^6}{10^{-3}}$$

$$= 10^{(-1-2)} : 10^{6-(-3)}$$

$$= 10^{-3} : 10^9$$

$$= 10^{-3-9} = 10^{-12} \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

14.

$$(3^3)^5 \cdot (2^5)^3 = 3^{15} \cdot 2^{15} = (3 \cdot 2)^{15} = 6^{15}$$

$$36^7 = (6^2)^7 = 6^{14}$$

$$\frac{27^5 \cdot 32^3}{36^7} = \frac{6^{15}}{6^{14}} = 6^{15-14} = 6^1 = 6$$

(Cevap C)

ÜSLÜ SAYILAR

$$\begin{aligned}
 1. \quad &= 6^{-7} \cdot (2^9 \cdot 3^8 + 2^8 \cdot 3^7) \\
 &= 6^{-7} \cdot (2 \cdot 2^8 \cdot 3^8 + 2 \cdot 2^7 \cdot 3^7) \\
 &= 6^{-7} \cdot (2 \cdot 6^8 + 2 \cdot 6^7) \\
 &= 2 \cdot 6^8 \cdot 6^{-7} + 2 \cdot 6^{-7} \cdot 6^7 \\
 &= 2 \cdot 6 + 2 \cdot 1 \\
 &= 12 + 2 \\
 &= 14
 \end{aligned}$$

(Cevap A)

$$\begin{aligned}
 2. \quad a &= 2^{x+3} = 2^x \cdot 2^3 = 8 \cdot 2^x \Rightarrow 2^x = \frac{a}{8} \\
 b &= 3^{x+2} = 3^x \cdot 3^2 = 9 \cdot 3^x \Rightarrow 3^x = \frac{b}{9} \\
 c &= 5^{x+1} = 5^x \cdot 5^1 = 5 \cdot 5^x \Rightarrow 5^x = \frac{c}{5} \\
 30^{x+1} &= 30^x \cdot 30 = (2 \cdot 3 \cdot 5)^x \cdot 30 \\
 &= 2^x \cdot 3^x \cdot 5^x \cdot 30 \\
 &= \frac{a}{8} \cdot \frac{b}{9} \cdot \frac{c}{5} \cdot 30 \\
 &= \frac{a \cdot b \cdot c}{12}
 \end{aligned}$$

(Cevap A)

$$\begin{aligned}
 3. \quad 4^{x-1} \cdot 9^{x-2} &= 25 \\
 \frac{4^x}{4} \cdot \frac{9^x}{81} &= 25 \\
 4^x \cdot 9^x &= 25 \cdot 4 \cdot 81 \\
 2^{2x} \cdot 3^{2x} &= 81 \cdot 100 \\
 \sqrt{6^{2x}} &= \sqrt{8100} \\
 6^x &= 90 \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap E)

$$\begin{aligned}
 4. \quad 9^n &= 7 \Rightarrow (3^2)^n = 7 \Rightarrow 3^{2n} = 7 \\
 3^{2n+1} &= 3^{2n} \cdot 3 = \frac{3^{2n}=7}{\text{old. için}} \rightarrow 3^{2n+1} = 3^{2n} \cdot 3 \\
 7 \cdot 3 &= 21 \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap E)

$$\begin{aligned}
 5. \quad (5 - 2x)^{2m} &= 15^{2m} \text{ (2m çift olduğundan)} \\
 5 - 2x &= 15 \quad \text{ya da} \quad 5 - 2x = -15 \\
 2x &= -10 \quad \quad \quad -2x = -20 \\
 x &= -5 \quad \quad \quad x = 10
 \end{aligned}$$

x gerçel sayılarının çarpımı $-5 \cdot 10 = -50$ bulunur.

(Cevap B)

$$\begin{aligned}
 6. \quad 2^{x^2+2} &= 8^x \\
 2^{x^2+2} &= 2^{3x} \\
 x^2 + 2 &= 3x \\
 x^2 - 3x + 2 &= \overbrace{(x-2)}^0 \cdot \overbrace{(x-1)}^0 = 0 \\
 x &= 2 \quad \quad \quad x = 1 \\
 x \text{ gerçel sayıları toplamı } 2 + 1 &= 3 \text{ tür.}
 \end{aligned}$$

(Cevap B)

$$7. \quad \left(\frac{1}{2}\right)^{-4} = (2^{-1})^{-4} = 2^4 = 16 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

8.

$$x = 2^{-10} = \frac{1}{2^{10}}$$

$$y = \frac{1}{2^{-11}} = \frac{1}{\frac{1}{2^{11}}} = 2^{11}$$

$$z = \frac{1}{2^{-12}} = \frac{1}{\frac{1}{2^{12}}} = 2^{12}$$

$$2^{12} > 2^{11} > \frac{1}{2^{10}} \Rightarrow z > y > x$$

(Cevap D)

$$9. \quad (-3)^2 - 2 \cdot (-1)^5 = 9 - 2 \cdot (-1) = 9 + 2 = 11$$

(Cevap E)

10.

$$\frac{4^3 + 4^3}{8^a} = 2 \Rightarrow \frac{2 \cdot 4^3}{2} = 8^a$$

$$\Rightarrow 4^3 = (2^3)^a \Rightarrow (2^2)^3 = 2^{3a}$$

$$\Rightarrow 2^6 = 2^{3a} \Rightarrow 3a = 6 \Rightarrow a = 2$$

(Cevap B)

11. 2^{a+2} sayısı 2^a sayısının x katı olsun. x sayısını bulalım.

$$2^{a+2} = 2^a \cdot x \Rightarrow x = \frac{2^{a+2}}{2^a} = \frac{2^a \cdot 2^2}{2^a} = 4 \text{ katıdır.}$$

(Cevap B)

$$12. \quad a^{0,5} = 3 \Rightarrow a^{\frac{1}{2}} = 3 \Rightarrow \sqrt{a} = 3$$

$$\Rightarrow (\sqrt{a})^2 = 3^2 \Rightarrow a = 9 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

$$13. \quad 125^x = 5$$

$$5^{3x} = 5$$

$$3x = 1 \Rightarrow x = \frac{1}{3}$$

(Cevap A)

$$14. \quad \left(\frac{1}{4}\right)^x = 4 \Rightarrow 4^{-x} = 4^1 \Rightarrow x = -1 \dots (*)$$

$$9^x \cdot 3^y = 1 \Rightarrow 9^{-1} \cdot 3^y = 1 \quad (3^0 = 1 \text{ old.})$$

$$\Rightarrow 3^{-2} \cdot 3^y = 3^0 \Rightarrow 3^{y-2} = 3^0$$

$$\Rightarrow y - 2 = 0 \Rightarrow y = 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

KÖKLÜ SAYILAR

$$1. \quad \frac{10 \cdot (\sqrt{5} - 1)}{5 - \sqrt{5}} = \frac{10 \cdot (\sqrt{5} - 1)}{\sqrt{5} \cdot (\sqrt{5} - 1)}$$

$$= \frac{10}{\sqrt{5}} = \frac{10\sqrt{5}}{5} = 2\sqrt{5} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$2. \quad \sqrt{0,25} = 0,5$$

$$\sqrt{0,09} = 0,3$$

$$\sqrt{0,16} = 0,4$$

$$\frac{\sqrt{0,25} - \sqrt{0,09}}{\sqrt{0,25} - 0,09} = \frac{0,5 - 0,3}{\sqrt{0,16}}$$

$$= \frac{0,2}{0,4} = \frac{1}{2} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$3. \quad \frac{2 - \sqrt{3}}{5 + \sqrt{7}} = A \text{ ve } \frac{5 - \sqrt{7}}{2 + \sqrt{3}} = x \text{ olsun.}$$

$$\frac{A}{x} = \frac{\frac{2 - \sqrt{3}}{5 + \sqrt{7}}}{\frac{5 - \sqrt{7}}{2 + \sqrt{3}}} \Rightarrow \frac{A}{x} = \frac{(2 - \sqrt{3}) \cdot (2 + \sqrt{3})}{(5 + \sqrt{7}) \cdot (5 - \sqrt{7})}$$

$$\frac{A}{x} = \frac{1}{25 - 7}$$

$$\frac{A}{x} = \frac{1}{18} \Rightarrow x = 18A \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$4. \quad \sqrt[3]{0,408 - \sqrt{0,06 + \sqrt{0,01}}} = \sqrt[3]{0,408 - \sqrt{0,06 + 0,1}}$$

$$= \sqrt[3]{0,408 - 0,4}$$

$$= \sqrt[3]{0,008}$$

$$= 0,2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$5. \quad \frac{1}{\sqrt{3}} - \frac{2\sqrt{3}}{3} + \frac{\sqrt{6}}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{3}}{3} - \frac{2\sqrt{3}}{3} + \sqrt{\frac{6}{2}}$$

$$= -\frac{\sqrt{3}}{3} + \frac{\sqrt{3}}{1} = \frac{-\sqrt{3} + 3\sqrt{3}}{3} = \frac{2\sqrt{3}}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

$$6. \quad \sqrt{2} + \frac{1}{\sqrt{2} + \frac{1}{\sqrt{2}}} = \sqrt{2} + \frac{1}{\frac{2+1}{\sqrt{2}}}$$

$$= \sqrt{2} + \frac{\sqrt{2}}{3} = \frac{3\sqrt{2} + \sqrt{2}}{3} = \frac{4\sqrt{2}}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

$$7. \quad \sqrt{6 + 2\sqrt{5}} = \sqrt{5} + 1 \text{ ve } \sqrt{6 - 2\sqrt{5}} = \sqrt{5} - 1$$

$$\frac{\sqrt{6 + 2\sqrt{5}}}{\sqrt{5} - 1} - \frac{\sqrt{5} + 1}{\sqrt{6 - 2\sqrt{5}}} = \frac{\sqrt{5} + 1}{\sqrt{5} - 1} - \frac{\sqrt{5} + 1}{\sqrt{5} - 1}$$

$$= \frac{\sqrt{5} + 1 - \sqrt{5} - 1}{\sqrt{5} - 1} = \frac{0}{\sqrt{5} - 1} = 0$$

(Cevap D)

$$\begin{aligned}
8. \quad &= \frac{1}{\sqrt{5-2}} + \frac{1}{2+\sqrt{3}} + \frac{1}{\sqrt{3}+\sqrt{2}} + \frac{1}{\sqrt{2}+1} \\
&= \frac{\sqrt{5}-2}{5-4} + \frac{2-\sqrt{3}}{4-3} + \frac{\sqrt{3}-\sqrt{2}}{3-2} + \frac{\sqrt{2}-1}{2-1} \\
&= \sqrt{5}-2+2-\sqrt{3}+\sqrt{3}-\sqrt{2}+\sqrt{2}-1 \\
&= \sqrt{5}-1 \text{ bulunur.}
\end{aligned}$$

(Cevap C)

$$\begin{aligned}
9. \quad &3^{x-1} = 10 \\
&\frac{3^x}{3} = 10 \\
&3^x = 30 \\
&(3^x)^{\frac{1}{x}} = 30^{\frac{1}{x}} \\
&3 = \sqrt[3]{30} \text{ bulunur.}
\end{aligned}$$

(Cevap D)

10. A sayısının reel sayı olması için $\sqrt{x-5}$ ve $\sqrt{5-x}$ ifadelerinin reel olması gerekir, bu da ancak $x = 5$ için mümkündür.

$$\begin{aligned}
A &= \frac{\sqrt{5-5} + \sqrt{5+4}}{\sqrt{5-5} + \sqrt{5+76}} \\
A &= \frac{\sqrt{9}}{\sqrt{81}} = \frac{3}{9} = \frac{1}{3} \text{ bulunur.}
\end{aligned}$$

(Cevap D)

11. Derece çift olduğundan kök içi sıfırdan büyük veya sıfıra eşit olmalıdır.

$$8s - 96 \geq 0 \Rightarrow 8s \geq 96$$

$$s \geq 12$$

Buna göre s'nin alabileceği en küçük değer 12 dir.

(Cevap C)

12. Kök dereceleri çift ve köklerin toplamı sıfıra eşit olduğundan, kök içleri ayrı ayrı sıfıra eşit olmalıdır.

$$3a - 5 = 0 \Rightarrow 3a = 5$$

$$a = \frac{5}{3}$$

$$b + 2 = 0 \Rightarrow b = -2$$

$$a + b = \frac{5}{3} - 2 = -\frac{1}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$13. \quad \sqrt[3]{-27} = \sqrt[3]{(-3)^3} = -3$$

$$\sqrt[4]{16} = \sqrt[4]{2^4} = 2$$

$$\sqrt[7]{128} = \sqrt[7]{2^7} = 2$$

$$\sqrt[3]{-27} - \sqrt[4]{16} + \sqrt[7]{128}$$

$$\Rightarrow -3 - 2 + 2 = -3$$

(Cevap A)

$$14. \quad \sqrt[4]{(-1)^4} = |-1| = 1$$

$$\sqrt{(-5)^2} = |-5| = 5$$

$$\sqrt[6]{2^6} = 2$$

$$\sqrt[4]{2^4} = 2$$

$$\Rightarrow \frac{1+5-2}{2} = 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

ÇARPANLARA AYIRMA

$$\begin{aligned}
 1. \quad & x^4 \cdot y - x \cdot y^4 = 24 \\
 & x \cdot y (x^3 - y^3) = 24 \quad x \cdot y = 3 \quad x - y = 1 \\
 & 3 \cdot (x^3 - y^3) = 24 \Rightarrow x^3 - y^3 = 8 \\
 & x^2 + xy + y^2 = 8 \quad (x - y) \cdot (x^2 + xy + y^2) = 8 \\
 & x^2 + 3 + y^2 = 8 \\
 & x^2 + y^2 = 5 \\
 & (x + y)^2 - 2xy = 5 \\
 & (x + y)^2 - 6 = 5 \\
 & (x + y)^2 = 11 \\
 & x + y = \sqrt{11} \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap E)

$$\begin{aligned}
 2. \quad & \left(x + \frac{2}{x} - 1\right) \cdot \left(x + \frac{2}{x} + 1\right) = 5 \\
 & \left(x + \frac{2}{x}\right)^2 - 1^2 = 5 \\
 & \left(x + \frac{2}{x}\right)^2 = 6 \\
 & x^2 + 2 \cdot x \cdot \frac{2}{x} + \frac{4}{x^2} = 6 \\
 & x^2 + \frac{4}{x^2} = 2 \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap A)

$$\begin{aligned}
 3. \quad & \frac{x^2 + 4x - 5}{x^3 - 1} : \frac{x^2 - 25}{2x^2 + 2x + 2} \\
 & = \frac{(x-1) \cdot (x+5)}{(x-1) \cdot (x^2 + x + 1)} \cdot \frac{2 \cdot (x^2 + x + 1)}{(x-5)(x+5)} = \frac{2}{x-5} \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap A)

$$\begin{aligned}
 4. \quad & 19^2 - 17^2 = 2 \cdot p \\
 & (19 - 17) \cdot (19 + 17) = 2 \cdot p \\
 & 2 \cdot 36 = 2 \cdot p \\
 & p = 36 \quad \sqrt{p} = \sqrt{36} = 6 \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap D)

$$5. \quad x + \frac{1}{x} = 5 \text{ her iki tarafın karesini alalım.}$$

$$x^2 + \frac{1}{x^2} + 2 \cdot x \cdot \frac{1}{x} = 25 \Rightarrow x^2 + \frac{1}{x^2} = 25 - 2$$

$$x^2 + \frac{1}{x^2} = 23 \text{ eşitliğinde her iki tarafın karesini alırsak;}$$

$$x^4 + \frac{1}{x^4} + 2 \cdot x^2 \cdot \frac{1}{x^2} = 23^2 \Rightarrow x^4 + \frac{1}{x^4} = 529 - 2$$

$$x^4 + \frac{1}{x^4} = 527 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$\begin{aligned}
 6. \quad & A^2 - B^2 = (A - B)(A + B) \text{ olduğundan} \\
 & A^2 - B^2 = [(a + b)^2 + c^2 - (a + b)^2 + c^2] \cdot [(a + b)^2 + c^2 + (a + b)^2 - c^2] \\
 & = [2c^2] \cdot [2 \cdot (a + b)^2] = 4c^2 \cdot (a + b)^2 \\
 & \Rightarrow \sqrt{A^2 - B^2} = \sqrt{4c^2 \cdot (a + b)^2} = 2c(a + b) \text{ elde edilir.}
 \end{aligned}$$

(Cevap C)

$$7. \quad \frac{x^3y - xy^3}{x^2y + xy^2} : \frac{x^3 - x^2y}{x^2} = \frac{xy(x^2 - y^2)}{xy(x + y)} : \frac{x^2(x - y)}{x^2}$$

$$\frac{(x-y)(x+y)}{(x+y)} \cdot \frac{1}{(x-y)} = 1 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

8. $\frac{a^2 - a}{a - 1} \cdot \frac{a^2 - 1}{a^2 + a}$
 $\frac{a(\cancel{a-1})}{\cancel{a-1}} \cdot \frac{(a-1)(\cancel{a+1})}{a(\cancel{a+1})} = a - 1$ bulunur.

(Cevap B)

9. $x + \sqrt{x} - 3 = 0 \Rightarrow x = 3 - \sqrt{x}$
 $= (3 - \sqrt{x})^2 - 7 \cdot (3 - \sqrt{x}) + 8$
 $= \underline{9} - 6\sqrt{x} + x - \underline{21} + 7\sqrt{x} + \underline{8}$
 $= -4 + \frac{\sqrt{x} + x}{3} = -4 + 3 = -1$ dir.

(Cevap E)

10. $\frac{x^2 + xy}{x - y} \cdot \frac{x^2 - y^2}{x^3 + x^2y} = -3$
 $\Rightarrow \frac{\cancel{x}(x+y)}{\cancel{x-y}} \cdot \frac{(x-\cancel{y}) \cdot (x+y)}{x^2 \cdot \cancel{(x+y)}} = -3$
 $\Rightarrow \frac{x+y}{x} = -3$
 $\Rightarrow x + y = -3x$
 $\Rightarrow -4x = y$
 $\Rightarrow \frac{y}{x} = -4$ tür.

(Cevap A)

11. $a^2 - 2ab + b^2 = (a - b)^2 = (10001 - 1)^2$
 $= (10000)^2$
 $= (10^4)^2$
 $= 10^8$
 sayısı 9 basamaklıdır.

(Cevap D)

12. $\frac{a^2 + 4a + 4}{a + 2} : \frac{a^2 + 3a + 2}{a + 1} = \frac{(a+2)^2}{\cancel{a+2}} : \frac{(a+2) \cdot \cancel{(a+1)}}{\cancel{a+1}}$
 $= \frac{(a+2)}{1} : \frac{(a+2)}{1}$
 $= \frac{\cancel{a+2}}{1} \cdot \frac{1}{\cancel{a+2}} = 1$

(Cevap A)

13. $\frac{2010^2 - 2009^2}{2011^2 - 2008^2} = \frac{(2010 - 2009) \cdot (2010 + 2009)}{(2011 - 2008) \cdot (2011 + 2008)}$
 $= \frac{1 \cdot \cancel{4019}}{3 \cdot \cancel{4019}} = \frac{1}{3}$ bulunur.

(Cevap A)

14. $x^2 - 4 = (\underline{x-2}) \cdot (x+2)$
 $x^2 - 5x + 6 = (\underline{x-2}) \cdot (x-3)$
 $x^2 - 7x + 10 = (\underline{x-2}) \cdot (x-5)$
 $x^3 - 8 = x^3 - 2^3 = (\underline{x-2}) \cdot (x^2 + 2x + 4)$
 $x^3 + 8 = x^3 + 2^3 = (x+2) \cdot (x^2 - 2x + 4)$
 O hâlde $(x - 2)$, $x^3 + 8$ in bir çarpanı değildir.

(Cevap E)

ÇARPANLARA AYIRMA

$$\begin{aligned}
 1. \quad (AB)^2 - (BA)^2 &= 495 \\
 (AB - BA) \cdot (AB + BA) &= 495 \\
 (9A - 9B) \cdot (11A + 11B) &= 495 \\
 9 \cdot (A - B) \cdot 11 \cdot (A + B) &= 495 \\
 \cancel{99} (A - B) \cdot (A + B) &= \cancel{495}^5 \\
 \underbrace{(A - B)}_1 \cdot \underbrace{(A + B)}_5 &= 5 \\
 A + B &= 5 \\
 A - B &= 1 \\
 + & \\
 2A &= 6 \quad A = 3 \quad \boxed{B = 2}
 \end{aligned}$$

(Cevap A)

$$2. \quad x^3 - 5 = 0 \Rightarrow x^3 = 5$$

$$\begin{aligned}
 &= \frac{x^6 - 2 \cdot x^3 + 3}{x^3 + 1} \\
 &= \frac{(x^3)^2 - 2 \cdot x^3 + 3}{x^3 + 1} \\
 &= \frac{5^2 - 2 \cdot 5 + 3}{5 + 1} \\
 &= \frac{25 - 10 + 3}{6} \\
 &= \frac{18}{6} = 3
 \end{aligned}$$

(Cevap A)

$$\begin{aligned}
 3. \quad \frac{x^2 + 2x - 3}{x^2 - 1} \cdot \frac{x^2 + 2x + 1}{x + 3} &= \frac{3}{2} \\
 \frac{\cancel{(x+3)} \cdot \cancel{(x-1)}}{\cancel{(x-1)} \cdot \cancel{(x+1)}} \cdot \frac{(x+1) \cdot \cancel{(x+1)}}{\cancel{(x+3)}} &= \frac{3}{2} \\
 \Rightarrow 2x + 2 &= 3 \\
 \Rightarrow 2x &= 1 \Rightarrow x = \frac{1}{2}
 \end{aligned}$$

(Cevap E)

$$\begin{aligned}
 4. \quad &= \frac{(0,09)^5 - (0,3)^{11}}{(0,027)^3} \\
 &= \frac{((0,3)^2)^5 - (0,3)^{11}}{((0,3)^3)^3} = \frac{(0,3)^{10} - (0,3)^{11}}{(0,3)^9} \\
 &= \frac{(0,3)^{10}}{(0,3)^9} - \frac{(0,3)^{11}}{(0,3)^9} \\
 &= 0,3 - (0,3)^2 \\
 &= 0,3 - 0,09 \\
 &= 0,21
 \end{aligned}$$

(Cevap C)

$$\begin{aligned}
 5. \quad \frac{x^3 + 1}{(x^2 - 1)(x^2 - x + 1)} &= \frac{2}{3} \\
 \frac{\cancel{(x+1)} \cdot \cancel{(x^2 - x + 1)}}{(x-1) \cdot \cancel{(x+1)} \cdot \cancel{(x^2 - x + 1)}} &= \frac{2}{3} \\
 \frac{1}{x-1} &= \frac{2}{3} \\
 3 = 2x - 2 \Rightarrow 2x &= 5 \\
 \Rightarrow x &= \frac{5}{2} \text{ bulunur.}
 \end{aligned}$$

(Cevap B)

$$\begin{aligned}
 6. \quad &\Rightarrow \frac{a^2 - a - 2}{a^2 - t} \quad (a^2 - a - 2 = (a-2)(a+1)) \\
 &\Rightarrow \frac{(a-2)(a+1)}{a^2 - t} \quad (t = 4 \text{ olursa}) \\
 &\Rightarrow \frac{(a-2)(a+1)}{a^2 - 4} \\
 &\Rightarrow \frac{\cancel{(a-2)} (a+1)}{\cancel{(a-2)} (a+2)} \quad (\text{ifade sadeleşebilir.})
 \end{aligned}$$

(Cevap D)

7. $\frac{a^2 - a}{a - 1} \cdot \frac{a^2 - 1}{a^2 + a} \cdot \frac{1}{a - 1}$
 $\frac{\cancel{a}(\cancel{a-1})}{\cancel{a-1}} \cdot \frac{(\cancel{a-1})(a+1)}{\cancel{a}(a+1)} \cdot \frac{1}{\cancel{a-1}} = 1$ bulunur.

(Cevap E)

8. $\frac{x^2 + 10xy + 25y^2 - x^2 + 10xy - 25y^2}{xy}$
 $= \frac{20xy}{xy} = 20$

(Cevap E)

9. $\frac{x^2 - y^2}{xy^2} : \frac{x - y}{xy} = \frac{(\cancel{x-y})(x+y)}{\cancel{xy^2}_y} \cdot \frac{\cancel{xy}}{\cancel{x-y}} = \frac{x+y}{y}$

(Cevap D)

10. $a^2 - b^2 = (a - b) \cdot (a + b)$

$(5^{10} + 5^{-10} - 5^{10} + 5^{-10}) \cdot (5^{10} + 5^{-10} + 5^{10} - 5^{-10})$
 $= 2 \cdot 5^{-10} \cdot 2 \cdot 5^{10} = 4 \cdot 5^{10-10} = 4 \cdot \underset{1}{5^0} = 4$ olur.

(Cevap A)

11. $166^2 - 160^2 = 978 \cdot k$
 $(166 - 160)(166 + 160) = 978 \cdot k$
 $6 \cdot 326 = 978 \cdot k$
 $2 \cdot 3 \cdot 326 = 978 \cdot k$
 $2 \cdot \cancel{978} = \cancel{978} \cdot k$
 $k = 2$

(Cevap A)

12. $\frac{1 - \frac{1}{a^2}}{1 + \frac{1}{a}} = \frac{\left(1 - \frac{1}{a}\right) \cdot \left(1 + \frac{1}{a}\right)}{\left(1 + \frac{1}{a}\right)} = \frac{a - 1}{a}$ dir.

(Cevap E)

13. $\frac{x^2 - 3xy}{3y^2 - xy} = \frac{-x(\cancel{3y-x})}{y(\cancel{3y-x})} = -\frac{x}{y}$

(Cevap C)

14. $x^2 + y^2 = 34 \dots (*)$

$x + y = 8$ Her iki tarafın karesi alınırsa

$(x + y)^2 = 8^2$

$x^2 + y^2 + 2xy = 64$, $(*)$ yerine konursa;

$34 + 2xy = 64$

$2xy = 30$

$x \cdot y = 15$ bulunur.

(Cevap E)

ORAN VE ORANTI

1. $A = 2B = 3C = 6$ OKEK(1, 2, 3) = 6 olduğundan
 $A = 6k$, $B = 3k$, $C = 2k$ oranında kullanılırsa
 $A + B + C = 110$
 $6k + 3k + 2k = 11k = 110 \rightarrow k = 10$ olduğundan
 B maddesinden $3 \cdot 10 = 30$ gram kullanılmalıdır.

(Cevap A)

2.

100 gram altın bileziğin	80 gramı saf altın ise
80 gram altın bileziğin	x gram saf altın

 D.O. $100 \cdot x = 80 \cdot 80$
 $x = 64$ gram saf altındır.

(Cevap C)

3.

5 işçi bir işi $\rightarrow$ 24 günde bitirirse
12 işçi bir işi $\rightarrow$ x günde bitirir

 T.O. $5 \cdot \frac{2}{24} = \frac{1}{12} \cdot x \Rightarrow x = 5 \cdot 2$
 $x = 10$ günde bitirir.

(Cevap A)

4. $\frac{a}{5} = \frac{b}{7} = k \Rightarrow \begin{cases} a = 5k \\ b = 7k \end{cases}$
 $a + b = 12k$

$$12k = 72 \Rightarrow k = 6, \text{ O hâlde;}$$

$$a = 5k = 5 \cdot 6 = 30$$

$$b = 7k = 7 \cdot 6 = 42$$

$$\text{ise } 3a - 2b = 3 \cdot 30 - 2 \cdot 42 = 90 - 84 = 6 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

5. Prizmanın ayrıtları x, y, z; 3, 5 ve 8 ile orantılı ise
 $x = 3k$, $y = 5k$ ve $z = 8k$ dir.
 Prizmanın hacmi $x \cdot y \cdot z = 960$ ise
 $3k \cdot 5k \cdot 8k = 960$
 $120k^3 = 960$
 $k^3 = 8$
 $k = 2$ bulunur.
 $x = 3k = 3 \cdot 2 = 6m$
 $y = 5k = 5 \cdot 2 = 10m$
 $z = 8k = 8 \cdot 2 = 16m$
 Prizmanın alanı
 $2(xy + yz + xz) = 2 \cdot (60 + 160 + 96)$
 $= 632 \text{ m}^2$ bulunur.

(Cevap D)

6. $x = 2$ $y = 5$ alabiliriz.
 $\frac{3 \cdot 2 + 4 \cdot 5}{5 \cdot 2 - 5} = \frac{6 + 20}{10 - 5} = \frac{26}{5}$ bulunur.

(Cevap C)

7. $\frac{x \cdot z}{y} = k$ (x ile y doğru z ters orantılı ise)

$$x = 12 \text{ ve } y = 15 \text{ iken } z = 20 \text{ ise}$$

$$\frac{\overset{4}{12} \cdot \overset{4}{20}}{\underset{15}{15}} = k \Rightarrow k = 16$$

$$x = 14 \text{ ve } z = 16 \text{ iken } y = ?$$

$$\frac{14 \cdot \overset{4}{16}}{y} = \overset{4}{16} \Rightarrow y = 14 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

8. Ortalama = $\frac{\text{Yaşların toplamı}}{\text{Kişi sayısı}}$

$$= \frac{(x+6)+(y+6)}{2} = \frac{12+x+y}{2}$$

$$= \frac{12}{2} + \frac{x+y}{2} = 6 + \frac{x+y}{2}$$

(Cevap C)

9. 8 işçi → 24 saatte bitirir
6 işçi → x saatte bitirir.

$$T.O = \frac{8 \cdot \cancel{24}^4}{\cancel{6}} = \frac{\cancel{6} \cdot x}{\cancel{6}}$$

x = 32 saatte bitirir.

(Cevap D)

10. x · 18 = 144

$$x = \frac{144}{18}$$

$$x = 8$$

$$\frac{18+8}{2} = \frac{26}{2} = 13 \text{ bulunur}$$

(Cevap C)

11. $\frac{x}{2} = \frac{y}{3} = \frac{z}{4} = k \Rightarrow$

$$x = 2k \quad x + y + z = 63 \Rightarrow 9k = 63 \Rightarrow k = 7$$

$$y = 3k \quad x = 2k \Rightarrow x = 2 \cdot 7 = 14 \text{ bulunur.}$$

$$+ \quad z = 4k$$

$$x + y + z = 9k$$

(Cevap A)

12. $\left. \begin{array}{l} \frac{a}{\frac{1}{4}} = k \Rightarrow a = \frac{k}{4} \\ \frac{b}{2} = k \Rightarrow b = 2k \\ \frac{c}{3} = k \Rightarrow c = 3k \end{array} \right\} \frac{k}{4} + 2k + 3k = \frac{21k}{4}$

$$\frac{a+b+c}{3} = 105 \Rightarrow a + b + c = 315$$

$$\downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow$$

$$\frac{k}{4} + 2k + 3k$$

$$\frac{21k}{4} = \cancel{315}^{15} \Rightarrow k = 60$$

$$\text{En büyük sayı} = 3k = 3 \cdot 60 = 180$$

(Cevap C)

13. $\frac{1. \text{ yapılan iş}}{1. \text{ veriler}} = \frac{2. \text{ yapılan iş}}{2. \text{ veriler}}$

$$\frac{15}{1 \cdot \cancel{6} \cdot \cancel{8}^2} = \frac{x}{\cancel{6} \cdot \cancel{12}^3 \cdot \cancel{18}^9} \Rightarrow x = 15 \cdot 27 = 405$$

ton demir taşır.

(Cevap B)

14. Bu öğrencilerin 3 yıl önceki yaş ortalamaları 15 ise
şimdiki yaş ortalamaları 18 dir.

Gruptaki öğrenci sayısı = x olsun.

$$\frac{\cancel{144}^8}{x} = \cancel{18}^1 \Rightarrow x = 8$$

(Cevap B)

BASİT EŞİTSİZLİK

1. $2 \leq \frac{15}{x-3} \leq 6$ ise $x - 3 > 0$ dır.

O hâlde, $\frac{15}{x-3} \leq 6 \Rightarrow 15 \leq 6x - 18 \Rightarrow 33 \leq 6x$

$\frac{33}{6} \leq x \Rightarrow \frac{11}{2} \leq x \dots (*)$

$2 \leq \frac{15}{x-3} \Rightarrow 2x - 6 \leq 15 \Rightarrow 2x \leq 21 \Rightarrow x \leq \frac{21}{2} \dots (**)$

$\frac{11}{2} \leq x \leq \frac{21}{2} \Rightarrow x = 6, 7, 8, 9, 10$ olabilir.

Bu değerler 5 tanedir.

(Cevap B)

2. $\frac{x-1}{3} - \frac{3x-5}{27} \leq 3 \Rightarrow \frac{9x-9}{27} - \frac{3x-5}{27} \leq 3$

$\Rightarrow \frac{9x-9-3x+5}{27} \leq 3 \Rightarrow \frac{6x-4}{27} \leq 3$

$\Rightarrow 6x - 4 \leq 81 \Rightarrow 6x \leq 85$

$\Rightarrow x \leq \frac{85}{6} \cong 14,16$

$x = 0, 1, 2, \dots, 14$ ise x in alabileceği doğal sayıların toplamı;

$0 + 1 + 2 + 3 + \dots + 14 = \frac{14 \cdot 15}{2} = 7 \cdot 15 = 105$ bulunur.

(Cevap D)

3. $x = \{-3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, 4\}$

$-1 < y < 8$

$x \cdot y$ nin en büyük değeri $= 4 \cdot 8 - 1 = 31$ dir.

$x \cdot y$ nin en küçük değeri $= -3 \cdot 8 + 1 = -24 + 1 = -23$

$31 - 23 = 8$ bulunur.

(Cevap A)

4. $-3 < x < 5 \rightarrow -2, -1, 0, 1, 2, 3, 4$

$-4 < y < 3 \rightarrow -3, -2, -1, 0, 1, 2$

$x - 3y$ nin en büyük değeri,

$4 - 3 \cdot (-3) = 4 + 9 = 13$ bulunur.

(Cevap B)

5. $5x + 2y$ nin en büyük tam sayı değeri için $x = 3$ ve $y = 3$ alınır.

$5 \cdot 3 + 2 \cdot 3 = 15 + 6 = 21$ en büyük değeri olur, en küçük değeri için $x = -5$ ve $y = -2$ alınır ancak sonuca $+1$ eklenir.

$5 \cdot (-5) + 2 \cdot (-2) = -25 - 4 = -29$

($y = -2$ alınamayacağı için $+1$ eklenir.)

$-29 + 1 = -28$ olur, toplamı $21 - 28 = -7$ bulunur.

(Cevap B)

6. $\frac{x}{2} - \frac{x}{7} < \frac{5}{1} \Rightarrow \frac{7x-2x}{14} < \frac{70}{14}$

$\Rightarrow 5x < 70$

$\Rightarrow x < 14$

$\mathbb{C}K = (-\infty, 14)$ olur.

(Cevap D)

7. $x = \frac{y}{0,5} \Rightarrow 0,5 \cdot x = y \xrightarrow{\text{2 ile çarp}} x = 2y$

$8 < y < 12 \xrightarrow{\text{2 ile çarp}} 16 < 2y < 24 \xrightarrow{\text{x=2y old.}} 16 < x < 24$

$x = 20$ olabilir.

(Cevap D)

8. $x < y < 0 < z \Rightarrow \frac{1}{y} < \frac{1}{x} < \frac{1}{z}$ bulunur.

(*): payları eşit negatif rasyonel sayılarda paydası büyük olan daha büyüktür.

(Cevap B)

9.

$$a^2 < a \Rightarrow 0 < a < 1$$

$$\frac{-5 < b < 4}{-5 < a \cdot b < 4} \quad (\text{Eşitsizliği 3 ile genişletelim.})$$

$$\begin{aligned} -5 < a \cdot b < 4 \\ -15 < 3ab < 12 \end{aligned}$$

3ab nin en küçük tam sayı değeri -14 tür.

(Cevap D)

10. $x^2 + 4x + 1 = x^2 + 4x + 4 - 3 = (x + 2)^2 - 3$ ifadesi en küçük değerini

$x = -2$ ve en büyük değerini $x = 5$ te alır.

En küçük değeri $(-2)^2 + 4(-2) + 1 = -3$ tür.

En büyük tam sayı değeri

$5^2 + 4 \cdot 5 + 1 = 25 + 21 = 46$ bulunur ve $x = 5$ alınmayacağı için sonuç $46 - 1 = 45$ bulunur.

En büyük ve en küçük tam sayı değerleri toplamı

$45 + (-3) = 42$ bulunur.

(Cevap E)

11. $x - 3 < 2x + 1 < x + 11$

$$x - 3 < 2x + 1$$

ve

$$2x + 1 < x + 11$$

$$-3 - 1 < 2x - x$$

$$2x - x < 11 - 1$$

$$-4 < x$$

$$x < 10$$

$$-4 < x < 10 \Rightarrow \text{ÇK} = (-4, 10)$$

(Cevap A)

12. $x^2 - 16 = 5x - 20$

$$(x - 4) \cdot (x + 4) = 5 \cdot (x - 4)$$

$$(x - 4) \cdot (x + 4) - 5(x - 4) = 0$$

$$(x - 4) \cdot (x + 4 - 5) = 0$$

$$(x - 4) \cdot (x - 1) = 0$$

$$x - 4 = 0$$

$$x - 1 = 0$$

$$x = 4$$

$$x = 1$$

$$\text{ÇK} = \{1, 4\}$$

(Cevap B)

13. $a^2 < a \Rightarrow 0 < a < 1$

$$|b| < b^2 \Rightarrow b \in \mathbb{R} - [-1, 1]$$

$$a \cdot b > 0 \text{ ise } 1 < b$$

$$x = a - b < 0$$

$$y = b^2 - ab = b(b - a)$$

$$z = ab - a^2 = a(b - a) > 0$$

$$\frac{y}{z} = \frac{b(b - a)}{a(b - a)} = \frac{b}{a}$$

$$x < z < y$$

(Cevap D)

14. $x < 0 \dots (*)$

$$12xy - 156x < 0$$

$$\cancel{12}xy < \cancel{156}x, \text{ Her iki taraf } 12x \text{ e bölünürse}$$

$y > 13$, Eşitsizlik yön değiştirdi. (Negatif bir ifadeye bölünürse eşitsizlik yön değiştirir.)

y nin en küçük tam sayı değeri 14 tür.

(Cevap C)

MUTLAK DEĞER

- 1.
- $-5 < x < 3$
- için

$$x + 5 > 0 \text{ olacağından } |x + 5| = x + 5$$

$$x - 3 < 0 \text{ olacağından } |x - 3| = 3 - x$$

$$x + 7 > 0 \text{ olacağından } |x + 7| = x + 7$$

$$x - 5 < 0 \text{ olacağından } |x - 5| = 5 - x$$

O hâlde,

$$K = |x + 5| + |x - 3| = \cancel{x} + 5 + 3 - \cancel{x} = 8$$

$$L = |x + 7| + |x - 5| = \cancel{x} + 7 + 5 - \cancel{x} = 12$$

$$\frac{K}{L} = \frac{\frac{8}{12}}{\frac{12}{3}} = \frac{2}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

- 2.
- $4x - 8 = |7 - x| = |x - 7|$

$$4x - 8 = |x - 7|$$

$$4x - 8 \geq 0 \Rightarrow x \geq 2 \text{ olmalıdır.}$$

$$4x - 8 = x - 7 \text{ veya } 4x - 8 = -(x - 7)$$

$$4x - x = 8 - 7$$

$$3x = 1 \Rightarrow x = \frac{1}{3} < 2 \text{ sağlamaz.}$$

$$4x - 8 = -x + 7 \Rightarrow 4x + x = 8 + 7$$

$$5x = 15$$

$$x = 3 > 2 \text{ sağlar.}$$

Sadece 3 sağladığından cevap 3 tür.

(Cevap C)

- 3.
- $x < 0$

$$|y - x| = x - y \text{ ise } y - x < 0 \Rightarrow y < x < 0$$

$$|x| = -x$$

$$|-y| = |y| = -y$$

$$|x + y| = -x - y$$

$$|x| + |-y| + |x + y| = -x - y - x - y$$

$$-2x - 2y = -2(x + y) \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

- 4.
- $|a \cdot b| = -a \cdot b$
- ise
- $a \cdot b < 0$

$$\begin{matrix} \downarrow & \downarrow \\ (+, -) \\ (-, +) \end{matrix}$$

a ile b zıt işaretlidir. Doğru cevap Yalnız II'dir.

(Cevap B)

- 5.
- $x < 0 < y$

$$x - y < 0 \Rightarrow |x - y| = -(x - y) = y - x$$

$$x < 0 \Rightarrow |x| = -x$$

$$y > 0 \Rightarrow |y| = y$$

$$|x - y| + |x| + |y| = y - x - x + y$$

$$2y - 2x = 2(y - x) \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

- 6.
- $A = \frac{150}{|x+3|+|x-2|}$
- ifadesi en büyük değerini

$$-3 \leq x \leq 2 \text{ aralığında alır.}$$

$$x = -3 \text{ için}$$

$$A = \frac{150}{|-3+3|+|-3-2|} = \frac{150}{5} = 30 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

- 7.
- $|2x - 2| \cdot |x^2 + x + 1| = 10$

$$2|x - 1| \cdot |x^2 + x + 1| = 10$$

$$2 \cdot |(x - 1) \cdot (x^2 + x + 1)| = 10$$

$$|x^3 - 1| = 5$$

$$\begin{matrix} \swarrow & \searrow \\ x^3 - 1 = 5 & x^3 - 1 = -5 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} x^3 = 6 & x^3 = -4 \end{matrix}$$

(Cevap A)

- 8.
- $|x - 4| + |x + 3|$
- ifadesi en küçük değerini
- $x - 4 = 0$

$$\Rightarrow x = 4 \text{ ve } x + 3 = 0 \Rightarrow x = -3 \text{ arasındaki değerleri alır.}$$

$$-3 \leq x \leq 4 \rightarrow -3 - 2 - 1 + 0 + 1 + 2 + 3 + 4$$

toplamı 4 bulunur.

(Cevap D)

9. $|x| - |x - 4| = 8$

$$x = 0, x - 4 = 0 \Rightarrow x = 4$$

	$-\infty$	I.	0	II.	4	III.	$+\infty$
x		-	○	+		+	
x - 4		-		-	○	+	

I. aralıkta:

$$|x| = -x$$

$$|x - 4| = -(x - 4)$$

$$|x| - |x - 4| = -x - (-(x - 4)) = 8$$

$$\cancel{x} + \cancel{x} - 4 = 8$$

$-4 = 8$ eşitlik sağlanmaz.

$$\text{ÇK} = \emptyset$$

II. aralıkta:

$$|x| = x$$

$$|x - 4| = -(x - 4)$$

$$|x| - |x - 4| = x - (-(x - 4)) = 8$$

$$x + x - 4 = 8$$

$$2x = 12$$

$$x = 6$$

$x \in [0, 4]$ olduğundan $\text{ÇK} = \emptyset$ dir.

III. aralıkta:

$$|x| = +x$$

$$|x - 4| = +(x - 4)$$

$$|x| - |x - 4| = +x - (x - 4) = 8$$

$$\cancel{x} - \cancel{x} + 4 = 8$$

$$4 = 8 \text{ eşitlik sağlanmaz.}$$

$$\text{ÇK} = \emptyset$$

Bu denklemi sağlayan bir reel sayı yoktur. Dolayısıyla

$$\text{ÇK} = \emptyset \text{ dir.}$$

(Cevap E)

10. $|x - 6| - 4 = 2$ veya $|x - 6| - 4 = -2$ olmalıdır.

$$|x - 6| = 6 \Rightarrow x - 6 = 6 \Rightarrow x = 12$$

$$\text{veya } x - 6 = -6$$

$$x = 0$$

$$|x - 6| - 4 = -2 \Rightarrow |x - 6| = 2$$

Bunun için ya $x - 6 = 2$ ya da $x - 6 = -2$ olmalıdır.

$$x = 8, x = 4 \text{ elde edilir.}$$

$$12 + 0 + 8 + 4 = 24$$

(Cevap E)

11. $|3x - 15| + |x - 5| \leq 16$

$$3|x - 5| + |x - 5| \leq 16$$

$$4|x - 5| \leq 16$$

$$|x - 5| \leq 4$$

$$-4 \leq x - 5 \leq 4 \xrightarrow[5 \text{ ile topla}]{5} -4 + 5 \leq x - 5 + 5 \leq 4 + 5$$

$$1 \leq x \leq 9 \Rightarrow x = \underbrace{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9}_{9 \text{ tane}} \text{ olabilir.}$$

(Cevap E)

12. $\Rightarrow ||2x - 6| - 2| = 2$

$$\Rightarrow |2x - 6| - 2 = 2 \text{ yada } |2x - 6| - 2 = -2$$

$$\Rightarrow |2x - 6| = 4 \text{ yada } |2x - 6| = 0$$

$$\Rightarrow (2x - 6) = -4 \text{ yada } (2x - 6) = 4$$

$$\Rightarrow 2x = 2$$

$$2x = 10$$

$$x = 1$$

ve

$$x = 5$$

$$\Rightarrow 2x - 6 = 0$$

$$\Rightarrow 2x = 6$$

$$\Rightarrow x = 3$$

x'in alabileceği tam sayı değerleri toplamı

$$1 + 3 + 5 = 9 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

13. $|x + 2| \leq 3$

$$|y - 2| \leq 4$$

$$\begin{array}{c} \overbrace{-3 \leq x + 2 \leq 3} \\ -5 \leq x \leq 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \overbrace{-4 \leq y - 2 \leq 4} \\ -2 \leq y \leq 6 \end{array}$$

$$-5 \leq x \leq 1$$

$$\begin{array}{c} -1/ \\ -2 \leq y \leq 6 \end{array}$$

$$-5 \leq x \leq 1$$

$$-6 \leq -y \leq 2$$

$$+ \quad -11 \leq x - y \leq 3$$

x - y en fazla 3 olur.

(Cevap A)

14. $|x - 1| < 2$ ise

$$-2 < x - 1 < 2$$

$$-1 < x < 3 \text{ tür.}$$

$$\begin{array}{c} + \quad - \\ \boxed{x+2} + \boxed{x-3} \\ \boxed{3-x} + x \end{array}$$

$$= \frac{\cancel{x} + 2 - \cancel{x} + 3}{3 - \cancel{x} + \cancel{x}} = \frac{5}{3}$$

(Cevap A)

DENKLEM ÇÖZME

1.

$$\begin{array}{r} 2x + 3y = 30 \rightarrow 2x + \cancel{3y} = 30 \\ 3/5x - y = 7 \quad + \quad 15x - \cancel{3y} = 21 \\ \hline 17x = 51 \Rightarrow x = 3 \end{array}$$

$5x - y = 7$ de x yerine 3 yazalım.

$$5 \cdot 3 - y = 7$$

$$15 - 7 = y$$

$$8 = y \text{ olur.}$$

İstenen $x \cdot y = 3 \cdot 8 = 24$ bulunur.

(Cevap C)

2.

$$(x^4 - 1)^4 = 225^2$$

$$(x^4 - 1)^4 = (15^2)^2$$

$$(x^4 - 1)^4 = 15^4$$

$$x^4 - 1 = 15$$

$$x^4 = 16$$

$x = 2$ yada $x = -2$ dir.

(Cevap A)

3.

$$\begin{array}{r} x + 2y = 4 \\ + \quad 2/3x - y = 2 \\ \hline x + \cancel{2y} = 4 \\ + \quad 6x - \cancel{2y} = 4 \\ \hline 7x = 8 \Rightarrow x = \frac{8}{7} \end{array}$$

$$\Rightarrow \frac{8}{7} + 2y = 4$$

$$\Rightarrow 2y = 4 - \frac{8}{7}$$

$$\Rightarrow 2y = \frac{20}{7} \Rightarrow y = \frac{10}{7}$$

$$\Rightarrow \frac{x}{y} = \frac{\frac{8}{7}}{\frac{10}{7}} = \frac{8}{10} = \frac{4}{5}$$

(Cevap B)

4.

$$\frac{x}{2} + \frac{2}{x-1} = \frac{4-2x}{x-1}$$

$$\frac{x}{2} = \frac{4-2x-2}{x-1}$$

$$\frac{x}{2} = \frac{2-2x}{x-1}$$

$$\frac{x}{2} = \frac{-2 \cdot (\cancel{x-1})}{(\cancel{x-1})}$$

$$x = -4$$

(Cevap A)

5.

$$x - y = L \quad \frac{y-x}{xy} = K$$

$$\frac{1}{x} - \frac{1}{y} = K$$

$$\frac{y-x}{K} = xy \quad y-x = -L$$

$$xy = \frac{-L}{K}$$

(Cevap E)

6.

$$\frac{3}{x-2} - \frac{1}{3} = 0 \Rightarrow \frac{3}{x-2} = \frac{1}{3}$$

$$x-2 = 9 \Rightarrow x = 11 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

7.

$$\frac{x-5}{4} - \frac{x-6}{8} = 5 \Rightarrow \frac{2x-10}{8} - \frac{x-6}{8} = 5$$

$$\Rightarrow \frac{2x-10-x+6}{8} = 5 \Rightarrow \frac{x-4}{8} = 5$$

$$\Rightarrow x-4 = 40$$

$$\Rightarrow x = 44 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

$$8. \quad \frac{a}{\frac{6}{(28)}} + \frac{b}{\frac{7}{(24)}} + \frac{c}{\frac{8}{(21)}} = 16 \Rightarrow \frac{28a + 24b + 21c}{168} = 16$$

$$\Rightarrow 28a + 24b + 21c = 16 \cdot 168$$

$$\Rightarrow 28a + 24b + 21c = 2688$$

(Cevap E)

9.

$$\begin{aligned} \frac{1}{x} + \frac{1}{y} &= \frac{1}{2} \\ \frac{1}{x} + \frac{1}{z} &= \frac{1}{3} \\ \frac{1}{y} + \frac{1}{z} &= \frac{1}{4} \\ + & \\ 2\left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z}\right) &= \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} \end{aligned}$$

$$2\left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z}\right) = \frac{6+4+3}{12}$$

$$2\left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z}\right) = \frac{13}{12}$$

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} = \frac{13}{24} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

10. Tablodan;

$$a \cdot b = 6$$

$$a \cdot c = 14$$

$$b \cdot c = 21$$

$$a^2 \cdot b^2 \cdot c^2 = 6 \cdot 14 \cdot 21$$

$$\Rightarrow (a \cdot b \cdot c)^2 = (2 \cdot 3 \cdot 7)^2 \Rightarrow a \cdot b \cdot c = 2 \cdot 3 \cdot 7$$

eşitliğine $b \cdot c = 21$ eşitliğini yazarsak;

$$a \cdot 21 = 2 \cdot 3 \cdot 7 \Rightarrow a = 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

11.

$$a + \frac{2}{b} = 5 \Rightarrow \frac{ab+2}{b} = 5 \dots (*)$$

$$b + \frac{2}{a} = 20 \Rightarrow \frac{ab+2}{a} = 20 \dots (**)$$

(*) ve (**) denklemlerini taraf tarafa bölersek;

$$\frac{\frac{ab+2}{b}}{\frac{ab+2}{a}} = \frac{\frac{5}{20}}{\frac{1}{4}} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{ab+2}{b} \cdot \frac{a}{ab+2} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{a}{b} = \frac{1}{4} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

$$12. \quad (a^2 + b, -1) = (2, a + 4) \text{ eşitlik olduğundan } x^1 = x^2 \text{ ve } y^1 = y^2 \text{ dir.}$$

$$a^2 + b = 2 \text{ ve } a + 4 = -1$$

$$\Rightarrow a + 4 = -1$$

$$\Rightarrow a = -5 \text{ bulunur.}$$

$$\Rightarrow a^2 + b = 2 \text{ (a'yı yerine yazalım.)}$$

$$(-5)^2 + b = 2$$

$$25 + b = 2$$

$$b = -23$$

$$a + b = (-5) + (-23)$$

$$a + b = -28 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

$$13. \quad \frac{1}{\frac{a}{(b)}} + \frac{1}{\frac{b}{(a)}} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{a+b}{ab} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{-2}{ab} = \frac{1}{4} \Rightarrow ab = -8$$

(Cevap A)

$$2a + b + c = 16$$

$$14. \quad + a - b + 2c = 11$$

$$3a + 3c = 27 \Rightarrow 3(a + c) = 27 \Rightarrow a + c = 9$$

1. denklemi -2 ile genişletip 2. denklem ile toplarsak $a + b$ yi elde ederiz.

$$\begin{aligned} -2 \cdot (2a + b + c) &= 16 \\ a - b + 2c &= 11 \end{aligned} \Rightarrow \begin{aligned} -4a - 2b - 2c &= -32 \\ + a - b + 2c &= 11 \\ \hline -3a - 3b &= -21 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow -3(a + b) = -21 \Rightarrow a + b = 7 \text{ bulunur.}$$

$$\text{Buradan; } \frac{a+c}{a+b} = \frac{9}{7} \text{ olur.}$$

(Cevap C)

SAYI - KESİR PROBLEMLERİ

1. Kova boşken x litre su alsın.

$$\begin{aligned} \frac{x}{2} - 8 \cdot 250 &= \frac{2x}{5} \Rightarrow \frac{x}{2} - \frac{2x}{5} = 2000 \\ &\quad (5) \quad (2) \\ \Rightarrow \frac{5x - 4x}{10} &= 2000 \\ \Rightarrow \frac{x}{10} &= 2000 \\ \Rightarrow x &= 20000 \text{ mL} \Rightarrow x = 20 \text{ litre olur.} \end{aligned}$$

(Cevap B)

2. Dolu şişe = 1 litre ise

$$\begin{aligned} \frac{1}{2} - a &= \frac{1}{3} + a \\ 2a &= \frac{1}{2} - \frac{1}{3} \\ &\quad (3) \quad (2) \\ 2a &= \frac{1}{6} \Rightarrow a = \frac{1}{12} \text{ litre} \end{aligned}$$

(Cevap E)

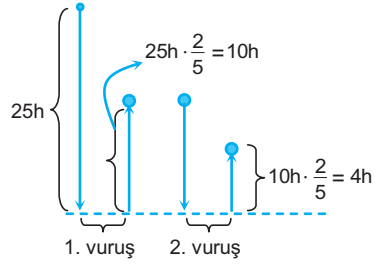
3. $\begin{matrix} \curvearrowright & & \curvearrowleft \\ a + 7 < 2a + 1 \\ 7 - 1 < 2a - a \\ 6 < a \end{matrix}$ olmalıdır.

(Cevap D)

4. Otomobil sayısı x olsa geriye kalan $35 - x$ araç motosiklet olur. 1 otomobilde 4, 1 motosiklette 2 teker olduğundan
- $$\begin{aligned} x \cdot 4 + (35 - x) \cdot 2 &= 110 \\ 4x + 70 - 2x &= 110 \\ 2x &= 40 \Rightarrow x = 20 \text{ otomobil var.} \end{aligned}$$

(Cevap D)

5. Başlangıçta top $25h$ yükseklikten bırakılsın.

$$\text{Topun aldığı yol} = 25h + 2 \cdot 10h + 4h = 98$$

$$49h = 98$$

$$h = 2 \text{ cm}$$

Başlangıçta top $25h = 25 \cdot 2 = 50 \text{ cm}$ yükseklikten bırakılmıştır.

(Cevap A)

6. Kumaşın tümü x metre olsun. İlk satılan $\frac{3x}{5}$ ilk kalan $\frac{2x}{5}$ sonraki satış ilk kalanın $\frac{2}{7}$ si olduğundan

$$\frac{2x}{5} \cdot \frac{2}{7} = \frac{4x}{35} \text{ şimdi kalan}$$

$$\frac{2x}{5} - \frac{4x}{35} = \frac{14x - 4x}{35} = \frac{10x}{35} = \frac{2x}{7} = 38 \text{ m}$$

$$\rightarrow \frac{1}{2} x = 7 \cdot \frac{19}{38}$$

$$x = 7 \cdot 19 = 133 \text{ m}$$

(Cevap D)

7. Çubuğun uzunluğu x cm olsa orta noktayı bulmak için yarısını aldığımızdan orta nokta kesilen parçaların farkının yarısı kadar yer değiştirecektir.

$$\frac{\frac{x}{6} - \frac{x \cdot 2}{13}}{2} = 1 \Rightarrow \frac{13x - 12x}{6 \cdot 13} \cdot 1$$

$$\frac{x}{78} = 2 \Rightarrow x = 2 \cdot 78 = 156 \text{ cm}$$

(Cevap D)

8. $a + \frac{3s}{5} = b + 2 \Rightarrow \frac{3s}{5} = b + 2 - a$
 $\Rightarrow 3s = 5b + 10 - 5a$
 $\Rightarrow s = \frac{5b + 10 - 5a}{3}$
 Kova + s = $a + \frac{5b + 10 - 5a}{3}$
 $= \frac{3a + 5b + 10 - 5a}{3}$
 $= \frac{10 + 5b - 2a}{3}$ kilogram bulunur.

(Cevap B)

9. $\begin{array}{c} 120 \text{ kg} \\ \swarrow \quad \searrow \\ 60 \text{ kg} \quad \frac{60 \text{ kg}}{5 \text{ kg}} = 12 \text{ tane paket} \\ \downarrow \end{array}$
 2 kg lık x paket (Toplam $12 \cdot 3 = 36$ paket)
 4 kg lık $(24 - x)$ paket
 $2 \cdot x + 4 \cdot (24 - x) = 60$
 $2x + 96 - 4x = 60$
 $2x = 36$
 $x = 18$ bulunur.

(Cevap D)

10. 1 den 80 e kadar numaralanmış 80 topun içinde 8 e bölünebilen;

$$\begin{array}{r} 80 \\ \underline{-80} \\ 00 \end{array} \quad \begin{array}{l} 8 \\ 10 \text{ tane top vardır.} \end{array}$$

80 topun 10 tanesi 8 ile tam bölünür. 70 tanesi tam bölünemez. 8 ile tam bölünen numaraya sahip bir topu çekmeyi garantilemek için bütün bölünemeyenler ve bölünenlerden 1 tane mutlaka seçilmelidir.

$$70 + 1 = 71 \text{ tane top seçilmelidir.}$$

(Cevap C)

11. 36 kg şeker = 4 kg çay + 20 kg şeker
 16 kg şeker = 4 kg çay
 1 kg çay = 4 kg şeker
 Tüm parasıyla 36 kg şeker alırsa aynı para ile 9 kg çay alınır.

(Cevap D)

12. Figen = x bardak çay (2 şeker)
 Ahmet = x + 1 bardak çay (3 şeker)
 $2 \cdot x + 3 \cdot (x + 1) = 18$
 $2x + 3x + 3 = 18 \Rightarrow 5x = 15 \Rightarrow x = 3$

(Cevap C)

13. 600 tavuğa $\leftrightarrow$ 25 gün yetecek yiyecek
 500 tavuğa $\leftrightarrow$ x gün yetecek yiyecek
 $600 \cdot 25 = 500 \cdot x$
 $150 = 5 \cdot x \Rightarrow x = 30$ gün

(Cevap B)

14. Deponun tamamı x litre olsun.

$$\frac{x}{4} + 45 = \frac{7x}{8}$$

$$\frac{7x}{8} - \frac{x}{4} = 45$$

$$\frac{7x - 2x}{8} = 45$$

$$5x = 45 \cdot 8$$

$$x = 72$$

$$\text{Başlangıçta depoda, } \frac{x}{4} = \frac{72}{4} = 18 \text{ litre}$$

(Cevap B)

15. Pazartesi = 1 saat

$$\text{Salı} = 2 \text{ saat}$$

$$\text{Çarşamba} = 6 \text{ saat}$$

$$\text{Perşembe} = 4 \text{ saat}$$

$$\text{Cuma} = 4 \text{ saat}$$

$$\text{Cumartesi} = 6 \text{ saat}$$

$$\text{Pazar} = 5 \text{ saat}$$

$$+ \quad \underline{\quad \quad \quad}$$

$$28 \text{ saat}$$

$$\text{Günde ortalama} = \frac{28}{7} = 4 \text{ saat çalışmıştır.}$$

(Cevap B)

YÜZDE PROBLEMLERİ

1. Sude'nin bilye sayısı = $5x$

Sude bilyelerinin % 80 ini yani

$$5x \cdot \frac{80}{100} = 4x \text{ ini Dilara'ya versin.}$$

Sude de $5x - 4x = x$ bilye kalır.

Dilara'nın bilye sayısı Sude'nin bilyelerinin 24 katı olduğuna göre, Dilara'nın bilye sayısı $24x$ olur. Dilara başlangıçta

$24x - 4x = 20x$ bilyeye sahiptir ve Sude'nin bilyelerinin sayısı Dilara'nın bilyelerinin sayısının % a sı olsun. Şimdi a'yı bulalım.

$$20x \cdot \frac{a}{100} = 5x \Rightarrow a = 25 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

2. $a \cdot \frac{20}{100} = b \cdot \frac{50}{100} \Rightarrow \frac{a}{5} = \frac{b}{2} \Rightarrow 2a = 5b \text{ bulunur.}$

(Cevap B)

3. Fabrikada x tane işçi bu işi 10 günde bitirsin.

İşin %50 daha kısa sürede bitmesi

$$10 - 10 \cdot \frac{50}{100} = 10 - 5 = 5 \text{ günde bitmesi demektir.}$$

Bunun için y işçi daha alınsın.

Son durumda toplam işçi sayısı $(x + y)$ olur.

$$O \text{ zaman } x \cdot 10 = (x + y) \cdot 5 \Rightarrow 2x = x + y$$

$$2x - x = y \Rightarrow x = y \text{ olur.}$$

O hâlde işçi sayısı $x + x = 2x$ olur. Yani %100 artırılmalıdır.

(Cevap E)

4. Musluktan birim zamanda $4n$ litre su aksın.

Havuz 40 saatte doluyorsa havuzun hacmi,

$$40 \cdot 4n = 160n$$

Musluktan akan su miktarı %25 oranında artırılırsa,

$$4n + 4n \cdot \frac{25}{100} = 4n + \frac{4n}{4} = 4n + n = 5n$$

$$\text{Havuz; } \frac{160n}{5n} = 32 \text{ saatte dolar.}$$

(Cevap B)

5. Taşırken; $800 \cdot \frac{10}{100} = 80$ tane

$$\text{Satarken: } 800 \cdot \frac{5}{100} = 40 \text{ tane kırılmıştır.}$$

Geriye; $800 - (80 + 40) = 800 - 120 = 680$ tane kalmıştır.

$$680 \cdot \frac{75}{100} = \frac{680 \cdot 3}{4} = 510$$

O hâlde kalan yumurta; $680 - 510 = 170$ tanedir.

(Cevap A)

6. Havuzun tamamı x litre olsun.

$$x \cdot \frac{20}{100} + 200 = x - x \cdot \frac{40}{100}$$

$$\Rightarrow \frac{x}{5} + 200 = x - \frac{2x}{5} \Rightarrow \frac{x}{5} + 200 = \frac{3x}{5}$$

$$\Rightarrow \frac{3x}{5} - \frac{x}{5} = 200 \Rightarrow \frac{2x}{5} = 200 \Rightarrow x = \frac{5 \cdot 200}{2}$$

$$\Rightarrow x = 500 \text{ litre bulunur.}$$

(Cevap B)

7. Yolum tamamı x km olsun. İlk yolum $x \cdot \frac{70}{100}$ ini gitti. Kalan yol $\frac{x \cdot 30}{100}$, şimdi de kalan yolum % 90 ını gitti; yani;

$$\frac{30x}{100} \cdot \frac{90}{100} = \frac{27x}{100} \text{ 'ünü gider.}$$

$$\text{En son kalan yol } \frac{30x}{100} - \frac{27x}{100} = \frac{3x}{100} \times 3$$

$$3x = 3 \cdot 100 \\ x = 100 \text{ km}$$

(Cevap B)

TEST • 18

YÜZDE PROBLEMLERİ

8. $\begin{array}{l} \%20\text{'si} \quad 32 \text{ lira ise} \\ \%80\text{'i} \quad x \text{ lira olur.} \end{array}$
- $$\frac{4}{80} \cdot 32 = \frac{1}{20} \cdot x$$
- $$x = 128 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

9. 2. simitçi simitlerin x tanesini satsın
1. simitçi $50 \cdot \frac{40}{100} = 20$ a det
3. simitçi $80 \cdot \frac{65}{100} = 52$ a det
- $$(50 + 70 + 80) \cdot \frac{57}{100} = (20 + 52 + x)$$
- $$114 = 72 + x$$
- $$x = 42 \text{ adet}$$
- $$70 \cdot \frac{A}{100} = 42 \Rightarrow A = 60$$
- %60'nı satmıştır.

(Cevap D)

10. $\frac{1}{50} \cdot a = \frac{1}{100} \cdot (b+c) \Rightarrow 5a = 2 \cdot (b+c)$ bulunur.

(Cevap D)

11. % x i olsun.
- $$540 \cdot \frac{18}{100} = \frac{120 \cdot x}{100}$$
- $$540 \cdot 18 = 120 \cdot x$$
- $$54 \cdot 3 = 2 \cdot x$$
- $$x = 27 \cdot 3 \Rightarrow x = 81$$

(Cevap E)

12. Züccaciye 100n tane bardak alsın. %80 i kırılırsa
- $$100n - 100n \cdot \frac{80}{100} = 100n - 80n = 20n \text{ tane bardak}$$
- kalır. Züccaciye her bir bardağı m TL den alsın.
- Toplam maliyet: $100n \cdot m = 100mn$
- Bu züccaciye 1 bardak $\frac{100mn}{20n} = 5m$ TL ye mal olmuştur.
- O hâlde maliyetteki artma $5m - m = 4m$ dir. Yani %400 (4 kat daha artmıştır.)

(Cevap D)

13. $\frac{\text{Erkek}}{\text{Kız}} = \frac{1}{4} = \frac{k}{4k}$

Sarışın erkekler =

$$k \cdot \frac{20}{100} = \frac{k}{5}$$

Sarışın kızlar =

$$4k \cdot \frac{5}{100} = \frac{k}{5}$$

Sarışın olmayan öğrenci =

$$\frac{5k}{1} - \frac{k}{5} - \frac{k}{5} = \frac{23k}{5}$$

$$\frac{23k}{5} = \frac{x}{100} \Rightarrow 5kx = \frac{23k}{5} \cdot 100$$

$$\Rightarrow 25x = 23 \cdot 100$$

$$\Rightarrow x = 92$$

Sarışın olmayan öğrenciler sınıftaki öğrencilerin %92 sidir.

(Cevap B)

14. x işçi, günde t saat çalışarak y işini 44 günde bitirsin. Yeni iş a günde bitirmek üzere,
- İşçi sayısı = $x - x \cdot \frac{20}{100} = \frac{100x - 20x}{100} = \frac{80x}{100}$
- Günlük çalışma süresi = $t + t \cdot \frac{10}{100} = \frac{100t + 10t}{100} = \frac{110t}{100}$
- Yapılacak iş = $y + y \cdot \frac{50}{100} = \frac{100y + 50y}{100} = \frac{150y}{100}$
1. iş = 1. işle ilgili herşeyin çarpımı
2. iş = 2. işle ilgili herşeyin çarpımı
- bağıntısında yerine konularak;
- $$\frac{y}{100} = \frac{x \cdot t \cdot 44}{80 \cdot x \cdot 110} \Rightarrow \frac{15}{10} \cdot \frac{4}{44} = \frac{8}{10} \cdot \frac{11}{10} \cdot a$$
- $$\Rightarrow 15 = \frac{a}{5} \Rightarrow a = 75 \text{ gün}$$

(Cevap D)

YAŞ PROBLEMLERİ

1. t yıl sonra babanın yaşı oğlunun yaşının 3 katı olsun.

$$56 + t = 3 \cdot (14 + t)$$

$$\Rightarrow 56 + t = 42 + 3t$$

$$\Rightarrow 3t - t = 56 - 42 \Rightarrow 2t = 14$$

$$\Rightarrow t = 7 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

2. Çocukların yaşları toplamı = $35 + 38 = 73$

$$\text{Anne} + \text{baba} = 35 + 38 = 73$$

t yıl sonra

$$\text{Çocukların yaşları toplamı} = 73 + 5t$$

$$\text{Anne ile babanın yaşları} = 73 + 2t$$

$$73 + 5t = 2 \cdot (73 + 2t)$$

$$73 + 5t = 146 + 4t$$

$$t = 73 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

3. $\begin{array}{c} \text{Ali} \\ \hline A \\ \text{E} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{Emre} \\ \hline E \\ \text{M} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{Murat} \\ \hline M \end{array}$

$$E - A = M - E$$

$$E + E = M + A$$

$2E = M + A \rightarrow$ Murat ile Ali'nin yaşları toplamı Emre'nin yaşının iki katıdır.

(Cevap A)

4. Emel'in şimdiki yaşı = x olsun.

$$5 \text{ yıl sonraki yaşı } x + 5$$

$$5 \text{ yıl önceki yaşı } x - 5$$

$$x + 5 = 3 \cdot (x - 5)$$

$$x + 5 = 3x - 15$$

$$20 = 2x \Rightarrow x = 10$$

$$2 \text{ yıl sonraki yaşı } 12,$$

$$8 \text{ yıl önceki yaşı } 2 \text{ ve } \frac{12}{2} = 6 \text{ katıdır.}$$

(Cevap C)

5. $\begin{array}{c} \text{Tuğba} \\ \hline x \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{Sude} \\ \hline x + 10 \end{array}$

$$7 \cdot x = 5 \cdot (x + 10) \Rightarrow 7x = 5x + 50 \Rightarrow 7x - 5x = 50$$

$$\Rightarrow 2x = 50 \Rightarrow x = 25$$

$$\text{Sude'nin yaşı} = x + 10 = 25 + 10 = 35 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

6. $27 + t = (27 - t) \cdot 2$

$$27 + t = 54 - 2t$$

$$3t = 27$$

$$t = 9 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

7. Oylum $4a + 12$ yaşına geldiğinde $3a + 12$ yıl geçer.

$$\text{Burak} \rightarrow 8 + 3a + 12 = 3a + 20 \text{ yaşında olur.}$$

(Cevap E)

- 8.
- $x, x + 5, x + 10, x + 15$

En küçüğü doğduğunda en büyüğü 15 yaşındadır.

(Cevap D)

9. 3 yıl sonraki yaşları toplamı 25 ise şuan ki yaşları toplamı 19'dur.

$$\begin{array}{rcl} \frac{Y}{x} + \frac{K}{y} & = & 19 \\ \downarrow & & \downarrow \\ y-x & & 8-y \\ \downarrow & & \downarrow \\ y-x & = & 8-y \Rightarrow 2y-x=8 \\ + y+x & = & 19 \\ \hline 3y & = & 27 \\ y & = & 9 \\ x & = & 10 \end{array}$$

Yusuf 9, Kağan ise 10 yaşındadır.

(Cevap B)

- 10.
- $\frac{36+3x}{3} = \frac{18}{1}$
- (İçler dışlar çarpımı yapalım)

$$\frac{36+3x}{3} = \frac{18}{1}$$

$$36+3x=3 \cdot 18$$

$$36+3x=54$$

$$\frac{3x}{3} = \frac{18}{3}$$

$$x = 6 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

- 11.
- Defne

 x Emre y

$$\frac{x+t+y+t}{2} = \frac{x+y+2t}{2} = \left(\frac{x+y}{2}\right) + t$$

(Cevap C)

12. 8 yıl sonra her birinin yaşı 8 artar.

Buna göre, $39 + 3 \cdot 8 = 39 + 24 = 63$ olur.

(Cevap E)

- 13.

$$\begin{array}{ccc} \text{Anne} & & \text{Çocuk} \\ 33 & & x \\ \downarrow 5 \text{ yıl önce} & & \downarrow 5 \text{ yıl önce} \\ 28 = 4 \cdot (x-5) \\ 28 = 4x - 20 \\ 4x = 48 \Rightarrow x = 12 \end{array}$$

(Cevap A)

- 14.

$$\begin{array}{ccc} \text{Oğuz} & \text{Baba} & \text{Anne} \\ x & x+25 & x+22 \\ x+22 & x+47 & x+44 \end{array}$$

Oğuz bugün x yaşında olsun.

Baba 67 yaşında ise,

$$x+47=67$$

$$x=20 \text{ olur.}$$

Oğuz'un bugünkü yaşı 20'dir.

(Cevap B)

KAR ZARAR PROBLEMLERİ

1. Malın maliyeti 100 TL olsun. Taksitli satış fiyatı 150 TL olur. Peşin satış fiyatı $150 \cdot \frac{80}{100} = 120$ TL yani % 20 kâr elde edilir.

(Cevap B)

2. Bir öğrenci bileti = x TL

Tam bilet sayısı = 2x TL

Tam bilete % 10 indirim yapılırsa indirim miktarı

$$2x \cdot \frac{10}{100} = \frac{2x}{10}$$

Öğrenci biletine % 15 indirim yapılırsa indirim miktarı

$$= \frac{x \cdot 15}{100}$$

Başlangıç fiyatına göre değişimin 7 TL olduğu bilgine göre,

$$\frac{2x}{10} + \frac{15x}{100} = 7$$

$$\frac{35x}{100} = 7 \Rightarrow 35x = 700$$

$$x = 20$$

$$\text{Tam biletin indirimli fiyatı} = 2x - 2x \cdot \frac{10}{100} = \frac{180x}{100} = \frac{180 \cdot 20}{100} = \frac{3600}{100}$$

$$= 36 \text{ TL}$$

(Cevap E)

3. Maliyet fiyatı = 100n olsun.

% 80 kârla:

$$100n + 100n \cdot \frac{80}{100} = 100n + 80n = 180n$$

%90 indirimle:

$$180n - 180n \cdot \frac{90}{100} = 180n - 162n = 18n \text{ satış}$$

Son durumda: $100n - 18n = 82n$ zarar

$$\text{O hâlde; } \frac{82n}{100n} = \frac{82}{100} \Rightarrow \%82 \text{ zarar eder.}$$

(Cevap E)

4. Limonların alış fiyatı A kuruştur. x tane limon almış olalım.

(1 TL = 100 Kuruş)

Alış = Satış - Kâr ; Alış = Satış + Zarar

$$A = 30 \cdot x - 4000 = 20x + 2000$$

$$30x - 20x = 4000 + 2000$$

$$10x = 6000$$

$$x = 600 \text{ tane}$$

(Cevap C)

5. x bin kavun toplamış olsun.

$$\frac{x}{4} \cdot 12 = \text{Maliyet} + 6300$$

$$\frac{x}{5} \cdot 12 = \text{Maliyet} - 2100$$

$$\frac{12x}{4} - \frac{12x}{5} = 6300 + 2100$$

$$3x - \frac{12x}{5} = 8400 \Rightarrow \frac{3}{5}x = \frac{28}{1} \cdot 100$$

$$x = 5 \cdot 2800$$

$$x = 14000$$

(Cevap E)

6. 100 km'de benzin maliyeti $\rightarrow 6 \cdot 8 = 48$ TL

100 km'de LPG maliyeti + 1 litre benzin

$$\rightarrow 10 \cdot 3 + 6 = 36 \text{ TL}$$

100 km'de $48 - 36 = 12$ TL kâr

$$\begin{array}{r} 100 \text{ km} \quad 12 \text{ TL} \\ x \quad 2400 \text{ TL} \\ \hline \end{array}$$

D.O

$$12x = 100 \cdot 2400$$

$$x = \frac{100 \cdot 2400}{12}$$

$$x = 20000$$

1 km fazla giderse kâr geçmiş olur 20001 km

(Cevap E)

7. Etiket fiyatı = 100n TL olsun.

$$1. \text{ indirim } (\%40) = 100n - 100n \cdot \frac{40}{100} \\ = 100n - 40n = 60n$$

$$2. \text{ indirim } (\%20) = 60n - 60n \cdot \frac{20}{100} \\ = 60n - 12n = 48n$$

O hâlde toplamda yapılan indirim;

$$100n - 48n = 52n$$

$$\text{Toplam yapılan indirim oranı} = \frac{52n}{100n} = \frac{52}{100} \\ \Rightarrow \% 52 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

8. Manav 100n kilogram domatesin kilogramını m TL den alsın.

O hâlde maliyet 100mn'dir. %75'i bozulursa:

$$100n - 100n \cdot \frac{75}{100} = 100n - 75n = 25n \text{ kg sağlam ka-} \\ \text{lır.}$$

O hâlde maliyet $\frac{100nm}{25n} = 4m$ yani 4 katına çıkmış-
tır. (Maliyet m iken 4m oldu.)

$$\text{Ve; } m + m \cdot \frac{x}{100} = 4m \Rightarrow \frac{mx}{100} = 4m - m$$

$$\frac{mx}{100} = 3m \Rightarrow x = 300 \text{ maliyet } \% 300 \text{ artmıştır.}$$

(Cevap C)

9. Etiket fiyatı 100 TL olsun.

Etiket fiyatının % 20 eksigine alınıp alış fiyatı 80 TL

Etiket fiyatının % 60 fazlasına satılan satış fiyatı 160 TL

$$80 \cdot \frac{x}{100} = 160 - 80$$

$$80 \cdot \frac{x}{100} = 80 \Rightarrow x = 100$$

(Cevap B)

10. Yatırımcı 100 TL sinin yarısını altına, diğer yarısını da dolara yatırmış

50 TL altın % 20 zarar 10 TL zarar

50 TL dolar % 30 kâr 15 TL kâr

Bu durumda $15 - 10 = 5$ TL kâr eder

% 5 kâr etmiştir.

(Cevap B)

11. Ahmet'in maaşı A TL

Deniz'in maaşı D TL

Ahmet'in maaşına Deniz'in maaşının yarısı kadar $\left(\frac{D}{2}\right)$ zam yapılırsa Ahmet'in maaşı $A + \frac{D}{2}$ olur.

İkisinin maaşları toplamı Ahmet'in başlangıçtaki maaşının 2 katı oluyor ise,

$$A + \frac{D}{2} + D = 2 \cdot A$$

$$\frac{D}{2} + D = 2A - A$$

$$\frac{3D}{2} = A$$

$$3D = 2A \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

12. İsmail'in elinde X TL si olsun. Soruda verilen bilgile-
re göre;

$$\left. \begin{array}{l} 12 \cdot x + 5,5 = X \\ 15 \cdot x + 1 = X \end{array} \right\} \Rightarrow 12x + 5,5 = 15x + 1$$

$$\Rightarrow 4,5 = 3x \Rightarrow x = 1,5$$

$$X = 12 \cdot 1,5 + 5,5 = 18 + 5,5 = 23,5 \text{ TL dir.}$$

(Cevap D)

13. 1 kg = 1000 g dir.

350 gr 8 TL almaktadır.

650 gramında her gramı için 0,02 TL olmaktadır.

$$8 + 650 \cdot 0,02 = 21 \text{ TL}$$

(Cevap B)

14. $8 + x \cdot 0,02 = 12$

$$x \cdot 0,02 = 4$$

$$x = 200 \text{ gr}$$

350 grama kadar 8 TL alıyor ve bundan sonraki 200 gram içinde 4 TL almıştır.

Yani paketin ağırlığı $350 + 200 = 550$ gr dir.

(Cevap D)

KARIŞIM PROBLEMLERİ

1. $40 \cdot \frac{20}{100} + 60 \cdot \frac{30}{100} = 100 \cdot \frac{x}{100}$

$$800 + 1800 = 100x$$

$$\frac{2600}{100} = \frac{100x}{100}$$

$$x = 26 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

2. Tuz oranı = $\frac{\text{Tuz}}{\text{su} + \text{tuz}}$

$$\Rightarrow \frac{\frac{80}{100}}{\frac{100}{5}} = \frac{3a}{3a+5b} \Rightarrow \frac{4}{5} = \frac{3a}{3a+5b}$$

$$\Rightarrow 12a + 20b = 15a$$

$$\Rightarrow 20b = 3a \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

3. $\frac{20}{100} \cdot 15 + 5 \cdot \frac{0}{100} = (15+5) \cdot \frac{x}{100}$

$$300 = 20x$$

$$x = 15 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

4. Şeker oranı = $\frac{\text{Şeker}}{\text{Şeker} + \text{Su}}$

$$= \frac{40}{100} = \frac{120 \cdot \frac{20}{100}}{120 - x}$$

$$\Rightarrow \frac{4}{10} = \frac{24}{120 - x}$$

$$\Rightarrow 120 - x = 60$$

$$x = 60 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

5. $\frac{\text{Su}}{\text{Un} + \text{Maya} + \text{Su}} = \frac{8}{30+12+8} = \frac{8}{50} = \frac{16}{100} = \%16$

su bulunur.

(Cevap A)

6. Alkol oranı = $\frac{\text{Alkol}}{\text{Alkol} + \text{Su}} = \frac{y}{y+x} = \frac{\frac{40}{100}}{\frac{100}{5}}$

$$\Rightarrow \frac{y}{y+x} = \frac{2}{5}$$

$$\Rightarrow 5y = 2y + 2x$$

$$\Rightarrow 3y = 2x$$

$$\Rightarrow x = \frac{3y}{2}$$

(Cevap A)

7. Tuz oranı = $\frac{\text{tuz}}{\text{su} + \text{tuz}}$

$$= \frac{100n \cdot \frac{48}{100}}{100n - 40n} = \frac{\frac{48n}{10}}{\frac{60n}{10}} = \frac{8}{10} = \frac{80}{100} = \%80$$

bulunur.

(Cevap E)

8.
$$a \cdot \frac{10}{100} + 10 \cdot \frac{100}{100} = (a + 10) \cdot \frac{36}{100}$$

$$10a + 1000 = 36a + 360$$

$$26a = 640$$

$$a = \frac{320}{13}$$

Karışım = $\frac{320}{13} + 10$

$$\text{Karışım} = \frac{320 + 130}{13}$$

$$\text{Karışım} = \frac{450}{13} \text{ gram}$$

(Cevap B)

9. $8.6 + 18.3 + 6.3 = x \cdot (6 + 3 + 3)$

$$= 48 + 54 + 18 = x \cdot 12$$

$$120 = 12x$$

$$x = 10 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

10. Alkol oranı = $\frac{\text{alkol}}{\text{alkol} + \text{su}}$

$$55 \cdot \frac{60}{100} + 15 \cdot \frac{11}{55} \cdot \frac{3}{5} + 15$$

$$= \frac{5}{55 + 15 + 10} = \frac{1}{80}$$

$$= \frac{33 + 15}{80} = \frac{48}{80} = \frac{6}{10} = \frac{60}{100} \Rightarrow \% 60$$

(Cevap C)

11. $10 + 7 = 17$ gram ilacın 7 gr B olur.

17 gr ilacın 7 gr B ise

85 gr ilacın x gr B olur

D.O.

$$x = \frac{85 \cdot 7}{17} = 35 \text{ gramı B dir.}$$

(Cevap C)

12. Karışım A gr olsun.

$$40 \cdot A + 100 \cdot 0 = 20(100 + A)$$

$$40A + 0 = 2000 + 20A$$

$$20A = 2000$$

$$\frac{2A}{2} = \frac{200}{2}$$

$$A = 100$$

100 gramın % 40 ı şekerdir. O zaman 40 gram şeker vardır.

(Cevap D)

13.

$$\begin{array}{ccc} \textcircled{\% 5} & + & \textcircled{\% 10} = \textcircled{\% x} \\ 10 \text{ litre} & 40 \text{ litre} & 20 + 40 = 50 \text{ litre} \end{array}$$

$$10 \cdot \frac{5}{100} + 40 \cdot \frac{10}{100} = 50 \cdot \frac{x}{100}$$

$$\frac{50 + 400}{100} = \frac{50 \cdot x}{100}$$

$$450 = 50x \Rightarrow x = 9$$

Karışımın şeker oranı % 9 bulunur.

(Cevap E)

14.

$$40 \cdot x + 50 \cdot y + (40x + 50y) \cdot \frac{25}{100} = 60 \cdot (x + y)$$

$$\frac{40x + 50y}{4} + \frac{40x + 50y}{4} = \frac{60x + 60y}{4}$$

$$\frac{160x + 200y + 40x + 50y}{4} = \frac{240x + 240y}{4}$$

$$200x + 250y = 240x + 240y$$

$$250y - 240y = 240x - 200x$$

$$10y = 40x$$

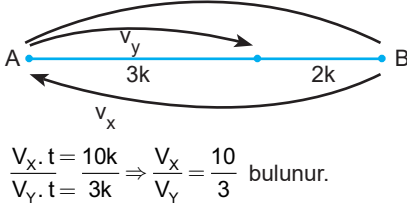
$$y = 4x$$

(Cevap B)

HAREKET PROBLEMLERİ

1.

(Cevap D)

2.

Yol = Hız . Zaman

Hızlı giden araç t saat sonra B ye varırsa yavaş gideni

(t + 4) saat sonra varır.

$$90 \cdot t = 60 \cdot (t + 4) \Rightarrow 3t = 2t + 8$$

$$t = 8 \text{ saat}$$

$$\text{Yol} = 90 \cdot 8 = 720 \text{ km}$$

(Cevap E)

3. t saat sonra karşılaşırlar. V_2 hızlı araç 36 km fazla, V_1 hızlı araç 36 km eksik yol gitseydi ikisi aynı yolu alıp B de karşılaşırlardı.

O hâlde,

$$v_2 \cdot t + 36 = v_1 \cdot t - 36$$

$$36 + 36 = v_1 \cdot t - v_2 \cdot t$$

$$72 = (v_1 - v_2) \cdot t$$

$$\frac{72}{12} = \frac{12 \cdot t}{12} \Rightarrow t = 6$$

(Cevap C)

4. $x = V \cdot t$

Aynı anda ters yönde birbirlerine doğru hareket ederlerse

$$x = (v_1 + v_2) \cdot t \Rightarrow 700 = (60 + 80) \cdot t$$

$$\Rightarrow 700 = 140 \cdot t \Rightarrow t = 5 \text{ saat}$$

 v_1 hızındaki araç 5 saatte:

$$x = V \cdot t \Rightarrow x = 60 \cdot 5 = 300 \text{ km yol alır.}$$

Kalan yol: $700 - 300 = 400 \text{ km}$,

B şehrinden 20 km uzaklaşırsa toplam;

 $400 + 20 = 420 \text{ km}$ yol alması gerekir.

$$t = \frac{x}{V} \Rightarrow t = \frac{420}{60} = 7 \text{ saatte alır.}$$

(Cevap D)

5.

$$v = \frac{x}{t} \Rightarrow v = \frac{400 \text{ km}}{10 \text{ sa}} \Rightarrow v = 40 \text{ km/sa}$$

t = 4 saat için;

$$v = \frac{x}{t} \Rightarrow v = \frac{400 \text{ km}}{4 \text{ sa}} \Rightarrow v = 100 \text{ km/sa}$$

Araç hızını % m artırırsa hız $100 - 40 = 60$ artırır. Yani;

$$40 \cdot \frac{m}{100} = 60$$

$$m = 150 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

6.

$$v = \frac{x}{t} \Rightarrow t = \frac{x}{v} = \frac{180 + 240}{30} = \frac{420}{30} = 14 \text{ saniyede geçer.}$$

(Cevap A)

7. Hız = $\frac{\text{Yol}}{\text{Zaman}}$ $\left(v = \frac{x}{t} \right)$

$$v = \frac{600}{12} = 50 \text{ km/sa}$$

$$x = v \cdot t \Rightarrow x = 50 \cdot 8 \Rightarrow x = 400 \text{ km yol alır.}$$

(Cevap C)

TEST • 22

HAREKET PROBLEMLERİ

8. $x = v \cdot t \Rightarrow x = (v_1 + v_2) \cdot t$
 $\Rightarrow x = 300 \cdot 7$
 $\Rightarrow x = 2100 \text{ km bulunur.}$

(Cevap E)

9. $x = v \cdot t \Rightarrow x = 60 \cdot 12$
 $\Rightarrow x = 720 \text{ km}$
 $v = \frac{x}{t} \Rightarrow v = \frac{720}{6} = 120 \text{ km / saat}$

O halde hızını $120 - 60 = 60 \text{ km}$ artırmalıdır.

(Cevap C)

10.

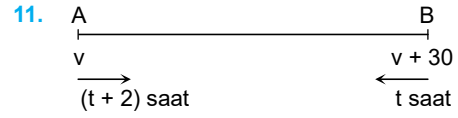
$$v_{\text{ort.}} = \frac{x_{\text{toplam}}}{t_{\text{toplam}}}$$

$$v_{\text{ort.}} = \frac{360}{\frac{200}{50} + \frac{160}{40}} = \frac{360}{4 + 4}$$

$$= \frac{360}{8}$$

$$= 45 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

Yol = Hız . Zaman

$$v \cdot (t + 2) = (v + 30) \cdot t$$

$$\Rightarrow vt + 2v = vt + 30t \Rightarrow v = 15t$$

(Cevap A)

12. $t_1 = \frac{600}{60} = 10 \text{ saat}$

$$t_2 = \frac{600}{50} = 12 \text{ saat}$$

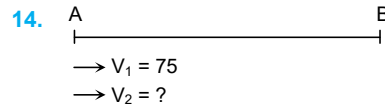
$$t_1 + t_2 = 10 + 12 = 22 \text{ saat}$$

(Cevap E)

13. Ortalama hız = $\frac{\text{Toplam yol}}{\text{Toplam zaman}}$

$$= \frac{40 \cdot 4 + 70 \cdot 2}{4 + 2} = \frac{300}{6} = 50 \text{ km / saat}$$

(Cevap A)

$$V_1 > V_2$$

$$x = V \cdot t$$

$$300 = 75 \cdot t$$

$$t = 4$$

Hızlı olan yavaş olandan 2 saat önce B noktasına geldiği için yavaş olan $4 + 2 = 6$ saatte B noktasına gelir.

$$x = Vt$$

$$300 = V \cdot 6$$

$$V = 50$$

(Cevap D)

İŞÇİ VE HAVUZ PROBLEMLERİ

1. Ali 6 gün, Kemal 12 gün, Murat 9 gün çalıştığında işin $\frac{1}{3}$ ü bitiyorsa
Ali 2 gün, Kemal 4 gün, Murat 3 gün çalışırsa bitiren işin $\frac{1}{3}$ ünü bitirirler.
İşin tamamı $9x$ olsun.
Önce $9x \cdot \frac{1}{3} = 3x$, sonra da yapılan kısmın $3x \cdot \frac{1}{3} = x$ yapılır.
Bu durumda toplam $4x$ bitmiş olur. Bu da işin $\frac{4}{9}$ ü olur.

(Cevap E)

2. $\frac{1}{120} + \frac{1}{60} = \frac{1}{x} \Rightarrow x = 40$ beklenen değer.

Beklenenden % 10 daha uzun sürdüğüne göre,
 $40 \cdot \frac{10}{100} = 4$
 $40 + 4 = 44$ bulunur.

(Cevap C)

3. 60 işçi işin $\frac{1}{3}$ ünü 48 günde bitirirse

A işçi işin $\frac{2}{3}$ ünü 36 günde bitirir

$$\frac{\frac{1}{3}}{60 \cdot 48} = \frac{\frac{2}{3}}{A \cdot 36}$$

$$\Rightarrow A = 160$$

$160 - 60 = 100$ işçi daha eklenmelidir.

(Cevap C)

4. Havuzun $\frac{1}{3}$ nü $2m + 1$ saatte doldurursa tamamını

$3 \cdot (2m + 1)$ saatte doldurur.

Aynı musluk havuzun $\frac{1}{5}$ 'ni $3m - 1$ saatte doldurursa tamamını

$5 \cdot (3m - 1)$ saatte doldurur.

$$5 \cdot (3m - 1) = 3 \cdot (2m + 1)$$

$$15m - 5 = 6m + 3$$

$$15m - 6m = 5 + 3$$

$$9m = 8 \Rightarrow m = \frac{8}{9} \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

5. A ve B muslukları birlikte havuzu 48 saatte doldurduğuna göre yalnız A musluğu havuzu 48 saatten daha fazla bir sürede dolduracaktır. Buna göre $a > 48 \dots (*)$ dir.

A ile B muslukları aynı sürede havuzu doldursunlar. Buna göre aşağıdaki denklem yazılabilir:

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{a} = \frac{1}{48} \Rightarrow \frac{2}{a} = \frac{1}{48} \Rightarrow a = 96 \text{ saat}$$

B musluğu A musluğundan daha uzun sürede doldurduğuna göre $a < 96$ olmalıdır.

Bu bilgilere göre, $48 < a < 96$ olur.

(Cevap D)

6. $\frac{1}{24} = \frac{1}{x} - \frac{1}{x+4} \Rightarrow \frac{1}{24} = \frac{x+4}{x \cdot (x+4)} - \frac{x}{x \cdot (x+4)}$

$$\Rightarrow \frac{1}{24} = \frac{\cancel{x} + 4 - \cancel{x}}{x \cdot (x+4)} \Rightarrow \frac{1}{24} = \frac{4}{x(x+4)}$$

$$\Rightarrow x(x+4) = 24 \cdot 4 \Rightarrow x^2 + 4x = 96$$

$$\Rightarrow \begin{array}{r} x^2 + 4x - 96 = 0 \\ x \quad \quad 12 \\ x \quad \quad -8 \end{array}$$

$$\Rightarrow (x + 12) \cdot (x - 8) = 0 \Rightarrow x = 8 \text{ veya } x = -12$$

O hâlde $x = 8$ bulunur.

(Cevap B)

7. Havuzun ilk yarısını 1. musluk $\frac{12}{2} = 6$ saatte doldurur. O hâlde son yarısını da 6 saatte doldurur; Son yarısında boşaltan muslukta etkili olduğundan

$$\frac{1}{x} = \frac{1}{6} - \frac{1}{12} = \frac{2-1}{12} = \frac{1}{12} \Rightarrow x = 12 \text{ bulunur.}$$

O hâlde toplamda havuz; $12 + 6 = 18$ saatte dolar.

(Cevap D)

TEST • 23

İŞÇİ VE HAVUZ PROBLEMLERİ

8. Havuzun tamamı x saatte dolsun.

$$\frac{1}{x} = \frac{1}{12} + \frac{1}{12} - \frac{1}{24} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{2}{24} + \frac{2}{24} - \frac{1}{24}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{4}{24} - \frac{1}{24} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{3}{24}$$

$$\Rightarrow x = 8 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

9. Üç işçinin de kapasitesi aynı olsun ve her biri tek başına aynı işi x günde bitirsin. Problemin denklemini kuralım:

1 işçi bir günde işin $\frac{1}{x}$ ini bitirir.

3 işçi bir günde işin $3 \cdot \frac{1}{x} = \frac{3}{x}$ ini bitirir.

Üçü beraber işin tamamını 18 günde bitiriyorsa 1 günde işin $\frac{1}{18}$ ini bitirir. Yani,

$$3 \cdot \frac{1}{x} = \frac{1}{18} \Rightarrow \frac{3}{x} = \frac{1}{18} \Rightarrow x = 3 \cdot 18 \Rightarrow x = 54 \text{ olur.}$$

Bu işçilerin işi bitirebilme süreleri eşit olmadığından ve a gün sayısı b ve c den büyük olduğundan a, 54 ten büyük olmalıdır.

Yani $a > 54$ ve $a = 55$ olabilir.

(Cevap E)

10. $\frac{1. \text{ yapılan iş}}{1. \text{ veriler}} = \frac{2. \text{ yapılan iş}}{2. \text{ veriler}}$

$$\Rightarrow \frac{m}{18} = \frac{15m}{6 \cdot x}$$

$$\Rightarrow x = 45 \text{ günde yapar.}$$

(Cevap E)

11. Sümeyye bu işi tek başına = $6 \cdot 4 = 24$ saatte

Beyza bu işi tek başına = $6 \cdot 8 = 48$ saatte

İkisi beraber a saatte yapsın,

$$\frac{1}{a} = \frac{1}{24} + \frac{1}{48}$$

$$\frac{1}{a} = \frac{2}{48} + \frac{1}{48}$$

$$\frac{1}{a} = \frac{3}{48}$$

$$a = 16$$

(Cevap D)

12. $\Rightarrow \frac{1}{2a} + \frac{1}{4a} - \frac{1}{6a} = \frac{1}{36}$
- $$\Rightarrow \frac{6}{12a} + \frac{3}{12a} - \frac{2}{6a} = \frac{1}{36}$$
- $$\Rightarrow \frac{7}{12a} = \frac{1}{36}$$
- $$\Rightarrow a = 21 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

13. $\frac{1}{x} = \frac{1}{18} - \frac{1}{36} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{2}{36} - \frac{1}{36} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{36} \Rightarrow x = 36$

(Cevap E)

14. Tarık = t saat

Mete = t + 6 saat

İkisi beraber, $\frac{1}{t} + \frac{1}{t+6} = \frac{1}{4}$

$$\frac{t+6+t}{t^2+6t} = \frac{1}{4}$$

$$4 \cdot (2t+6) = t^2+6t$$

$$8t+24 = t^2+6t$$

$$t^2-2t-24 = (t-6) \cdot (t+4) = 0$$

$$t = 6 \text{ saat bulunur.}$$

(Cevap C)

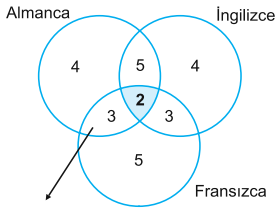

KÜMELER

1. $A = \{x \mid x^3 < 10 ; x \in \mathbb{N}\}$
 $A = \{0, 1, 2\}$
 $B = \{x \mid x^4 < 100 ; x \in \mathbb{Z}\}$
 $B = \{-3, -2, -1, 0, 1, 2, 3\}$
 $B \setminus A = \{-3, -2, -1, 3\}$
 $s(B \setminus A) = 4$ bulunur.

(Cevap E)

2.

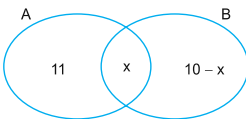
En çok iki dil = $4 + 3 + 5 + 3 + 5 + 4 = 24$

(Cevap D)

3. Taralı bölge A ile B'nin birleşiminin C ile kesişimidir.
 Cevap $(A \cup B) \cap C$ dir.

(Cevap A)

4.

$$s(A) = s(B) + 5$$

$$11 + x = 10 + 5$$

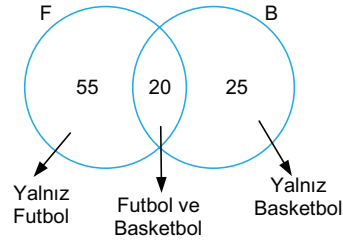
$$x = 4 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

5. $s(A \cup B) = s(A) + s(B) - s(A \cap B)$
 $25 = 18 + 15 - s(A \cap B)$
 $\Rightarrow 25 = 33 - s(A \cap B) \Rightarrow s(A \cap B) = 33 - 25$
 $\Rightarrow s(A \cap B) = 8$ bulunur.

(Cevap D)

6. Gruptaki sporcu sayısı 100 kişi olursa

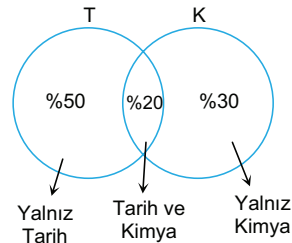
Yalnız futbol oynayan 55 öğrenci vardır.

(Cevap D)

7. Yalnız C ye giden 15 kişidir. A ya gitmeyen 20 kişidir.
 B ye gitmeyen 35 kişidir. Soruda verilen bilgilere göre yukarıdaki şema elde edilir. Turizm şirketine başvuran toplam 50 kişidir ve taranmayan kısım A ve B ülkelerinin her ikisine de gider ki bu kişilerin sayısı;
 $50 - 20 - 15 - 5 = 10$ olur.

(Cevap C)

8.

Bu sınıfta x kişi olsun. Tarih ve kimyadan başarılı olan sayısı = 6

Tarih ve kimyadan başarılı olanların yüzdesi:
 $\%100 - \%50 - \%30 = \%20$ olur.

$$\text{Bu bilgilere; } x \cdot \frac{20}{100} = 6 \Rightarrow x = 30 \text{ kişi}$$

Sınıf 30 kişidir.

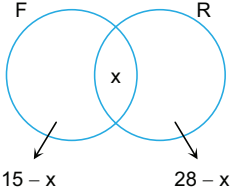
$$\text{Yalnız tarihten başarılı olanlar} = x \cdot \frac{50}{100}$$

$$= 30 \cdot \frac{1}{2} = 15 \text{ öğrenci bulunur.}$$

(Cevap A)

9.

$$s(F) = 15$$

$$s(R) = 28$$

$$s(F \cap R) = x$$

$$s(F \cup R) = s(F) + s(R) - s(F \cap R)$$

$$s(F \cup R) = 15 + 28 - x$$

$$36 = 43 - x$$

$$x = 7 \Rightarrow 28 - 7 = 21 \text{ tanedir.}$$

(Cevap E)

$$10. A = \{3n \mid 1 \leq n \leq 30, n \in \mathbb{Z}\}$$

A kümesini yazalım.

$$A = \{3, 6, 9, \dots, 90\}$$

$$B = \{2m + 1 \mid 1 \leq m \leq 45, m \in \mathbb{Z}\}$$

B kümesini yazalım.

$$B = \{3, 5, 7, 9, \dots, 91\}$$

B kümesi tek sayılardan oluşmuştur.

A kümesindeki elemanlardan tek ve 3'ün katı olanları çıkarırsak $A \setminus B$ 'yi buluruz.

$$A \text{ kümesi } \frac{90-3}{3} + 1 = 29 + 1 = 30 \text{ elemanlı}$$

B kümesindeki 3'ün katı olan tek sayıların sayısı

$$\frac{87-3}{6} + 1 = 14 + 1 = 15$$

$$A \setminus B = 30 - 15 = 15 \text{ elemanlıdır.}$$

(Cevap D)

$$11. A = \{\text{Atkı takan öğrenciler}\}$$

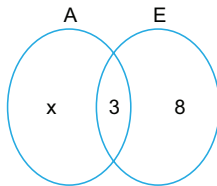
$$E = \{\text{Eldiven takan öğrenciler}\}$$

$$\text{Hem atkı hem eldiven takan öğrenci sayısı: } s(A \cap E) = 3$$

$$\text{Yalnız eldiven takan öğrenci sayısı: } s(E \setminus A) = 8$$

$$\text{Sınıftaki öğrenci sayısı: } s(A \cup E) = 24$$

$$\text{Yalnız atkı takan öğrenci sayısı: } s(A \setminus E) = x$$

$$s(A \cup E) = s(A \setminus E) + s(A \cap E) + s(E \setminus A)$$

$$24 = x + 3 + 8$$

$$x = 13 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

12. Taralı bölge A ile B'nin kesişiminden C'nin çıkartılmış şeklidir. Yani $(A \cap B) \setminus C$ dir.

(Cevap C)

13. A kümesi n elemanlı olsun.

$$\binom{n}{0} + \binom{n}{1} + \binom{n}{2} = 22$$

$$1 + n + \frac{n(n-1)}{2} = 22$$

$$\frac{2n + n^2 - n}{2} = 21$$

$$n^2 + n = 42$$

$$n = 6$$

(Cevap D)

14. $A = \{3n \mid 3n \leq 60\}$ n doğal sayı

$$A = \{0, 3, 6, 9, 12, \dots, 60\}$$

$$B = \{4m \mid 4m \leq 60\}$$

$$B = \{0, 4, 8, 12, \dots, 60\}$$

$A \cap B$ 12'nin katı olan doğal sayılardır.

$$A \cap B = \{0, 12, 24, \dots, 60\}$$

$$A \cap B \text{ toplam } 0 + 12 + 24 + 36 + \dots + 60$$

$$= (\text{Son terim} + \text{İlk terim}) (\text{Son terim} - \text{İlk terim} + \text{Artış miktarı})$$

$$= \frac{2 \cdot \text{Artış miktarı}}{2}$$

$$= \frac{(60+0)(60-0+12)}{2 \cdot 12} = \frac{60 \cdot 72}{24} = 180$$

(Cevap D)

İŞLEM

1. $x^y \Delta y^x = x \cdot y$
 $25 \Delta 32 = 5^2 \Delta 2^5 = 5 \cdot 2$
 $= 10$ bulunur.

(Cevap A)

2.
$$= \frac{1}{2} \Delta \left(\frac{2}{3} \Delta \frac{4}{5} \right)$$

$$\frac{2}{3} - \frac{4}{5} = -\frac{2}{15}$$

$$= \frac{1}{2} \Delta -\frac{2}{15}$$

$$= 3 \cdot \frac{1}{2} \cdot \left(-\frac{2}{15} \right) = -\frac{1}{5}$$

(Cevap E)

3. $a \square b = 2a + 5b - ab$ ise
 $2 \square 3 = 2 \cdot 2 + 5 \cdot 3 - 2 \cdot 3 = 4 + 15 - 6 = 13$ bulunur.

(Cevap B)

4.
$$= \underbrace{(2 \oplus 4)}_{\frac{2}{4} + \frac{4}{2} = \frac{1}{2} + 2 = \frac{5}{2}} \odot 1$$

$$= \frac{5}{2} \odot 1$$

$$= \frac{\frac{5}{2} \cdot 1}{\frac{5}{2} + 1} = \frac{\frac{5}{2}}{\frac{7}{2}} = \frac{5}{7}$$
 bulunur.

(Cevap E)

5. $x * y = 2x + 2y - x^2 \cdot y^2$
 $(-1) * 2 = 2 \cdot (-1) + 2 \cdot 2 - (-1)^2 \cdot 2^2$
 $(-1) * 2 = -2 + 4 - 4$
 $= -2$ bulunur.

(Cevap C)

6. $a^1 = a$
 $a^2 = a \square a = k$
 $a^3 = k \square a = r$
 $a^4 = r \square a = e$
 $a^5 = e \square a = d$
 $a^6 = d \square a = a$
 Olduğundan periyot a^{5n+1} diyelim.
 $a^{5n+1} = a, \quad n \in \mathbb{N}$ olur.

$$\begin{array}{r} 32 \overline{) 5} \\ 30 \overline{) 6} \\ \hline \end{array}$$

 $(2) \rightarrow a^2 = a \square a = k$ olduğundan
 $a^{32} = a^2 = k$ bulunur.

(Cevap A)

7. $3 * k = 2 \cdot 3 - k = 4 \Rightarrow 6 - k = 4 \Rightarrow k = 2$

(Cevap B)

8. $(6 \Delta 4) \otimes = \left(\frac{6+4}{2} \right) \otimes 2 = 5 \otimes 2 = 5 \cdot 2 = 10$

(Cevap A)

9. $\left(\frac{1}{4} * \frac{1}{2} \right) \oplus 3 = \left(\frac{1}{4} - \frac{1}{2} \right) \oplus 3$
 $= (4 - 2) \oplus 3 = 2 \oplus 3 = \frac{2}{2} + \frac{1}{3} = 1 + \frac{1}{3} = \frac{4}{3}$ olur.

(Cevap E)

10. $x \Delta y = x + y + 3$
 $2 \Delta 4 = 2 + 4 + 3 = 9$

(Cevap D)

11. $x \Delta y = x + y + 3$
 $a \Delta 5 = 7 \Delta b$
 $a + 5 + 3 = 7 + b + 3$
 $a - b = 10 - 8 = 2$

(Cevap B)

12. $\frac{a}{b} * \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c - b \cdot d}{b \cdot d}$

$\frac{1}{2} * \frac{3}{2} = \frac{1 \cdot 3 - 2 \cdot 2}{2 \cdot 2}, (a=1, b=2, c=3, d=2)$

$\frac{1}{2} * \frac{3}{2} = -\frac{1}{4}$ olur.

(Cevap B)

13. $\frac{a}{b} * \frac{c}{d} = 0$
 $\frac{a \cdot c - b \cdot d}{b \cdot d} = 0, (b \cdot d \neq 0)$
 $ac - b \cdot d = 0$
 $a \cdot c = b \cdot d \Rightarrow \frac{a}{d} = \frac{b}{c}$ olur.

(Cevap E)

14. $1 \Delta 7 = \frac{3a+b}{2}$ a ve b yi yerine koyarız.

$1 \Delta 7 = \frac{3 \cdot 1 + 7}{2}$

$1 \Delta 7 = \frac{10}{2} \Rightarrow 1 \Delta 7 = 5$

$-3 * 5 = 2a^2 - b$

a ve b yi yerine koyarız.

$-3 * 5 = 2 \cdot (-3)^2 - 5$

$-3 * 5 = 2 \cdot 9 - 5$

$-3 * 5 = 18 - 5$

$-3 * 5 = 13$

(Cevap E)

MODÜLER ARİTMETİK

1. $3 \equiv 3 \pmod{10}$
 $3^2 \equiv 9 \pmod{10}$
 $3^3 \equiv 7 \pmod{10}$
 $3^4 \equiv 1 \pmod{10}$
 $3^{17} = (3^4)^4 \cdot 3 \equiv 1 \cdot 3 = 3 \pmod{10}$ dür.

(Cevap B)

2. İlk nöbetinden 29. nöbete kadar geçen gün sayısı
 $28 \cdot 6 = 168$ 'dir. $168 \equiv 0 \pmod{7}$ olduğundan 29. nöbetini de yine Perşembe günü tutacaktır.

(Cevap E)

3. 1 sulama pazartesi günü ve 9 sulama daha yapılacaktır. Bu iki sulama için $6 \cdot 9 = 54$ gün geçmesi gerekir.

$$\begin{array}{r} 54 \quad 7 \\ \underline{49} \quad 7 \\ \textcircled{5} \end{array}$$

0 1 2 3 4 $\textcircled{5}$
Pazartesi Salı Çarşamba Perşembe Cuma Cumartesi
10. sulama Cumartesi günüdür.

(Cevap E)

4. $2008 \equiv 3 \pmod{5}$
 $(2008)^6 \equiv 3^6 \pmod{5}$
 $3^1 \equiv 3 \pmod{5}$
 $3^2 \equiv 4 \pmod{5}$
 $3^3 \equiv 2 \pmod{5}$
 $3^4 \equiv 1 \pmod{5}$
 $3^6 \equiv 3^4 \cdot 3^2 \equiv 1 \cdot 4 \equiv 4 \pmod{5}$
 $(2011) \equiv 1 \pmod{5}$
 $(2011)^{2001} \equiv 1^{2001} \equiv 1 \pmod{5}$
 $(2008)^{2005} + (2011)^{2001} \equiv 4 + 1 \equiv 5 \equiv 0 \pmod{5}$

(Cevap E)

5. $28 \equiv 0 \pmod{7}$

Salı	Çarşamba ...
0	1

olduğundan yine salı günü olur.

(Cevap B)

6. YÜKSEK YÜKSEK ----

Görüldüğü gibi 6 harfte bir tekrar söz konusudur.

O halde,

$$\begin{array}{r} 2013 \quad 6 \\ \underline{18} \quad 335 \\ 21 \\ \underline{18} \\ 33 \\ \underline{30} \\ \textcircled{3} \end{array}$$

O halde 335 kez YÜKSEK kelimesi yazılmıştır. Kalan 3 olduğundan 2013. harf K harfidir.

(Cevap C)

7. 20. nöbet için
 $19.5 = 95$ gün geçecektir.
 $95 \equiv 4 \pmod{7}$

Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
0	1	2	3	4

20. nöbetini pazar günü tutar.

(Cevap A)

8. Mod10'a göre çözersek,

$$\begin{array}{r}
 3^1 = 3 \\
 3^2 = 9 \\
 3^3 = 7 \\
 3^4 = 1 \\
 13 \overline{) 4} \\
 \underline{3} \\
 1
 \end{array}$$

(birler basamağı)

$$2^1 = 2$$

$$2^2 = 4$$

$$2^3 = 8$$

$$2^4 = 6$$

$$2^5 = 2 \text{ (tekrar ettiği için bir üst alınır.)}$$

$$\begin{array}{r}
 14 \overline{) 4} \\
 \underline{3} \\
 1
 \end{array}$$

$$2^{14} = 4$$

(birler basamağı)

$$3^{13} + 2^{14} = 3 + 4 = 7$$

(Cevap D)

9. Çetin ilk maçını 2 Mayıs Cuma yaparsa geriye 15 maç kalır.

Bu 15 maç Salı Cuma Salı Cuma ... Salı
 (SC SC SC SC SC SC SCS)

şeklinde yapılır.

Görüldüğü üzere 7 hafta +4 gün geçer.

1. maç 7 hafta 16. maç
 2 Mayıs 4 gün 24 Haziran
 geçer bulunur.

(Cevap D)

- 10.
- $2018^{2017} \equiv x \pmod{10}$

$$2018^{2017} \equiv 8^{2017} \equiv 8^1 \equiv 8 \equiv x \pmod{10}$$

$$8^1 = 8$$

$$8^2 = 4$$

$$8^3 = 2$$

$$8^4 = 6$$

$$8^5 = 8$$

(Cevap D)

- 11.
- $61^{66} \equiv x \pmod{63}$

$$61^{66} \equiv (61 - 63)^{66} \equiv (-2)^{66} \equiv x \pmod{63}$$

$$(-2)^1 = -2$$

$$(-2)^2 = 4$$

$$(-2)^3 = -8$$

$$(-2)^4 = 16$$

$$(-2)^5 = -32$$

$$(-2)^6 = 64 = 1$$

$$(-2)^{66} = [(-2)^6]^{11} \equiv 1^{11} \equiv 1 \pmod{63}$$

(Cevap A)

12. Bu ay Şubat

$$140 \text{ ay sonra } 140 \equiv x \pmod{12}$$

$$\begin{array}{r}
 140 \overline{) 12} \\
 \underline{12} \\
 20 \\
 \underline{12} \\
 8
 \end{array}
 \quad x = 8$$

$$\begin{array}{c}
 \text{Şubat} \quad \text{Mart} \quad \text{Nisan} \quad \dots \quad \text{Ekim} \\
 0 \quad 1 \quad 2 \quad \dots \quad 8
 \end{array}$$

140 ay sonra Ekim ayıdır.

(Cevap C)

- 13.
- $51^{72} \equiv x \pmod{7}$

$$\begin{array}{r}
 51 \overline{) 7} \\
 \underline{49} \\
 2
 \end{array}
 \quad 51^{72} \equiv 2^{72} \equiv x \pmod{7}$$

$$2^1 \equiv 2$$

$$2^2 \equiv 4$$

$$2^3 \equiv 1$$

$$2^{72} \equiv (2^3)^{24} \equiv 1^{24} \equiv 1 \pmod{7}$$

(Cevap E)

- 14.
- $12^{25} \equiv x \pmod{13}$

$$12^{25} \equiv (12 - 13)^{25} \equiv (-1)^{25} \equiv -1 \equiv 12 \pmod{13}$$

(Cevap A)

PERMÜTASYON

1.

1 kişi

Ali	Burak	Cem	Deniz
-----	-------	-----	-------

2!
 $= 2! \cdot 3! = 2 \cdot 6 = 12$

(Cevap C)

2. Her bir soru için 2 alternatif cevap olduğuna göre 3 soru için $2^3 = 8$ farklı biçimde cevaplar.

(Cevap D)

3. Birler basamağı sıfır olan 3 basamaklı kaç tane sayı olduğuna bakalım.

6	5	1
---	---	---

 $\rightarrow 6 \cdot 5 \cdot 1 = 30$
 $\downarrow$
{0}
farklı sayı yazılabilir.

(Cevap C)

4. Soru kökünde geçen seçme kelimesi bizi kombinasyona yönltebilir. Ancak bu soru bir sıralama sorusudur. Eğer belirli iki kişi seçilseydi kombinasyon olurdu.

$$P(11,2) = \frac{11!}{(11-2)!} = \frac{11!}{9!} = \frac{11 \cdot 10 \cdot 9!}{9!} = 11 \cdot 10 = 110$$

bulunur.

(Cevap D)

5.

$$\left(\frac{8}{2}\right) - \left(\frac{5}{2}\right) - \left(\frac{3}{2}\right) + 2 = 28 - 10 - 3 + 2 = 17 \text{ tane doğru}$$

$\downarrow$
d₁ ve d₂ doğrusu geçer.

$$\left(\frac{8}{2}\right) = \frac{8!}{6! \cdot 2!} = \frac{8 \cdot 7 \cdot 6!}{6! \cdot 2!} = 4 \cdot 7 = 28$$

$$\left(\frac{5}{2}\right) = \frac{5!}{3! \cdot 2!} = \frac{5 \cdot 4 \cdot 3!}{3! \cdot 2!} = 10$$

$$\left(\frac{3}{2}\right) = \frac{3!}{1! \cdot 2!} = \frac{3 \cdot 2!}{2!} = 3$$

(Cevap A)

6. 6 farklı çantayı Ahmet'in ve Can'ın farklı şekilde almaları $6 \cdot 5 = 30$ farklı şekildedir.

Çantaları içindeki 6 farklı kitaptan Ahmet ve Can'ın farklı kitapları okumaları $6 \cdot 5 = 30$ farklı şekildedir.

Bu iki durumla birlikte farklı şekilde olması ise $30 \cdot 30 = 900$ 'dür.

(Cevap E)

7.

4	3	1	2	1	1
---	---	---	---	---	---

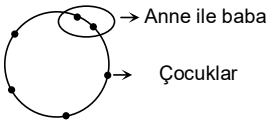
 $\swarrow \quad \swarrow \quad \downarrow \quad \swarrow \quad \swarrow \quad \swarrow$
4 adet 3 adet {0} 2 adet {1} 1 adet
sayı yazılabilir.

O hâlde toplam, $4 \cdot 3 \cdot 1 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 1 = 24$ sayı yazılır.

(Cevap B)

8.

Toplam 5 kişi gibi düşünürsek ve anne ile baba kendi arasında $2!$ farklı şekilde sıralanabileceğinden;
 $(5 - 1)! \cdot 2! = 4! \cdot 2! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 2 = 48$ farklı şekilde oturabilirler.

(Cevap B)

9. 3 kişi yan yana dizilmiş olan 5 sandalyeye;
 $5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$ farklı şekilde oturabilir.

(Cevap C)

10. 6 tane kutu olduğu için, birinci mektup 6 yolla atılır. Birinci mektup 6 kutudan birine atıldıktan sonra ikinci mektup 5, üçüncü mektup 4, dördüncü mektup 3 yolla atılır.
 Buna göre, mektupları postalama işi;
 $6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3 = 360$ yolla yapılabilir.

(Cevap D)

11. n tane koltuğa, n kişi,

$$n \cdot (n - 1)(n - 2) \dots 3 \cdot 2 \cdot 1 = n! \text{ şeklinde oturabilir.}$$

O halde, $n! = 720$ ise $n = 6$ 'dır.

Ahmet, Recep ve Rifat +4. kişi +5. kişi +6. kişi = 4 kişi gibi düşünülür.

kendi aralarında $3!$ şeklinde otururlar.

O halde, $3! \cdot 4! = 6 \cdot 24 = 144$ 'dür.

(Cevap D)

12. Asal rakamlar = $\{2, 3, 5, 7\}$

$4 \cdot 4 = 16$ tane rakamları asal sayı olan iki basamaklı doğal sayı vardır.

(Cevap B)

13. Asal olmayan rakamlar = $\{0, 1, 4, 6, 8, 9\}$

$$\underline{5} \cdot \underline{6} \cdot \underline{6} \cdot \underline{4} = 30 \cdot 24 = 720 \text{ bulunur.}$$

$$(0, 4, 6, 8)$$

(Cevap D)

14. $\{1, 4, 7\}$

$$\{2, 5, 8\}$$

$$\{3, 6\}$$

$$\binom{3}{1} \cdot \binom{3}{1} \cdot \binom{2}{1} \cdot 3! + \binom{3}{3} \cdot 3! + \binom{3}{3} \cdot 3! = 108 + 6 + 6$$

$$= 120 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

KOMBİNASYON

1.

$$\frac{n!}{(n-1)!} + \frac{(n+1)!}{n!} = 17$$

$$\frac{n \cdot \cancel{(n-1)!}}{\cancel{(n-1)!}} + \frac{(n+1) \cancel{n!}}{n!} = 17$$

$$n + n + 1 = 17$$

$$2n + 1 = 17 \Rightarrow 2n = 16 \Rightarrow n = 8$$

(Cevap E)

2.

$$\boxed{2} \quad \boxed{3} \quad \boxed{2} = 2 \cdot 3 \cdot 2$$

$$(\cancel{1}, 2) (\cancel{2}, 3, 4) (\cancel{3}, 4) = 12$$

(Cevap A)

3. A kümesinde kalan 4 sayıdan 2 tane sayı seçeceğiz.

$$\binom{4}{2} = \frac{4!}{(4-2)! \cdot 2!} = \frac{4 \cdot 3 \cdot \cancel{2!}}{\cancel{2!} \cdot \cancel{2!}} = 6$$

(Cevap B)

4.

Ceren Fuat

Ceren ve Fuat farklı gruplarda olsun. Kalan 4 öğrenci ikişer ikişer ayrılacak Ceren ve Fuat'ın gruplarına, yani 4 kişiden 2 kişiyi seçip 2 ile çarpacağız.

$$\frac{4!}{2! \cdot 2!} \times 2 = \frac{4!}{(4-2)! \cdot 2!} \times 2 = \frac{4 \cdot 3 \cdot \cancel{2!}}{\cancel{2!} \cdot \cancel{2!}} \times 2 = 12$$

(Cevap A)

5.

5 kişilik bir takımın 3'ü 2 metreden uzun olacak diğer 2 kişi 12 - 4 = 8 kişi arasından seçilecektir.

$$= \binom{4}{3} \cdot \binom{8}{2} = \frac{4!}{(4-3)! \cdot 3!} \cdot \frac{8!}{(8-2)! \cdot 2!}$$

$$= \frac{4!}{3!} \cdot \frac{8!}{6! \cdot 2!} = \frac{4 \cdot \cancel{3!}}{\cancel{3!}} \cdot \frac{8 \cdot 7 \cdot \cancel{6!}}{\cancel{6!} \cdot 2!} = 112 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

6.

İki takım bir maç yapacağı için 12 takım arasından en fazla kaç tane ikili takım çıkarılırsa o kadar maç yapılacaktır.

$$\binom{12}{2} = \frac{12 \cdot 11}{2 \cdot 1} = 66$$

(Cevap C)

7.

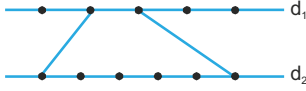
Bir ucu d_1 ve diğer ucu d_2 doğrusu üzerinde

$$\binom{5}{1} \cdot \binom{6}{1} = 5 \cdot 6 = 30$$

(Cevap C)

soru
pro

8.

Bir köşesi d_1 $\begin{pmatrix} 5 \\ 1 \end{pmatrix}$ İki köşesi d_2 $\begin{pmatrix} 6 \\ 2 \end{pmatrix}$ dir.

$$\begin{pmatrix} 5 \\ 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 6 \\ 2 \end{pmatrix} = 5 \cdot \frac{6 \cdot 5}{2 \cdot 1} = 75$$

(Cevap A)

9.

7 kareden 5 tanesi seçilecek

$$\begin{pmatrix} 7 \\ 5 \end{pmatrix} = \frac{7!}{(7-5)!5!} = \frac{7!}{2! \cdot 5!} = \frac{7 \cdot 6 \cdot 5!}{2! \cdot 5!} = 21 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

10.

$$\begin{pmatrix} 6 \\ 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \end{pmatrix} = 15 \cdot 6 \cdot 1 = 90 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

11. $A = \{a, b, c, d, e, f, g\}$

$$\frac{x}{a}$$

 $\{c, d\}$
 (3 eleman)
 2 eleman gerek

$$\frac{y}{b}$$

 $\{e, f, g\}$
 (4 eleman)
 3 eleman gerek

$$\begin{pmatrix} 5 \\ 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \\ 3 \end{pmatrix} \text{ ya da tam tersi } + \begin{pmatrix} 5 \\ 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \end{pmatrix} = 10 + 10 = 20$$

(Cevap E)

12. Temsilci grubunda en az bir erkek olacağına göre;

$$\begin{pmatrix} 5 \\ 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 2 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 5 \\ 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 5 \\ 3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$\frac{5!}{(5-1)! \cdot 1!} \cdot \frac{4!}{(4-2)! \cdot 2!} + \frac{5!}{(5-2)! \cdot 2!} \cdot \frac{4!}{(4-1)! \cdot 1!} + \frac{5!}{(5-3)! \cdot 3!} \cdot \frac{4!}{(4-0)! \cdot 0!}$$

$$\frac{5 \times 4!}{4! \times 1!} \times \frac{4 \times 3 \times 2!}{2! \times 2 \times 1} + \frac{5 \times 4 \times 3!}{3! \times 2 \times 1} \times \frac{4 \times 3!}{3! \times 1} + \frac{5 \times 4 \times 3!}{2! \times 3!} \times \frac{4!}{4! \times 0!}$$

$$30 + 40 + 10 = 80$$

(Cevap D)

13. 5 kişi yaylı, 4 kişi vurmali, 3 kişi üflemleri çalışıyorsa;

$$\begin{pmatrix} 5 \\ 5 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 6 \\ 4 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 3 \end{pmatrix} = 1 \cdot 15 \cdot 4 = 60 \text{ farklı grup oluşur.}$$

(Cevap B)

14. Yaylı çalgıcılardan 4 tanesinden 3'ünü vurmali çalgıcılardan 6 kişiden 6'sı ve sonradan katılan 1 kişi vurmali çalgı çalmaktadır.

Üflemleri çalgıcılardan 4 kişiden 2'si üflemleri çalgı çalmaktadır.

$$= \begin{pmatrix} 4 \\ 3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 6 \\ 6 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 2 \end{pmatrix}$$

$$= \frac{4!}{(4-3)! \cdot 3!} \cdot \frac{6!}{(6-6)! \cdot 6!} \cdot \frac{1!}{(1-1)! \cdot 1!} \cdot \frac{4!}{(4-2)! \cdot 2!}$$

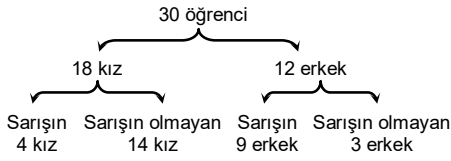
$$= \frac{4 \cdot 3!}{1! \cdot 3!} \cdot \frac{6!}{0! \cdot 6!} \cdot \frac{1!}{1!} \cdot \frac{4 \cdot 3 \cdot 2!}{2! \cdot 1 \cdot 2!} = 24 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

OLASILIK

1.

$$A = \{\text{Sarışın kızlar}\}, s(A) = 4$$

$$B = \{\text{Sarışın olmayan erkek}\}, s(B) = 3$$

$$s(A \cup B) = s(A) + s(B) = 4 + 3 = 7$$

$$E = \{\text{Sınıf mevcudu}\}$$

$$s(E) = 30$$

$$P(A \cup B) = \frac{s(A \cup B)}{s(E)}$$

$$P(A \cup B) = \frac{7}{30}$$

(Cevap A)

2.

Salı ve cumartesi annesi ile görüşecek ise

Hafta içi ve salı için Hafta sonu cumartesi için

$$\binom{5}{1}$$

$$\binom{2}{1}$$

Görüşme olasılığı

Görüşme olasılığı

$$\frac{1}{5}$$

$$\frac{1}{2}$$

Salı ve cumartesi görüşme olasılığı $\frac{1}{5} - \frac{1}{2} = \frac{1}{10}$ bulunur.

(Cevap D)

3.

12 balıktan 2 si lüfer 5 i levrek. 1. balığın lüfer olma olasılığı:

$$\frac{2}{12} = \frac{1}{6}$$

Kovadan 1 balık alındığından kovada 11 balık kalır. Bu balıkların 5 i levrek. Bu 11 balıktan alınan 1 balığın levrek olma olasılığı, $\frac{5}{11}$ dir.

Bu iki bağımsız olayın birlikte gerçekleşmesi istendiğinden çarpma kuralı uygulanır ve istenilen olayın olasılığı:

$$\frac{1}{6} \cdot \frac{5}{11} = \frac{5}{66} \text{ olur.}$$

(Cevap B)

4.

5 kırmızı, 4 sarı ve 1 mavi toplam

$5 + 4 + 1 = 10$ sakız vardır. 10 sakız arasından 2 sakız seçiliyor ve bu sakızların kırmızı olması isteniyor.

$$1. \text{ sakızın kırmızı olma olasılığı: } \frac{5}{10}$$

$$2. \text{ sakızın kırmızı olma olasılığı: } \frac{4}{9}$$

Alınan sakızların ikisinin de kırmızı olma olasılığı:

$$\frac{5}{10} \cdot \frac{4}{9} = \frac{2}{9} \text{ olur.}$$

(Cevap B)

5.

K S M

K S

Yukarıda toplam 5 sakız var ama aynı renk 3 sakız yok. 1 sakız daha eklersek ki bu sarı veya kırmızı olmak zorunda, ya sarı sakızlar ya da kırmızı sakızlar 3 tane olacak ve aynı renkten 3 sakız olmuş olacaktır. Bunun için en az 6 tane sakız alınmalıdır.

(Cevap C)

6.

Bir basamak ya da iki basamak zıpladığında tüm durumdan 3 tanedir. İstenilen durumda 1 tanedir.

Buna göre;

$$\text{Olasılık} = \frac{\text{İstenilen durum}}{\text{Tüm durum}} = \frac{1}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

7.

İkisinin de kırmızı olma olasılığını bulup 1'den çıkarırsak, en az birinin beyaz olma olasılığını buluruz.

$$1 - \frac{\binom{4}{2}}{\binom{7}{2}} = 1 - \frac{\frac{4!}{2! \cdot 2!}}{\frac{7!}{2! \cdot 5!}} = 1 - \frac{6}{21} = \frac{15}{21} = \frac{5}{7}$$

(Cevap B)

8.

$$\text{Aynı renkte olma olasılığı} = \frac{\text{İstenilen durum}}{\text{Tüm durum}}$$

$$\text{Aynı renkte olma olasılığı} = \frac{\binom{2}{2} + \binom{3}{2} + \binom{4}{2}}{\binom{9}{2}}$$

$$\binom{2}{2} = \frac{2!}{(2-2)! \cdot 2!} = \frac{2!}{0! \cdot 2!} = 1$$

$$\binom{3}{2} = \frac{3!}{(3-2)! \cdot 2!} = \frac{3!}{1! \cdot 2!} = \frac{3 \cdot 2!}{2!} = 3$$

$$\binom{4}{2} = \frac{4!}{(4-2)! \cdot 2!} = \frac{4!}{2! \cdot 2!} = \frac{4 \cdot 3 \cdot 2!}{2! \cdot 2!} = 6$$

$$\binom{9}{2} = \frac{9!}{(9-2)! \cdot 2!} = \frac{9!}{7! \cdot 2!} = \frac{9 \cdot 8 \cdot 7!}{7! \cdot 2!} = 36$$

$$\text{Aynı renkte olma olasılığı} = \frac{1+3+6}{36} = \frac{10}{36} = \frac{5}{18}$$

(Cevap E)

9. 1 den 10 a kadar numaralı toplardan 2 tane çekildiğinde toplamı 15 ise oluşabilecek durumlar, (10, 5), (9, 6), (8, 7), (7, 8), (6, 9), (5, 10)

Bu durumda 7 numaralı topun çekilmiş olma olasılığı

$$\text{ğı} \frac{2}{6} = \frac{1}{3} \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

10. $A = \{\text{Sarı olması}\}$ $s(E) = 4 + 6 + 5 = 15$

$$P(A) = \frac{s(A)}{s(E)} \Rightarrow P(A) = \frac{5}{15} = \frac{1}{3}$$

Sarı olmama olasılığı $= 1 - P(A)$

$$= 1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$$

(Cevap C)

11. 1. zar tek ve 2. zar çift, 1. zar çift ve 2. zar tek gelme olasılığı

$$= \frac{3}{6} \cdot \frac{3}{6} + \frac{3}{6} \cdot \frac{3}{6} \\ = \frac{9}{36} + \frac{9}{36} = \frac{18}{36} = \frac{1}{2}$$

(Cevap A)

$$12. P(A) = \frac{s(A)}{s(E)} = \frac{\binom{4}{3} \cdot \binom{6}{0}}{\binom{10}{3}} = \frac{4 \cdot 1}{\frac{10!}{3! \cdot 7!}} = \frac{4}{\frac{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7!}{3! \cdot 7!}} \\ = \frac{4}{\frac{10 \cdot 9 \cdot 8}{3!}} = \frac{4}{10 \cdot 3 \cdot 4} = \frac{1}{30} \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

13. 1. çarkta 4 sayıdan biri geleceğinden birinci çevirişte 4 ve 2. çevirişte 4 durum olduğundan $4 \cdot 4 = 16$ sonuç elde edilir.

1. çark için istenen sonuçlar =

$$(1. \text{ çeviriş}, 2. \text{ çeviriş}) = \{(1, 1), (1, 2), (1, 3), (1, 4), (2, 1), (2, 2), (2, 3), (3, 1), (3, 2), (4, 1)\}$$

10 farklı sonuç olduğundan 1. çarkta 5 veya

5 ten küçük olma olasılığı

$$= \frac{\text{istenen durum sayısı}}{\text{tüm durum sayısı}} = \frac{10}{16}$$

$$2. \text{ çarkta dizüstü bilgisayar gelme olasılığı} = \frac{1}{5}$$

$$\text{İstenen olasılık} = \frac{10}{16} \cdot \frac{1}{5} = \frac{2}{16} = \frac{1}{8}$$

(Cevap B)

14.

$$\begin{array}{|c|} \hline 6 \text{ mavi} \\ \hline x \text{ beyaz} \\ \hline \end{array}$$

$$\frac{\binom{6}{2}}{\binom{x+6}{2}} = \frac{\frac{6 \cdot 5}{2 \cdot 1}}{\frac{(x+6) \cdot (x+5)}{2 \cdot 1}} \Rightarrow \frac{30^6}{(x+6) \cdot (x+5)} = \frac{132}{x+5} \\ x+5 = 11 \\ x = 6$$

$$= \frac{5}{22}$$

(Cevap B)

FONKSİYONLAR

1. $f(x+1) = x^3 - 3^x$

$$g(x-2) = 5 - x$$

$$(g \circ f)(3) = g(f(3))$$

$$= g(2^3 - 3^2)$$

$$= g(-1)$$

$$g(-1) = 5 - 1 = 4 \text{ bulunur.}$$

(Cevap E)

2.

$$f(x) = x^3 - a$$

$$g(x) = \frac{x}{2a}$$

$$\Rightarrow (g \circ f)(2) = 5$$

$$\Rightarrow g(f(2)) = 5$$

$$\Rightarrow g(2^3 - a) = 5$$

$$\Rightarrow g(8 - a) = 5$$

$$\Rightarrow \frac{8-a}{2a} = 5$$

$$\Rightarrow 8 - a = 10a \Rightarrow 8 = 11a \Rightarrow a = \frac{8}{11}$$

(Cevap E)

3. $g(x) = 2 - f(x+1)$

$$g(3) = 2 - f(4)$$

$$g(3) = 2 - (4^2 - 5)$$

$$g(3) = -9$$

(Cevap A)

4. $f(x) = 3x - 4$

$$g(2x - 1) = x - 2$$

$$x = 3 \text{ için}$$

$$(f \circ g)(5) = f(g(5))$$

$$= f(3 - 2)$$

$$= f(1)$$

$$f(1) = 3 \cdot 1 - 4$$

$$f(1) = -1$$

(Cevap E)

5. $f(x) = x^2 - 2a$ ve $f^{-1}(3) = 1$ ise

$$f(x) = y \text{ ise } f^{-1}(y) = x \text{ olduğundan}$$

$$\text{Buna göre, } f^{-1}(3) = 1 \text{ ise } f(1) = 3 \text{ olur.}$$

$$f(x) = x^2 - 2a$$

$$f(1) = 1^2 - 2a = 3$$

$$-2a = 2$$

$$a = -1 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

6. $f(x) = x^2 + x + k$

$$f(1) = 1^2 + 1 + k = 4$$

$$2 + k = 4 \text{ ise } k = 2 \text{ olur.}$$

$$f(x) = x^2 + x + 2$$

$$f(-1) = (-1)^2 + (-1) + 2$$

$$f(-1) = 2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

7. $2x + 5 = 11$

$$2x = 6$$

$$x = 3$$

$$x \text{ yerine } 3 \text{ yazalım.}$$

$$f(2 \cdot 3 + 5) = 3 \cdot 3 + 7$$

$$f(11) = 16 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

8. $f(x)$ fonksiyonu sabit fonksiyon ise x in katsayısı 0 olmalıdır.

$$k - 2 = 0 \Rightarrow k = 2 \text{ bulunur.}$$

$$f(x) = 6 \Rightarrow f(10) = 6 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

9. $f(x)$ birim fonksiyon ise, $f(x) = x$ olur. Buna göre,

$$\Rightarrow n + 3 = 1$$

$$\Rightarrow n = -2 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

10. $f \circ f(0) = f(f(0))$ bulunur.

$$f(0) = \frac{0-2}{0^2+1} = -2$$

$$f(-2) = \frac{-2-2}{(-2)^2+1} = \frac{-4}{5}$$

(Cevap B)

- 11.

$$f(x) = 2x + 5$$

$$(f \circ f)(x) = -13 \quad x = ?$$

$$f(f(x)) = -13$$

$$2(f(x)) + 5 = -13$$

$$2(2x + 5) + 5 = -13$$

$$4x + 10 + 5 = -13$$

$$4x = -28$$

$$x = -7$$

(Cevap A)

- 12.

$$f(x) = 3x + 7$$

$$f(2x) = 3(2x) + 7$$

$$= 6x + 7$$

$$f(x+1) = 3(x+1) + 7$$

$$= 3x + 3 + 7$$

$$= 3x + 10$$

$$f(2x) - f(x+1) = 6x + 7 - (3x + 10)$$

$$= 6x + 7 - 3x - 10$$

$$= 3x - 3 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

- 13.

$$f(x) = x^3 - x$$

$$g(x) = 2x^3 + x$$

$$h(x) = f(x) + g(x)$$

$$h(x) = x^3 - \cancel{x} + 2x^3 + \cancel{x}$$

$$h(x) = 3x^3$$

$$h(a) = 24 \text{ ise}$$

$$h(a) = \frac{3a^3}{3} = \frac{24}{3}$$

$$a^3 = 8 \Rightarrow a^3 = 2^3 \Rightarrow a = 2$$

(Cevap A)

14. $f(x) = 2x^2 - x + 1$ ise $f(x+3)$ ve $f(x)$ 'i bulalım.

$f(x+3)$ 'ü bulmak için $f(x)$ 'de x yerine $x+3$ yazalım.

$$f(x+3) = 2(x+3)^2 - (x+3) + 1$$

$$f(x+3) = 2(x^2 + 6x + 9) - x - 3 + 1$$

$$f(x+3) = 2x^2 + 12x + 18 - x - 3 + 1$$

$$f(x+3) = 2x^2 + 11x + 16$$

$$f(x+3) - f(x) = 2x^2 + 11x + 16 - (2x^2 - x + 1)$$

$$f(x+3) - f(x) = \cancel{2x^2} + 11x + 16 - \cancel{2x^2} + x - 1$$

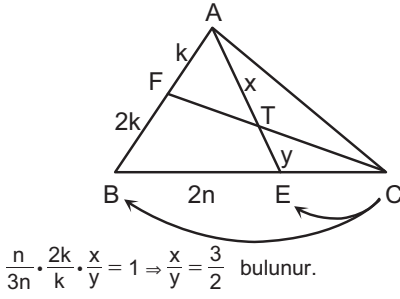
$$f(x+3) - f(x) = 12x + 15$$

(Cevap E)

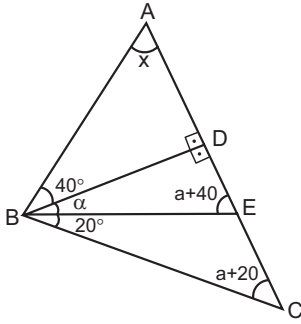
ÜÇGENLER

1.

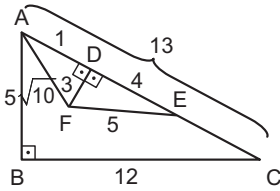
(Cevap B)

2.

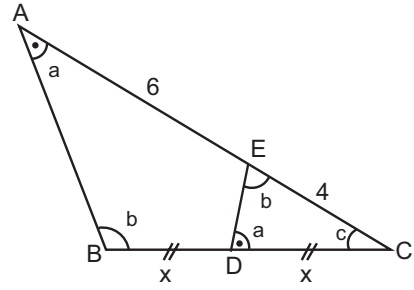
(Cevap B)

3.

(Cevap E)

4.

(Cevap B)

5. ABC üçgeninin alanı

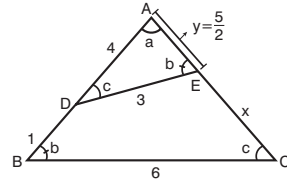
$$\frac{|BC| \cdot |AD|}{2} = \frac{|AB| \cdot |EC|}{2}$$

$$\frac{|AD|}{|EC|} = \frac{|AB|}{|BC|} = \frac{4}{3}$$

Bize $\frac{|BC|}{|AB|}$ sorulduğundan cevabımız $\frac{3}{4}$ tür.

(Cevap D)

6.

Açı – açı – açı benzerlik kuralında, eş açıların karşısındaki kenarların oranları eşittir özelliğinden yola çıkarsak,

$$\frac{1}{\frac{3}{2}} = \frac{y}{5} \cdot \frac{5}{2}$$

$$\frac{1}{\frac{3}{2}} = \frac{4}{\frac{5}{2} + x} \cdot \frac{5}{2} + x = 8 \Rightarrow x = \frac{11}{2}$$

(Cevap C)

DÖRTGENLER - ÇOKGENLER

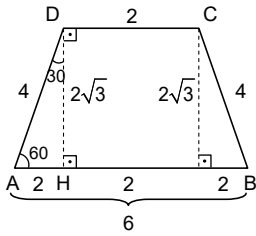
1. n kenarlı çokgenin köşegen sayısı $\frac{n(n-3)}{2}$ den bulunur.

$$\frac{n(n-3)}{2} = 9 \Rightarrow n(n-3) = 18$$

$$n = 6$$

(Cevap C)

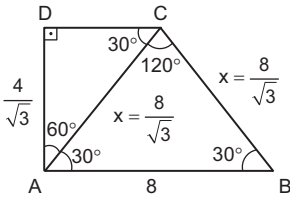
2.

$$\text{Alan}(ABCD) = \frac{(2+6) \cdot 2\sqrt{3}}{2} = \frac{8 \cdot 2\sqrt{3}}{2} = 8\sqrt{3}$$

(Cevap D)

3.

$$A(ABCD) = \frac{4}{\sqrt{3}} \left(\frac{4+8}{2} \right)$$

$$= \frac{4}{\sqrt{3}} \cdot 6 = \frac{4\sqrt{3}}{\sqrt{3}} \cdot \frac{2}{2} = 8\sqrt{3}$$

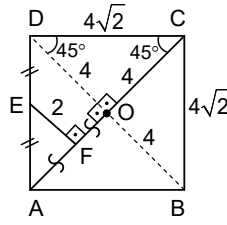
$$|AB| = x\sqrt{3} \text{ olur.}$$

$$x\sqrt{5} = 8$$

$$x = \frac{8}{\sqrt{3}}$$

(Cevap D)

4.

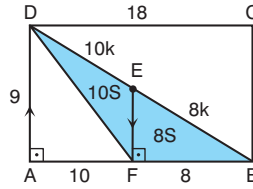
Şekilde $|EF| = 2$ cm ortataban olduğu için

$|DC| = 4\sqrt{2}$ olur. O hâlde,

$$\text{Alan}(ABCD) = 4\sqrt{2} \cdot 4\sqrt{2} = 16 \cdot 2 = 32 \text{ cm}^2$$

(Cevap C)

5.

$$\text{Alan}(\triangle DFB) = \frac{9 \cdot 8}{2} = 36 \text{ cm}^2 \text{ bulunur.}$$

$$\text{Alan}(\triangle DEF) = 10S \text{ dir.}$$

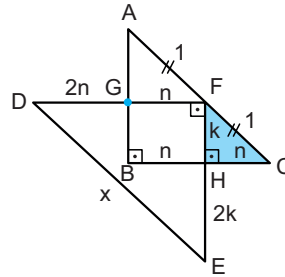
O hâlde,

$$\frac{18S}{10S} \times \frac{36 \text{ cm}^2}{x}$$

$$18 \cdot \cancel{S} \cdot x = 360 \cdot \cancel{S} \quad x = 20 \text{ cm}$$

(Cevap A)

6.

$\triangle FHC$ 'de Pisagor Bağntısı yazarsak,

$$k^2 + n^2 = 1$$

$\triangle DFE$ 'de Pisagor Bağntısı yazarsak,

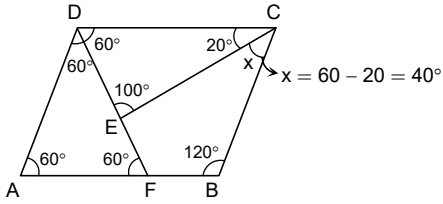
$$(3n)^2 + (3k)^2 = x^2 \Rightarrow 9n^2 + 9k^2 = x^2$$

$$\Rightarrow 9(\underbrace{k^2 + n^2}_1) = x^2 \Rightarrow x^2 = 9 \Rightarrow x = 3$$

(Cevap A)

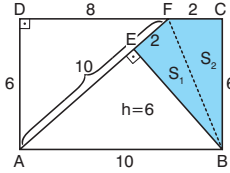

7.

(Cevap B)

8.

$\triangle AEB$ 'nin alanı ABCD dikdörtgeninin yarısıdır.

$$A(\triangle ABCD) = 6 \cdot 10 = 60 \text{ cm}^2$$

$$A(\triangle AFB) = 30 \text{ cm}^2 \text{ olur.}$$

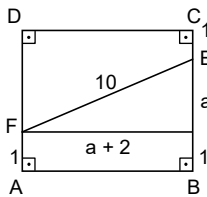
$$A(\triangle AFB) = \frac{10 \cdot h}{2} = 30$$

$$h = 6 \text{ cm olur.}$$

$$\begin{aligned} \text{Boyalı alan} &= S_1 + S_2 \\ &= \frac{6 \cdot 2}{2} + \frac{6 \cdot 2}{2} = 12 \text{ cm}^2 \text{ bulunur.} \end{aligned}$$

(Cevap C)

9.

$$a^2 + (a + 2)^2 = 10^2$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$6 \quad 6$$

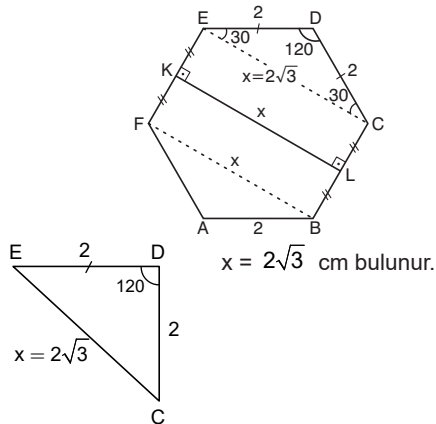
6 - 8 - 10 özel üçgeni elde edilir.

Karenin bir kenarı 8 bulunur.

$$A(\text{ABCD}) = 8^2 = 64 \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

10.

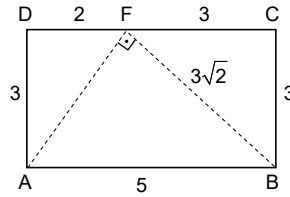

(Cevap C)

11.

I. EAB üçgeni GAB üçgenine benzer olamaz. Çünkü bu iki üçgenini $|AB|$ kenarları ortaktır. Bu nedenle bu iki üçgenin benzer olması için diğer kenarlarının da eşit uzunlukta olması gerekirdi. Bu söz konusu değildir. (Yanlış)

II.

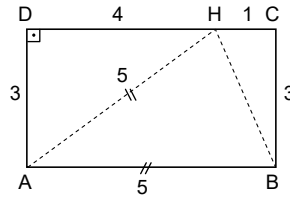
FAB'nin dik üçgen olması için Pisagor Bağıntısı'nı sağlaması gerekir.

$$(\sqrt{13})^2 + (3\sqrt{2})^2 = 5^2 \quad 13 + 18 = 25$$

$31 \neq 25$ O hâlde FAB dik üçgen değildir.

(Yanlış)

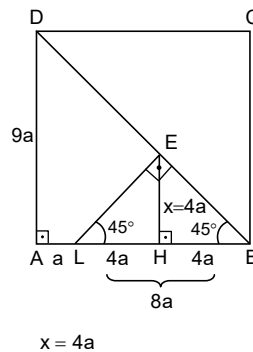
III.

Görüldüğü gibi $|AH| = |AB| = 5 \text{ cm}$ olduğundan HAB ikizkenar üçgendir. (Doğru)

(Cevap B)

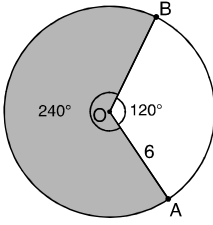
12.

$$x = 4a$$

(Cevap C)

7.

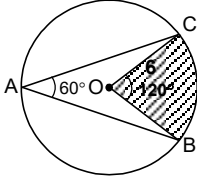

Boyalı bölgenin alanı = $\frac{\pi \cdot r^2 \cdot 240}{360}$

$$= \frac{\pi \cdot 6^2 \cdot 240}{360} = \frac{12}{3} \cdot \frac{\pi \cdot 2}{1} = 24\pi$$

(Cevap D)

8.

T.A = $\frac{120}{360} \pi r^2$

$$= \frac{1}{3} \cdot \pi \cdot 36$$

$$= 12\pi \text{ dir.}$$

(Cevap B)

9. Boyalı bölgenin alanı = $\frac{\pi \cdot (2r)^2 \cdot 60}{360} - \frac{\pi \cdot r^2 \cdot 60}{360}$

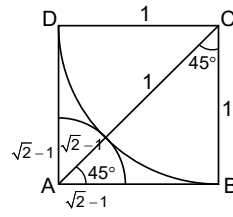
$$72\pi = \frac{240 \cdot \pi \cdot r^2}{360} - \frac{60 \cdot \pi \cdot r^2}{360}$$

$$72\pi = \frac{180 \cdot \pi \cdot r^2}{360}$$

$$r^2 = 144 \Rightarrow r = 12 \text{ cm}$$

(Cevap D)

10.

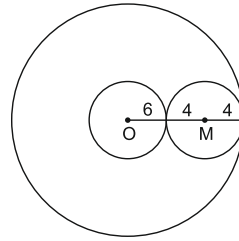
Karenin bir kenarına 1 cm diyelim.

Köşegen $\sqrt{2}$ olacaktır. (45 - 45 - 90)

$$\frac{S_2}{S_1} = \frac{\frac{\pi (\sqrt{2}-1)^2}{4}}{\frac{\pi 1^2}{4}} = (\sqrt{2}-1)^2 = 3 - 2\sqrt{2}$$

(Cevap D)

11.

O merkezli küçük çemberin yarıçapı 6 br, büyük çemberin yarıçapı 14 br, M merkezli küçük çemberin yarıçapı 4 br dir.

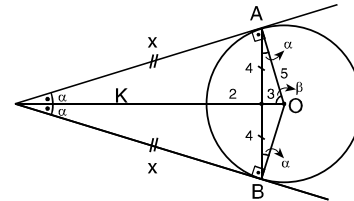
Boyalı alan = $\pi \cdot 14^2 - \pi \cdot 6^2 - \pi \cdot 4^2$

$$= 196\pi - 36\pi - 16\pi$$

$$= 144\pi \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

12.

Açı - Açı - Açı benzerlik özelliğinden;

$$\frac{4}{x} = \frac{3}{5} \Rightarrow x = \frac{20}{3}$$

(Cevap D)

KATI CİSİMLER

1. AD cisim köşegenidir.

$$\begin{aligned} |AD| &= \sqrt{3^2 + 5^2 + 7^2} \\ &= \sqrt{9 + 25 + 49} \\ &= \sqrt{83} \text{ cm bulunur.} \end{aligned}$$

(Cevap D)

2. Küpün hacmi = $12 \cdot 12 \cdot 12$
 $= 1728 \text{ cm}^3$

$$\begin{aligned} \text{Silindirin hacmi} &= \pi \cdot 6^2 \cdot h \\ &= 36\pi \cdot h \end{aligned}$$

$$1728 = 36 \cdot \pi \cdot h$$

$$h = \frac{48}{\pi} \text{ br bulunur.}$$

(Cevap E)

3. Kürenin hacmi $= \frac{4}{3}\pi r^3$ olduğundan,

$$\frac{4}{3}\pi \cdot 5^3 \cdot 27 = \frac{4}{3}\pi \cdot r^3$$

$$5^3 \cdot 27 = r^3 \rightarrow r^3 = 5^3 \cdot 3^3$$

$$r^3 = (5 \cdot 3)^3$$

$$r = 5 \cdot 3 = 15$$

(Cevap A)

4. 1 turda silindirin çevresi kadar yol alır.

$$2\pi r = 2 \cdot 80 = 160\pi$$

$$6 \text{ tur atıldığında } 6 \cdot 160\pi = 960\pi \text{ yol alır.}$$

(Cevap D)

5. Kürenin hacmi $\frac{4}{3}\pi r^3 = \frac{4}{3} \cdot \pi \cdot 6^3 = 288\pi$

$$\text{Koninin hacmi } \frac{\pi \cdot r^2 \cdot h}{3} = \frac{\pi \cdot 6^2 \cdot 8}{3} = 96\pi$$

$$288\pi - 96\pi = 192\pi \text{ cm}^3 \text{ su taşar.}$$

(Cevap B)

6. 1 tane, 8 tane, 27 tane gibi küpler birleşerek küp elde edilir.

Buna göre, 5 küp var ise en az 3 küpe daha ihtiyaç vardır.

(Cevap B)

7. Şekil 1 deki suyun hacmi $\pi \cdot r^2 \cdot 4$

Şekil 2 deki suyun hacmi

$$\frac{\pi \cdot r^2 \cdot h}{3} + \pi \cdot r^2 \cdot (12 - h)$$

$$\pi \cdot r^2 \cdot 4 = \frac{\pi \cdot r^2 \cdot h}{3} + \pi \cdot r^2 \cdot (12 - h)$$

$$4 = \frac{h}{3} + 12 - h$$

$$h - \frac{h}{3} = 12 - 4$$

$$\frac{2h}{3} = 8$$

$$h = 12 \text{ cm bulunur.}$$

(Cevap D)

8. Silindirin yanal alanı

$$Y.A = 2\pi rh = 2 \cdot 3 \cdot 3 \cdot 12 = 216$$

$$\text{Etiket alanı} = 5 \cdot 8 = 40$$

$$\text{Kalan alan} = 216 - 40 = 176 \text{ cm}^2 \text{ dir.}$$

(Cevap C)

9. O merkezli çemberde A_1A_2 yay uzunluğu

$$2\pi \cdot 12 \cdot \frac{30^\circ}{360^\circ} = 20\pi$$

Aynı zamanda A_1A_2 yay uzunluğu, dik koninin taban çevresi olur. Koninin taban yarıçapı r olsun.

$$20\pi = 2\pi r \Rightarrow r = 10 \text{ cm}$$

$$\text{Koninin taban alanı} = \pi \cdot 10^2 = 100\pi \text{ bulunur.}$$

(Cevap D)

10. Büyük depoya 5 dakikada

$\pi \cdot 3^2 \cdot 2 = 18\pi \text{ br}^3$ su dolmuştur. Aynı şekilde küçük depoya da 5 dakikada $18\pi \text{ br}^3$ su dolacaktır. Büyük depoda su seviyesi 5 dakikada 2 m yükseliyor.

$$\left(1 \text{ dakikada } \frac{2}{5} \text{ m yükselir.}\right)$$

Küçük depoda su seviyesi

$$18\pi = r \cdot 2^2 \cdot h \Rightarrow h = \frac{18}{4} = 4,5 \text{ m}$$

5 dakikada 4,5 m yükselmekte

$$\left(1 \text{ dakikada } \frac{4,5}{5} \text{ m yükselir.}\right)$$

t dakika sonra iki deponun boyu eşit ise büyük depo

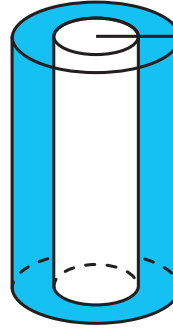
$$t \text{ dakika sonra } 2 + \frac{2}{5} \cdot t$$

$$\text{Küçük depo } t \text{ dakika sonra } \frac{4,5}{5} \cdot t \text{ metre yükselir.}$$

$$\frac{4,5}{5} = 2 + \frac{2}{5} \cdot t \Rightarrow \frac{2,5t}{5} = 2 \Rightarrow \frac{t}{2} = 2$$

(Cevap C)

- 11.

$$B \cdot S = G$$

$$K \cdot S = r_2$$

$$\frac{\pi r_1^2 \cdot h - \pi r_2^2}{\pi r_2^2 \cdot h} = \frac{36}{25}$$

$$\frac{r_1^2 - r_2^2}{r_2^2} = \frac{36}{25}$$

$$25r_1^2 - 25r_2^2 = 36r_2^2$$

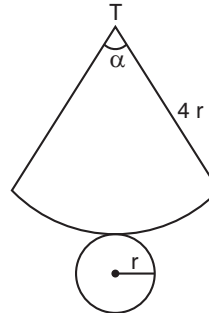
$$\sqrt{25r_1^2} = \sqrt{61r_2^2}$$

$$5r_1 = r_2 \sqrt{61}$$

$$\frac{r_2}{r_1} = \frac{5}{\sqrt{61}}$$

(Cevap B)

- 12.

$$\frac{r}{e} = \frac{a}{360}$$

$$\frac{r}{4r} = \frac{a}{360}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{a}{360}$$

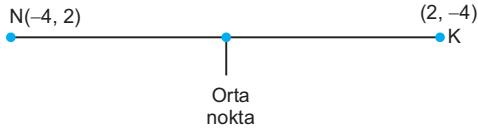
$$a = 90^\circ \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

ANALİTİK GEOMETRİ

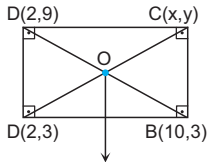
1. Koordinat düzlemi yerleştirildiğinde NK doğru parçasının orta noktası;

$$|NK|'nin \text{orta noktası} = \left(\frac{-4+2}{2}, \frac{2-4}{2} \right) = (-1, -1)$$

(Cevap D)

- 2.

Şekilde $|AC|$ köşegeni $|BD|$ köşegeninin orta noktalarının koordinatları eşittir.

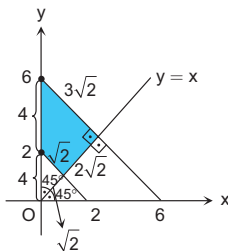
O hâlde

$$\left(\frac{2+x}{2}, \frac{3+y}{2} \right) = \left(\frac{2+10}{2}, \frac{9+3}{2} \right)$$

$$x = 10 \quad y = 9 \text{ bulunur.} \quad x + y = 10 + 9 = 19$$

(Cevap D)

- 3.

Tarlalı bölgenin alanı =

$$\begin{aligned} & \frac{(\sqrt{2} + 3\sqrt{2}) \cdot 2\sqrt{2}}{2} \\ &= \frac{4\sqrt{2} \cdot 2\sqrt{2}}{2} = 4 \cdot 2 = 8 \end{aligned}$$

(Cevap B)

- 4.

$$A(a, -1) \quad C(2, 4) \quad B(5, b)$$

$$C(2,4) = \left(\frac{a+5}{2}, \frac{-1+b}{2} \right)$$

$$\frac{a+5}{2} = 2 \Rightarrow a = -1$$

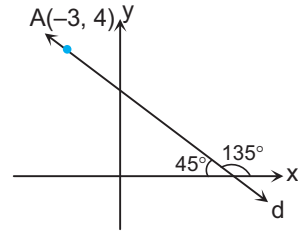
$$\frac{a+5}{2} = 2 \Rightarrow a = -1$$

$$\frac{-1+b}{2} = 4 \Rightarrow \underline{b = 9}$$

$$a + b = 8$$

(Cevap D)

- 5.

$$m_d = \tan 135^\circ = -1 \text{ doğru denklemini}$$

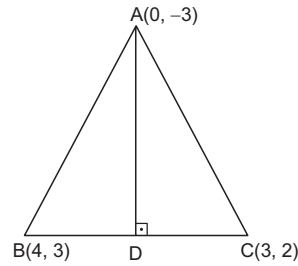
$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$y - 4 = -1(x + 3)$$

$$y = -x + 1$$

(Cevap B)

- 6.

$[AD]$ doğru parçasının denklemini için m_{AD} yi bulalım.

Şimdi $[BC] \perp [AD]$ olduğundan

$$m_{BC} \cdot m_{AD} = -1$$

$$\frac{3-2}{4-3} \cdot m_{AD} = -1$$

$$\frac{1}{1} \cdot m_{AD} = -1$$

$$m_{AD} = -1 \text{ dir.}$$

Doğru denklemini

$$y - y_1 = m(x - x_2)$$

$$y - (-3) = -1(x - 0)$$

$$y + 3 = -x$$

$$y = -x - 3$$

(Cevap D)

7. Eğimi ve bir noktası verilen doğru denklemini

$$y - y_1 = m(x - x_1) \text{ dir.}$$

A(0, 10) ve eğim 2'dir.

$$y - 10 = 2(x - 0)$$

$$y - 10 = 2x$$

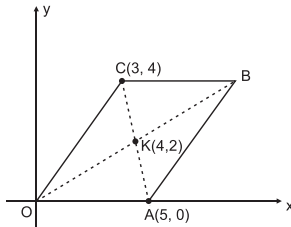
$$y = 2x + 10 \text{ bulunur.}$$

x eksenini kestiği noktanın apsisi $y = 0$ için

$$0 = 2x + 10 \Rightarrow 2x = -10 \Rightarrow x = -5 \text{ bulunur.}$$

(Cevap A)

8.

K noktası A ile C nin orta noktasıdır.

$$K\left(\frac{5+3}{2}, \frac{4+0}{2}\right)$$

K(4, 2) dir.

$$|OK| = |KB| \quad |AC| = \sqrt{(5-3)^2 + (0-4)^2}$$

$$|OK| = \sqrt{4^2 + 2^2} = \sqrt{20} = 2\sqrt{5} \quad = \sqrt{2^2 + 4^2} = \sqrt{20} = 2\sqrt{5}$$

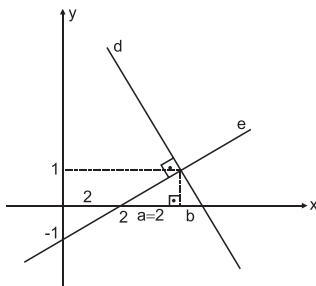
$$|OB| = 2|OK| = 2 \cdot 2\sqrt{5} = 4\sqrt{5}$$

Paralelkenarın köşegen uzunlukları toplamı

$$|OB| = |AC| = 4\sqrt{5} + 2\sqrt{5} = 6\sqrt{5} \text{ br bulunur.}$$

(Cevap B)

9.

Öklid bağıntısından

$$1^2 = 2 \cdot b \Rightarrow 1 = 2b \Rightarrow b = \frac{1}{2}$$

d doğrusunun x eksenini kestiği noktanın apsisi

$$2 + 2 + \frac{1}{2} = 4 + \frac{1}{2} = \frac{9}{2} \text{ dir.}$$

(Cevap A)

10. Orta nokta $\left(\frac{5+11}{2}, \frac{2+(-6)}{2}\right)$

O(8, -2) noktası doğru üzerindedir.

$$2x + y - k = 0$$

$$2 \cdot 8 + (-2) - k = 0$$

$$16 - 2 - k = 0 \quad 14 = k$$

k = 14 bulunur.

(Cevap C)

11. $y = -x$ doğrusuna dikse eğimi

$m = 1$ olmalı $m = 1$ olan ve A(3, 5) noktalarından geçen doğrunun denklemi

$$y - 5 = 1(x - 3)$$

$$y = x + 2$$

$$y - x - 2 = 0 \text{ bulunur.}$$

(Cevap B)

12. A(-2, -1) B(0, -3)

$$\frac{x-0}{0-(-2)} = \frac{y-(-3)}{-3-(-1)}$$

$$\frac{x}{2} = \frac{y+3}{-2}$$

$$-2x = 2y + 6$$

$$2x + 2y + 6 = 0$$

$$y = 0 \text{ için}$$

$$2x + 2 \cdot 0 + 6 = 0$$

$$2x + 6 = 0$$

$$2x = -6$$

$$x = -3 \text{ bulunur.}$$

(Cevap C)

TARİH

E-KPSS SORU BANKASI

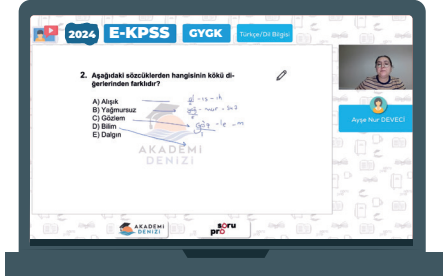
Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DEVLETLERİ

1. Uygurlar, yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir. Bu durum Uygurların tarım ve ticaret alanında gelişmelerini sağlamıştır. Ticaret hayatı geliştikçe, insanlar arasındaki ticari ilişkileri düzenleme gerekliliği doğmuş bu da hukuk sisteminin gelişmesine ortam hazırlamıştır.

(Cevap A)

2. İslamiyet'ten önceki Türklerin farklı inançlardaki insanlarla bir arada yaşamaları ancak hoşgörüyle açıklanabilir. Türkler özellikle Kafkasya ve Uzakdoğu'daki egemenlikleri döneminde Budizm, Maniheizm, Musevilik gibi dinlerle karşılaşmışlardır. Din ve vicdan hürriyetinin daima mevcut olduğu Türkler, bu inançlara saygı göstermekle kalmamış bizzat resmi din olarak da benimsemişlerdir.

(Cevap C)

3. Türgişlerin bilinen ilk hükümdarı Baga Tarkan'dır. Baga Tarkan ilk kez kendi adına para bastıran Türk hükümdarıdır. Sulu kağan da Türgiş hükümdarıdır. Bu dönemin öne çıkan en önemli özelliği, Müslümanlara karşı direncin bu dönemde artmış olmasından kaynaklanmaktadır. Moyen-Çur ise bir Uygur hükümdarıdır.

PUAN KÜPÜ

751 yılında gerçekleşen ve Türk-İslam tarihi için bir dönüm noktası niteliğinde olan Talas Savaşı Moyen-Çur döneminde gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

4. Moyen Çor Kağan, Uygur Kağanı'dır. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler Moyen Çor tarafından gerçekleştirilmiştir. Moyen Çor adına dikilen yazıt Altın-Köl değil, Şine-Usu yazıtıdır. Altın-Köl yazıtı, Kırgızlara aittir. Bu yazıt Yenisey Nehri havzasında bulunduğu için Yenisey Yazıtları olarak anılır. Bu yazıtlar Orhon Yazıtlarından daha eskidir.

(Cevap A)

5. Köklü bir kültüre sahip olmak, değişen koşullara karşın, eski geleneklerini devam ettirmekle mümkündür. Türkler VIII. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmeye başlamışlardır. Buna rağmen, "Kut" anlayışı, toplumdaki ataerkil yapı, adetler, savaşçılık, örgütlenme gibi özellikleri devam etmiştir.

(Cevap E)

6. **Sogd Alfabeti:** Arami kökenli bir alfabedir. Uygur alfabesinin kökenidir.

Kiril Alfabeti: Yunan alfabesinden geliştirilmiş Rus alfabesidir.

Orhun Alfabeti: Türklerin kullandığı ilk alfabe olan Orhun Alfabeti dördü sesli olmak üzere 38 harften meydana gelmektedir.

Latin Alfabeti: Avrupa kökenli bir alfabedir. 1928 yılında TBMM tarafından kabul edilmiştir.

Sanskrit Alfabeti: Hint-Avrupa dil grubuna ait bir alfabedir. İlk kez Hindistan bölgesinde kullanılmıştır.

(Cevap C)

7. Yerleşik hayata geçmenin temel koşulu, toprağa bağlı olmaktır. Tarımda sulama kanalları yapma böylesi bir bağlılığı ifade eder. Halı, kilim dokumacılığı yapma, silah, at koşum takımları, süs eşyası imal etme toprağa bağlı olmayı gerektirmez. Göçebe toplumlarda da görülebilecek uygulamalardır.

(Cevap A)

8. İlk Türk devletlerinde ailelerin birleşmesiyle, urug adı verilen sülaleler, sülalelerin birleşmesiyle boylar oluşmaktaydı. Başlarında "boybey" adı verilen ve toplumun ileri gelenleri arasından seçilmiş bir yöneticinin bulunduğu boyların her birinin, belli bir toprağı ve askeri gücü vardı. İç işlerinde serbestçe kararlar alan bu boylar, dış işlerinde hakanın kararlarını uygulamak zorundaydı. Bu şekildeki devlet örgütlenmelerine federal devlet denmektedir.

(Cevap C)

9. Bezeklik, Uygur mabetlerinin en seçkin örneklerine verilen isimdir. Bu mabetler duvarları yoğun bir şekilde fresko tekniğiyle yapılmış ve dini anlamı olan resimlerle bezendiği için Bezeklik adını almıştır. Ching-lu, Hun dilinde kılıç anlamına gelmektedir. Karguy, eski Türk topluluklarında askeri amaçlı gözetleme kulelerine verilen isimdir. Yarlığ ise Kağan'ın emri demektir. Çin kaynaklarında Hunlara ait müzikle ilgili bilgilerden de söz edilmektedir. Dokuz delikten oluşan Pi-li adlı sazın cenaze törenlerinde kullanıldığı anlatılır. Hu-chia ise yukarısı dar, aşağısı kısa ve geniş bir alet olup melankolik havalar çalınırdı. Pi-pa ise at üzerinde çalınan telli bir müzik aletiydi.

NOT

Çin kaynaklarında farklı isimlerle geçen Hun adının en çok bilinen Hsiung-nu şekli ilk kez MÖ 318'de kullanılmıştır.

(Cevap E)

10. I. öncülde verilen toplumun dini arayış içerisinde olduğu yorumuna ulaşılamaz çünkü paragrafta yalnızca Hakan'ın bu yönde talebi vardır. II. öncülde Kağan'ın kararlarına Vezir Tonyukuk karşı geldiğine göre Kağan kararları sorgulanabilir. III. öncüldeki yargı ise paragrafın son cümlesinde "Türklerin mücadeleci ruhunu kaybetmeleri" şeklinde doğrudan vurgulanmıştır.

(Cevap D)

11. İslamiyet'ten önce Türklerde ölen kişilerin eşyaları ile birlikte gömüldükleri mezarlara "Kurgan" denirdi. Yuğ, ölen kişinin arkasından düzenlenen cenaze merasimidir. Şad, hükümdarların büyük oğullarına verilen isimdir. Toy hem önemli devlet meselelerinin görüldüğü kurullara hem de önemli günlerde düzenlenen ziyafetlere, şölenlere verilen isimdir. Tigin ise hükümdarın erkek çocuklarına verilen isimdir.

(Cevap C)

12. Özellikleri verilen Türk topluluğu MÖ 8000–300 yılları arasında varlık göstermiş olan İskitlerdir. Pers kaynaklarında ilk atlı göçebe Türk topluluğu olarak bilinen İskitler, Sakalar ismiyle de anılmaktadır.

(Cevap B)

13. Kavimler Göçü (375) sonunda Avrupa'nın etnik yapısı değişmiş, Roma İmparatorluğu zayıflayarak parçalanmış (395), Avrupa'da dine dayalı olan skolastik düşünce egemen olmuş ve Avrupa Hun Devleti kurulmuştur. Ancak Göktürk Devleti Kavimler Göçü'nden çok sonra 552 yılında Orta Asya'da kurulmuş ve 630 yılında yıkılmıştır. Bu nedenle Avrupa'yı etkileyen Kavimler Göçü ile ilgisi yoktur.

PUAN KÜPÜ

Yaklaşık 350 yıllarında Orta Asya'dan çıkan Hunların 375 yılında Gotların yaşadığı bölgeye girmesiyle kavimler göçü başlamıştır.

(Cevap E)

14. Bumin Kağan, I. Göktürk Devleti'ni kurunca doğu kanadını kendisi, batı kanadını ise kardeşi İstemi Yabgu yönetmiştir. Bumin Kağan 553 yılında ölünce yerine oğlu Mukan Kağan geçmiş bu tarihten itibaren Mukan ülkeyi amcası İstemi ile beraber yönetmeye başlamıştır. Mukan Kağan, bütün Gök-Türk Devleti'nin hükümdarı olmakla beraber, daha çok devletin doğu kısmıyla ilgileniyor, batı kısmını ise devletin kuruluşundan beri Tanrı Dağları'nın kuzeyindeki Aktağ'da oturan İstemi Yabgu idare ediyordu.

NOT

Mukan Kağan, Kırgızları Göktürk hakimiyetine bağlayan hükümdardır. Ayrıca kızı da Çin İmparatoru ile evlenerek ülkenin kraliçesi olmuştur.

(Cevap C)

15. Kut anlayışı İslam Öncesi Türk Devletlerinden başlayarak Osmanlıya kadar devam eden bir egemenlik anlayışıdır. Bu anlayışta, devleti yönetme yetkisinin yöneten aileye Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı.

(Cevap B)

16. İslamiyet öncesi Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletleri ülkeyi töre adı verilen yazılı olmayan hukuk kurallarına göre yönetmişlerdir. Devlet yönetiminde hükümdara yardımcı olmak üzere kurultay (Toy, Kengeş) adı verilen danışma meclisleri kurmuşlardır. Ayrıca toprağa yurt adını vermişlerdir.

(Cevap E)

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

1. Abbasi halifesi ilk kez Karahanlı Devleti hükümdarı Ebu Nasr Ahmet'i "İslam hükümdarı" olarak tanımıştır. Ebu Nasr Ahmet halifelik makamını koruduğu için bu ünvana layık görülmüştür.

(Cevap A)

2. "Sultan" ünvanı ilk kez Gazneliler tarafından kullanılmıştır. Bilindiği gibi Gazneli Mahmut, Abbasi Halifesini Şii Büveyhoğullarının baskısından kurtardığı için kendisine halife tarafından bu ünvan verilmiştir. Sultan ünvanı daha sonra gelen Büyük Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti gibi bir çok Türk İslam devleti tarafından kullanılmıştır. Ancak Karahanlı hükümdarları bu ünvanı kullanmamıştır.

(Cevap D)

3. Turan Şah adlı Eyyübi Sultanı, 7. Haçlı Seferini düzenleyen Fransa kralını savaşta mağlup ederek esir almıştır. Ancak Turan Şah esir Fransız kralını, fidye karşılığı serbest bırakınca Kıpçak kökenli askerlerin tepkisini çekmiştir. Bu askerlerden biri olan Aybek adlı komutan, Turan Şahı ortadan kaldırarak Memluk Devletini kurmuştur.

(Cevap C)

4. Büyük Selçuklu hükümdarı Sancar'ın ölümünden sonra devletin Harezm valisi İl Arslan bağımsızlığını ilan etmiştir. İran'ın Horasan bölgesine hakim olarak güçlü bir devlet kuran Harzemşahlar Büyük Selçukluların son başkentleri Merv'e hakim oldukları için kendilerini Selçuklu mirasçısı olarak görmüşlerdir.

PUAN KÜPÜ

Harzemşahlar, Kutbeddin Muhammed Harzemşah tarafından Gürgenç (Türkmenistan) merkezli kurulmuştur.

(Cevap E)

5. Harzemşah Devleti, Büyük Selçuklu Devletinin Harezm valisi İl Arslan'ın Sultan Sencer'in ölümü üzerine bağımsızlığını ilan etmesiyle 1156'da kurulmuştur. Anadolu Selçuklu Devletiyle 1230 yılında yapılan Yassı Çemen Savaşına kadar siyasi varlığını gösteren Harezm Devletinin başkenti Gürgenç'tir.

NOT

Anuş Tekin (1077-1097), Kutbeddin Muhammed (1097-1128) ve Atsız Harzemşah (1128-1156) Harzemşahların bağımsız olmadan önceki yöneticileridir.

(Cevap D)

6. Eyyubiler (1174-1250) Şii Fatımi devletini ortadan kaldırarak, İslam dünyasının siyasi bölünmüşlüğüne son vermişlerdir. Mezhep kavgalarını önemli ölçüde önleyen Eyyubiler Abbasi Halifesini İslam dünyasının tek dini lideri yapmışlardır. Ancak Moğollara karşı mücadele eden Eyyubiler değil; Memluklerdir.

(Cevap D)

7. Türkler İslam dünyasının önderlik görevini ilk olarak Büyük Selçuklu Devleti zamanında kazanmışlardır Selçuklu Devleti, sınırları içerisinde olsun veya olmasın İslam ülkelerine yapılan saldırıları kendi ülkesine yapılan bir saldırı olarak kabul etmişlerdir.

(Cevap E)

8. Türk-Müslüman ilişkileri ilk kez dört halife döneminde başlamıştır. Hz. Ömer Dönemi'nde İslam orduları Sasani Devletini ortadan kaldırıp İran'a hakim olunca Türklerle İslam devleti sınır komşusu olmuştur.

(Cevap B)

9. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan'ın saltanatı, Fatih Sultan Mehmet'in zamanına rastlar. Bu sebeple Avrupa saraylarında onu Fatih Sultan Mehmet'ten ayırmak için "**Küçük Türk**" ünvanı kullanılmıştır.

PUAN KÜPÜ

Fatih ile üç kez savaşan Uzun Hasan 1473'te yaptığı Otluqbeli Savaşı'nı kaybetmiştir.

(Cevap A)

10. Karahanlılar Yağma, Karluk, Çiğil ve Tohsi adlı Türk boylarının ortak devleti olarak tarih sahnesine çıkmıştır. 840–1212 yılları arasında günümüz Doğu Türkistan toprakları üzerinde hüküm süren Karahanlılar, Satuk Buğra döneminden itibaren İslamı seçmeye başlamıştır.

(Cevap A)

11. Büyük Selçuklu Devleti'nin ilk merkezi Cend'dir. Daha sonra Nişabur, Rey, İsfahan ve Merv şehirleri Devlete başkentlik yapmıştır.

NOT

Büyük Selçuklu Devleti 1040 yılında Gaznelilerle yapılan Dandanakan savaşından sonra bağımsız olmuş; 1141 yılında Karahitaylarla yapılan Katvan savaşıyla dağılma sürecine girmiştir.

(Cevap B)

12. Ondalık kesirler ilk kez, Anadolu Selçukluları Dönemi'nde gündelik hayatta kullanılmıştır. Selçuklular devletin maliye ve muhasebe hesaplarında, hesabı hindî adı verilen ondalık sayı sisteminden yararlanmışlardır.

(Cevap D)

13. İbnü'l Esir'in uzmanlık alanı tarihtir. 865-925 tarihleri arasında yaşamış olan **Er-Razi**, döneminin ünlü bir hekimi ve kimyageridir. Eserlerinin hemen hepsi Latince'ye çevrilen Er-Razi kimyayı tıbbın hizmetine sunan ilk alimdir. El Kanun Fi't Tıp adlı eseri beş yüz yıl Avrupa'da temel tıp kitabı olarak okutulan İbn-i Sina da Türk-İslam dünyasının en büyük tıp alimlerinden biridir.

PUAN KÜPÜ

Sülfirik asitin keşfi, alkolün tıpta kullanımı, ilk göz ameliyatı Er-Razi'nin önemli çalışmaları arasındadır.

(Cevap E)

14. Kaşgarlı Mahmud Divan-ı Lûgat-it Türk adlı eserinde Oğuz boylarını adları ve damgaları ile gösteren uzun bir liste yapmıştır. Listede Selçuk devletinin mensup olduğu Kınık boyu ve Osmanlı'nın mensup olduğu Kayı boyu ile beraber bayundur, yıva, Afşar, Begdili, salğur, Bügdüz, bayat, eydür, peçenek, Çavuldur gibi Türk boyları da yer almıştır.

(Cevap E)

15. Gazneliler, 963-1187 yılları arasında Afganistan, Özbekistan, İran, Horasan, Pakistan ve Kuzey Hindistan'a kadar uzanan geniş bir coğrafyaya hâkim olmuşlardır. Gaznelilerin asli unsuru ise Afganistan'ın en eski ahalisi olan Kalaçlar'dan (Halaçlar) oluşmuştur.

(Cevap A)

16. Gazneli ve Selçuklularda hassa askerlerine üç ayda bir verilen maaşa "bistegani" denmekteydi. Bistegani, Osmanlı Devleti'nde "ulufe" adını almıştır.

(Cevap C)

TÜRKİYE SELÇUKLU TARİHİ

1. Anadolu Selçuklu Devleti 1075 yılında İznik merkezli kurulmuştu. Ancak 1095-1099 yılları arasında gerçekleşen I. Haçlı seferinde İznik işgal edilmiş bu sebeple devlet merkezi Konya'ya taşınmıştır.

(Cevap B)

2. Anadolu Selçuklu Dönemi, birçok tıp eserinin kaleme alındığı ve aynı zamanda tıp dilinin de Türkçeleşmeye başladığı bir dönemdir.

NOT

Anadolu Selçuklu Devletinde tıp alanındaki ilk tercümelemleri 1220 yıllarında Harezm'den Anadolu'ya gelen hekim Bereke yapmıştır.

(Cevap D)

3. Ahilik, Ahi Evran tarafından kurulan bir esnaf teşkilatıdır. Anadolu'nun Türkleşmesi ve müslümanlaşmasına büyük katkı sağlamıştır. Ekonomik, dini ve sosyal alanda önemli hizmet veren ahilik teşkilatı toplumu yönlendirmiştir.

(Cevap E)

4. I. Kılıçarslan ve Danişment Gazi 1097 yılında Eskişehir yakınlarında yapılan Dorileon Savaşı'nda Haçlılarla mücadele etmiştir. I. Haçlı seferi sırasında yapılan bu savaşta Haçlılar zafer kazanmıştır. Selçuklu ordusu, bu savaştan sonra Haçlılar ile doğrudan doğruya savaşa girmekten kaçınmış ve gerilla tipi savaşa girişmiştir.

(Cevap A)

5. Van Gölü havzasında 1110-1207 yılları arasında hüküm süren Türk Beyliği Ahlatşahlardır. Kurucusu Sökmen Bey'in adına itafen Sökmenliler olarak da bilinen beylik Eyyübiler tarafından yıkılmıştır.

(Cevap A)

6. Anadolu Selçuklu tarihinin en büyük Türkmen ayaklanması Babai İsyanı'dır. 1237 yılında gerçekleşen isyan sonucunda Anadolu Selçuklu devleti iyice güçsüzleşmiş ve Moğol saldırısına açık hale gelmiştir. Bu isyan hareketine bağlı olarak gelişen Babailik inancını etkisini uzun yıllar sürdürmüştür.

PUAN KÜPÜ

Baba İshak İsyanı, 1240 yılında gerçekleşen Malya Savaşı ile bastırılabilmiştir. Bu savaşta Selçuklu ordusunda kiralık Frank askerleri kullanılmıştır.

(Cevap B)

7. Karamanoğulları Beyliği (1256-1487), Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflaması üzerine bağımsızlığını ilan etmiş ve Konya'yı alarak başkent yapmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti (1077-1308) ise, I. Haçlı Seferi esnasında beyliğin merkezi olan İznik Haçlıların eline geçince devlet merkezini Konya'ya taşımıştır. Büyük Selçuklu Devleti, hiçbir zaman Anadolu'yu merkez olarak kullanmamıştır.

(Cevap C)

8. Anadolu Selçuklu Devleti'nin mimari alandaki ilk yapıları genellikle camilerdir. Konya ve Niğde'deki Aladdin Camileri Sivas ve Malatya'da bulunan Ulu Camiler, Kayseri'deki Hunat Hatun Camisi bunlardan birkaçıdır. Bu yapıların süslemelerinde çini, ahşap, üzerine ayet ve hadisleri yazmak suretiyle mermer ve taşlardan faydalanılmıştır.

(Cevap E)

9. 1256-1483 yılları arasında Orta Anadolu'da kurulan Karamanoğullarının resmî dili Türkçe idi. Karamanoğulları eski Türk geleneklerine ve millî benliklerine bağlılıklarıyla öne çıkmış bir beyliktir. 892-999 yılları arasında İran'da kurulan Samanoğullarının resmi dili Arapça ve Farsça idi. 1040-1157 yıllarında Orta Asya'da kurulan Büyük Selçuklu Devleti'nin resmi dili Farsça, bilim dili Arapça idi.

(Cevap B)

10. Kervansaraylar, ticaret yolları üzerinde, tüccarların uzun yolculuklar esnasında dinlenebilmeleri için yapılan konaklama yerleridir. Müslüman Türk devletleri içinde ilk kez Karahanlılar tarafından "ribat" adıyla yaptırılmıştır. Önceleri savunma için yapılan kervansaraylar zamanla, artan ticaret ihtiyacını karşılamak için kullanılmıştır. XIII. yüzyılda Yükselme Dönemi'ni yaşayan Anadolu Selçuklu Devleti ise ticaret hayatının gelişmesine paralel olarak büyük kervansaraylar yaptırmıştır.

(Cevap B)

11. Kuran-ı Kerim ilk kez Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan döneminde Türkçeye çevrilmiştir. Bu dönem ayrıca Dede Korkut hikâyelerinin de yazılı hale getirildiği dönemdir. Akkoyunlular 1398-1501 yılları arasında Diyarbakır ve çevresinde hüküm sürmüştür.

(Cevap E)

12. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da çeşitli beylikler kurulmuştur. Artuklular; Batman, Mardin ve Diyarbakır çevresinde kurulmuştur. Bugün Diyarbakır ili sınırları içerisinde bulunan Malabadi Köprüsü Artukluların eseridir.

NOT

Malabadi Köprüsü, dünyanın en büyük taş kemerli köprüsüdür.

(Cevap A)

13. Türkiye Selçukluları Dönemi'ne ait olan Kayseri'deki Gevher Nesibe, Aksaray'daki Alaeddin Keykubat ve Divriği'deki Turan Melek adlı eserler Darüşşifa yani hastane türünde yapılarıdır. Ayrıca Gevher Nesibe Darüşşifası ilk tıp okulu özelliğine de sahiptir.

(Cevap C)

14. Saltuklar, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Alparslan'ın komutanlarından Ebul Kasım Saltuk Bey tarafından Erzurum ve çevresinde kurulan Türk beyliğidir. 1202 yılında Anadolu Selçuklu hükümdarı Rükneddin Süleyman Şah tarafından yıkılan bu beyliğin günümüze kadar ulaşan eserleri arasında Üç Kümbetler ve Mama Hatun Türbesi bulunmaktadır.

PUAN KÜPÜ

Saltuklar, Danişmend Beyliği ile birlik olup Haçlılara karşı başarılı olmuşlardır.

(Cevap B)

15. Verilen öncülden tarıma ticaretten daha fazla önem verildiği yargısını çıkarmak mümkün değildir. Anadolu Selçuklu Devleti'nde basılan paraların bakır, gümüş, altın şeklinde gelişme kaydetmesi ekonomik ve siyasal durumunun güçlendiğinin kanıtıdır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin XI. yüzyılda kurulduğunu ve Sultan Mesut'un XII. yüzyıl hükümdarlarından olduğunu anımsarsak, devletin kurulduğu sırada kendine özgü parasının olmadığı yargısına da ulaşabiliriz.

(Cevap B)

16. Anadolu Selçuklu Devleti'nde I. Mesut Dönemi'nde ilk kez bakır para; II. Kılıçarslan Dönemi'nde ise altın para bastırılmıştır. Osmanlı Devleti'nde ilk bakır parayı Osman Bey, gümüş parayı Orhan Bey, altın parayı ise Fatih Sultan Mehmet bastırmıştır. Paralarda kullanılan maden, aynı zamanda ekonomik gelişmenin de bir kanıtıdır. Anadolu Selçuklu paraları üzerinde genellikle sultanların resimleri yer alırken Osmanlı paralarında resim yerine yazı kullanılmıştır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

1. Alaaddin Paşa ilk Osmanlı veziri olup Orhan Bey'in kardeşidir. Murat zamanında ikinci bir vezir daha atanınca birincisine vezir-i azam denmeye başlanmıştır. Bu makama şehzadelerden sonra dışarıdan vezir yapılan ilk kişi Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'dır. Çandarlı ilk Vezir-i Azam'dır. İlk vezir derse Alaaddin Paşa, ilk Vezir-i Azam derse Çandarlı Kara Halil Paşa'dır.

(Cevap B)

2. İlk Osmanlı sikkesinin Osman Bey zamanında basıldığı konusu tartışmalıdır. Genel kabul ise ilk sikkenin Orhan Bey döneminde basıldığıdır. Günümüze ulaşan ise ilk bakır sikkeler I. Murad zamanında akçelerin yanı sıra mangır denen bakır sikkelerdir. Yöresel kullanım için ve akçenin alt birimi olarak darbedilen mangırlar zengin süsleme motifleriyle Osmanlı sikkelerinin en renkli malzemelerini oluşturmaktadır.

NOT

En fazla bakır para, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde basılmıştır.

(Cevap B)

3. Osmanlı Beyliği ilk kez 1352 yılında Çimpe Kalesi'nin alınmasıyla Rumeli'ye geçmiş ve bu ilerleyiş ileriki yıllarda artarak devam etmiştir. Osmanlı Beyliği'nin Rumeli'ye geçmesinde Karamanoğullarının desteği gibi bir durum söz konusu olmamıştır. Karamanoğulları, Osmanlıları desteklemediği gibi onun en büyük rakiplerinden birisi olmuştur.

(Cevap C)

4. Yıldırım Bayezit (1389-1402) İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır. Yıldırım Bayezit, Bizans'ın Osmanlılara vergi vermesi, İstanbul'da camisi ve mahkemesi olan bir Türk mahallesinin kurulması ve Haliç'in kuzeyinde bir Türk garnizonunun bulunması koşullarıyla kuşatmayı kaldırmıştır.

PUAN KÜPÜ

Yıldırım Bayezid savaşta esir düşen ilk ve son Osmanlı padişahıdır. Timur'a esir düşmüş ve esaret altındayken ölmüştür.

(Cevap C)

5. Özellikleri verilen şehir İznik'tir. 2 Mart 1331'de Orhan Bey tarafından ele geçirilmiştir. Son derece önemli bir şehir olan İznik'in düşmesi, Türkmen dünyasında büyük yankı uyandırırken Orhan Bey'e de büyük bir itibar kazandırmıştır. İznik'in düşmesinden sonra Bizans imparatoru bu durumu kabullenip 1333 yılında Orhan Bey'le bir anlaşma yapmak zorunda kalmıştır. Hatta bu anlaşma gereğince Osmanlıya haraç ödemeyi de kabul etmiştir.

(Cevap B)

6. 1298 yılında İlhanlı Hükümdarı Gazan Han, Anadolu Selçuklu tahtına II. Mesut yerine III. Alaeddin Keykubad'ı geçirmiştir. Moğol kumandanlarından "Sülemiş" bu durumu kabullenmeyerek 1299 yılında Anadolu'da Gazan Han'a karşı bir isyan çıkarmıştır. Bu isyan uç bölgelerdeki İlhanlı kontrolünü zayıflatmış ve Türkmen beyliklerinin bağımsız hareketlerine sebep olmuştur. Nitekim Osman Bey de bu karışık ortamdan faydalanmış ve 1300 yılına doğru daha bağımsız hareket etmeye başlamıştır.

(Cevap D)

7. Osman Bey'in çağdaşı olan Bizans tarihçisi Pachimeres'in, 1260-1307 yılları arasındaki olaylardan bahsettiği eseri, Osman Bey'in adının geçtiği ilk tarihî kaynaktır. Osman Bey'in bir Bizans kuvvetini Bafeus denen yerde yenilgiye uğratmasından bahseden Pachimeres, Osman Bey'i bir askerî lider ve bir tarihî şahsiyet olarak ilk kez zikreden kişidir. Bu sebeple Osman Bey'in tarihî kimliğinin ortaya çıkması 1302 Bafeus (Koyunhisar) Savaşı ile ilişkilendirilir.

NOT

Bafeus Savaşı Osmanlı Beyliği ve Bizans arasında yapılan ilk savaştır.

(Cevap E)

8. I. Kosova Savaşı, Balkanlar'da Osmanlı hâkimiyetinin geleceğini tayin eden önemli bir savaştır. 28 Haziran 1389'da Sırp Despotluğu ve onun müttefik güçlerine karşı yapılan savaş Osmanlı güçlerinin kesin galibiyetiyle sonuçlanmıştır. I. Murat ve Sırp Knezi Lazar'ın hayatını kaybettiği bu savaştan sonra Sırp Despotluğu Osmanlıya bağlı hâle gelmiş ve Tuna Nehri'nin güneyinde Macarlardan başka Osmanlıya karşı koyacak güç kalmamıştır. Bu savaş Türklerin Balkanlardaki yerini sağlamlaştırmıştır.

(Cevap E)

9. Fatih Sultan Mehmet padişahlığı süresince (1451–1481) Anadolu, Balkanlar, Karadeniz, Ege gibi bölgelerde fetih politikası uygulamıştır. Bunun yanı sıra devlet içinde de güçlü olabilmek için merkezî otorite önünde büyük bir tehdit oluşturan Vezir Çandarlı Kara Halil Paşa'yı idam ettirmiş ve yönetimde devşirme kökenlilere ağırlık vererek kul sistemini geliştirmiştir. Bu gelişmeler devletin, imparatorluğa dönüşmesinde önemli dönemeçler olmuştur.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti bazı istisnalar dışında genel olarak savaş yoluyla toprak elde etmiştir. Bu istisnalardan ilki Akşehir, Beyşehir, Yalvaç, Seydişehir ve Karaağaç'ın Osmanlı himayesine giren Hamidoğlu Hüseyin Bey tarafından para karşılığı Osmanlıya devredilmesidir. Diğeri ise I. Murat'ın oğlu Bayezit'i Germiyan oğlu Süleyman Bey'in kızıyla evlendirmesi sonucu Kütahya, Emet, Tavşanlı ve Simav'ı çeyiz olarak Osmanlıya vermesidir.

(Cevap D)

11. 1371 Çirmen Savaşı sonunda Balkan kapıları Türklerle açılmıştır. Bu savaştan sonra birçok Sırp prensi I. Murat'a bağlılığını bildirirken haraç vermeyi ve gerektiğinde asker göndermeyi de kabul etmiştir. Ayrıca Bizans'ın Batı ile olan bağlantısı da bu savaştan sonra büyük oranda kesilmiştir. 1448 yılında Osmanlı Devleti ile Haçlılar arasında yapılan II. Kosova Savaşı ise Türklerin Balkanlardaki varlığı açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu savaş sonucunda Balkanlardaki Türk egemenliği kesinleşmiştir.

(Cevap C)

12. Osmanlı Devleti'ni merkezîyetçi bir yapıya dönüştürmek isteyen ilk padişah, Yıldırım Bayezit'tir. Bayezit bu amaçla birçok sefere çıkmış ve devletin topraklarını genişletmeye çalışmıştır. Batı Anadolu'daki Türkmen beyliklerini Osmanlı idaresine bağlayan Bayezit, bu bölgelerin yönetimini eski Türkmen ailelerine vermek yerine doğrudan başkentten tayin edilen şahsiyetlere bırakmış; böylece beylikleri doğrudan Osmanlı idaresine almıştır. Aydın, Saruhan, Germiyan, Menteşe, Hamid kendi isimlerini muhafaza ederek Osmanlı'nın birer sancağı durumuna getirilmişlerdir.

(Cevap C)

13. Özellikleri verilen Osmanlı âlimi **Dursun Fakih**'tir. Fıkıh ilmindeki derin bilgisinden dolayı kendisine Fakih ünvanı verilmiştir. Osmanlı'nın ilk kadısı olan Dursun Fakih, bir Osmanlı padişahı adına hutbe okuyan ilk âlimdir.

PUAN KÜPÜ

Dursun Fakih, Şeyh Edebalı'nın mürididir. Onun Karacahisar'da okuduğu ilk hutbe Osmanlı'nın istiklal alameti için okunan ilk hutbedir.

(Cevap A)

14. Şeyh Bedrettin İsyanı Çelebi Mehmet yani I. Mehmet zamanında çıkmıştır. İran'daki tasavvuf bilginlerinden etkilenen Şeyh Bedrettin, düşüncelerini yaymak amacıyla yoğun faaliyet içerisine girmiş ve her tarafa düşüncelerini anlatacak kişiler göndermiştir. I. Mehmet Dönemi'nde önce Şeyh Bedrettin'in müritlerinden Torlak Kemal ve Börklüce Mustafa Anadolu'da, arkasından da Bedrettin Rumeli'de ayaklanma çıkarmıştır. Bu isyanlar bastırıldıktan sonra Şeyh Bedrettin yargılanarak idam edilmiştir (1420).

NOT

Şeyh Bedrettin ilmi, felsefi ve siyasi görüşlerini "Varidat" adlı eserde toplamıştır.

(Cevap C)

15. I. Murad kardeşleri İbrahim ve Halil'i katleden ilk Padişah olmuştur. Hatta I. Murad Oğlu Savcı'yı Bursa Sancağı'na göndermiş, oğlu da tahta göz koyunca O'nu da idam ettirmiştir.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ

1. Osmanlı medrese teşkilatında ilk köklü değişim, Fatih Sultan Mehmet zamanında olmuştur. Fatih, Mol-la Hüsrev ve Ali Kuşçu'nun da içinde bulunduğu bir maarif komisyonuna "kanuni talebe-i ulum"u hazırlatmış böylece Osmanlı medrese sistemini ilk kez düzenlemiştir.

(Cevap E)

2. Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerle ticareti geliştirmek, ülke ekonomisini canlandırmak amacıyla kapitülasyonlar vermiştir. Kapitülasyonlar genel olarak ticari amaçlı verilen ayrıcalıklar olarak bilinir. Ancak Kanuni döneminde Fransa'ya verilen kapitülasyonların öncelikli amacı ticareti geliştirmek, siyasi amaç ise Katolik Fransa'yı kendi yanına çekerek Avrupa'da Reform hareketlerinin oluşturduğu kargaşa ortamını kullanarak Hristiyan birliğini parçalamaktır. Önemli ticaret yollarını ele geçirmenin kapitülasyonların veriliş amacıyla ilgisi yoktur.

(Cevap D)

3. Trabzon Rum İmparatorluğu, IV. Haçlı Seferinde İstanbul'un Haçlılarca işgal edilmesi sonucu Bizans varislerince kurulmuştur. 1204-1461 yılları arasında Trabzon merkezli olarak kurulan bu Ortodoks devlete Fatih Sultan Mehmet 1461'de son vermiştir. Bu devlete bağlı Rum beylerini de Anadolu'dan uzaklaştırarak onlara Rumeli'de tımarlar vermiştir. Merkezi otoriteyi güçlendirmek için yapılan bu uygulamayla hem Rum beyleri tımar aracılığıyla Osmanlı Devleti'ne bağlanmış hem de muhtemel bir isyan önlenmiştir.

(Cevap A)

4. Şeyhülislam, şariat kanunlarının uygulanmasından sorumlu en yüksek din görevlisidir. Kanuni döneminde divan üyeliğine getirilmiş ve protokolde sadrazama denk sayılmıştır. Ancak divanda oy hakkına sahip değildir.

(Cevap B)

5. Fatih Sultan Mehmet yaptığı askeri başarılarla Osmanlı Devleti'ni büyük bir imparatorluğa dönüştürmüş, devlete düzenli ve sürekli bir yapı kazandırmak için önemli düzenlemeler yapmıştır. Yönetim, maliye ve hukuk alanında koyduğu kurallarla merkezi otoriteyi güçlendirmiştir. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler bu uygulamalardan bazılarıdır. Ancak Rönesans hareketlerinin yakından takip edilmesi, kültürel gelişmelere önem verildiğini göstermektedir.

(Cevap D)

6. Canberdi Gazali, Memlük Devleti'ni yeniden kurmak ve Mısır'a egemen olmak amacıyla ayaklanmıştır. Kanuni'nin hükümdar olmasıyla, sadrazam olmayı bekleyen Ahmet Paşa Mısır Valiliği'ne getirilmişti. Ahmet Paşa da Mısır'a egemen olmak için ayaklanmıştı. Fakat iki ayaklanma da başarılı olamamıştır.

(Cevap A)

7. Fatih Sultan Mehmed, Osmanlı sikkelerinin tuğra ile birlikte en belirgin özelliği olan "Karaların sultanı, denizlerin hakani, sultan oğlu Sultan" ifadesini torunlarına miras bırakmıştır.

(Cevap D)

8. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethi için yaptığı hazırlıklar arasında;

- Donanma hazırlanması,
- Rumeli Hisarı'nı yaptırması,
- Havan topları döküp tekerlekli kule yaptırması,
- Karamanoğulları ile ve diğer beylik ve devletlerle dostluk ilişkisi kurması yer almaktadır.

Fakat Anadolu Hisarı, Yıldırım Bayezit Dönemi'nde yapılmıştır.

(Cevap C)

9. II. Mehmet, çeşitli dil ve dinden insanın bir arada yaşadığı İstanbul merkezli bir cihan imparatorluğu kurmak gayesindeydi. Bu sebeple özellikle IV. Haçlı Seferi'nden sonra büyük hasara uğramış olan İstanbul'a eski ihtişamını kazandırmak için büyük gayret göstermiştir. Bir imparatorluk merkezi oluşturmak için kentin kalabalık bir nüfusla iskân edilmesi gerekme-
teydi bu amaçla gönüllü ve zorunlu göçlerle kente nüfus nakledilmiştir. Ayrıca imparatorluk merkezine görkem kazandırılacak olan büyük mimari yapılar ko-
ruma altına alınmış, kentin yağmalarla harap olma-
sına izin verilmemiştir.

(Cevap E)

10. Fatih Sultan Mehmet, 1459'da Belgrad dışında tüm Sırbistan'ı ele geçirmiştir. Rodos da kuşatılmasına rağmen alınamamıştır. Bu yerler ancak Kanuni döneminde Osmanlı egemenliğine girmiştir.

PUAN KÜPÜ

Fatih Sultan Mehmed, "Han" ünvanını kullanan ilk padişah'tır.

(Cevap B)

11. Memlûklerle Osmanlı Devleti arasındaki gerilim II. Mehmet zamanında başlamış, I. Selim Dönemi'nde Memlûk Devleti'nin yıkılmasıyla son bulmuştur. I. Selim zamanında Memlûklerle Osmanlı arasındaki ilk savaş 1516 yılında gerçekleşen Mercidabık Savaşı'dır. Memlûk sultanının ölümü ve Osmanlı'nın zaferiyle sonuçlanan bu savaştan sonra Osmanlı, Suriye ve Filistin üzerinde tam bir hâkimiyet kurmuştur. Ridaniye Savaşı ise Memlûk Devleti'nin tamamen ortadan kaldırılmasına ve halifeliğin Osmanlı Devleti'ne geçmesine vesile olmuştur. Çaldıran Savaşı, 1514 yılında Safevi Devleti'ne karşı yapılmıştır.

(Cevap D)

12. Osmanlı Yükselme Devri 1453–1579 yılları arasındır. Murat Hüdavendigâr (I) 1362–1389 ve Çelebi Mehmet 1413–1421 yılları arasında saltanat sürmüştür. Fatih Sultan Mehmet (II) ise 1451–1481 yılları arasında hüküm sürmüştür dolayısıyla yükselme dönemi padişahı Fatih Sultan Mehmet'tir. Murat Hüdavendigâr ve Çelebi Mehmet (III) kuruluş dönemi padişahlarıdır.

(Cevap B)

13. Osmanlı Devleti'nde devamlı elçi bulundurma hakkını elde eden ilk devlet Venedik'tir. Fatih Sultan Mehmet'in Ege ve Karadeniz bölgesinde yaptığı seferler neticesinde Osmanlı ve Venedik arasında yaklaşık on altı yıl süren savaşlar yaşanmıştır. 1463–1479 yılları arasında yaşanan bu savaşlar sonunda Venedik ile Osmanlı arasında barış yapılmıştır. Yapılan barışa göre Venedik İstanbul'da "Balyos" adı verilen devamlı bir elçi bulundurabilecekti. Bu anlaşma ileride diğer devletlere verilecek olan kapitülasyonların öncüsü olmuştur.

(Cevap E)

14. I. Selim, Safevi Devleti'ne karşı yaptığı 1514 Çaldıran Savaşından sonra bastırdığı sikkelerde ilk kez "Şah" ünvanını kullanmıştır. I. Süleyman'ın da kullandığı bu ünvan daha sonra terk edilmiştir.

(Cevap E)

15. Adli mahlasıyla şiirler yazan Osmanlı padişahı II. Bayezid'dir. 1481–1512 yılları arasında hüküm süren II. Bayezid'in şiirleri "Adli divanı" adlı eserde toplanmıştır.

NOT

Sultan II. Mahmud'da şiirlerinde "Adli" mahlasını kullanmıştır.

(Cevap C)

16. Osmanlı Devleti XVI. yüzyıldaki en büyük rakibi Avusturya'ya karşı 1533 İstanbul Antlaşması ile büyük bir üstünlük elde etmiştir. Bu antlaşmayla ilk kez Osmanlı sadrazamı Avusturya arşidüküne (hükümdarı) denk sayılmıştır. Ancak Avusturya karşısında elde edilen bu üstünlük 1606 yılında imzalanan Zıttorok Antlaşması ile kaybedilmiştir.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. Sultan II. Mustafa Osmanlı sikkelerine ilk defa olarak cülûs tarihinin yanında, saltanatın kaçınıcı yılında bastırıldığını gösteren rakamı da eklettirmiştir. Böylece sikkelerin kesim tarihi kesin olarak anlaşılmıştır.

—PUAN KÜPÜ—

Osmanlı tarihinde ilk kez üzeri tuğralı altın para, II. Mustafa döneminde bastırılmıştır.

(Cevap D)

2. Coğrafi Keşifler; yeni ticaret yolları bulmak isteyen Avrupalı devletlerin XV. ve XVI. yüzyıllarda gerçekleştirdikleri keşiflerdir. Bu keşifler neticesinde Osmanlı Devleti'nin elindeki İpek ve Baharat Yolları önemini kaybederken Atlas Okyanusu limanları önem kazanmıştır. Keşfedilen yerlerden Avrupa'ya getirilen malların çoğu, kapitülasyonlar aracılığıyla Osmanlı pazarlarını istila etmiştir. Bu durum yerli sanayinin çökmesine dolayısıyla işsizliğe, enflasyona ve paranın değerini kaybetmesine sebep olmuştur.

(Cevap C)

3. Osmanlı Devleti, XVII. yüzyılın başlarında Anadolu'da meydana gelen Celali isyanlarıyla son derece meşguldü. Bu durum İran'ın Osmanlı topraklarına saldırması için bir fırsat oluşturmuştur. Osmanlı Devleti yaşanan iç karışıklıklar sebebiyle İran'ın ilerleyişi karşısında fazlaca bir varlık gösterememiş ve 1612 yılında Nasuh Paşa Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu antlaşma ile Ferhat Paşa Antlaşması'nda elde edilen kazanımlar geri verilmiştir.

(Cevap B)

4. Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan ilk resmi antlaşma Bahçeşaray Antlaşması'dır. 1676–1681 yılları arasında gerçekleşen Osmanlı–Rus Savaşı sonunda imzalanmıştır. Çehrin Antlaşması olarak da bilinmektedir.

(Cevap C)

5. XVII. yüzyılın önemli devlet adamlarından olan Koçi Bey hazırladığı raporları Sultan IV. Murat ve Sultan İbrahim'e sunmuştur.

(Cevap D)

6. Hanedanın en büyük ve en akil erkek üyesinin tahta çıkması esasına dayanan Ekber Erşed sistemi, I. Ahmet döneminin (1603–1617) getirdiği yenilikler arasındadır. Taht kavgalarını önlemeye yönelik olan bu sistemle tahta çıkan ilk padişah ise I. Ahmet'in kardeşi I. Mustafa'dır.

(Cevap B)

7. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin gelirleri büyük oranda azalmıştır. Giderlerin artmasına karşılık, devlet gelirlerinin azalması bütçe açığının büyümesine sebep olmuştur. Devlet, bu açığı kapatmak için yeni vergiler koyma ve var olan vergileri de artırma yoluna gitmiştir. Fakat bu durum da ülke genelinde ayaklanmaların çıkmasına sebep olmuştur.

(Cevap C)

8. XVII. yüzyıldan itibaren yaşanan buhranın sebepleri arasında içtihad kapısının kapanması yoktur. Çünkü bu kavramın X. yüzyılda meydana geldiğine dair İslam dünyasında ortak bir inanış vardır.

(Cevap C)

9. Osmanlı Devleti'nde, ilk medrese Orhan Bey zamanında İznik'te açılmıştır. Halkın eğitim ihtiyacını karşılamak için açılan medreselerde, dini eğitimin yanında fen ve sosyal bilimler alanında da eğitim verilmiştir. Fakat XVII. yüzyıla gelindiğinde eğitim alanında yaşanan bozulmalara paralel olarak medreseler Kur'an, hadis, kelam, tefsir, fıkıh gibi sadece dini eğitimin verildiği kurumlar haline gelmiştir.

(Cevap A)

10. Paragrafta verilen bilgiden I. öncüle ulaşmak mümkün değildir. Zaten I. öncül kendisini "ilk kez" ifadesiyle çürütmüş oluyor. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Tımar Sistemi bozulmuştur, ancak paragraftan bu bilgiye ulaşamayız, çünkü eyalet sayısının çoğunluğu hala Tımar topraklarına bağlıdır. Bu nedenle eyalet sayısı 32'den 34'e çıkarıldıysa eyaletleri yönetmekle görevli Beylerbeyi (Paşalar-Valiler) sayısı da doğal olarak yükselmiştir.

(Cevap B)

11. Koçi Bey, araştırmaları sonucu hazırladığı raporda, eğitimin kalitesinin düşmesinin sebebi olarak "beşik ulemalığı" sistemini göstermiştir. Bu sistemle medrese hocasının çocuğu da doğuştan medrese hocaı sayılıyordu. Bu durum yeterli bilgi ve donanımına sahip olmayan kişilerin "müderreslik" (medrese öğretmeni) yapmasına, dolayısıyla bilimsel işlerden sorumlu bu sınıfın kalitesinin düşmesine sebep oluyordu. Ayrıca Koçi Bey, medreselerde sadece dinî bilimlerin okutulmasının pozitif bilimlerin gelişmesini engellediğinden de bahsetmiştir.

(Cevap C)

12. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda özellikle ordu, yönetim ve maliye alanında düzenlemeler yapılmıştır. I. Ahmet zamanında yürürlüğe giren "Ekber ve Erşed" sistemi ile veraset anlayışında değişiklik yapılmış, hanedanın en yaşlı ve en akıllı üyesinin tahta çıkması kuralı benimsenmiştir. Ayrıca yine bu dönemde taht kavgalarını önlemek için şehzadelerin "sancağa çıkması" yasaklanarak sarayda yetiştirilmesi kuralı getirilmiştir (Kafes Usulü). Bu durum ileriki dönemlerde yönetimin, deneyimsiz kişilerin elinde olmasına sebep olmuştur. IV. Mehmet zamanında (1648-1687) göreve gelen Sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa (1652-1653) bütçe açığının büyük ölçüde saray harcamalarından olduğunu tespit etmiş ve ilk kez bir bütçe hazırlamıştır.

(Cevap E)

13. Osmanlı Devleti'nde de diğer Türk devletlerinde olduğu gibi "Ülke, hanedanın ortak malı" sayılırdı. Bu anlayış tüm hanedan üyelerinin yönetimde hak iddia etmesine ve taht kavgalarının yaşanmasına sebep oluyordu. Yaşanan taht kavgalarını önlemek isteyen I. Ahmet, veraset sisteminde ilk sistematik düzenlemeyi yapan padişah'tır. "Ekber ve Erşed" adını verdiği sistemle hanedanın en yaşlı üyesinin tahta çıkmasını karara bağlamıştır.

(Cevap B)

14. XVII. yüzyılda sancağa çıkma uygulaması yerine (I) şehzadelerin sarayda yetişmelerini öngören "kafes usulü" getirilmiştir. Bu durum ileride padişah olacak kişilerin, idari, askerî, siyasi deneyim kazanmalarını engellerken devlet adamları ve saray kadınlarının yönetime karışmasına neden olmuştur. I. Ahmet zamanındaki diğer bir uygulama tahta en yaşlı ve en akıllı kişinin geçmesini öngören (II) "Ekber ve Erşed" sistemidir. Bu sistem, taht kavgalarını önlemek ve tahta çıkma usulünü bir kurala bağlamak için yapılan olumlu bir uygulamadır. Taht kavgalarını da büyük oranda azaltmıştır. XVII. yüzyıldan itibaren yapılan ıslahatlardan çıkarları zedelenen yeniçeriler, kimi devlet adamlarının da desteğiyle zaman zaman padişahların tahttan indirilmesine (III) sebep olmuşlardır. Bu durum devletin otoritesini kaybetmesine neden olmuştur.

(Cevap D)

15. Öşürün toplanmasının mültezimlere bırakılması (I) ve tımar sisteminin bozulması (II) Osmanlı maliyesini olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle XVII. yy.dan sonra öşürün toplanması iltizam sistemi denilen sistemle mültezimlere verilmiştir. Bunlar da halktan fazla vergi toplayarak zenginleşme yoluna gitmişlerdir. Tımar sisteminde tımar sahibinin görevlerinden biri kendi bölgesinde devlet adına vergi toplamaktır. Sistem bozulunca bu vergiler toplanamaz hâle gelmiştir.

(Cevap C)

16. XVII. yüzyılda Osmanlı ekonomisi uzun süren savaşlar, ticaret yollarının yön değiştirmesi gibi sebeplerle bozulmuştur. Osmanlı Devleti, içteki ve dıştaki bu ekonomik kayıpları vergileri artırarak karşılamaya çalışmıştır. Bu durum ise ağır vergiler altında ezilen halkın isyan ederek toprağını terk etmesine yol açmıştır. Kapitülasyonların sürekli hale getirilmesi ise XVIII. yüzyılda meydana gelmiştir.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. Küçük Kaynarca Antlaşması, 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda Osmanlı Devleti'nin mağlup olması üzerine imzalanmıştır. I. Abdülhamid döneminde imzalanan bu antlaşma, Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda imzaladığı en ağır antlaşmadır. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen ifadeler bu antlaşmanın maddelerinin oluşturmaktadır. Ancak Romanya ve Sırbistan 1878 Berlin Antlaşması ile bağımsız olmuştur.

(Cevap C)

2. Napolyon'un 1798'de işgal ettiği Osmanlı toprağı Mısır'dır. Fransa'nın Mısır'ı işgal etmesinin temelinde Yedi Yıl savaşları yatmaktadır. Nitekim Fransa, 1756-1763 Yedi Yıl Savaşı'nda İngiltere'ye yenilmiş ve Hindistan'ı terk etmek zorunda kalmıştır. Bu sebeple Fransa, İngiltere'den ekonomik intikam almak ve İngiltere'nin sömürge yollarını tıkamak için Osmanlı toprağı olan Mısır'ı işgal etmiştir.

PUAN KÜPÜ

Mısır savunması yeni kurulan Nizam-ı Cedid ordusunun ilk başarısıdır.

(Cevap E)

3. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyıla gelinceye kadar kendisini hep Batıdan üstün görmüştür. 1699 Karlofça Antlaşması ile büyük topraklar kaybeden Osmanlı, Avrupa ordusu karşısında giderek daha fazla yenilgiler almaya başlamıştır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin Avrupa üstünlüğünü kabul etmesine yol açmıştır. Bu geri kalmışlığı önlemek ve eski gücüne kavuşmak isteyen Osmanlı, Avrupa'dan getirilen uzmanlar aracılığıyla askeri ıslahatlara yönelmiştir.

(Cevap C)

4. Nizam-ı Cedit: Padişah III. Selim'in idari, askeri, mali alanlarda yaptığı yeniliklerin tamamına verilen isimdir. III. Selim, savaşlarda alınan yenilgilerin artması nedeniyle öncelikle "askerlik" alanında yenilikler yapmıştır.

NOT

Nizam-ı Cedid ordusunun kurulmasında Cezzar Ahmed Paşa'nın katkısı çok büyüktür. Cezzar Ahmed Paşa ayrıca Napolyon'a karşı Akka savunmasını yapmasıyla tanınmıştır.

(Cevap A)

5. Osmanlı tarihinde, 1718 Pasarofça Antlaşması ile başlayıp, 1730 Patrona Halil İsyanı'na kadar geçen döneme Lale Devri denir (XVIII. yüzyıl). Sadece İstanbul ve çevresindeki önemli merkezlerin yaşadığı bu dönemde Osmanlı Devleti Avrupa üstünlüğünü kabul etmiş ve yüzeysel de olsa kendisini ilk kez Batıya açmıştır. Dönemin en ünlü divan şairi Nedim'dir. İstanbul'da doğan Nedim Osmanlı Devleti'nde kazaskerlik görevi de yapmıştır.

(Cevap E)

6. Osmanlı Devleti'nde radikal anlamda ilk değişiklikler gerileme dönemine denk gelir (XVIII. yüzyıl). Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde zihniyet değişikliği olmuş, başarısız geçen savaşlardan sonra Avrupa'nın üstünlüğü kabul edilmiştir. Bu çerçevede ilk kez III. Selim döneminde belli bir plan dahilinde, bir ıslahat programı hazırlanmıştır. Nizam-ı Cedid adı verilen bu programa göre Avrupa tarzında yeni bir ordu kurulmuş, modern teknik okullar açılmış. Avrupa'yı yakından takip etmek için ilk kez Avrupa'ya sürekli elçiler gönderilmiştir. Osmanlı Devleti'nde ilk kez yabancı dil eğitimi başlatılmıştır.

(Cevap B)

7. XV. ve XVI. yüzyıllarda gerçekleşen Coğrafi Keşifler sonucu Avrupa'da büyük bir sermaye birikimi oluşmuş, bu durum Sanayi İnkılabı'nın gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır. XVIII. yüzyılda İngiltere'de başlayan sanayi inkılabı XIX. yüzyılda tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Sanayi inkılabı; ham madde ihtiyacının doğmasına ve Osmanlı Devleti gibi henüz sanayileşmemiş toplumların Avrupa'nın pazarı haline gelmesine sebep olmuştur. Ekonomisi tarıma dayalı olan Osmanlı Devleti, Avrupa'ya ham madde satan ve işlenmiş olarak geri alan bir ülke haline gelmiştir.

(Cevap A)

8. İlk Türk matbaası, Lale Devri'nde (1718-1730) İstanbul'da İbrahim Müteferrika ve Sait Efendi aracılığıyla açılmıştır. İstanbul'un fethinden beri gayrimüslimler tarafından kullanılan matbaayı Osmanlı Devleti'nin bu kadar geç kullanılmasının sebebi, hattatlar (güzel yazı yazarlar) ve müstensihlerin (eserleri çoğaltan kişiler) işsiz kalacağı düşüncesidir. Fakat bu sorun, matbaada dinî kitapların basımının yasaklanmasıyla çözümlenmiştir.

(Cevap A)

9. Osmanlı Devleti'nde XVIII ve XIX. yüzyıllarda yapılan tüm yeniliklerde, Avrupa'nın, aydın kesimin, askerlerin ve yöneticilerin etkisi olmuştur fakat halk hiçbir zaman bu hareketlere katılmamıştır. Tepeden inme bir şekilde yapılan bu yenilikler halk desteğinden yoksun olduğu için kısa zamanda etkisini kaybetmiştir.

(Cevap D)

10. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ıslahatlar III. Selim Dönemi'nde gerçekleştirilmiştir. Fakat Evkaf Nezareti'nin kurulması II. Mahmut dönemine ait bir gelişmedir. Evkaf Vekâleti, Osmanlı ülkesinde bulunan bütün vakıfların idaresinden, diğer vakıfların denetiminden sorumlu olan kurumdur. II. Mahmud tarafından, sultanlara ve yakınlarına ait dağınık bir vaziyette bulunan vakıfların tek elden idaresi maksadıyla 1826'da kurulmuştur.

PUAN KÜPÜ

Ünlü şair ve yazarlarımızdan Recaizade Mahmut Ekrem kısa bir süre Evkaf Nazırlığı yapmıştır.

(Cevap E)

11. Üretimin tarıma dayalı olması Osmanlı Devleti'nde yerli tüccarın güçlenmesini engelleyecek bir husus değildir. Çünkü sorun ham madde, pazar ve rekabet ortamıdır.

(Cevap B)

12. İlk Türk matbaası, Lale Devri'nde (1718-1730) İbrahim Müteferrika ve Sait Efendi önderliğinde İstanbul'da açılmıştır (1727). Hattatlar (güzel yazı yazan kişiler) ve müstensihler (eseri çoğaltan kişiler) işsiz kalmak endişesiyle başlangıçta matbaanın gelişine karşı çıkmışlardır. Fakat matbaada dinî eserlerin basımının yasaklanması, bu endişeyi gidermiş ve şeyhülislamında fetvasıyla ilk Osmanlı matbaası kurulmuştur.

NOT

İlk Türk matbaasında basılan ilk eser "Vankulu Lügati" adlı sözlüktür.

(Cevap B)

13. III. Selim, Avrupa'daki yenilikleri yakından takip edebilmek amacıyla öncelikle Londra, Paris, Viyana, Berlin gibi büyük Avrupa şehirlerinde sürekli elçilikler açmıştır. Elçiler tarafından hazırlanan raporlar doğrultusunda da "Nizam-ı Cedid" adı verilen bir ıslahat programı hazırlanmıştır.

(Cevap A)

14. Ayan ve mütegalibenin güçlenmesinde, dar boğaza giren hazineyi iyileştirmek için bazı tımarların iltizama verilmesi etkili olmuştur. Saray bu yolla hazineye para girişi sağlarken ayanların nüfuzlarının artmasını ve tüm Anadolu'ya yayılmalarını engelleyememiştir.

(Cevap A)

15. III. Ahmet Dönemi'nin (1703-1730) en önemli gelişmesi Lale Devri ıslahatlarıdır. Osmanlı Devletinin kendini ilk kez Batıya açtığı bu dönemde Sait Efendi ve İbrahim Müteferrika'nın katkılarıyla ilk Osmanlı matbaası kurulmuştur.

PUAN KÜPÜ

III. Ahmed "Necib" mahlasıyla şiirler yazmıştır.

(Cevap B)

16. III. Selim Nizam-ı Cedid adını verdiği ıslahat programıyla radikal anlamda ıslahatlar yapan ilk padişah'tır. Bu çerçevede kurduğu Nizam-ı Cedid, III. Selim tarafından yeniçeri ocağına alternatif olarak kurulan modern bir düzenli bir orodur. 1807'de Kabakçı Mustafa isyanı sonucu kaldırılmıştır. Verilen diğer seçeneklerden Sekban-ı Cedid ve Eşkinici Ocağı ise II. Mahmut Dönemi'nde kurulmuştur.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Grek Projesi, Osmanlı topraklarını aralarında isteyen Rusya ve Avusturya'nın hazırladıkları bir plandır. Bu planı uygulamaya koymak için Avusturya Bosna'yı, Rusya da Boğdan'ı işgal etmiştir. Ancak 1789 yılında Fransız İhtilali'nin gerçekleşmesi bu planı rafa kaldırmış Avusturya Zıştovi; Rusya ise Yaş anlaşmasıyla savaşı durumuna son vermiştir.

NOT

XVII. yüzyılda Avusturya ve Rusya Osmanlı topraklarını paylaşmak amacıyla iki plan geliştirmişlerdir. Bunlardan biri Grek projesi diğeri Dakya projesidir. Dakya projesine göre, Din-yester ve Tuna ırmakları arasında Dakya adında Rusya ve Avusturya'ya bağımlı bir devlet kurulacaktı.

(Cevap C)

2. Osmanlı'nın kurulduğundan beri esas para birimi olan fakat uzun bir süredir adı sadece hesaplamalarda kâğıt üstünde kalan akçenin darbına 1818 yılında yani XIX. yüzyılda son verilmiştir.

(Cevap D)

3. Osmanlı Devleti'nde ilk telgraf hattı Kırım Savaşı sırasında döşenmiştir. 1855'te Edirne-Varna-Kırım arasında kurulan hattın İstanbul'a çekilen ilk telgrafta Sivastopol şehrinin düşman işgalinden kurtarıldığı bildirilmiştir.

(Cevap D)

4. Rüştîye, İdadi ve Sultaniler Tanzimat Dönemi'nin ortaöğretim yapan eğitim kurumlarıdır. Ortaöğretimin ilk basamağı Rüştîyelerdir. Günümüzdeki ortaokullara benzer. İdadi ve Sultaniler ise günümüzdeki lise düzeyi okullardır.

(Cevap E)

5. 1838'de imzalanan Balta Limanı Antlaşması'yla, Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerin açık pazarı hâline gelmiştir. Antlaşmaya uyan İngiliz ve Avrupalı tüccardan Osmanlı tüccarına oranla daha düşük gümrük vergisi alınmıştır. Bu antlaşmanın imzalandığı tarihte padişah, II. Mahmut'tur.

PUAN KÜPÜ

Osmanlı Devleti'ne yardım bahanesiyle Mısır'a gelen İngiltere'nin bölge üzerindeki gizli emelleri ilk kez Fransa'nın Mısır'ı işgali sırasında ortaya çıkmıştır. Nitekim bundan yaklaşık bir asır sonra Mısır, İngiltere tarafından işgal edilmiştir.

(Cevap C)

6. Osmanlı Devleti'nde ilk demir yolu imtiyazı, 1856'da İzmir-Aydın hattı için İngiltere'ye verilmiştir. Bundan sonra yapılan demiryolu hatlarının tamamı da yabancı şirketlerce işletilmiştir.

NOT

İlk demiryolunun yapımına Abdülmecid'le başlanmış ancak açılış Sultan Abdülaziz döneminde gerçekleşmiştir. Abdülaziz döneminde devlet eliyle Haydarpaşa-İzmit hattı yapılmıştır. (1871-1873)

(Cevap B)

7. Panislamizm (İslamcılık) Osmanlıda ilk kez, 1878-1908 yılları arasındaki istibdat döneminde II. Abdülhamit tarafından bir devlet politikası olarak uygulanmıştır. Padişah II. Abdülhamit, Panislamizm hedefine ulaşmak için "halifelik" ünvanını siyasal bir araç ve güç kaynağı olarak kullanmıştır.

(Cevap A)

8. Danıştay'ın başlangıcı olan kurum Şuray-ı Devlet'tir. 1 Nisan 1868 tarihli "Şuray-ı Devlet Nizamname-i Esasi'si ile Şuray-ı Devlet'in kuruluş ve görevleri belirtilmiş ve 10 Mayıs 1868 tarihinde de devrin padişahı Sultan Abdülaziz tarafından yapılan bir nutukla açılmıştır. Şuray-ı Devlet'in en temel görevlerinden birisi idare ile vatandaşlar arasında çıkacak davaları çözümlemektir.

(Cevap D)

9. II. Mahmut, devletin otoritesini sağlamak ve yapılacak olan yeniliklere uygun ortam hazırlamak için, yeniliklere sürekli olarak karşı çıkan “Yeniçeri Ocağını” kaldırmıştır (1826). Onun yerine Avrupa tarzı modern ve disiplinli bir ordu olan “Asakir-i Mansure-i Muhammediye”yi kurmuştur. Ayrıca, taşrada başına buyruk hareket eden, vergi verme ve asker göndermede sorunlar çıkaran Ayanlar ile “Sened-i İttifak” antlaşması yaparak, Ayanların devlete bağlanmasını sağlamıştır. Yapılan bu çalışmalar merkezi otoriteyi sarıyan güçlerin etkisizleştirilmesine yönelik uygulamalardır.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti, Yunan İsyanı'nın (1820-1823) bastırılması için Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım almış isyanı ancak bu şekilde bastırabilmiştir. Fakat bu durum yetki alanını genişletmek isteyen Mehmet Ali Paşa'nın isyanına sebep olmuştur (Mısır sorunu). İsyanı tek başına bastıramayan Osmanlı Devleti, bir dış destek aramış ve Rusya ile anlaşmıştır (1833 Hünkar İskelesi Antlaşması). Osmanlı Devleti, İngiltere'nin Hünkar İskelesi Antlaşması'na tepkisini önlemek ve tam desteğini alabilmek için “Balta Limanı Antlaşması”nı imzalamış ve bu devlete geniş ayrıcalıklar vermiştir. Bu ayrıcalıklar dolayısıyla Osmanlı, bağımsız dış ticaret politikasını izleme hakkından vazgeçmiştir.

(Cevap D)

11. III. Selim Dönemi 1789-1807 arasındadır. Bu dönem “Nizam-ı Cedid” dönemi olarak da adlandırılır. III. Selim, yapacağı yenilikler için Türk ve yabancı uzmanlara hazırlattığı Layihalar adı verilen raporları incelemiş ve devletin yeniden yapılanması için meclisi meşveret (danışma meclisi) oluşturarak ıslahat yapma kararı almıştır. Yapılan yeniliklerde daha çok Fransa örneği alındı. Bu dönemde başta ordu olmak üzere ekonomi alanında köklü değişiklikler yapıldı.

(Cevap D)

12. I. Murat zamanında kurulan Yeniçeri Ocağı, Duraklama Dönemi'ne kadar büyük zaferlere imza atmış ve Osmanlı'nın büyümesinde büyük hizmetleri olmuş bir kurumdu fakat XVII. yüzyıldan itibaren Yeniçeri Ocağı'nın kendisini devletten üstün görmesi ordu içinde bozulmalara sebep olmuştur. Bu durum devlet otoritesinin sarsılmasına sebep olmuştur. Öyle ki padişahlar yapacakları ıslahatlarda askerlerin onayını almaya özen gösterir olmuştur. Bu nedenle bu kurumun kaldırılması, padişahların tekrardan yönetime etkin hâle gelmesini sağlamıştır.

(Cevap C)

13. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan kişiler resim sanatının gelişmesinde etkili olan şahıslardır. Ali Talat Bey ise adını daha çok mimarlık alanında duyurmuştur. İnşaat ve imalatla işçilik adlı dört ciltlik bir eser yayınlamıştır. Tasarladığı eserlerin başında Beşiktaş İskelesi, Üsküdar İskelesi ve Kuzuncuk İskelesi gelmektedir.

—PUAN KÜPÜ—

Sultan Abdülaziz Avrupa'ya gezi düzenleyen ilk padişah'tır.

(Cevap A)

14. Osmanlı Devleti'ne parlamento (meclis) kavramı ilk kez, 1876 yılında yürürlüğe giren Kanunuesasi ile gelmiştir. Osmanlı Devleti'nin ilk Anayasa'sı olan bu anayasa ile Meşrutiyet ilan edilmiş ve halk sınırlı olsa ilk kez yönetime katılmıştır.

(Cevap E)

15. Avrupalı Devletler kapitülasyonlar aracılığı ile Osmanlı ülkesinde siyasi ve ekonomik nüfuz elde etmişlerdi. Fakat tanınan ayrıcalıklar hiçbir zaman kaldırılmamış aksine artmıştır. Ancak yeni Türkiye Devleti zamanında Lozan Antlaşması ile kaldırılabilmiştir.

(Cevap E)

16. Halk arasında din ve mezhep ayrılığı gözetilmeyeceği teminatı Fatih Sultan Mehmet'ten sonra ilk kez XIX. yüzyılda II. Mahmut döneminde verilmiştir. II. Mahmut 1808-1839 yılları arasında hükümdarlık yapmış ve hemen hemen her alanda Avrupa örneği ıslahatlar yapmıştır.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1. Osmanlı Devleti'nde sikkelere bakır katılmasına "ayar" denmiştir. Bu tip paralara ise kırkık akçe adı verilmiştir.

(Cevap C)

2. Osmanlı Devleti'nde 1424-1922 yılları arasında toplam 131 şeyhülislam görev yapmıştır. Bunlardan en uzun süre görevde kalanı ise 29 yıllık görev süresiyle Ebu Suud Efendi'dir. En kısa süre görevde kalan şeyhülislam ise Memikzade Mustafa Efendi'dir.

NOT

Osmanlı Devleti'nin ilk şeyhülislamı Molla Fenaridir. Son şeyhülislam ise Medeni Nuri Efendi'dir.

(Cevap C)

3. Osmanlı Devleti'nde basılan madeni paralar Akçe, Sultanî, gurus, pul, metelik, mecdiye gibi isimler almıştır. Ancak Sultan Abdülmecid Dönemi'nde basılan Kaime kağıt paradır.

(Cevap C)

4. Osmanlı sikkelerinde uzun dua cümleleri yer almaz. Sultanın ve babasının adı, darphanenin adı ve darp tarihi bir de "mülkü devamlı olsun" gibi kısa dua veya temenniler yer alır.

(Cevap A)

5. Verilen seçeneklerin hepsi de Osmanlı ticareti ile ilgili terimlerdir.

Mekkârî: Yolcu ve mal taşıma işlerini meslek edinen esnaflardır.

Derbentçi: Ana yolların, boğaz ve geçitlerin güvenliğinden sorumlu görevlilerdir.

Menzil: Taşımacılık ve haberleşmenin çabuk sağlanması için yol üzerinde belirlenmiş belirli noktalar.

(Cevap E)

6. Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı 1831'de II. Mahmut Döneminde yapılmıştır. Osmanlı Devleti'nin bundan önceki dönemlerine ait nüfus bilgileri ise Tahrir defterlerinden öğrenilmektedir.

(Cevap A)

7. Öşriye topraklar, fethedildiği zaman Müslümanlara verilmiş veya fethedildiğinde Müslümanlara ait olan topraklardır. Bu gibi topraklar sahiplerinin malı olup, dilediği gibi satabilir, vakfedebilir ya da miras olarak bırakabilirdi. Bu toprakların sahipleri arazi vergisi olarak çift resmi, ürün vergisi olarak da "öşür" vergisini verirlerdi.

(Cevap D)

8. Ekber Erşed, I. Ahmet Dönemi'nde kabul edilen ve tahta hanedanın en büyük ve en akil kişinin geçmesini içeren bir sistemdir. Bu sistem 1876'da Birinci Meşrutiyetin ilanı ile kanunlaşmıştır.

(Cevap D)

9. Vakıf, bir müslümanın malının bir bölümünü veya tamamını hayır amacıyla bağışlamasına denir. Vakfeden kişiye Vâkıf; vakfedilen mala ise mevkuf denir.

(Cevap B)

10. Örgün eğitim müesseseleri, belirli yaş ve bilgi seviyesine gelmiş insanları belirli zaman ve disipline göre yetiştirmek amacıyla kurulmuş müesseselerdir. Bu eğitim müesseseleri askeri ve sivil olmak üzere iki kısma ayrılabilir. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler bu kurumlardandır. Ancak darulmesnevi örgün değil yaygın eğitim kurumlarındandır.

(Cevap C)

11. 16. yüzyıl sonlarına kadar Osmanlı çinilerinin başlıca yapım merkezi İznik olmuştur. Bundan başka özellikle Lale Devri'nden sonra İstanbul, Kütahya gibi şehirlerde çini imalathaneleri kurulmuştur.

(Cevap E)

12. Osmanlı mali sisteminde vergiye esas olan varlıkların sayımı yapılarak düzenlenen defterlere Tahrir Defteri denir. Bu defterlere şehir ve köylerin adları, burarlarda yaşayan vergi mükellefi erkek nüfusun isimleri, vergi kaynaklarının dökümü kaydedilir. Bu defterler Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihini aydınlatan çok önemli tarihi belgelerdir. Tahrir defterlerinden bir yerin nasıl mezra haline geldiğini ya da bir mezranın nasıl bir köye dönüştüğünü takip etmek mümkün olmaktadır.

PUAN KÜPÜ

Tahrir defterlerine kayıt işlemleri Fatih Sultan Mehmed döneminden itibaren başlamıştır.

(Cevap C)

13. **Ferman:** Siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel bir alanla ilgili olarak, padişahın ağzından çıkan ve kanun niteliğinde olan kurallardır.

Berat: Padişah tarafından verilen atama başarı ve ayrıcalık belgesidir.

Fetva ise, yapılan herhangi bir işin, dine uygun olup olmadığının, şeyhülislam tarafından açıklanmasıdır.

(Cevap D)

14. Cizye vergisi, gayrimüslim erkeklerden (azınlıklar) askerlik hizmetinden muafiyet karşılığı olarak alınan şer'i bir vergidir. Tüm Osmanlı ülkesinde geçerli standart bir bedeli bulunmayan cizye vergisi, şahısların ödeme gücüne göre üçe ayrılırdı (ââl, evsat ve edna). Çocuklar, papazlar ve kadınlar bu vergiden muafı.

(Cevap C)

15. **Cûlus:** Osmanlı Devleti'nde, hükümdarların tahta çıkış törenlerinde askerlere dağıttığı bahşıştır. Cûlus bahşışı sadece hükümdar değişikliği olduğu zamanlarda bir defaya mahsus olarak verilirdi.

NOT

Osmanlı tarihindeki ilk cûlus bahşışı 1389 yılında Kosova'da padişah seçilen, Yıldırım Bayezid tarafından kapıkulu askerlerine verilmiştir. Cûlus verilmesi Fatih Sultan Mehmet tarafından kanun haline getirilmiştir.

(Cevap A)

16. **Minyatür:** El yazma eserleri süsleyen, perspektif ve derinliği olmayan resimlerdir. Bu sanatla uğraşanlara nakkaş veya musavvir denirdi. Osmanlı minyatür sanatında İslam ve Osmanlı edebiyatı, sultan ve sadrazamların hayatları, seferler, dini ve bilimsel konular ayrıntılı bir şekilde işlenir. Bu nedenle yapıldığı dönemin siyasi sosyal özellikleri hakkında bilgi verir.

PUAN KÜPÜ

Nigari, Matrakçı Nasuh, Nakkaş Osman ve Levni Osmanlı Devleti'nde yaşamış ünlü nakkaşlardır.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1. Osmanlı Devleti'nde toprak temelde; mülk arazi, vakıf arazi ve miri arazi olmak üzere üç kısma ayrılmıştır. Miri arazi çıplak mülkiyeti devlete ait olan arazidir. Bu araziye devlet vergi karşılığında köylüye işlemek üzere verir. Bu toprakların mülkiyeti şahsa değil, devlete aittir. Bu yüzden de Osmanlıda özel mülkiyet anlayışı oldukça sınırlıdır.

(Cevap D)

2. Divan-ı Hümayun devlet ve ülke meselelerinin görüşülüp karara bağlandığı en üst yönetim birimi ayrıca dil, din, ırk fark etmeksizin, halkın şikayetlerinin dinlenip karara bağlandığı en yüksek mahkeme organıdır. Halk, şikayetlerini doğrudan divana başvurarak veya kadılar aracılığı ile yapabiliirdi.

(Cevap B)

3. Aşar vergisi; Arapça "on" sayısını ifade eden Aşar, Müslüman halkın ürünleri üzerinden yaklaşık "onda bir" oranında alınan şeri bir vergidir. Vergi oranı bölgelere göre değil, toprağın verim durumuna göre farklılık gösterirdi. Bu oran ürünün yarısı ile "onda biri" arasında değişiklik gösterirdi. Gayrimüslimlerden alınan toprak vergisi ise haraçtır.

(Cevap A)

4. Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyıla gelindiğinde Avrupa etkisinin hissedildiği yeni saraylar yaptırılmıştır. Bunlar sırasıyla şöyledir:

III. Selim tarafından yaptırılan Yıldız Sarayı, II. Abdülhamid Dönemi'nde devletin yönetim merkezi haline getirilmiştir. Dolmabahçe Sarayı, Abdülmecid tarafından yaptırılmıştır. Çırağan ve Beylerbeyi sarayları Abdülaziz tarafından yaptırılmıştır. Buna göre doğru eşleştirme III-Dolmabahçe Sarayı ile B. Abdülmecid şeklinde olmalıdır.

(Cevap D)

5. **Devşirme:** Hristiyan ailelerin, henüz ergenliğe girmemiş zeki ve yetenekli çocuklarının alınarak, çeşitli saraylarda asker ve memur olarak yetiştirilmesi usulüdür.

İltizam: Devlete ait bir gelirin, açık artırma usulüyle kişilere verilmesidir. Bu sistemin en önemli faydası, devletin acil para ihtiyacını karşılamasıdır.

Müsadere: Devlet görevlilerinin yolsuzluk yapması veya vefatı gibi durumlarda, devletin bu kişinin mallarına el koymasındır.

(Cevap A)

6. Osmanlı Devleti'nde başkent için merkez tabiri, başkent dışında kalan bütün yerlere ise taşra denilmiştir. Osmanlı Devleti'nde taşra idaresi, aşağıdan yukarıya köy, kaza, sancak ve eyalet olmak üzere idari taksimata tabii tutulmuştur.

(Cevap E)

7. 1 Kasım 1922'de meclisteki görüşmelerden sonra saltanat kaldırıldı. Osmanlı saltanatı tarihe karışınca, o yönetimin son sadrazamı olan Ahmet Tevfik Paşa da 4 Kasım 1922'de istifasını, kendisini bu görev ve atamış olan padişaha sunmuştu. Böylece Osmanlı Devleti'nin son sadrazamı Ahmet Tevfik Paşa (Okday) olmuştur.

(Cevap D)

8. Osmanlı Devleti kuruluşundan 1876'ya kadar saltanat ile yönetilmiştir. Yani padişahlar Osmanlı ailesi içinden veraset yoluyla tahta geçmiştir. 1876'da ise Kanunuesasi kabul edilerek meclis açılmış böylece Meşruti Monarşi'ye geçilmiştir. Cumhuriyet ve yönetimin belli aileler elinde toplanması demek olan Oligarşi Osmanlı Devleti'nde uygulanmamıştır.

(Cevap C)

9. Osmanlı Dönemi'nde minyatürleri yapan sanatçılara nakkaş adı verilmiştir. Nakkaşlar eserlerini yalnızca kitaplara değil sarayların, konakların çeşitli yerlerine resmetmişlerdir. Minyatürlerde manzara tören, merasim gibi konular işlenmiştir. Osmanlı nakkaşlarından ordu ile beraber savaflara katılanlar ordunun geçtiği, konakladığı ve savaştığı yerleri de resmetmişlerdir.

(Cevap C)

10. Osmanlı Devleti'nde mimari yapıların süslenmesinde çini (I) ve hat (II) sanatlarından yararlanılmıştır. Ancak minyatür mimaride değil, daha çok kitap süsleme sanatında kullanılmıştır.

(Cevap D)

11. Kazasker: Adalet ve eğitim işlerinden sorumluydu. Kadı ve müderris (medrese öğretmeni) atamalarını yapar. Gerekğinde kadıların vermiş olduğu kararları inceler ve düzeltirdi.

(Cevap C)

12. Tımarlı sipahiler, ürün üzerinden vergileri toplarlardı. Bu vergilerin bir kısmı ile kendi ihtiyaçlarını karşılarılardı. Bir kısmı ile de asker beslerlerdi. Bu askerler savaş zamanında orduya katılırlardı. Bu askerlere cebelü denirdi.

(Cevap A)

13. Osmanlı Devleti'nde Padişahın devşirme sistemi içindeki kişiler üzerinde öldürme hakkının bulunmasına "kulluk hakkı" denir. Diğer seçenekleri de inceleyecek olursak;

İstimalet, hoşgörölü siyaset yürüterek gayri müslimleri Osmanlı'ya meylettirme politikasıdır.

Hatt-ı Hümayun, bizzat padişah tarafından yazılan emirlerdir.

Buyruk, padişahın yazılı emirleridir.

İnha diğer ismiyle berat, atama yapma işlemi, atama belgesidir.

(Cevap D)

14. Klasik Dönem'de Osmanlı Merkez Yönetimi seyfiye, ilmiye ve kalemiye sınıfının oluşturduğu divan aracılığıyla yönetildi. Divan-ı Hümayunda azınlıklar yer almazdı.

(Cevap D)

15. Divan üyelerinin hiyerarşik sıralamasını yüksek rütbeden aşağı doğru sıraladığımızda en tepede sadrazam yer alır. Daha sonra kazasker, defterdar, nişancı, reisülküttap gelir.

NOT

Divana katılan fakat oy kullanmayan şeyhülislamın protokoldeki sırası veziriazam ile aynıydı.

(Cevap C)

16. Osmanlı İdari Teşkilatı başkent ve taşra olmak üzere iki temel birimden oluşmaktaydı. Sınırların genişlemesi üzerine ülke yönetimini daha kolay hale getirmek için eyaletler sancaklara; sancaklar kazalara; kazalar ise nahiyelere ayrılmıştı. Buna göre idari yapının büyükten küçüğe doğru sıralaması "Eyalet-sancak-kaza-nahiye" şeklinde olmalıdır.

(Cevap B)

XX. YY BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ

1. İttihat ve Terakki Cemiyeti 1889 yılında İstanbul merkezli kurulmuştur. Cemiyet aynı yıl Paris'te, 1897'de Cenevre ve Kahire'de 1908 yılında da Selanik'te şube açmıştır. İttihat Terakki Cemiyeti Erzurum'da hiç şube açmamıştır.

PUAN KÜPÜ

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurucuları arasında İbrahim Temo, Abdullah Cevdet, İshak Sukuti, Mehmed Reşid ve Hüseyinzade Ali yer almıştır.

(Cevap E)

2. Osmanlı Devleti Trablusgarp Savaşı'nda denizden ve karadan ordu gönderememiş; ancak aralarında Mustafa Kemal'in de olduğu birkaç gönüllü subay kılık değiştirerek bölgeye gizlice ulaşmıştır. Mustafa Kemal de gazeteci kılığına girerek ve ismini de Şerif olarak değiştirmek suretiyle İngiltere denetiminden kurtulmuştur.

(Cevap A)

3. Osmanlı Devleti Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkesi'nden sonra meclisi kapatmıştır. Bu sebeple 1919 yılı bütçesi, meclis tarafından onaylanmamış; 1918 yılı Bütçe Kanunu'nun 1919 yılında da uygulanması kararlaştırılmıştır.

(Cevap E)

4. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda saldırı, savunma ve müttefiklere yardım cepheleri olmak üzere üç tip cephe açmıştır. Osmanlı Devleti bu cepheler içinde yalnızca savunma cephelerinden biri olan "Çanakkale Cephesi"nde başarılı olmuştur.

(Cevap B)

5. I. Dünya Savaşı'nın sonlarında Amerika başkanı Wilson tarafından yayınlanan ilkelerde savaşa katılan bütün devletlerle ilgili hükümlerin yanı sıra Osmanlı'yı ilgilendiren hükümler de bulunmaktadır. Bunlar arasında;

- Boğazların bütün devletlerin gemilerine açık olması (I),
- Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerde Türk hâkimiyetinin sağlanması (II),
- Osmanlı ülkesindeki azınlıklara kendi kendini yönetme hakkının verilmesi

yer almaktadır. Wilson İlkelerinde kapitülasyonlarla ilgili hükümler yer almamıştır.

(Cevap D)

6. 1911-1912 yılları arasında yaşanan I. Balkan Savaşı'nda Osmanlı Devleti büyük bir yenilgi almıştır. Bu yenilginin sebepleri;

- Balkanlar'daki gelişmeleri takip edemeyen Osmanlı Devleti'ni, savaş tehlikesi olmasına rağmen ordunun bir bölümünü terhis etmesi
- Subaylar arasındaki fikir ayrılıkları
- Düzenli bir haberleşme sisteminin olmaması
- Silah ve cephane yetersizliği
- II. Meşrutiyet'le (1908) başlayan iç karışıklıkların devam etmesi

(Cevap C)

7. II. Meşrutiyet'in ilanında etkili olan grup, 1878-1908 yılları arasındaki otuz yıllık baskı döneminde gizlice kurulan, İttihat ve Terakki Partisi'dir. II. Abdülhamit'in baskıcı rejimine son vermek ve meşrutiyeti tekrar ilan etmek isteyen bu grup Selanik ve Manastır'da ayaklanma çıkarmış, olayın büyümesini istemeyen II. Abdülhamit ise Meşrutiyeti ikinci kez ilan etmek zorunda kalmıştır.

(Cevap E)

8. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda aldığı yenilgi üzerine, 30 Ekim 1918'de şartları çok ağır olan Mondros Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır. Antlaşmanın özellikle 7. maddesinde yer alan: "İtilaf Devletleri güvenliklerini tehdit edecek bir durumla karşılaşırlarsa, stratejik noktaları işgal edebileceklerdir." ifadesi Anadolu'nun işgaline zemin hazırlamıştır. Antlaşma devletleri, bu maddeyi hukuki dayanak olarak gösterip, Anadolu'yu işgale başlamışlardır.

NOT

Mondros Ateşkesi Yunanistan'ın Limni Adası'nda Bahriye Nazırı Rauf Orbay tarafından imzalanmıştır.

(Cevap A)

9. Osmanlı Devleti'nde mevcut anayasal düzeni yıkmaya yönelik ilk olay 31 Mart İsyanı'dır. Bu isyanın amacı, mevcut Meşrutî yönetimin yerine monarşiyi geri getirmektir. İsyan, Selanik'ten gelen ve kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı "Hareket Ordusu" tarafından bastırılmıştır. Bu durum rejimin askerler tarafından korunmak istendiğinin ve isyana tepki gösterildiğinin göstergesidir. Tanzimat ve Islahat Fermanı bizzat Padişah Abdülmecit tarafından çıkarılmış mevcut düzenin dağılmasını önlemeye yönelik uygulamalardır.

PUAN KÜPÜ

31 Mart olayından sonra Hüseyin Hilmi Paşa kabinesi isyancıların isteği üzerine istifa etmiş ve yerine Tevfik Paşa Hükümeti kurulmuştur.

(Cevap B)

10. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda birçok cephe- de savaşımıştır. Bu cephelerden Kanal ve Kafkas Cephesi'nde taarruz amacıyla savaşılmıştır. Çanak- kale, Irak, Suriye-Filistin, Hicaz-Yemen cepheleri sa- vunma cephelerimizdir. Galiçya, Romanya ve Make- donya cepheleri ise sınırlarımız dışında müttefikleri- mize yardım amaçlı açılan cephelerdir.

(Cevap A)

11. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı bahane edilerek pa- dişah tarafından yürürlükten kaldırılan 1876 Anaya- sası, 1908 yılında tekrar yürürlüğe girmiştir. 31 Mart Ayaklanması'ndan sonra da Anayasa'da değişiklik- ler yapılarak, padişahın meclisi açma-kapama yetki- si elinden alınmış ayrıca hükümet padişaha karşı de- ğil meclise karşı sorumlu hale getirilmiştir. Kanun tek- lif etme yetkisi de padişahın alınarak meclise veril- miştir. Böylece anayasa daha demokratik hale geti- rilmiştir.

(Cevap B)

12. Paris Barış Konferansı'nda, İzmir'in Yunanistan'a ve- rilmesiyle Yunanlılar İzmir'i işgale başlamıştır. Bu iş- gal esnasında Yunanistan'ın yaptığı katliam ve zu- lümler Türk ve Avrupa kamuoyunda büyük bir yankı uyandırmış. Bunun üzerine Paris Barış Konferansı ABD'li Amiral Bristol başkanlığında bir heyeti araştı- rma üzere bölgeye göndermiştir. Amiral Bris- tol hazırladığı raporda; Yunanlıların bölgede katliam- lar yaptığını ayrıca Yunanistan'ın iddia ettiği gibi böl-gede Rum çoğunluğunun bulunmadığını belirtmiştir. Bu rapor Türklerin haklılığını gösteren ilk uluslarara- sı belgedir.

(Cevap D)

13. Geçici vergi kanunu, vergi muafiyeti, bedava arazi, geçici gümrük muafiyeti, kamunun öncelikle bu te- sislerin ürünlerini satın alma zorunluluğu gibi hüküm- ler getirmiştir. Bu kanunda üretilen ürünlerin ihraca- tının yasaklanması söz konusu olmamıştır. Çünkü üretim aynı zamanda ihracatı da hedefler böyle bir yasak ekonomi mantığına aykırıdır.

(Cevap C)

14. I. Dünya Savaşı'nın esas sebebi sömürgeci devlet- ler arasındaki ham madde ve pazar yarışıdır. Fakat savaşı başlatan "Avusturya-Macaristan veliahtının bir Sırp tarafından öldürülmesi" olayı "Ulusçuluk" te- meline dayanmaktadır. Savaşın çıkmasında en az rol oynayan etken ise hanedan çekişmeleridir.

(Cevap E)

15. Amiral Bristol, Yunanlıların İzmir'i işgali sonrası ka- rışıklıklar üzerine İzmir'e geldi. ABD'li Amiral rapo- runda Batı Anadolu'daki katliamdan Yunanlıların so- rumlu olduğunu belirtti.

(Cevap A)

16. V. Mehmet Reşat, 5 Haziran 1911 tarihinde İstan- bul'dan hareketle Rumeli seyahatine çıkmıştır. Ge- zinin amacı, son zamanlarda devamlı kargaşa için- deki Makedonya ve Arnavutluk halklarını devlete ısın- dırmak ve asayiş sağlamaktır. Çok müspet tesirler yaratan gezi amacına ulaşmışsa da hükümet, mer- kezdeki olaylarla ilgilendiğinden, bundan gereği gibi istifade edilememiştir.

(Cevap A)

KURTULUŞ SAVAŞI: HAZIRLIK DÖNEMİ

1. Amasya Görüşmeleri 18-22 Ekim 1919 tarihleri arasında İstanbul Hükümeti temsilcisi Salih Paşa ile Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal Paşa arasında yapılmıştır. Görüşmelerde Mustafa Kemal Paşa'ya Rauf Orbay ve Bekir Sami Bey de eşlik etmiştir.

(Cevap D)

2. Misakımillî'de genel olarak kapitülasyonlar, boğazlar, borçlar, referandum, sınırlar ve azınlıklarla ilgili maddeler yer almıştır. Buna göre verilen öncüllerden hiç biri Misakımillî'de yer almamıştır.

NOT

Misakımillî'nin ilanından sonra, Mustafa Kemal Paşa'nın Erzurum Kongresi sırasında alınan nişan ve madalyaları kendisine iade edilmiştir. (3 Şubat 1920).

(Cevap E)

3. I. TBMM'nin açılış konuşmasını meclisin en yaşlı üyesi olması dolayısıyla Sinop Milletvekili Mehmet Şerif Bey yapmıştır.

(Cevap B)

4. İlk icra vekilleri heyetinde Fevzi Çakmak Milli Savunma bakanlığı, İsmet İnönü Genelkurmay başkanlığı, Adnan Adıvar Sağlık bakanlığı, Bekir Sami Bey dışişleri bakanlığı görevlerini üstlenmiştir. Ancak Rauf Orbay ilk hükümette yer almamıştır.

(Cevap E)

5. TBMM'nin günümüzde kullanılan üçüncü binasının tasarımı için 1938 yılında bir yarışma düzenlenmiştir. Yarışmada birinciliği Avusturyalı mimar Clemens Holmeister kazanmıştır. Bina da onun tasarımına göre yapılmıştır.

(Cevap A)

6. **Anadolu Ajansı**, Ulusal hareketin halka ve Dünya'ya duyurulması için, gazete çıkarmanın yetersiz görülmesi üzerine 1920 yılında kurulmuştur. Yenigün ve Hakimiyet-i Milliye gazeteleri de Kurtuluş Savaşı'nda ulusal hareketi desteklemiştir.

(Cevap D)

7. **Ali Galip**; Sadrazam Damat Ferit Paşa tarafından Sivas Kongresi'nin toplanmasını engellemek amacıyla görevlendirilmiş Elazığ valisidir. Millî mücadele karşıtı bir grup insan toplayarak, Elazığ'dan yola çıkan Ali Galip, Mustafa Kemal'in üzerine gönderdiği kuvvetlerden korkarak kaçmış, böylece millî mücadeleyi engellemeye yönelik bu girişim başlamadan sona ermiştir.

(Cevap B)

8. Anadolu'da Milli Mücadele'nin ilk gazetesi, İrade-i Milliye'dir. Mustafa Kemal Paşa'nın Sivas Kongresi'ni topladığı sırada, Kuvayı Milliye'nin sözcülüğünü yapmak amacıyla yayımlanmaya başlamıştır.

(Cevap C)

9. Amasya Genelgesi'nde Millî Egemenlik ilkesine işaret eden madde: "Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." İfadesidir. Bu madde ile Millî Mücadele'nin millete danışılarak, yani demokratik bir yöntemle gerçekleştirileceği ifade edilmiştir. Millî Mücadele'nin amacının, milletin iradesine dayanan bir yönetim kurmak olduğu belirtilmiştir. Yönetim şeklinin değiştirileceği dolaylı olarak belirtilmiş, üstü kapalı bir şekilde Cumhuriyet yönetimine işaret edilmiştir.

(Cevap E)

10. Samsun'un İngilizler tarafından işgal edilmesinin ardından, Doğu Karadeniz'deki Rumlar, çeteler kurarak bölge halkını katletmeye başlamışlardı. Fakat silahlanan Müslümanlar Rum çeteleriyle çarpışmaya başlamış ve karışıklıklar giderek artmıştı. Bütün bu karışıklıklar nedeniyle İngilizler bölgede asayişin sağlanamaması durumunda Mondros'un 7. maddesine dayanarak bölgeyi işgal edeceklerini duyurdular. Bunun üzerine İstanbul Hükümeti, Samsun ve çevresinde asayiş sağlamak için Mustafa Kemal'i IX. Ordu Müfettişliğine atayarak bölgeye göndermiştir.

(Cevap C)

11. I. TBMM, 23 Nisan 1920'de açılmıştır. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmelerin hepsi de bu tarihten sonra meydana gelmiştir. Ayrıca bu gelişmelerin tümünde TBMM etkilidir. Fakat Misakımillî'nin ilan edilmesinde I. TBMM'nin bir etkisi yoktur. Çünkü Misakımillî Son Osmanlı Mebuslar Meclisi'nde 28 Ocak 1920'de ilan edilmiştir.

(Cevap A)

12. "Temsil Heyeti Doğu Anadolu'yu temsil eder" ifadesi sadece Erzurum Kongresi için geçerlidir. Oysa Sivas Kongresi'nde Batıdaki Afyon, Eskişehir, Bursa, Ankara, Denizli, Aydın ve Niğde illerinden üyeler seçilerek Heyet-i Temsilîye'nin üye sayısı artırılmış ve yetkileri bütün vatani temsil edecek şekilde genişletilmiştir.

(Cevap B)

13. Kurtuluş Savaşı'nda, milleti harekete geçiren, gerekçe, yöntem ve politik hedeflerin belirtildiği ilk belge Amasya Genelgesi'dir. Bu genelgenin "Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." şeklindeki maddesiyle, milliyetçilik politik bir hedefe dönüşmüştür.

(Cevap B)

14. Manda ve himayenin kesin olarak reddedilmesi, devletin bağımsızlığına dokunmamak kaydıyla, diğer ülkelerden siyasal ve ekonomik yardım kabul edilmesi Sivas Kongresi'nde dış politikayla ilgili olarak alınan kararlardır. Buna göre, Temsilciler Kurulu, İstanbul Hükümetiyle yapılan Amasya Görüşmeleri'nde bu kararların önemini vurgulamıştır.

(Cevap C)

15. Taslağı Mustafa Kemal tarafından hazırlanan, son şeklini ise Osmanlı Mebusan Meclisindeki Felah-ı Vatan Grubunun verdiği Misakımillî, bölünmez bir Türk ülkesinin sınırlarını çizmiştir. Bu ulusal belgede alınan bir kararla "azınlıklara, komşu ülkelerdeki Türk'lere verilen haklar kadar hak verileceği" belirtilmiştir. Bu madde azınlık hakları konusunda "Uluslararası eşitlik" ilkesinin dikkate alındığını gösterir.

(Cevap A)

16. Mustafa Kemal'in Amasya Genelgesi'nde yaptığı çağrı üzerine Anadolu'nun en güvenilir yeri olan Sivas'ta millî bir kongre düzenlenmiştir. Bu kongrede Erzurum Kongresi kararları genişletilerek kabul edilmiş, ayrıca Erzurum'da doğu illerini temsilen seçilen Temsilciler Kurulu üye sayısı dokuzdan on beşe çıkarılarak, tüm yurdu temsil eder hale getirilmiştir.

PUAN KÜPÜ

Atatürk'ün katıldığı kongreler: Erzurum, Sivas, Afyon, Pozantı Kongreleri.

(Cevap A)

KURTULUŞ SAVAŞI: HAZIRLIK DÖNEMİ

1. **Menemen Ayaklanması**, Serbest Cumhuriyet Partisinin kapatılmasından sonra laik devlet düzenini yıkıp yerine dini esaslara dayalı yeni bir düzen kurmak amacıyla çıkmıştır. 1930'da çıkan ayaklanma kronolojik olarak Kurtuluş Savaşı'ndan sonrasına denk gelir. Diğer seçenekler, 1920'de TBMM'nin açılmasıyla başlayıp, 1921 yılındaki I. İnönü Savaşı'na kadar süren isyanlardır.

(Cevap A)

2. Amasya Görüşmeleri esnasında, özellikle Mebuslar Meclisinin toplanacağı yer konusunda anlaşmazlık yaşanmıştır. Mustafa Kemal, padişah ve anlaşma devletlerinin müdahalesi olabileceği gerekçesiyle Mebuslar Meclisinin İstanbul dışında toplanmasını istemiştir. Buna karşılık Salih Paşa, Meclisin İstanbul dışında toplanmasının Kanun-i Esasiye aykırı olduğunu belirtmiştir.

(Cevap B)

3. A, B, C ve E seçenekleri padişahın yetkilerinin yok sayılmasıyla ilgili maddelerdir. Ancak seçimlerin 2 yılda bir yapılması, sadece genel seçimlerin süresini belirleyen bir maddedir. Seçim aralıklarının belirlenmesinin, padişahın yetkilerini yok saymakla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

4. Erzurum Kongresi'nde alınan "Azınlıklara, siyasal egemenliği ve sosyal dengeyi bozacak şekilde yeni birtakım özel haklar verilmesi kabul edilmeyecektir." kararı, her türlü ayrıcalığa karşı bir tepki niteliğindedir.

(Cevap A)

5. Misakımillî kararları son Osmanlı Mebuslar Meclisi'nde 28 Ocak 1920'de kabul edilmiştir. Bu kararlar başta İngilizler olmak üzere İtilaf Devletleri'ni oldukça rahatsız etmiş ve yapılan baskılar sonucu Ali Rıza Paşa Hükümeti istifa etmiştir. Yerine 8 Mart'ta, İngilizlerin hoş karşılamadığı Salih Paşa kabinesi kurulmuştur. Bunun üzerine, 16 Mart 1920 sabahı itilaf devletleri İstanbul'u resmen işgal etmiştir.

NOT

İstanbul'un işgal haberini Mustafa Kemal Paşa'ya duyuran kişi Manastırlı Hamdi'dir.

(Cevap A)

6. Sivas Kongresi'nde, iki konu üzerinde tartışmalar yaşanmıştır. Birincisi; Mustafa Kemal'in kongre başkanını seçilmesi, ikincisi manda ve himaye yönetimidir. Mustafa Kemal'in kongre başkanlığı kabul edilirken manda yönetimi uzun tartışmalardan sonra kesin olarak reddedilmiştir.

(Cevap D)

7. TBMM'nin ülke yönetimine el koyması (II) maddesiyle TBMM yürütme görevini üstlenmiş durumdadır. Kanun yapma ve kanunları yürütme gücünün mecliste toplanması (III) ile de hem yasama hem de yürütme yetkisini kullanacağı hükmü çıkmaktadır. Bu yetkileri millet adına TBMM'nin kullanacak olması padişah ve halifeyi siyasi ve hukuki yetkilerden mahrum bırakmaktadır.

(Cevap E)

8. Mecliste gruplaşmaların olması idare alanında değerlendirilebilecek bir konudur. Ancak Kuvayımilliye'nin Savunma Bakanlığına; Batı ve Güney Cephelelerinin ise Genelkurmay'a bağlanması askeri gücün otorite altına alma gerekliliğinin sonuçlarıdır.

(Cevap E)

9. Sivas Kongresi'nden sonra Damat Ferit Paşa hükûmeti düşmüş ve yerine daha ılımlı olan Ali Rıza Paşa hükûmeti kurulmuştur. İktidarda kalabilmek için Temsilciler Kuruluyla uzlaşmanın gerekli olduğunun farkında olan hükûmet Salih Paşa'yı Mustafa Kemal'le görüşmek üzere Amasya'ya göndermiştir. Bu durum İstanbul Hükûmetinin Temsilciler Kurulunun siyasi varlığını tanıdığının göstergesidir. Ancak padişah, Millî Mücadele döneminin başından sonuna kadar Antlaşma devletlerinin direktifleri doğrultusunda hareket etmiştir.

PUAN KÜPÜ

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra kurulan hükûmetler şunlardır: Ahmet İzzet Paşa, Tevfik Paşa, Damat Ferit Paşa, Ali Rıza Paşa, Salih Paşa, Damat Ferit Paşa Ahmet Tevfik Paşa (son).

(Cevap B)

10. "A" seçeneğinde belirtilen madde Havza Genelgesi kararıdır ve Havza Genelgesi kronolojik olarak Erzurum Kongresi'nden öncedir.

(Cevap A)

11. I. TBMM'de siyasi partiler yoktu ama birçok siyasi grup vardı. Bunlar arasında yer alan Müdafaa-i Hukuk Grubu II. TBMM Dönemi'nde önce Halk Fırkasına daha sonra da Cumhuriyet Halk Partisi'ne dönüştürülmüştür.

(Cevap D)

12. TBMM'nin otoritesine karşı meclisin faaliyetlerini engellemek isteyen İtilaf Devletleri, İstanbul Hükûmeti, azınlıklar ve düzenli orduya karşı çıkanlar bazı bölgelerde ayaklanmalar çıkarmışlardır. Bu ayaklanmalardan Kuvay-i İnzibatiye (Halifelik Ordusu) isyanı ve Ahmet Anzavur isyanı İstanbul Hükûmeti tarafından boğazlar ve çevresinde etkin olmak amacıyla çıkarılan ayaklanmalardır. Çerkez Ethem İsyanı ise düzenli orduya katılmak istemeyen Kuvay-i Seyyare birlikleri tarafından çıkarılmıştır.

(Cevap C)

13. Amasya Görüşmeleri, Temsilciler Kurulu başkanı Mustafa Kemal ile İstanbul Hükûmeti temsilcisi Salih Paşa arasında yapılmıştır. Bu görüşmelerde Mebuslar Meclisinin en kısa zamanda toplanması kararı alınmıştır. Bundan sonra belirlenen zamanda tüm partiler ve Hristiyan topluluklarının katılımıyla ülke çapında seçimler yapılmıştır. Seçimlerin huzurlu adil ve güvenli bir ortamda yapılabilmesi için çeşitli önlemler alınmış ve tüm siyasi görüşlerin Meclise yansması için çalışılmıştır.

(Cevap C)

14. Hâkimiyet-i Milliye, Mustafa Kemal tarafından 1920 yılında çıkarılmış TBMM'nin yarı resmi organı niteliğinde bir gazetedir. Cumhuriyetin ilanından sonra Ulus Gazetesi adını almıştır.

(Cevap A)

15. Sivas Kongresi'nde bulunan delegeler, vatanın kurtuluşu ve mutluluğundan başka hiçbir kişisel amaç izlemeyeceklerine ve mevcut siyasal partilerin amaçlarına hizmet etmeyeceklerine dair yemin etmişlerdir. Toplanma amacı ve aldığı kararlar açısından "ulusal" nitelikte olan bu kongrede, Temsil Heyeti tüm yurdu temsil eder hale getirilmiş ve ilk kez yürütme yetkisini kullanarak, Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Kuvayimillîye Komutanlığına atamıştır.

(Cevap C)

16. Misakımillî kararlarında, Kars, Ardahan, Batum, Artvin, Batı Trakya ve Arap topraklarında gerekirse halk oylamasına başvurulması belirtilmiştir.

NOT

Misakımillî kararları: Kapitülasyonlar, Boğazlar, Osmanlı Borçları, Referandum, Sınırlar, Azınlıklar

(Cevap E)

KURTULUŞ SAVAŞI: CEPHELER DÖNEMİ

1. Lozan Konferansı'nda Türk tarafının isteği ve ısrarı üzerine Boğazlarla ilgili görüşmelere katılmak üzere SSCB, Ukrayna ve Gürcistan davet edilmiştir.

(Cevap E)

2. Mustafa Kemal Paşa, Lozan Konferansı'nda Türkiye'yi, İsmet Paşa'nın temsil etmesini istiyordu. Bu sebeple Dış İşleri Bakanı Yusuf Kemal Bey'in istifası üzerine önce bu göreve getirilen İsmet Paşa, daha sonra Türk delegasyonu başkanı olmuştur. Heyette İsmet Paşa'dan başka Sağlık Bakanı Dr. Rıza Nur ile mali müşavir olarak Hasan Saka ve Celal Bayar gibi isimler de bulunmaktaydı.

PUAN KÜPÜ

Ünlü edebiyatçımız Yahya Kemal Beyatlı, I. Dönem Lozan Konferansı'na basın danışmanı olarak katılmıştır.

(Cevap A)

3. 20 Kasım 1922'de toplanan Lozan Konferansı'nın başkanlığını İngiltere temsilcisi Lord Curzon yapmıştır. Konferansta ayrıca meseleleri incelemek üzere üç komisyon kurulmuş; bu komisyonların başkanlıkları da İngiltere, Fransa ve İtalya arasında paylaşılmıştır.

(Cevap C)

4. İskenderun Sancağı, Misakımillî sınırları içinde mütalaa edilmesine rağmen 1921 Ankara Antlaşması'nda millî sınırlar dışında kalmıştır. Böylece İskenderun Sancağı, Suriye ile birlikte Fransız mandası altına girmiştir. Bu arada 1923 yılında Tayfur Sökmen'in başkanlık ettiği "Antakya-İskenderun ve Havalisi Mûdafa-i Hukuk Cemiyeti" kurulmuş ve kurulan bu cemiyet, bölgenin Türkiye'ye katılması yönünde faaliyetlerini sürdürmüştür.

NOT

Tayfur Sökmen, 1938'de kurulan Hatay Devleti'nin ilk ve son başkanıdır.

(Cevap B)

5. Lozan Konferansı'nda İstanbul Rumlarının Türk mahkemelerinde kendi dilleriyle ifade vermelerine izin verilmiştir. Bu sebeple III. seçenekte verilen ifade yanlıştır.

PUAN KÜPÜ

Lozan Konferansı'nda İstanbul'daki Rumlara tanınan hakların hepsi Batı Trakya'daki Türkler için de geçerli sayılmıştır.

(Cevap D)

6. Lozan Konferansı'nda Türk temsilcisinin başkanlığında ve Milletler Cemiyeti himayesinde uluslar arası bir Boğazlar Komisyonu kurulması kabul edilmişti. Bu komisyonda Türk temsilcinin yanı sıra Fransa, İngiltere, İtalya, Japonya, SSCB, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya ve Sırbistan'ın temsilcileri bulunmaktaydı. ABD, bu komisyonda yer almamıştır.

NOT

ABD, Lozan konferansına gözlemci olarak katılmıştır. Bu sebeple antlaşmada imzası yoktur.

(Cevap A)

7. Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından sonra imzalanan Mudanya Mütarekesi'nde; A, B, C ve E seçeneklerinde belirtilen kararlar alınmıştır. Ancak mütarekede Batı Trakya'dan bahsedilmemiştir, çünkü Batı Trakya Balkan Savaşları sonrası yani Mudanya Mütarekesi'nden önce kaybedilmiştir.

(Cevap D)

8. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler Londra Konferansı'nın sonuçları arasında yer alır. Fakat İtalyanların işgal ettiği Anadolu topraklarını boşaltmaya başlaması II. İnönü Savaşı'nın sonuçları arasında yer alır. Ancak Eskişehir-Kütahya Savaşı'nda Türk ordusu yenilince İtalya bu kararını askıya almışsa da Sakarya zaferinden sonra Anadolu'da işgal ettiği yerleri tamamen boşaltmıştır.

(Cevap B)

9. Güçler birliği ilkesi, yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tek elde toplanmasıdır. Genellikle olağanüstü durumlarda hızlı kararlar alabilmek için uygulanır. 1921 Anayasası da olağanüstü koşullarda hazırlanmış çok kısa bir anayasadır ve bu anayasayla yasama, yürütme yetkisi TBMM'ye verilmiştir. İstiklal Mahkemelerinin açılmasıyla daha sonradan yargı yetkisi de TBMM'ye geçmiştir. 1921 Anayasası'nda milletvekili seçimlerinin iki yılda bir yapılması kararlaştırılmıştır. Ankara 13 Ekim 1923 tarihinde başkent olmuştur. Bu nedenle devletin başkenti 1924 Anayasası'nda belirtilmiştir.

(Cevap B)

10. Millî Mücadele döneminde (1919-1922) yaşanan en büyük fikir ayrılığı "saltanatın kaldırılması" konusunda olmuştur. Mustafa Kemal'in silah arkadaşları da dahil olmak üzere büyük bir kesim bu fikre karşı çıkmıştır. Görüş ayrılıklarının Meclise en sert şekilde yansıdığı diğer bir olay ise Kütahya-Eskişehir Savaşlarında alınan yenilgiden sonra Mustafa Kemal'e TBMM yetkilerinin verilmesi konusu olmuştur. Çoğunluğun oyuyla bu yetki 3 ay süreyle Mustafa Kemal'e verilmiştir.

(Cevap D)

11. I. İnönü Savaşı'ndan sonra TBMM ile Rusya arasında 16 Mart 1921'de Moskova Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmayla Sevr geçersiz hâle gelmiştir (I). Yine bu antlaşmayla doğu sınırimız çizilmiştir (II) ve Osmanlı ile Çarlık Rusya'nın arasındaki tüm antlaşmalarda hükmünü yitirmiştir (III).

(Cevap E)

12. 1921 Anayasası kapsamındaki bazı maddeler şu şekildedir:

- Yasama, yürütme, yargı yetkileri TBMM'ye aittir (Güçler Birliği İlkesi).
- Bakanlar, "Meclis Hükümeti" esasına göre teker teker meclis tarafından mutlak çoğunlukla seçilecektir.

1921 Anayasası'nda "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." maddesi yer almış, ancak rejimin adı açıkça belirtilmemiştir. Rejimin adı 1921 Anayasası'nda 1923'te yapılan değişiklikle konmuştur.

(Cevap A)

13. TBMM'de hükümetin kurulması konusunda uygulanan "Meclis Hükümeti Sistemi"nde, çoğunluğun oyu alması olan Meclis üyeleri aynı hükümette görev alıyordu. Fakat aralarında görüş ayrılıkları bulunan bakanların hükümette uyum içinde çalışması çok zordu. Bu nedenle sık sık hükümet bunalımları yaşanıyordu. TBMM bu sıkıntının giderilmesi ve hükümet üyeleri arasında görüş birliği sağlamanın kolaylaştırılması için, birtakım değişiklikler yaptı. Yapılan bu değişiklikle TBMM başkanı tarafından aday olarak seçilen milletvekilleri, oy çoğunluğunu sağladığı takdirde hükümeti kurabiliyordu.

(Cevap D)

14. Londra Konferansı, I. İnönü Savaşı'nda Türk ordusunun galip gelmesi üzerine düzenlenmiştir. Konferansta Sevr Antlaşması küçük değişiklikler yapılarak TBMM'ye kabul ettirmeye çalışılmıştır.

Çerkez Ethem İsyanı I. İnönü Savaşı esnasında bastırılmıştır. Bu nedenle Londra Konferansı'na herhangi bir etkisi olmamıştır.

Ankara Antlaşması ise, Londra Konferansı'ndan sonra gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

15. Doğu Cephesi'nde Ermenilerle yapılan savaşlardan sonra, 3 Aralık 1920 tarihinde imzalanan Gümrü Antlaşması ile, Ermeniler Doğu Anadolu'daki isteklerinden vazgeçerek Sevr Antlaşması'nı tanımadıklarını beyan etmişlerdir. Ermenilerin işgal ettikleri yerleri boşaltmasıyla doğu sınırimız; Ardahan'ın bir bölümü ve Artvin dışında bugünkü halini almıştır. I. İnönü Zaferi ise 6-10 Ocak 1921 tarihinde Batı Cephesi'nde yapılan ilk savaş ve ilk galibiyettir.

PUAN KÜPÜ

Gümrü Antlaşmasını Kazım Karabekir imzalamış ancak SSCB'nin Ermenistan'ı işgaliyle bu antlaşma onaylanamamıştır.

(Cevap B)

16. Türkiye'deki Rumlarla, Yunanistan'daki Türklerin mübadele edilmesi kararı Lozan Antlaşması kapsamındadır. Buna göre; Batı Trakya Türkleri ile İstanbul Rumları dışındaki Türkler ve Rumlar karşılıklı olarak yer değiştireceklerdi.

(Cevap A)

KURTULUŞ SAVAŞI: CEPHELER DÖNEMİ

1. Türk ordusu, Kütahya-Eskişehir Savaşlarında alınan yenilgiden sonra Mustafa Kemal'in emriyle Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmiştir. Bu karar sayesinde ordunun tamamen dağılması engellenmiştir.

(Cevap E)

2. Kütahya Eskişehir Savaşları düzenli ordunun Batı Cephesi'nde aldığı tek yenilgidir. Bu savaşta ordumuz Sakarya'nın doğusuna çekilmiştir. Dolayısıyla ordunun taarruz gücüne ulaştığı söylenemez.

(Cevap C)

3. I. İnönü Savaşı düzenli ordunun ilk savaşı ve ilk zaferidir. Bu başarı içte ve dışta birçok önemli gelişmeye ortam hazırlamıştır. Ancak; İtalyanların Anadolu'dan çekilmeye başlaması II. İnönü Zaferi'nden sonra yaşanmıştır.

NOT

I. İnönü Savaşı Yunan kaynaklarında "Avgin Savaşı" olarak geçmektedir.

(Cevap E)

4. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan konular yeni Türk devletin toprak bütünlüğü ve ekonomik bağımsızlığı ile ilgili öncelikli konulardır. Bu yüzden konferans görüşmelerinin kesilmesine neden olmuştur. Fakat On İki Ada meselesi Lozan'da Türkiye'nin önceliği değildi. Ayrıca 1912 Uşi Antlaşması'ndan beri de bu adalar İtalyan işgalinde idi. Bu yüzden On İki Ada'nın geleceği görüşmelerin kesilmesine etki etmemiştir.

PUAN KÜPÜ

II. Dönem Lozan Konferansı sürerken TBMM 7 Haziran 1923'te Osmanlı hükümetinin imzaladığı tüm anlaşmaları feshetmiştir.

(Cevap E)

5. Kurtuluş Savaşı'nda, Doğu cephesinde yapılan savaşlarda Türk ordusu galip gelmiş ve Ermenilerle Gümrü Antlaşması imzalanmıştır (3 Aralık 1920). Bu antlaşma ile Ermeniler işgal ettikleri yerleri boşaltırken, 1878 Berlin Antlaşması ile kaybedilen Kars ve çevresi tekrar Türkiye topraklarına katılmıştır.

(Cevap A)

6. Başkomutanlık Meydan Savaşı'nda Türk ordusunun galip gelmesi üzerine yapılan Mudanya görüşmelerinde İstanbul ile Boğazların yönetimi TBMM'ye bırakılmış ve Doğu Trakya'nın on beş gün içinde boşaltılması kararı alınmıştır. Batı Trakya, Balkan Savaşları sonunda kaybedildiğinden bu konu ile ilgili görüşmeler yapılmamıştır.

(Cevap E)

7. Türk ordusu, Kütahya-Eskişehir Savaşlarında alınan yenilgi üzerine Sakarya'nın doğusuna çekilmiştir. Ancak Batı cephesinin ikiye ayrılması, düzenli ordunun kurulması esnasında olmuştur.

NOT

Sakarya Savaşında Yunan ordusuna General Anastasios Papulas komuta etmiştir.

(Cevap D)

8. İkinci TBMM (1923-1927) döneminde yaşanan kabin bunalımı, 1921 Anayasası'nda belirtilen "Meclis Hükûmeti Sistemi"nin tıkanmasından dolayı gerçekleşmiştir. Bu sistemde hükûmet işleri, Meclis içinden çoğunluğun oylarıyla seçilmiş bakanlar yoluyla yürütülüyordu. Fakat Meclis içindeki çekişmeler hükûmette de yansıyor, bakanlar arasındaki uyumsuzluk, hükûmetin işleyişini engelliyordu. Bu bunalım Cumhuriyetin ilanı ile çözümlenmiş, Meclis Hükûmeti sistemi terk edilerek "kabine sistemi"ne geçilmiştir.

(Cevap C)

9. Azınlıklara verilen ayrıcalıkların hepsi Lozan Antlaşması ile kaldırılmış ve tüm azınlıklar Türk vatandaşı sayılmıştır. Antlaşmada, azınlıkların kanun ve hukuk düzeni içinde Türklerle eşit haklara sahip olduğu belirtilmiştir.

(Cevap A)

10. Lozan Konferansı'nda, en çok tartışılan konu kapitülasyonlar olmuş ve bu sorun, Türkiye'nin lehine çözümlenerek yabancılara tanınan tüm ayrıcalıklar kaldırılmıştır. Böylece Türkiye, ekonomik bağımsızlığını elde etmiş, ilk iş olarak da yabancılardan ellerindeki işletmeleri ulusallaştırma girişimlerine başlamıştır.

PUAN KÜPÜ

Lozan görüşmeleri yapıldığı sırada ABD'li bir şirkete "Chester Projesi" adı altında Musul bölgesine demiryolu ve liman yapımı hususunda imtiyaz verilmiştir. Ancak bu proje uygulanamamıştır.

(Cevap B)

11. Lozan Antlaşması'yla çizilen Suriye sınırında, Hatay, Fransa mandasındaki Suriye'ye bırakılmıştı. Fransa'nın 1936 yılında Suriye üzerindeki manda yönetimini kaldırmasıyla Hatay sorunu tekrar gündeme gelmiş ve Hatay 1939 yılında anavatanına katılmıştır. Boğazlar, Lozan Antlaşması'yla başkanı Türk uluslararası bir komisyona bırakılmıştır. Ancak Avrupa'daki hızlı silahlanma nedeniyle bu konu tekrar gündeme gelmiş ve 1936 yılında imzalanan "Montrö Sözleşmesi" ile boğazların denetimi tamamen Türkiye'ye geçmiştir. Savaş tazminatı konusu ise Lozan'da çözümlenmiş ve bir daha gündeme gelmemiştir.

(Cevap E)

12. "Türk'ün Ateşle İmtihanı" adlı kitap Milli Mücadele Dönemi tanıklarından Halide Edip Adıvar (1884-1964) tarafından kaleme alınmıştır. Kurtuluş Savaşı'nda onbaşı rütbesiyle mücadele veren Halide Hanım, bu dönemdeki anılarını eserlerine yansıtmıştır.

NOT

Halide Edip Adıvar, Sakarya Savaşı sırasında "Onbaşı" rütbesi almış, savaştaki yararlılıklarından dolayı kendisine "İstiklal Madalyası" verilmiştir.

(Cevap A)

13. I. İnönü Savaşı'nı düzenli ordunun kazanması üzerine Antlaşma devletleri barış önerisinde bulunmuşlardır. Düzenlenen Londra Konferansı'nda Sevr Antlaşması'nın maddeleri biraz daha hafifletilerek TBMM'nin önüne sürülmüş, TBMM ise buna karşılık Sevr Antlaşması'yla taban tabana zıt olan Misakımilli'yi öne sürmüştür. Konferanstan bir sonuç alınamaması üzerine İngiltere, Yunanistan'a yeni bir savaş için hazırlanması emrini vermiştir. Bunun üzerine de Yunanistan'la II. İnönü Savaşı patlak vermiştir.

(Cevap D)

14. Çarlık Rusyası, I. Dünya Savaşı sürerken yıkılmış yerine 1917 Ekim devrimiyle sosyalist, Sovyet Rusya Devleti kurulmuştur. Yeni kurulan bu devlet, düşmanların ortak olması, sınırların güvenliğini sağlamak ve kurulan "sosyalist" rejimi güçlendirmek amacıyla Kurtuluş Savaşı'nda TBMM'ye destek olmuştur.

(Cevap C)

15. "Büyük Harbde Şark Cephesi Hareketleri" adlı kitap Mareşal Fevzi Çakmak tarafından kaleme alınmıştır. Asker ve siyaset adamı Fevzi Çakmak (1856-1950), Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında sarayın gözde askerlerinden biriydi. 1919 yılı başlarında Ali Rıza Paşa Kabinesi'nde Harbiye nazırı olarak görev yapmıştır. Anadolu'da direniş başlayınca milli mücadeleye destek vermek için Anadolu'ya geçen Fevzi Paşa, ilk TBMM'ye Kozan milletvekili olarak katılmıştır.

PUAN KÜPÜ

Kütahya-Eskişehir Savaşı'ndan sonra Korgenerallik rütbesiyle Genelkurmay Başkanlığına getirilen Fevzi Çakmak, Sakarya Zaferi'nin ardından da Meclis'ten mareşallik rütbesini almıştır. Atatürk'ten sonra Türkiye'de bu ünvanı sahip ikinci kişidir.

(Cevap C)

16. Büyük Taarruzun başarıya ulaşmasından sonra İtilaf Devletleri ile 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkesi imzalanmıştır. Bu ateşkes İtilaf Devletleri açısından bir başarısızlıktır. Dolayısıyla Anadolu'daki başarısızlığından dolayı İngiltere'de Lloyd George Hükûmeti istifa etmiş ve hükûmet değişmiştir.

(Cevap E)

TÜRK İNKILABI

1. 5 Aralık 1934'te yapılan anayasa değişikliği ile seçmen yaşının 18'den 22'ye çıkartılması, seçmen sayısını azaltacağı için, demokraside bir geri adım olarak kabul edilmektedir.

(Cevap E)

2. Serbest Cumhuriyet Fırkası, demokratik hayatı geliştirmek, hükûmetin denetlenmesini sağlamak amacıyla, Mustafa Kemal'in de onayıyla Ali Fethi (Okyar) tarafından kurulmuştur (1930). Ekonomide Liberalizmi benimseyen parti, programında cumhuriyete ve inkılaplara bağlılığını bildirmiştir. Fakat bu durum partinin cumhuriyet karşıtı gerici çevrelerin etkisine girmesine engel olamamıştır. Bu sebepten dolayı parti kendi başkanı tarafından kapatılmıştır (1930).

NOT

Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın genel sekreterliğini Atatürk'ün çocukluk ve silah arkadaşı Nuri Conker yapmıştır.

(Cevap B)

3. Demokrat Parti, 1946 yılında Celal Bayar başkanlığında kurulmuştur. 1950 yılındaki seçimlerde iktidar olan parti, 1960 yılında gerçekleşen askerî darbe ile kapatılmıştır. Soruda verilen siyasi teşekküllerden Terakkiperver Cumhuriyet Partisi 1924'te, diğer partiler ise 1930 yılında kurulmuştur.

(Cevap C)

4. **Menemen Olayı:** Serbest Cumhuriyet Partisi'nin kapatılmasını fırsat bilen ve laik cumhuriyeti yıkıp yerine şeriatı getirmek isteyen bir grup tarafından çıkarılmıştır (1930). Türkiye tarihinde rejimi yıkmaya yönelik ikinci girişimdir.

Vagon-li Olayı: İstanbul'da yabancıların elindeki bir şirkette, bir işçinin Türkçe konuştuğu için işten atılması üzerine çıkan olaylardır (1933).

Razgart Olayı: Bulgaristan'ın Razgart şehrindeki Türk mezarlarının tahrip edilmesi üzerine çıkan olaylardır (1933).

(Cevap A)

5. Millî Mücadele Dönemi'nde şartlardan dolayı güçler birliği ilkesi uygulanmış, Cumhuriyetin ilanı ile demokrasi gereği görevler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir. Ayrıca Meclis hükûmetinden kabine sistemine geçilmesi de Cumhuriyetin ilanı ile mümkün olmuştur.

(Cevap B)

6. Laik devlet anlayışını benimseyen yeni Türk Devleti, dini sadece vicdani bir konu olarak görmekteydi. Bu doğrultuda dinin siyasi bir araç olarak kullanılmamasını, insanların dini duygularının sömürülmesini, halk arasında boş inanç ve adetlerin yayılmasını önlemeye çalışmıştır. Tekke, türbe, zaviyeler ile medreselerin kaldırılması, ibadethanelerin dışında dini kıyafetlerin giyilmesinin yasaklanması ve halifelik kurumu son verilmesi bu çerçevede yapılan uygulamalardır. Çok partili hayata geçmek ise demokratikleşmenin bir gereğidir.

(Cevap A)

7. Halifelik, Emevilerden itibaren babadan oğula geçmeye başlayarak saltanata dönüşmüştür. Halifelik, İslam devletlerinde oluşturulan siyasi bir kurumdur. Abbasiler ise siyasal iktidارlarını ve güçlerini kaybedince halifeliği dinsel bir kurum haline getirmişlerdir.

(Cevap D)

8. Kadınlar, 1926 Medeni Kanunu ile sosyal haklarına kavuşmuşlardır. Bu kapsamda; resmi nikah, boşanma hakkı, mirasta eşitlik, tek eşlilik, çocuğun vesaletini alma gibi haklar yer alır.

(Cevap A)

9. I. TBMM (1920-1923), hükûmetin kurulması hususunda "Meclis Hükûmeti Sistemi"ni benimsemişti. Bu sistemde bakanlar teker teker Meclis tarafından seçiliyordu; fakat meclis içindeki bölünmeler nedeniyle hiçbir aday bakanlık için gerekli çoğunluğu sağlayamıyordu. Bu sistemle hükûmeti kurmak kadar, kurulan hükûmeti yürütmek de çok zordu. Bu nedenle sık sık hükûmet değişiklikleri yaşıyordu. Bu durum, cumhuriyetin ilanına ortam hazırlamış ve cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte "kabine sistemi"ne geçilerek sorun çözülmüştür. I. ve III. seçenekler ise Cumhuriyetin ilanından sonra gerçekleşmiştir.

(Cevap B)

10. Halifelik 3 Mart 1924'te TBMM tarafından çıkarılan kanunla kaldırılmıştır. Halifeliğin kaldırılması ile ilgili A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler etkili olmuştur. Fakat halifenin ABD başkanına mektup yazması kaldırılmasında etkili değildir. Ayrıca o dönemin ABD'si benimsediği Monroe Doktrini gereği diğer devletlerin işlerine karışmamaktadır.

PUAN KÜPÜ

Hilafetin kaldırılması teklifi, Urfa milletvekili Şeyh Saffet Efendi öncülüğündeki elli üç kişi tarafından verilmiştir.

(Cevap E)

11. 1926'da kabul edilen Medeni Kanun, kaynağını din den değil, toplumun ihtiyaçlarından alan, çağın gereklerine uygun bir hukuki düzenlemeyi kapsıyordu. Bu durum Atatürk ilkelerinin, anayasal haklar çerçevesinde toplumun ihtiyaçlarına cevap verdiğinin kanıtıdır.

(Cevap D)

12. 1924 Anayasası'nda, 1928 yılında yapılan bir değişiklikle "Devletin Dini İslam'dır." maddesi çıkarılmıştır. Ayrıca milletvekillerinin laik olmayan yemin şekli değiştirilmiştir.

(Cevap B)

13. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler Türk toplumunun Batı toplumuyla ilişkilerinde birliktelik ve kolaylık sağlamak amaçlıdır. Fakat tekke, zaviye ve türbeler Osmanlı Devletinde yer alan kavramlar olup Türkiye devleti modern toplum oluşturmak adına bu yapıları kapatmıştır. Yani Avrupa ile birliktelik geliştirme amacı yoktur.

(Cevap D)

14. Tevhid-i Tedrisat Kanunu 1924, Yeni Türk Harflerinin Kabulü 1928, Türk Tarih Kurumunun kurulması 1931, Türk Dil Kurumunun kurulması 1932 tarihindedir. Verilen bilgiler doğrultusunda doğru sıralama; IV–I–III–II şeklinde olmalıdır.

(Cevap D)

15. Dinin siyasetten kurtarılması, din ve devlet başkanlığını temsil eden halifeliğin, 3 Mart 1924'te kaldırılmasıyla mümkün olmuştur. Böylece İslam dininin, çıkarıcı çevreler tarafından siyaset malzemesi olarak kullanılmasının önüne geçilmiştir.

(Cevap A)

16. 1946 yılına kadar Türkiye'de iki dereceli seçim sistemi geçerliydi. Bu sistemde halk, yöneticilerini seçecek olan delegeleri, seçilen delegeler ise Meclise gidecek olan milletvekillerini seçerdi. 1946 yılında tek dereceli seçim sistemine geçilmesiyle halk yöneticilerini doğrudan seçmeye başlamıştır. (II) Ayrıca yine 1946 yılında açık oy gizli sayım sisteminden, gizli oy açık sayım sistemine geçilmiştir. Buna göre I., II. ve III. seçenekler demokratik hayatın geliştiğinin göstergeleridir.

(Cevap D)

TÜRK İNKILABI

1. Saltanat; babadan oğula geçen, tek kişinin mutlak egemenliğini esas alan bir yönetim biçimidir. Yeni Türk Devleti'nin benimsediği "Ulusal egemenlik" ilkesinin, saltanat sistemi ile ters düşmesi, bu sistemin kaldırılmasını gerekli kılmıştır. Bu nedenle 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırılmış ve millî egemenliğin önü açılmıştır.

NOT

Saltanatın kaldırılması hususundaki meclis konuşmasını Rauf Orbay yapmıştır.

(Cevap C)

2. Diyarbakır'da çıkan Şeyh Said İsyanı dolayısıyla TBMM Hükümeti 4 Mart 1925'te düzeni sağlamak için Takrir-i Sükûn Kanunu'nu çıkarmıştır. Şeyh Said İsyanı'nda bazı TCF'li yöneticilerinde etkisi olduğu saptanmıştır. Bu gelişme üzerine Bakanlar Kurulu, Takrir-i Sükûn Yasası'na dayanarak 3 Haziran 1925'te TCF'nin bütün merkez ve şubelerinin kapatılmasını kararlaştırmıştır.

(Cevap E)

3. Halkın yönetime katılması, seçme yaşına gelmiş herkesin eşit şartlarda oy kullanması ile mümkündür. I, II ve III. seçenekler bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamalar halkın düşüncelerinin yönetime yansımaları sağladığından, her bir madde halkın yönetime katılma amacını taşımaktadır.

(Cevap E)

4. Halifelik, laik cumhuriyete ve millî egemenliğe ters düştüğü gerekçesiyle 3 Mart 1924'te kaldırılmıştır. Halifeliğin kaldırılmasını hazırlayan etmenlerden biri 1 Kasım 1922'de saltanat ve hilafetin ayrılarak saltanat makamının kaldırılmasıdır. Böylece halifenin elinde sadece Din Başkanlığı görevi kalmıştır. Fakat halifenin padişah gibi davranmaya başlaması ülkede rejim ve devlet başkanlığı sorununu gündeme getirmiştir. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle devlet başkanlığı sorunu çözülmüş, halifenin siyasi işlevi tamamen sona ermiştir. Böylece hilafet kurumunun varlığına da gerek kalmamıştır.

(Cevap E)

5. 1921 Anayasası'nda; Cumhuriyetin ilanı ile birlikte birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle;

- Devletin adı konmuş ve rejimi belirlenmiştir. Cumhurbaşkanı'nın, TBMM tarafından bir seçim dönemi için seçilmesi kararı alınmıştır. Başbakanın, Cumhurbaşkanı tarafından; bakanların ise Başbakan tarafından seçilmesi kabul edilmiştir. "Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır." hükmü, 1921 Anayasası'nda değil, 1924 Anayasası'nda 1928 yılında yapılan değişiklikle Anayasa'dan çıkarılmıştır.

(Cevap B)

6. Halifelik, laik cumhuriyet anlayışının önünde büyük bir engel olması nedeniyle 3 Mart 1924'te kaldırılmıştır. Halifeliğin kaldırılması medreselerle, tekke ve türbelerin kapatılmasına da zemin hazırlamıştır. Bolu ve Düzce Ayaklanmaları, 23 Nisan 1920'de TBMM'ye karşı çıkan isyanlardır, kronolojik olarak halifeliğin kaldırılmasından çok öncedir.

(Cevap C)

7. I. Halifeliğin kaldırılması (1924)
II. Medeni Kanun'un kabulü (1926)
III. Türk harflerinin kabul edilmesi (1928)
IV. Soyadı Kanunu (1934)
Verilen inkıpların kronolojik sıralaması I-II-III-IV şeklindedir.

(Cevap A)

8. • Serbest Cumhuriyet Fırkası (I), 1930 yılında Fethi Okyar tarafından kurulmuştur.
• Ahali Cumhuriyet Partisi (II), 1930 yılında kurulmuş partilerden biridir.
• Demokrat Parti (III) ise 1946 yılında, Celal Bayar başkanlığında kurulmuştur.

(Cevap D)

9. Kadınlar, 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun'la sosyal haklarını elde etmişlerdir. Siyasal haklarını ise 1930–1934 yılları arasında yasa ve Anayasa'da yapılan değişikliklerle elde etmişlerdir. Bunlar:

- 1930'da belediye seçimlerine katılma hakkı,
- 1933'te muhtarlık seçimlerine katılma hakkı,
- 1934'te milletvekilliği seçimlerine katılma hakkı

(Cevap B)

10. Kişilerin siyasi haklarını doğrudan kullanması, tek dereceli seçim sistemiyle mümkündür. Çünkü iki dereceli seçim sisteminde halk, kendisi adına milletvekillerini seçecek olan delegeleri seçer. Delegeler ise meclise gidecek olan milletvekillerini seçer.

(Cevap C)

11. Şeyh Sait Ayaklanması, doğu bölgelerinde dinî etkinliği olan Şeyh Sait'in laik cumhuriyeti yıkmaya yönelik gerçekleştirdiği bir isyandır (1925). Türkiye Cumhuriyeti'ni tehdit eden bu ayaklanmayı önlemek için, isyan bölgelerinde seferberlik ilan edildi. Takrir-i Sükun Kanunu çıkarılarak hükûmete; gazete kapatmaktan, partileri dağıtmaya kadar geniş yetkiler verildi. Ayrıca isyancıları yargılamak üzere İstiklal Mahkemeleri kuruldu.

(Cevap B)

12. Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesinde A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler etkili olmuştur. Fakat İsviçre Medeni Kanunu'nun kabul edilmesinde Türkiye ile İsviçre ilişkilerinin iyi olması etkili olmamıştır. Çünkü ilişkiler ne kadar iyi olursa olsun Kanunlar Türk toplumuna uygulanacak düzeyde değilse alınması mümkün olmazdı.

(Cevap D)

13. Onuncu Yıl Marşı Cumhuriyet tarihinin ilk kuşak bestecilerinden olan Cemal Reşit Rey (1904-1985) tarafından bestelenmiştir. Cemal Reşit Rey yurt dışındayken müzik eğitimi aldıktan sonra Türkiye'ye dönmüş ve Türkiye Cumhuriyeti'nde klasik batı müziğinin kurucuları arasında yer almıştır.

(Cevap E)

14. Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nın savaş dönemi biter bitmez "Asıl savaş şimdi başlıyor." diyerek gerçek savaşın uygarlık savaşı olduğunu vurgulamıştır. Atatürk bağımsızlığı kazanmanın taçlandırılması için çağın bilimsel gelişmelerinin izlenmesi gerektiğini her ortamda ifade etmiş ve inkılapları da bu doğrultuda yapmıştır.

(Cevap B)

15. Kadınlar 1930–1934 yıllarında yapılan değişikliklerle:

- 1930 yılında belediye seçimlerine, 1933 yılında muhtarlık seçimlerine, 1934 yılında da milletvekili seçimlerine katılma hakkı kazanmışlardır.
- Ayrıcalık belirten ünvanların kaldırılması 1934 yılında kabul edilen Soyadı Kanunu'yla gerçekleşmiştir.
- Tek kadınla evlilik 1926 Medeni Kanun'un kapsamına girmektedir.

PUAN KÜPÜ

Kadınların belediye ve muhtarlık seçimlerine katılma hakkı ile milletvekili seçimlerine katılma hakkı hem kanun hem anayasa değişikliği ile mümkün olmuştur.

(Cevap C)

16. Terakkiperver Cumhuriyet Partisi, 1924 yılında Kazım Karabekir başkanlığında kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisidir. Şeyh Sait İsyanı'ndan sonra kapatılmıştır. (1925)

Serbest Cumhuriyet Partisi 1930 yılında Atatürk'ün direktifleriyle, arkadaşı Fethi Okyar tarafından kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci muhalefet partisi olan Serbest Cumhuriyet Partisi, cumhuriyet karşıtlarının partiye egemen olması sebebiyle, parti başkanı tarafından fesh edilmiştir.

Halk Partisi ise muhalefet değil iktidar partisidir.

(Cevap D)

TÜRK İNKILABI

1. Laik Türkiye Cumhuriyeti önünde büyük bir engel olan halifeliğin kaldırılması ve laik cumhuriyete karşı eylemlerde bulunan Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'nin kapatılması 1924 Anayasası'nda değişiklikler yapılmasını gündeme getirmiştir. Buna göre; 1928 yılında kabul edilen bir kanunla "Devletin dini İslam'dır." maddesi Anayasa'dan çıkarılmıştır.

(Cevap B)

2. Serbest Cumhuriyet Fırkası, demokrasiyi geliştirmek ve farklı görüşlerin Meclise yansımaları sağlamak amacıyla 1930 yılında kurulmuştur. Atatürk'ün isteği üzerine arkadaşı Fethi Okyar tarafından kurulan parti, programında cumhuriyetçiliği ve laikliği savunmuş ancak ekonomide liberalizmi benimsediğini belirtmiştir.

NOT

1950–1960 döneminin başbakanı Adnan Menderes Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Aydın şubesinde il başkanlığı yapmıştır.

(Cevap E)

3. Türkiye'nin ilk anayasası olan 1921 Anayasası'nda 1923 yılında Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu doğrultuda; devletin rejimi Cumhuriyet olarak belirlenmiştir. Meclis Hükûmeti Sistemi'nden kabine sistemine geçilmiştir. Var olan iki dereceli seçim sistemi ise ancak 1946 yılında 1924 Anayasası'nda yapılan değişiklikle terk edilmiş ve tek dereceli seçim sistemine geçilmiştir.

(Cevap C)

4. İstiklal Marşı 1921'de I. İnönü Savaşı sonrası kabul edilmiştir. Dolayısıyla cumhuriyetin ilanından önceki bir gelişmedir. A, B, D ve E seçeneklerindeki gelişmeler cumhuriyetin ilanı ile gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

5. Halifeliğin kaldırılması şüphesiz ki yönetimde birliği sağlamaya yönelik bir gelişmedir. Şer'iye ve Evkaf Bakanlığı (Din İşleri Bakanlığı) dinin siyasete karışmasını önleyerek, din işlerini siyasetten ayırmış ve böylece yönetimde birliği güçlendirmiştir. Erkan-ı Harbiye Bakanlığı'nın (Savaş Bakanlığı) kaldırılması ise ordunun siyasetten ayrılmasını ifade eder ve kaldırılmasında yönetim birliğini güçlendirmek amaçlanmamıştır.

(Cevap D)

6. Cumhuriyet döneminde kadınlar; 1926 Medeni Kanunu ile evlenme, boşanma, miras, istediği mesleğe girme gibi sosyal haklarını elde etmişlerdir. Daha sonra yasa ve Anayasada yapılan değişikliklerle siyasal haklarını elde etmişlerdir. Bu doğrultuda kadınlara; 1930'da belediye seçimlerine, 1933'te muhtarlık seçimlerine, 1934'te milletvekilliği seçimlerine katılma hakkı verilmiştir.

(Cevap B)

7. I. Atatürk ilkelerinin Anayasa'ya eklenmesi 1937 tarihinde yani Atatürk Dönemi'nde gerçekleşmiştir.
- II. Milletvekili yeminlerinin "Vallahi." yerine "Namusum üzerine söz veriyorum." şeklinde değiştirilmesi 1928'de 1924 Anayasa'sında yapılan değişiklikle gerçekleştirilmiştir.
- III. Atatürk Üniversitesi 1957 yılında Demokrat Parti döneminde açılmıştır.

(Cevap C)

8. Atatürk önderliğinde yapılan siyasi, sosyal, ekonomik inkılaplarla Türk toplumu ümmet anlayışından ulus anlayışına geçmiş, çağdaşlaşma yolunda hızlı ve radikal kararlar alınmıştır. Türk-Alman saldırmazlık Paktı 1941'de imzalanmıştır.

(Cevap B)

9. Cumhuriyet Dönemi 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyetin ilan edilmesi ile başlamış ve halen devam etmekte olan dönemdir. Kabotaj Kanunu 1 Temmuz 1926'da kabul edilmiştir. Halifelik 3 Mart 1924'te kaldırılmıştır. Çok partili hayata geçiş amacı ile siyasi partiler 1924 ve 1930 yıllarında kurulmuştur Sada-bat Paktı 8 Temmuz 1937'de imzalanmıştır. Ancak tarihe "sopalı seçim" adıyla geçen meclis seçimleri 1912 yılında gerçekleşmiştir.

(Cevap E)

10. Cumhuriyetin ilanı ile yeni Türk Devleti'nin adı "Türkiye Cumhuriyeti" olarak belirlenmiş, hükûmetin kurulması hususunda Meclis Hükûmeti Sistemi terk edilerek "kabine sistemi"ne geçilmiştir. Milletvekilliği süresi ise Cumhuriyetin ilanı ile değil 1924 yılında kabul edilen yeni Anayasa ile değişmiştir.

(Cevap D)

11. Atatürk Dönemi 1919-1938 yılları arasında kapsamaktadır. Seçmen yaşının 18'den 22'ye çıkarılması: 1924 Anayasası'nda 1934 yılında yapılan değişiklikle gerçekleşmiştir. Kadınlara seçme seçilme hakkı verilmesi: 1930-1934 yılları arasında yasa ve anayasa-da yapılan değişikliklerle sağlanmıştır. Halkın temsilcilerini doğrudan seçmesi anlamına gelen Tek dereceli seçim sistemi ise 1924 Anayasasında 1946 yılında yapılan değişiklikle gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

12. Şeyh Said İsyanı'na bağlı olarak 4 Mart 1925'te çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu ve İstiklal Mahkemelerinin kurulması ülkenin düzen ve güvenliğinin sağlanması, devletin varlığına yönelik tehdit ve tehlikelerin önlenmesi, yapılmış devrimlerin korunması ve yerleşmesi amacını taşımıştır. Uluslararası ilişkilerin düzenlenmesi ile ilgisi yoktur.

(Cevap C)

13. Türk İnkılabı Osmanlı saltanatına, Rus İnkılabı çarlık düzenine karşı çıkarak kişisel egemenliğe son vermiştir. Bu durum monarşi ile idare edilen diğer uluslara da örnek olmuştur. Ancak Rus İnkılabı belli bir ideolojiye yani komünizme dayalı olarak gelişmiş ve belli bir sınıfa (işçi sınıfı) mal edilmiştir. Türk İnkılabı ise belli bir ideolojiye ve sınıfa değil tüm halka mal olan bir inkılap olmuştur.

(Cevap D)

14. Türkiye'de her ne kadar 1924 ve 1930 yıllarında çok partili hayata geçiş denemeleri yapılsa da gerçek anlamda 1946 yılında çok partili hayata geçilmiştir. Bu tarihte kurulan Demokrat Parti'nin aynı yıl yapılan genel seçimlere girmesiyle Türkiye, yeni bir döneme geçmiştir.

(Cevap D)

15. Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir. Mene-men Olayı 23 Aralık 1930'da, Laik Cumhuriyet rejimini yıkararak yerine şeriatı dayalı devlet kurma düşüncesiyle çıkarılmış bir isyandır. Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi ise 16 Haziran 1926'da gerçekleşmiştir. Teali İslam Cemiyetinin kurulması ve Aznavur İsyanı, Cumhuriyetin ilanından önce gerçekleşen olaylardır.

(Cevap A)

16. Saltanatın kaldırılması, devlet rejiminin adının konduğuna kanıt olarak gösterilemez. Çünkü rejimin adı 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilanı ile mümkün olmuştur.

(Cevap E)

ATATÜRK İLKELERİ

1. Türk milletinin konuştuğu dil olan Türkçeye yönelik çalışmalar olduğu için bu çalışmalar milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir. Fakat devletçilik, devletin ekonomiye müdahalesiyle ilgilidir. İnkılapçılık da çağdaşlaşma ve batılılaşma ile ilgilidir.

(Cevap A)

2. Devletçilik, ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için devletin sanayileşme işini kendi üzerine almasıdır. Devletçilik ilkesi 1931 yılında resmi olarak kabul edilmiştir. 1933-1938 yıllarını kapsayan "I. Beş Yıllık Sanayi Planı"nın kabul edilmesinden sonra 1934 yılında resmi olarak uygulanmaya başlanmıştır.

(Cevap C)

3. Atatürk ilkeleri 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişiklikle Anayasa'ya girmiştir. Böylece Atatürk ilkeleri Anayasa güvencesine alınmıştır.

PUAN KÜPÜ

1927 yılında Halkçılık, Cumhuriyetçilik, Laiklik ve Milliyetçilik olarak tanımlanan ilk dört ilk benimsenmişti. 1931 yılında da Devletçilik ve İnkılapçılık ilkesi benimsenmiştir.

(Cevap B)

4. Atatürk "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." sözü ile, bilimin rehberliğinde ilerlemenin önemini vurgulamıştır. Bu söz, laiklik ilkesi ile ilişkilidir çünkü laiklik ilkesi de, devletin yönetilmesinde dinin değil akıl ve bilimin rehber alınmasını öngörür.

(Cevap B)

5. Öncülde Halkçılık ilkesinden söz edilmektedir. Halkçılık ilkesi daha XIX. yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı aydınlarını etkilemeye başlamıştır. Ali Suavi, Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp bu fikirden etkilenen Osmanlı aydınları içerisindeydi. Özellikle Ziya Gökalp 1917 Sovyet devriminden sonra sınıf savaşına karşı çıkarak Halkçılık ilkesini savunmuştur.

(Cevap A)

6. Kılık-kıyafet alanında yapılan düzenlemeler ile sarık, fes vb. gibi dini kıyafet uygulamasına son verilmiştir. Bu yönüyle kılık-kıyafet düzenlemesi daha çok laiklik ilkesi ile ilgilidir. Ayrıca topluma modern bir görünüm kazandırması yönüyle de inkılapçılıkla ilgilidir.

(Cevap D)

7. İnkılapçılık ilkesi yerinde durmamayı ve sürekli gelişmeyi ifade eden bir kavramdır. Bu yüzden Batı'daki gelişmeleri takip etmeyi ve çağın icaplarına göre gelişmeyi öngörür. İnkılapçılık Atatürk'ün ifadesiyle; "Türk milletini geri bırakmış müesseseleri yıkarak yerlerine milletin en yüksek icaplarına göre ilerlemesini temin edecek yeni müesseseleri kurmuş olmaktadır." Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere Çağdaşlaşma ve Batılılaşma, İnkılapçılık ilkesini bütünlemektedir.

(Cevap B)

8. Ulusal egemenlik ilkesi doğrultusunda yapılan düzenlemelerden bazıları şunlardır:

- Herkese seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- Meclisin yetkisinin artırılması
- Milletvekilliği seçimlerin belirli sürelerde yapılması
- Vekilleri halkın doğrudan seçmesi gibi

Ancak devletin resmen bir dinin yanında olması ulusal egemenlikten ziyade laikliğe aykırı bir düzenlemedir.

(Cevap C)

9. Bir insan topluluğunun millet sayılması için, önce kendi geçmişini milli kültür ve değerlerini bilmeye ihtiyacı vardır. Bu sebeple Atatürk, köklü ve zengin bir tarihe sahip olan Türk milletinin geçmişinin gün ışığına çıkarılması ve geçmişten gelen mirasın korunarak gelecek nesillere aktarılmasını bir yükümlülük saymıştır. Bunu da “Büyük devletler kuran ecdadımız, büyük ve kapsamlı medeniyetlere sahip olmuştur. Bunu aramak, tetkik etmek, Türklüğe ve dünyaya bildirmek bizler için bir borçtur.” şeklindeki ifadeyle ortaya koymuştur.

(Cevap B)

10. Atatürk ilkelerinin dayandığı esaslar:

- Akıl ve bilime dayanır.
- Toplumun ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Demokratik değerleri benimser.
- İlkeler birbirini tamamlar niteliktedir.
- İnkılapların temel dayanağıdır.
- Türk ulusunu çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarmayı hedef alır.

(Cevap E)

11. Halife, tüm Müslümanların dini önderi demektir. Bu anlayış, tüm Müslümanları bir çatı altında toplamak anlamına gelen “Ümmetçilik” esasına dayanıyordu. Halifelik kurumunun kaldırılmasında ümmetçilik anlayışı yerine “Ulusçuluk” anlayışının önem kazanması etkili olmuştur. Devletçilik, devletin sanayileşme işini kendi üzerine almasıdır. Özerklik ise bir idare şeklidir. Ülkenin bir bölümünde, iç işlerinde serbest dış işlerinde merkeze bağlı bir yönetim şeklinin uygulanması anlamına gelir.

(Cevap A)

12. Âşar vergisinin, ürünün az olduğu yıllarda da alınması ve mültezimlerin verginin üzerine birde kendi masraflarını katmaları, çiftçinin büyük bir sıkıntıya düşmesine sebep olmuştur. Nitekim bu nedenlerden dolayı üreticiler, çoğu zaman toprağını terk etmek zorunda kalmışlardır. Bu durum, halkın refah ve mutluluğunu sağlamayı hedef alan özellikle toplumun ekonomik bakımdan güçsüz kesimlerinin refah düzeyini yükseltmeyi hedef alan halkçılık ilkesi ile bağdaşmaz.

(Cevap D)

13. Cumhuriyetçilik ilkesi, hâkimiyetin kayıtsız şartsız millete ait olmasını, yani milli egemenliği esas alır. Halkçılık ilkesinin dayandığı esaslardan birincisi de milletin egemen olmasıdır. Bu doğrultuda halkçılık cumhuriyetçilik ilkesinin doğal bir sonucudur.

(Cevap A)

14. Soru kökünde “Milli ekonomi” ilkesinden bahsedilmiştir. Türk Devleti’nin bu ilkeyi uygulayabilmesi için yapması gereken çalışmaların başında, yabancıların ellerinde olan iç-dış ticarete Türklerin hâkim olması konusu geliyordu. Bu amaçla girişimciler sanayi ve ticarete teşvik edilmiştir. Fakat bunun başarısız olması üzerine 1931 yılında “devletçilik” politikasına geçilmiş ve devlet sanayileşme işini kendi üzerine almıştır. Bu doğrultuda öncelikle yabancıların ellerindeki demir yolları ve işletmeler satın alınmış. Daha sonra devlet tarafından yeni işletmeler açılmıştır. Laiklik ilkesi din işleriyle devlet işlerinin birbirinden ayrılmasını ifade eder, bu nedenle paragrafla bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

15. Halkçılık ilkesi, dil, din, ırk ve mezhep ayırmaksızın kanunlar önünde eşitliği ifade eder. Bu anlayışa göre toplumun gelişmesi, iş bölümü ve dayanışma ile mümkündür. Bu durum ise vatandaşların sosyal ve siyasal alanda etkileşimini artırır. Ekonomide özel girişimciliğe karşı çıkma sosyalist rejimlerde görülen bir uygulamadır. Bu sistemde tüm ekonomik faaliyetlerin devlet eliyle yürütülmesi öngörülür.

(Cevap C)

ATATÜRK İLKELERİ

1. Atatürk'ün paragrafta verilen "millet hükûmettir" sözü ile halkın kendi belirlediği yöneticiler aracılığıyla kendisini yönettiği vurgulanmıştır. "Milletin efendi" olarak görülmesi ise Osmanlı zamanındaki, kul anlayışından uzaklaşarak millete hak ettiği değerin verildiğini gösterir. Millet hakkında sahip olunan bu yeni anlayışlar hükûmetlerin demokrasinin önemini kavradığının göstergesidir.

(Cevap E)

2. İsmet İnönü'nün paragrafta verilen sözünde, ulusla birlikte tam bir kararlılıkla, bağımsızlık sağlanıncaya kadar mücadele edileceği vurgulanmıştır. Laiklik bir devletin bünyesindeki tüm dinlere eşit mesafede durmasını ifade eder ve paragrafta verilen konuyla ilgisi yoktur.

(Cevap D)

3. Demokratik devletin özellikleri arasında; iktidarın el değiştirebilmesi, siyasi partilerin serbestçe kurulması, siyasi makama seçime gelmesi, seçimlerin düzenli aralıklarla tekrarlanması ilkeleri vardır. Ancak gelir ve servet edinmenin kısıtlanması, sosyalizmde görülebilecek bir uygulamadır. Demokratik devletlerde görülmez.

(Cevap B)

4. Bağımsızlık, Atatürk'ün bütünüleyici ilkesi olarak bilinir ve siyasi yönü kapsadığı gibi ekonomik yönlü de olabilir. Nitekim Yeni Türk Devleti'nin ekonomik bağımsızlığa giden yolu sırasıyla 3 aşamadan geçer;
- I. 1923'te Lozan'da kapitülasyonların kaldırılması
 - II. 1926'da Kabotaj Kanunu'nun kabulü (Türk karasularında Türk şirketlerin ticaret yapması)
 - III. 1927 yılında Duyun-u Umumiye İdaresi'nin (Genel Borçlar İdaresi'nin) kapatılması

(Cevap A)

5. Millî birlik ve beraberlik milliyetçilik ilkesinin bütünüleyici ilkelerinden biridir. Soru kökünde verilen mezhep farklılıkları da kültürün bir parçasını oluşturur. III. öncüldeki sosyal dayanışma ifadesi ise sınıf farklılıklarına karşı olmanın doğal bir sonucudur.

(Cevap E)

6. Ulusal egemenlik kayıtsız şartsız milletindir yargısını güçlendiren önemli olaylar ve ilkeler şunlardır;
- Saltanatın kaldırılması–Laiklik (I),
 - Halka seçme seçilme hakkının verilmesi–Halkçılık (II),
 - Cumhuriyetin ilanı, siyasi partilerin kurulması ise Cumhuriyetçilik (III)
- ilkesi doğrultusunda gerçekleşmiştir.

(Cevap E)

7. Atatürk, Avrupa milletleriyle kültürel bağların kesilmesini Osmanlı Devleti'ni yıkıma götüren önemli bir hata olarak görmüş ve çağdaşlaşmanın gereğini vurgulamıştır.

(Cevap C)

8. Atatürk milliyetçiliği, dil, din, ırk, mezhep ayırmaksızın devletin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ifade eder. İrk esasına dayanmayan bu anlayışa göre; farklılıklarına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağıyla bağlı herkes Türk kabul edilir ve istedikleri dini ve mezhebi seçmelerine izin verilir.

(Cevap B)

9. Atatürk'ün paragrafta verilen sözü laiklikle ilgilidir. Laiklik kişilerin din ve vicdan özgürlüğünü tanıyan ve koruyan, akıl ve bilimin egemen olduğu devlet ve toplum düzenini öngören bir ilkedir. Bu düşünce vatandaşların dini inançlarına, düşüncelerine, felsefi görüşlerine hiçbir şekilde müdahale edilmemesini ve bunların gereklerini yerine getirmesini destekleyen bir anlayıştır.

(Cevap C)

10. Soyadı Kanunu toplumsal yaşamdaki karışıklıkları ve eşitsizlikleri önlediği için halkçılık ilkesi ile ilgilidir. Medreselerin kapatılması ulusal kültürün oluşması açısından milliyetçilik, dine dayalı eğitime son vermesi açısından laiklik ilkesi ile ilgilidir. Medeni Kanun ise sosyal yaşamdaki eşitsizlikleri önlemesi açısından halkçılık, dine dayalı hukuk anlayışına son vermesi açısından laiklik, daha yeni ve çağdaş olması açısından inkılâpçılık ilkesi ile ilgilidir. Ancak büyük yatırımların devlet eliyle gerçekleştirilmesini savunan devletçilik ilkesi ile verilen gelişmelerin ilişkisi bulunmamaktadır.

(Cevap B)

11. Milliyetçilik zengin bir geçmişe, gelecekte de birlikte yaşama arzusuna sahip birlikte sevinmiş, aynı ümitleri beslemiş insan topluluğudur. Buna göre soru kökünde verilen "Yeni Türk Devletinin bütün fertleri ile kaderde, kıvançta ve tasada ortak kılmak, bölünmez bir bütün halinde millî bilinç ve ülkü etrafında toplamak" biçiminde ifade edilen ilke milliyetçiliktir.

(Cevap A)

12. • Hiçbir devletin iç işlerine karışmama ve hiçbir dış devleti de iç işlerine karıştırmama (bağımsızlık)
- Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi (barışseverlik)

Yeni Türk Devleti'nin uluslararası ilişkilerde temel aldığı iki önemli ilkedir.

Devletçilik ise ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için özel sermayenin yetmediği durumlarda devletin sanayileşme işini kendi üzerine almasını ifade eder. Uluslararası ilişkilerle değil ulusal mali politikayla ilgili bir anlayıştır.

(Cevap C)

13. Atatürk'e göre; "Bir insan topluluğunun millet sayılması için, zengin bir geçmişe, birlikte yaşamak konusunda samimi olmaya, geçmişten gelen mirasın korunmasını sürdürebilmek için, iradelerinin aynı olmasına, birlikte sevinmiş, aynı ümitleri beslemiş olmalarına ihtiyaç vardır." Bu anlayış çerçevesinde yapılan inkılapları sıralayacak olursak en başta Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumunun kurulmasını göstermeliyiz. Şapka inkılabı ise dini bir simge haline gelen fesin egemenliğine son vermesi açısından laiklikle, topluma modern bir görüntü kazandırma açısından inkılâpçılık ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap D)

14. Atatürk'ün belirtilen sözü vatandaşlık bilincine erişmiş bireyin tanımıdır. Vatandaşlık bilincine erişmiş bireyler kendinden çok ait olduğu toplumu düşünen, onun varlığı ve mutluluğu için çalışan bireydir.

(Cevap A)

15. Cumhuriyetçilik ilkesinin saltanata karşı olması, egemenliğin bir kişiden alınıp milletin kendisine verilmesiyle ilgilidir. Halifeliğe karşı olması ise dini ve siyasi otorite olan bir kurumun reddedilmesi ve yönetimin din kurallarına değil akla ve bilime dayandırılmasıyla ilgilidir.

(Cevap D)

ATATÜRK DÖNEMİ İÇ VE DIŞ POLİTİK GELİŞMELER

1. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okullar Türk millî eğitimine bağlanmıştır. Bu değişiklikleri yabancı okulların (I) önemli bir kısmını elinde bulunduran Fransa tepkiyle karşılamıştır. Ancak Lozan'da Türkiye yabancı okulları iç meselesi sayıp tartışma konusunu yaptırmamıştır. Hatay (II) Lozan'da Suriye'ye bırakılmıştır. 1936 yılında Fransa, Suriye üzerindeki ve himayesini kaldırınca Türkiye, Hatay'ın Türkiye'ye katılımı için girişimde bulunmuştur. Musul meselesi ise, Türkiye ile İngiltere arasında sorun olmuştur.

(Cevap C)

2. Musul Sorunu Lozan Konferansı'nda çözilememiş ve İngiltere ile Türkiye arasında yapılacak ikili görüşmelere bırakılmıştır. İkili görüşmelerden sonuç alınamaması üzerine konu Milletler Cemiyetine taşınmıştır. Fakat 1925 yılında Türkiye'de meydana gelen Şeyh Sait İsyanı Musul sorununda, İngiltere'nin avantaj sağlamasına neden olmuştur. İç isyan yüzünden Musul sorunuyla ilgilenemeyen Türkiye Ankara Antlaşması'nı (1926) imzalamak zorunda kalmış ve Musul Irak'a bırakılmıştır. Soru kökünde verilen karar da bu antlaşma kapsamındaki bir maddedir.

(Cevap B)

3. Lozan Konferansı'nda çözilemeyen Musul Sorunu İngiltere ile yapılan ikili görüşmelerde de çözilememiş ve konu Milletler Cemiyetine taşınmıştır. Cemiyet, yaptığı araştırmalar sonucunda Musul'un Irak'a bırakılmasını uygun görmüştür. Türkiye, bu kararı reddetmiş ve Musul üzerine asker göndermek için hazırlıklara başlamıştır. Fakat bu esnada Şeyh Sait İsyanı'nın çıkmasıyla Musul için hazırlanan ordu isyancıların üzerine gönderilmiştir. Bunu fırsat bilen İngiltere Musul'u işgal etmiş, imzalanan Ankara Antlaşması ile Musul İngiliz mandasındaki Irak'a bırakılmıştır.

NOT

İngiltere ile Türkiye arasında 19 Mayıs 1924'te yapılan Haliç Konferansında Musul meselesi masaya yatırılmış ancak sonuç alınamamıştır.

(Cevap A)

4. Balkan Antantı, Almanya ile İtalya'nın saldırgan ve yayılmacı politikalarına karşı, Balkanlarda barış ve güvenliği sağlamak isteyen Türkiye, Romanya, Yugoslavya, Yunanistan devletlerinin bir araya gelmesiyle kurulmuştur (1934).

(Cevap D)

5. Türkiye'nin Lozan Antlaşması'ndan sonra, milletlerarası ilişkilerde izlediği barışçı siyaset, Batılı devletlerin bakış açısının değişmesine sebep olmuştur. Yani bir dünya savaşı çıkmasını önlemek ve barışı korumak için 1920 yılında kurulan Milletler Cemiyeti, Türkiye'nin de bu birliğe katılması için davette bulunmuştur. Bu dönemde milletler cemiyetinin etkin üyelerinden olan İngiltere ile Musul sorununun çözülmesi bu üyelik sürecini hızlandıran bir etmen olmuştur. Türkiye bu davet üzerine 1932 yılında cemiyete üye olmuştur.

(Cevap C)

6. Balkan Antantı (1934) İtalya ve Almanya'nın saldırgan politikalarına karşı balkan bölgesinin güvenliğini sağlamak isteyen Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya devletleri tarafından kurulmuştur. Türkiye'nin Birleşmiş Milletlere üyeliği 1945 yılında, NATO'ya üyeliği ise, 1952 yılında olmuştur. Bu gelişmeler Atatürk'ün ölümünden sonra gerçekleşmiştir.

(Cevap B)

7. 1936'da imzalanan Montrö Sözleşmesi ile Lozan Antlaşması'nda kurulan "Boğazlar Komisyonu" kaldırılarak, boğazların yönetimi tamamen Türkiye'ye verilmiştir. Aynı antlaşma ile Türkiye boğazlarda asker bulundurma hakkına kavuşmuş ayrıca savaş gemilerinin geçiş izni Türkiye'ye bırakılmıştır. Bu durum, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki konumunu güçlendirmiş, uluslararası dengede önemini artırmıştır.

PUAN KÜPÜ

Boğazlar Komisyonu, Milletler Cemiyetinin koruması altındaydı ve yıllık olarak cemiyete rapor sunardı.

(Cevap D)

8. Balkan Antantı (1934), Almanya ile İtalya'nın barışı tehdit eden saldırgan ve yayılmacı politikalarına karşı, birlikte hareket etmek isteyen Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya devletleri tarafından kurulmuştur. Bu antlaşma ile ülkeler sınırlarını karşılıklı olarak güvence altına almışlardır. Fakat II. Dünya Savaşı'nın Balkanlara sıçramasıyla tüm dengeler alt üst olmuş ve bu antlaşma işlevini yitirmiştir.

(Cevap A)

9. Fransa'nın Suriye'deki manda yönetimini kaldırması, Ankara Antlaşması (1921) ile Suriye'ye bırakılan Hatay sorununun tekrar gündeme gelmesine sebep olmuştur. 1936 yılında Suriye'deki manda yönetimini çeken Fransa, askerlerini Alman sınırına yığmaya başlamıştır. Bu gelişme, Suriye mandasındaki Hatay'ın durumunun ne olacağı sorusunu gündeme getirmiştir. Türkiye ile Fransa arasında yapılan görüşmelerde Hatay'da bağımsız bir devlet kurulması kararlaştırılmıştır. 1938'de kurulan "Hatay Devleti" 1939 yılında anavatana katılma kararı almıştır.

(Cevap B)

10. 1930 ile 1940 yılları arasında I. Dünya Savaşı'nın sonucundan memnun olmayan İtalya ve Almanya'nın dünya barışını tehdit eden saldırgan politikası sonucu Balkanlarda Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında Balkan Antantı kurulmuştur. Üçlü İtilaf Devletleri I. Dünya Savaşı'ndan önce İngiltere, Fransa ve Rusya arasında kurulmuştur. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ise II. Dünya Savaşı'ndan sonra SSCB'ye karşı 1949'da kurulmuştur.

(Cevap A)

11. (I.) **Nüfus değişimi:** Lozan Antlaşması'nda, İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri dışındaki Türk ve Rum halkın, karşılıklı olarak yer değiştirmesi kararlaştırılmıştı. Fakat Yunanistan'ın bu karara uymayarak İstanbul'da daha fazla Rum bırakmak istemesi 1923-1930 yılları arasında Yunanistan'la sorunlar yaşanmasına sebep olmuştur. Hatta 1929 yılında savaşın eşiğine gelinmiştir. Fakat iki ülke Cumhurbaşkanlarının diyalogları neticesinde sorun Lozan'da belirlendiği gibi çözülmüştür.

(III.) **Ege Adalarının silahsızlandırılması:** Lozan Antlaşması'nda Bozcaada, Gökçeada Türkiye'ye bırakılırken, diğer Ege Adaları silah bulundurmama şartıyla Yunanistan'a bırakılmıştı. Fakat bu konuyla ilgili olarak uygulamada sorunlar yaşanmış, Yunanistan Adaları silahlandırmıştır.

(Cevap D)

12. Lozan Anlaşması'yla çözülemeyen Musul Sorunu 1926'da Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan Ankara Anlaşması'yla çözülmüştür. Bu antlaşma ile Musul İngiliz mandasındaki Irak'a bırakılırken, petrol gelirinin yüzde onunun 25 yıl süreyle Türkiye'ye verilmesi kararlaştırılmıştır. Verilen diğer gelişmeler Atatürk'ün ölümünden sonra meydana gelmiştir.

(Cevap C)

13. Milletler Cemiyeti, I. Dünya Savaşı'ndan sonra yeni bir savaş çıkmasını önlemek, barışı ve güvenliği sağlamak amacıyla kurulmuştur (1920). Türkiye cemiyetin çağrısı üzerine 1932 yılında üye olmuştur.

NOT

Milletler Cemiyeti'nin kurulmasına ABD Başkanı Woodrow Wilson öncülük etmiştir.

(Cevap B)

14. Şeyh Said İsyanı, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılmasını fırsat bilen, cumhuriyet karşıtlarının, laik devlet düzenini yıkmak için gerçekleştirdikleri bir isyandır. İngiltere ile Musul görüşmelerinin yapıldığı sırada çıkan bu ayaklanma, Musul'un elden çıkmasında etkili olmuştur.

(Cevap B)

15. Atatürk'ün dış politikada temel aldığı ilkelerin başında devletlerin bağımsızlığına saygı ilkesi gelmektedir. Bu ilke hiçbir devletin iç işlerine karışmama ve hiçbir dış devleti de iç işlerine karıştırmama anlayışını beraberinde getirmiştir.

(Cevap E)

16. Şeyh Said İsyanı çıktığı sırada başbakanlık makamında Ali Fethi Okyar bulunuyordu. Şeyh Said İsyanının bastırılmaması üzerine Okyar, 3 Mart 1925'te istifa etmiştir. Cumhurbaşkanı Atatürk hükümeti kurma görevini İsmet İnönü'ye vermiştir. İnönü 4 Mart 1925'te hükümetini kurmuştur.

(Cevap C)

COĞRAFYA

E-KPSS SORU BANKASI

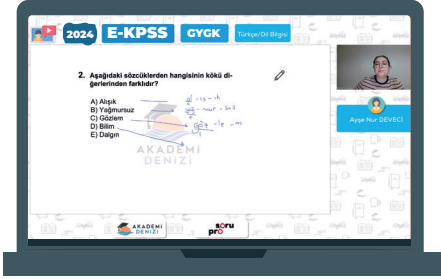
Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

1. Türkiye'de Güneş ışınlarının daha fazla tutulmaya başladığı dönemde Türkiye kış mevsimine giriyor demektir. Buna göre kış mevsiminde Türkiye'de gündüz süreleri azalır. Aynı zamanda bu dönemde Türkiye'ye ulaşan güneş ışınları daha uzun yol takip eder. Bu yüzden enerji kayıpları artar. Kışa doğru yaklaştıkça her geçen gün eğik gelen güneş ışınları cisimlerin gölge boylarının da uzamasına neden olacaktır.

(Cevap A)

2. Şekilde gösterilen dağın güney yamacı güneşe dönüktür. Buna "bakı etkisi" denir. Bu yüzden Türkiye'deki dağların güney yamacı daha sıcak olur. Ancak kuzey yamaçta kar sınırının yükseltisi daha fazladır demek yanlış olur. Çünkü kuzey yamaç daha soğuktur ve kar sınırı daha aşağılardan başlar. Zaten bu durum şekil üzerinde de açıkça görülmektedir. Bakı etkisine bağlı olarak Türkiye'de;

- Dağların güney yamaçları kuzey yamaçlarından daha sıcaktır.
- Dağların güney yamaçlarından orman üst sınırı daha yüksektir.
- Dağların güney yamaçlarında kalıcı kar sınırı daha yüksektir.
- Dağların güney yamacında tarım ürünleri daha erken olgunlaşır.
- Güney yamaçlarda yerleşme daha fazladır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'de yaşayan insanların ev satın alırken veya kiralarken güney cephe olan evleri tercih etmesi; bakı faktörünün günlük hayata olan etkisine bir örnektir.

(Cevap B)

3. Jeopolitik konum: Dünya üzerindeki herhangi bir yerin askerî, siyasi, kültürel ve ekonomik açıdan önemini ifade eder. Boru hatlarının ülkemiz toprakları üzerinden geçmesi, ekonomik, askerî ve siyasi açıdan topraklarımızın Dünya üzerindeki önemini artırmıştır.

(Cevap B)

4. Antalya'da kışların İstanbul'dan ılık geçmesinin nedeni enlemidir. Çünkü Antalya Ekvator'a daha yakındır ve enlem etkisine bağlı olarak güneş ışınlarını daha dik açıyla alır. Diğer seçeneklerde verilen durumların ortaya çıkmasında ise enlem etkili olduğu savunulamaz.

(Cevap D)

5. Türkiye'nin Doğu Yarım Küre'de yani başlangıç meridyeninin doğusunda yer alması sadece Türkiye'nin yerel saatinin Avrupa ve Amerika'daki ülkelerden daha ileri olması sonucunu ortaya çıkarır. Türkiye'nin bu özelliği soruda verilen güneş ışığı, gece-gündüz süresi vb. özellikleri etkilemez.

(Cevap C)

6. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığından kuzeyden esen rüzgârlar kutuplardan eseceğinden sıcaklığı düşürür.

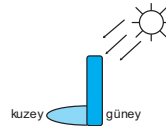
Türkiye'deki dağların yıl boyunca güneye bakan yamaçları Güneş'ten daha çok enerji alacağından daha sıcaktır.

NOT

Deniz suyu sıcaklığı ve tuzluluk oranı en az Türkiye'nin kuzeyinde, en fazla ise güneyindedir. Örneğin; Bodrum'da deniz suyu sıcaklığı 23°C iken Amasra'da (Bartın) 17°C'dir.

Türkiye'ye güneş ışığı yıl boyunca güneyden geleceği için cisimlerin gölgesi de kuzeyi gösterecektir.

Türkiye'nin güneyindeki kıyılar Ekvator'a daha yakındır. Bu yüzden sıcaklık ve buharlaşma daha fazladır. Bu durum da tuzluluk oranının fazla olmasına yol açar. Ancak Türkiye dönenceler dışında yer aldığından güneş ışınları dik açıyla düşmez.

(Cevap C)

TEST • 1

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

7. Dünya'nın yıllık hareketi ve eksen eğikliğine bağlı olarak Ankara'da:

- Yıllık sıcaklık farkları oluşur.
- Gece-gündüz süresi değişir.
- Güneşin doğuş ve batış saatleri değişir.
- Mevsimler oluşur.
- Gölge boyları değişir.

(Cevap C)

8. Eskişehir dönenceler dışında yer alır. Bu yüzden asla güneş ışınlarını dik açıyla alamaz ve asla Ankara'daki cisimlerin gölge boyu sıfır olmaz.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'deki bir cismin gölgesi; yaz mevsiminde daha kısadır; yıllık hareket öğlen vakti daha kısadır; günlük hareket kuzeydekilere oranla yıl boyunca daha kısadır; enlem

(Cevap A)

9. Türkiye'de enlem etkisine bağlı olarak kuzeye doğru gidildikçe sıcaklıklar azalır. Buna bağlı olarak da güneyden kuzeye; yani Akdeniz'den Karadeniz'e doğru deniz sularındaki buharlaşma ve dolayısıyla denizlerin tuzluk oranı azalır.

(Cevap A)

10. Eğer Dünya'nın dönüş yönü değişirse Güneş batıdan doğacak ve batının yerel saati daha ileri olacaktır. Çünkü bu iki durum özellikle günlük hareketin dönüş yönü ile ilgilidir. Ancak Dünya'nın dönüş yönü değişse bile; yine gece-gündüz aralanacak ve meltem rüzgârları yine oluşacaktır. Bu iki durum günlük hareket ile ilgilidir.

(Cevap D)

11. Haritada İzmit, Ankara, Sivas, Trabzon ve Kars kentlerimizin boylam değerleri gösterilmiştir. Bu kentlerimiz ile ilgili boylam değerlerinden yararlanarak;

Yerel saatin daha ileri olduğu kentin Kars olduğu,

Güneş'in en son İzmit'te batacağı,

İzmit ile Sivas arasında

$$((37^\circ - 30^\circ) = 7^\circ \times 4 \Rightarrow 28')$$

28' yerel saat farkı olduğu yanıtlarına ulaşılabilir. Ancak boylamlar arası mesafe bilinmediğinden Trabzon – Kars kentleri arası kuş uçuşu uzaklığın ne kadar olduğu sorusuna yanıt bulunamaz.

NOT

Ardışık iki meridyen yayı arası zaman farkı her yerde 4 dakikadır. Ancak ardışık iki meridyen yayı arasındaki mesafe kutuplara doğru kısalır.

(Cevap C)

12. Farklı meridyen yayları üzerinde yer alan noktalarda yerel saat farklı, aynı meridyen yayı üzerinde yer alan noktalarda ise yerel saat aynıdır. Doğudaki yerlerde yerel saat daha ileridir. Trabzon ve Kastamonu farklı meridyen yayları üzerinde bulunur. Trabzon'un Kastamonu'ya göre daha doğuda yer alması bu merkezin yerel saatinin ileri olmasını sağlamıştır.

(Cevap B)

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

1. Avrupa'dan Orta Doğu'ya ihraç edilen sanayi ürünlerinin bir kısmı Türkiye üzerinden taşınır. Bu durum Türkiye'de transit ulaşımın gelişmesini sağlamıştır. Türkiye'de batıdan doğuya gidildikçe yükseltinin artmasına bağlı olarak sıcaklık ortalamaları düşer. Bu duruma bağlı olarak doğuya gidildikçe:

- Kar yağışlı gün sayısı artar.
- Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi uzar.
- Sıcaklık farkı artar.

Sinop'tan Antalya'ya doğru tuzluluk oranının artması, yükselti değil; enlemin bir sonucudur.

(Cevap E)

2. Ülkemiz Kuzey Yarım Küre'de yer aldığından;
- Güneyden kuzeye gidildikçe gece-gündüz süre farkı artar.
 - Kuzeyden güneye doğru gidildikçe gurup ve tan süresi kısalmır.
 - Güneyden kuzeye gidildikçe kalıcı kar sınırı düşer.
 - Ülkemiz Doğu Yarım Küre'de yer aldığından;
 - Batıdan doğuya gidildikçe yerel saat ileri olur.

Ancak, Güneyden kuzeye doğru gidildikçe Türkiye'de gölge boylarının kısalması değil, uzaması beklenir.

(Cevap A)

3. Bir ülkenin jeopolitik önemi üzerinde coğrafi konumu çok önemlidir. Türkiye'nin Avrupa - Asya - Afrika kıtaları arasında, bu kıtalara geçiş yolları üzerinde bulunması ülkemizin stratejik önemini arttırmıştır. Ayrıca ülkemizin jeopolitik öneminin artmasında;

- Petrol yataklarının fazla olduğu Orta Doğu ülkeleri ile sanayinin geliştiği Avrupa ülkelerinin birbirine bağlanması
- İstanbul ve Çanakkale Boğazına sahip olması
- Birçok uluslararası kuruluşu üye olması etkilidir.

(Cevap D)

4. Aynı meridyen üzerinde yer alan tüm kentlerin yerel saatleri aynıdır. Rize ve Bingöl aynı meridyen yayı üzerinde yer aldıklarından yalnızca yerel saatlerinin aynı olduğu söylenebilir.

PUAN KÜPÜ

Meridyenler kutuplarda birleştikleri için aynı meridyen yayı üzerindeki tüm noktaların başlangıç meridyenine eşit uzaklıkta oldukları söylenemez.

(Cevap A)

5. Ankara ile Siirt arasındaki zaman farkı;

$$09.36 - 09.00 = 36'$$

Ankara ile Siirt arasındaki meridyen farkı;

$$36' \div 4' = 9^\circ$$

Siirt daha doğuda yer aldığından bulunan boylam farkı Ankara'nın boylam değerine eklenir.

$33^\circ \text{ Doğu} + 9^\circ = 42^\circ \text{ Doğu}$, Siirt'in boylamı 42° Doğu 'dur.

(Cevap A)

6. Güneş ışınları yalnızca dönencelere ve dönenceler arasına dik açıyla ulaşır. Türkiye, dönenceler dışındadır. Bu nedenle güneş ışınları Türkiye'ye dik açıyla gelmez ve Türkiye'deki bir cismin gölge boyu sıfır olmaz.

(Cevap C)

TEST • 2

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

7. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de (Ekvator'un kuzeyinde) ve Doğu Yarım Küre'de (başlangıç meridyenin doğusunda) yer alır.

Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için;

- Gece ile gündüz arasındaki zaman farkı kuzeye doğru gidildikçe artar.
- Yazın kuzeye doğru gidildikçe gündüz süresi kışın da gece süresi uzar.
- Güneyden kuzeye gidildikçe sıcaklık azalır.
- Kuzeyden gelen rüzgârlar hava sıcaklığını düşürür, güneyden gelenler artırır.
- Dağların güney yamaçları güneş ışınlarını kuzey yamaçlarına göre daha büyük açıyla alır.
- Gölge boyunun en uzun olduğu tarih 21 Aralık, en kısa olduğu tarih 21 Hazirandır.

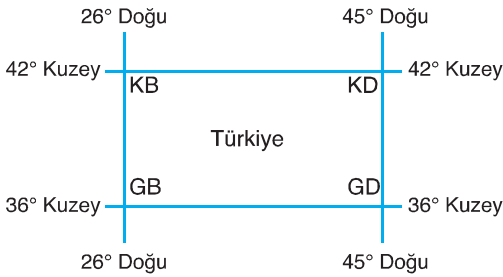
Ancak;

- Dört mevsimin belirgin olarak yaşanması,
- Cephe yağışlarının görülmesi,

Türkiye'nin orta kuşakta olmasının sonucudur.

(Cevap D)

8. Türkiye, 26° - 45° Doğu meridyenleri ile 36° - 42° Kuzey paralelleri arasında yer alır.

NOT

Türkiye'nin köşe noktalarındaki coğrafi koordinatları,

- Kuzeybatı: 42° K ile 26° D
 - Güneybatı: 36° K ile 26° D
 - Kuzeydoğu: 45° D ile 42° K
 - Güneydoğu: 45° D ile 36° K
- paralel ve meridyenleri kullanılarak belirtilir.

(Cevap E)

9. Tayfun ve kasırga gibi tropikal rüzgârlar tropikal kuşakta görülürler. Tayfun Dünya üzerinde en fazla Kuzey ve Güney Amerika'da, Güneydoğu Asya ve Güneydoğu Asya Adaları'nda, Afrika'nın güneyinde görülür. Türkiye Orta Kuşak'ta yer aldığı için bu tür rüzgârlar görülmez.

(Cevap A)

10. 21 Aralık'ta güneş ışınları Güney Yarım Küre'deki Oğlak Dönencesi'ne dik açıyla düşer. Buna göre; 21 Aralık tarihinde Türkiye'nin en güneyi güneş ışınlarını daha dik, en kuzeyi güneş ışınlarını daha eğik açıyla alır.

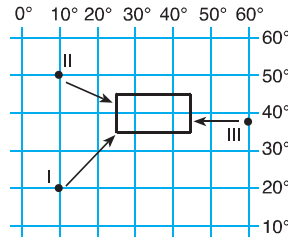

PUAN KÜPÜ

Türkiye'nin güneyinden kuzeyine doğru gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı küçülür. Bu durum yıl boyunca değişmez.

(Cevap E)

- 11.

Türkiye'nin matematik konumu dikkate alındığında I numaralı bölgeden Türkiye'ye ulaşmak için kuzeydoğuya gitmek gerekir.

II numaralı bölgeden Türkiye'ye ulaşmak için güneydoğuya gitmek gerekir.

III numaralı bölgeden Türkiye'ye ulaşmak için batıya gitmek gerekir.

(Cevap E)

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ (İÇ KUVVETLER)

1. Japonya çok gelişmiş bir ülkedir. Depreme dayanıklı konutlar inşa edilir. Ayrıca sık deprem yaşandığı için Japon halkının bu konuda daha bilinçli olduğu da söylenebilir. Bu yüzden aynı şiddette yaşanacak olan bir deprem Türkiye'de daha fazla can ve mal kaybına neden olur. Bu konu üzerinde ülkenin genel coğrafi şekli (adalar-yarımadalar olması) ve nüfus miktarının bir önemi yoktur. Ayrıca Japonya'da ortalama insan ömrü daha uzundur. Japonya'daki binalar çok katlı olmasına rağmen depreme daha dayanıklıdır.

(Cevap D)

2. Türkiye'de graben ovalarına en fazla Ege'de rastlanır. Ege'deki Büyük Menderes Nehri bir graben ovaları içinde akar. Bu nehrin ağız kısmında ise Balat Delta Ovası oluşmuştur. Balat deltası, her geçen yıl genişlemeye devam etmiş ve Büyük Menderes graben ovaları ile birleşmiştir.

(Cevap A)

3. Akdeniz, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde dağların geniş yer kaplamasına bağlı olarak tarım alanları dar, yol yapımı maliyetleri yüksektir. Ayrıca dağlar yükseltilerinin fazla olmasına bağlı olarak çok fazla kar yağışı alır. Bu durum ülkemizde yer alan Erciyes, Palandöken, Kartalkaya, Uludağ, Bey Dağları gibi bazı dağlarda kayak (kış) turizminin gelişmesini sağlamıştır. Bu durum, ülkemizde turizm çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur.

(Cevap E)

4. Ülkemizin bulunduğu kara parçası levha adı verilen yer kabuğunun geniş parçalarının hareketleri sonucunda şekillenmiştir. Arabistan Platformu kuzeye doğru kayarak Doğu Avrupa Platformu ile karşılaştığı alanlarda kıvrım dağları oluşmuştur. Daha sonra Türkiye'nin üzerinde bulunduğu alan ve çevresi bugünkü görünümünü kazanmıştır. Ancak günümüzde Arabistan Platformu'nun kuzeye doğru hareketi devam etmektedir. Bu durumun kanıtı ise ülkemizde görülen depremlerdir. Çünkü kıtaların bu hareketi yer kabuğunun kırılmasına ve fay hatlarının dolayısıyla depremlerin oluşumuna neden olmaktadır.

(Cevap A)

5. Tuz Gölü'nün güneydoğusunda, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan bir fay hattı boyunca sıralanan Hasan, Erciyes, Melendiz, Karadağ ve Karacadağ, dağları volkanik oluşumludur. Yıldız Dağları (I.), Küre Dağları (II.), Kaçgar Dağları (III.), Geyik Dağları (V.) ise kıvrımlı hareketler sonucu oluşmuştur.

(Cevap D)

6. Volkandan çıkan küllerin ve diğer malzemelerin üst üste birikmesi ile kül(tüf) konileri oluşmuştur. Ege Bölgesi'nde yer alan Manisa'nın Kula ilçesinde sayıları 70'i bulan kül konileri soruda açıklanan şekilde oluşmuştur. Bunun dışında kalan yerler İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da oldukça geniş alan kaplayan ve yüksek dağların bulunduğu volkanik alanlardır.

(Cevap B)

7. Fiziki haritalarda kullanılan renkler yükselti basamaklarını gösterir. Buna göre;

- Yeşil renk: alçak yerler (0–500 m)
- Sarı renk: orta yükselti (500–1000 m)
- Açık kahverengi: yüksek (1000–2000 m)
- Koyu kahverengi: çok yüksek (2000 m ve üzeri)

Türkiye fiziki haritasında yeşil rengin dağılışı yükseltilerin az olduğu yerler olduğuna göre, Türkiye'de bu alanların verimli tarım alanları, yoğun nüfuslu, ulaşım kolay, karın yerde kalma süresinin kısa olduğu yerler olduğu söylenebilir. Ancak volkanik arazinin görüldüğü İç ve Doğu Anadolu'da ise yeşil rengin fazla olduğu söylenemez.

(Cevap C)

8. Yerin derinliklerinden geldiği için kaplıca suları sıcaktır. Bu sular yüzeye çıkarken birçok minerali çözerek bünyesine katar. Bu yüzden şifalı sulardır. Ayrıca bu sular yer kabuğundaki fay hatların yani deprem tehlikesinin bulunduğunu kanıtlar. Yalnız burada kastedilen tektonik depremdir. Çöküntü depremleri, yer altı sularının aşındırmasıyla oluşan mağaraların çökmesi sonucunda meydana gelir. Özellikle karstik arazilerde görülür. Fay hatları ile ilgisi yoktur. Tıpkı bunun gibi delta ovalarının da fay hatlarının varlığı ile ilgisi olduğu söylenemez.

(Cevap C)

9. Orojenik hareketlerle oluşan dağ sıraları, tabakaların esneklik durumlarına göre kıvrılır ya da kırılır. Ülkemizin en önemli dağ sıraları Alp orojenezini esnasında kıvrılmalar sonucu oluşmuş dağlardır. Köroğlu, Bolu, Küre, Canik ve Doğu Karadeniz Dağları gibi dağlar Kuzey Anadolu Dağlarını meydana getirirken Batı Toroslar, Orta Toroslar ve Güneydoğu Toroslar gibi kıvrım dağları ise Toros Dağlarının bölümlerini meydana getirir. Doğu Anadolu'ya doğru birbirine yaklaşan Kuzey Anadolu ve Toros dağ sıraları, Doğu Anadolu'nun ortalama yükseltisini artırarak Mercan, Tecer Karasu-Aras gibi kıvrım sıralarını oluşturmuştur.

Orojenik hareketler sonucunda kıvrılamayan dirençli tabakalar kırılır. Kırıkların yükselen kısmı olan horstlar kırık dağlarını oluşturur. Batı Anadolu'da yer alan ve kıyı çizgisine dik olarak uzanan Yunt, Madra, Aydın Dağları ile Bozdağlar ülkemizdeki kırık dağlarına örnek olarak gösterilebilir.

Orta Anadolu'daki Karadağ, Karacadağ, Hasan, Melendiz ve Erciyes Volkanları, Doğu Anadolu'daki Nemrut, Süphan, Tendürek, Ağrı Volkanları ve Güneydoğu Anadolu'daki Karacadağ Volkanı Türkiye'nin en önemli volkan dağlarıdır. Ağrı Volkanı'nın zirvesi, 5137 metrelik yükseltisiyle Türkiye'nin en yüksek noktasıdır.

(Cevap B)

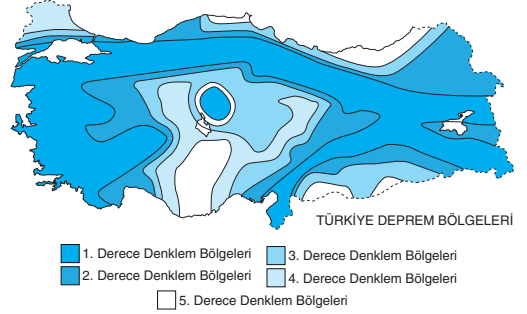
10. İç kuvvetler; orojenez (dağ oluşumu), epirojenez (kıta oluşumu), volkanizma ve deprem olmak üzere dörde ayrılır. Buna göre Toros Dağları'nın oluşumunda bir iç kuvvet olan orojenez doğrudan etkilidir. Aslında peribacalarının da oluşumunda volkanizmadan dolayı iç kuvvetlerin etkili olduğu düşünülebilir. Ancak peribacaları bir akarsu aşındırma şeklidir. Kapıdağ yarımadası ise, açıktaki bir adanın dalga biriktirmesi sonucunda kıyıya bağlanması sonucunda oluşan "tombolo" adı verilen bir yer şeklidir. Çarşamba Ovası akarsu biriktirmesi ile oluşan bir deltadır. Pamukkale travertenleri ise bir karstik birikim şeklidir. Oluşumunda yer altı suları etkilidir.

(Cevap B)

11. Tüfler, volkanlardan çıkan ince boyutlu malzemelerin (özellikle küllerin) oluşturduğu kayalardır. Açık renklidir ve çok kolay aşınır. Volkanik tüfler, yurdumuzda Nevşehir-Ürgüp-Göreme yöresinde karakteristik yüzey şekilleri olan peribacalarının gelişmesi ne neden olmaktadır.

(Cevap C)

12. Nükleer santraller, hidroelektrik santraller gibi iklime, termik santraller gibi kömür ve doğal gazın rezervlerine bağlı olmadığı için üretimde süreklilik gösterirler. Uranyum ve toryum madenleri kullanılan bu santrallerde atomun parçalanmasıyla ortaya çıkan nükleer enerji kullanılır. Doğal olarak bu santrallerin fay hatlarının uzağına kurulmasına dikkat edilir. Çünkü bir deprem sonrası yaşanabilecek olan kazalar, nükleer sızıntılar vb. yalnızca ülkemizi değil neredeyse tüm Dünya'yı etkileyecektir. Türkiye ise bir deprem ülkesidir.

Buna göre haritadan da anlaşılacağı üzere, aktif fay hattı bulunmayan Mersin Akkuyu'da (IV nolu yer) ve Sinop'ta (V nolu yer) Japon ve Rus ortaklar ile çalışmalar sürdürülmektedir.

(Cevap E)

13. Epirojenez, yer kabuğunda meydana gelen geniş alanlı alçalma ve yükselme hareketleridir. Ülkemizde bugünkü Ege Denizi'nin olduğu yerde daha önce Egeit adlı kara parçası bulunmaktaydı. Daha sonra bu kara parçası çökmüş ve Ege Denizi'nin tabanını oluşturmuştur. Ege kıyılarındaki bazı alanlar sular altında kalmıştır. Daha sonra deniz ilerlemesi (transgresyon) devam ederek derin vadileri sular altında bırakmış yani bugünkü İstanbul-Çanakkale boğazlarını oluşturmuştur. Marmara Denizi ile birlikte sular Karadeniz'e kadar ulaşmıştır. Ancak Van Gölü bütün bu olayların dışında kalır.

(Cevap E)

14. Dağlık alanların oldukça fazla olmasının temel nedeni Türkiye'nin Alp-Himalaya Dağ Kuşağı üzerinde yer almasıdır. Bu dağlar, genel itibarıyla sıra hâlinde ve birbirine paralel olarak uzanır. Tektonik hareketlerle yani; levhaların tortul tabakaları sıkıştırması ve bunun sonucunda kıvrılan kütlelerin yükselmesiyle oluşmuşlardır. Sıradağlar şeklinde uzanan bu dağların en önemlileri Kuzey Anadolu Dağları ile Toros Dağları'dır. Bunun yanı sıra iç kesimlerde koni şeklinde volkanik dağlar bulunur.

(Cevap A)

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ (DIŞ KUVVETLER)

1. Bora Öğretmen Ankara'da görev yapmaktadır. Bu kişi önce Bursa'ya (batı) hareket etmiştir. Buradan Pamukkale yani Denizli'ye (güney) yönelmiştir. Buradan da Konya'ya (doğu) yönelmiştir. Daha sonra tekrar Ankara'ya (kuzey) dönmüştür.

(Cevap A)

2. Türkiye'deki akarsuların eğimleri, akış hızları ve aşındırma güçleri fazladır. Bu durum ülkemizin yer şekillerinin genelde dağlık olmasından kaynaklanır. Bazı yamaçların da bir duvar gibi çok dik olarak yükseldikleri görülür. Böyle yerlere eğim kırıkları denir. Eğim kırıkları üzerinde bulunan akarsular çağlayanlar olarak akar. Eğimin fazla olması aynı zamanda bir akarsuyun denge profilinden çok uzakta olduğunu gösterir. Akarsuyun herhangi bir kesitinden birim zamanda geçen su miktarına (metreküp/saniye) akım veya debi denir. Bir akarsuyun akımı yıl içinde değişebilir. Akarsuyun çekik döneminde akım az, kaba- rık döneminde fazladır. Buna göre akım üzerinde iklim şartları ve akarsuya katılan yeraltı suları ve kaynaklar gibi başka şartlarında etkili olduğu söylenebilir. Bu durumun ise akarsu yatağı üzerinde çağlayanların bulunması ile ilgisi yoktur.

(Cevap E)

3. Günümüzde artan nüfusa bağlı olarak su kullanımının artması iklim değişimleri nedeniyle su havzalarının daralması; ülkeler arası tatlı su kaynaklarının paylaşımının önemini artırmıştır. Dünya genelinde en fazla su sıkıntısı çeken ülkeler Orta Doğu'da yer almaktadır. Bu konuda Orta Doğu'daki en avantajlı ülke ise Türkiye'dir. Türkiye'nin güneyinde yer alan ülkeler aşırı buharlaşmadan dolayı büyük su sıkıntısı çekmektedirler. Orta Doğu'da ortak kullanıma açık olan akarsuların en önemlileri; Nil, Fırat, Dicle ve Asî'dir. Nil Nehri haricinde Orta Doğu'daki sınır aşan akarsuların tamamı Türkiye'yi ilgilendirmektedir. Bulgaristan'dan gelerek Yunanistan ile aramızdaki sınırı çizen Meriç Nehri ise konunun dışındadır.

(Cevap B)

4. Türkiye'de kurulan barajlardan genelde; tarımda sulama, içme ve kullanma suyu temin etmek ve elektrik enerjisi üretmek amacıyla yararlanılır. Buna göre barajlar elektrik tüketimini değil, üretimini artırır. Ayrıca barajların erozyonu önleme gibi bir amacı yoktur. Ancak baraj çevrelerinde piknik alanları vb. rekreasyonel faaliyetler yapılır.

(Cevap B)

5. Akarsular eğimin fazla olduğu kuzey kesimlerde çentik vadiler içinde ve hızlı akmaktadır. Güney kesimlerde ise aynı akarsular menderesler çizmekte ve birikintiler oluşturmaktadır. Bu durum söz konusu yö- renin güneyinde yükseltinin ve eğimin azaldığı anlamına gelir. Ancak akarsular her iki bölümde de düzensiz rejime sahip olabilir. Çünkü rejimin düzenli olabilmesi için yer şekilleri değil, iklim şartları değişmeli. Örneğin, yağış rejiminin de düzenli olması gerekir. Türkiye akarsuları düzensiz rejime sahiptir.

(Cevap D)

6. Kıta sahanlığı daha geniş demek sığ kıyılar demektir. Dağların denize dik olarak uzandığı Ege kıyıları daha sığ olup kıta sahanlığı da daha geniştir.

(Cevap D)

7. Dağların kıyıya dik uzandığı yerde yağış miktarı, paralel uzanan yerlere göre azdır. Denizellik etkisi dağların denize dik uzandığı yerde daha geniş alanda görülür. Dağların kıyıya paralel uzandığı yerde kıta sahanlığı dardır ve kıyıda falezler yaygın olarak görülür.

NOT

Deniz seviyesinin altında, kıyı çizgisinden itibaren -200 metre derine kadar inen bölüme kıta sahanlığı (Şelf) denir. Şelf, ülkenin su altında kalmış bölümleri sayılır, deniz gerisindeki karaların eğimine göre alanı değişir. Eğimin fazla olduğu yerlerde kıta sahanlığı dar iken eğimin az olduğu yerlerde geniştir. Örneğin dağların kıyıya yakın ve paralel uzandığı Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında dar iken, Ege ve Marmara kıyılarında geniştir. Kıta sahanlığı yer şekilleri ile ilgili olan tanımdan başka uluslararası sularda BM deniz hukuku sözleşmesi ile düzenlenen hukuki bir konudur. Bu sahadaki, cansız doğal kaynakları araştırma, işletme, kullanma ve faydalanma yetkisi kıyı devletine aittir.

(Cevap C)

8. Güneydoğu Anadolu Bölgesi derince parçalanmış yükseltisi fazla olan platolardan oluşur. Akarsular dar ve derin vadiler içinde akar. Bu durum akarsulardan tarımda sulama amacıyla yararlanılmasını güçleştirir. Ancak bu tür vadiler baraj yapımına daha elverişlidir. Yani Fırat Nehri'nin enerji üretim potansiyeli yüksektir. Ayrıca akış hızı ve aşındırma gücü de fazla olduğundan havzasında şiddetli erozyona neden olur. Rejimin düzensiz olmasında bu durum ile birlikte iklim şartları da etkili olmuştur.

(Cevap D)

9. Doğal afetler, oluşumlarına neden olan etkenlere göre; yer kökenli ve iklime bağlı olmak üzere ikiye ayrılır. Örneğin volkanizma ve deprem yer kökenlidir. Oluşumuna neden olan etkiye, yerkabuğunun derinliklerinde meydana gelen hareketlerin enerjisi neden olur. Ancak sel ve taşkınlar, kuraklık doğrudan iklim şartlarının etkisiyle oluşur. Çığ ve heyelan olaylarında ise iklim şartları ve yer şekilleri etkilidir. Buna bağlı olarak deprem oluşumunda, bölgenin iklim koşullarının etkisinin olduğu söylenemez.

(Cevap E)

10. Kolüvyal topraklar, dağlık sahalarda eğimli yamaçlar boyunca ufalanan malzemenin dağların eteklerinde birikmesi sonucunda oluşan topraklardır. Su tutma kapasitesi düşük olan bu topraklarda genellikle bağcılık ve bahçe tarımı yapılır. Birikinti konileri de dağların eteklerinde bu tür topraklardan oluşan yığınlarıdır. Akarsu biriktirme şeklidir. Delta ovaları ise bu toprakların daha uzun süre taşınması ve inceli ufalanması sonucunda oluşan, bu yüzden daha ince taneli olan alüvyal topraklardan oluşur. Löss, rüzgârların biriktirdiği çok daha ince taneli, başka bir toprak türüdür.

(Cevap B)

11. Türkiye ortalama yükseltisi oldukça fazla olan bir ülkedir. (1132 metre) Engebeli bir yapıya sahip olup yükseltisi batıdan doğuya doğru gidildikçe artar. Bu duruma bağlı olarak akarsuların yatak eğimleri ve akış hızları da fazladır. Taşımacılığa elverişli olmasalar da hidroelektrik enerji potansiyelleri fazla olur. Türkiye'de akarsular üzerine kurulu olan barajlar sayesinde önemli ölçüde hidroelektrik enerji üretilmektedir. Ancak bu özelliğin akarsuların boyların kısa olması ve rejimlerinin düzensiz olması ile ilgisi yoktur.

(Cevap C)

12. Türkiye'de, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerindeki dağların kıyıya paralel uzanması, kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşımın güç olmasına ve ancak geçitler ile yapılmasına neden olmuştur. Bu geçitlerden Zığana ve Kop Karadeniz kıyılarını; Çubuk, Gülen, Sertavul ve Belen ise Akdeniz kıyılarını iç kesimlere bağlar. Çubuk geçidi Antalya ile Göller Yöresi arasındadır. Gülek Geçidi ve Belen Geçidi ise Adana Bölümü'nü iç kesimlere bağlar. Soruda verilen Silifke'yi Karaman'a ve Konya'ya bağlayan geçit ise Sertavul'dur.

(Cevap D)

TÜRKİYE'DE NÜFUS

1. 1927 yılı öncesinde yapılan Balkan, Birinci Dünya ve Kurtuluş Savaşı nedeni ile ülkemizde erkek nüfus sayısında azalma olmuştur. 1927 yılından sonra herhangi bir savaşın olmaması nedeni ile erkek nüfus sayısı daha fazla olmuştur.

PUAN KÜPÜ

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı, savaşta katılacak müslüman askerlerin sayısını ve vergi yükümlülerinin tespit etmek için 1831 yılında II. Mahmud tarafından yapılmıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra ise ilk kez 28 Ekim 1927'de nüfus sayımı yapılmıştır. (13 milyon 648 bin 270 kişi)

NOT

2023 yılında Türkiye nüfusunun 84 milyona ulaşması bekleniyor. TÜİK verilerine göre 2018 yılı Aralık ayı itibarıyla 82 milyon 3 bin 882 olan Türkiye'nin nüfusu 2023 yılında yüzde 11,40 artacak

(Cevap B)

2. II, III ve IV. boyalı yer şekilleri engebeli olduğundan nüfus yoğunluğu azdır. Ayrıca III. yörede kalkerli arazinin fazla olması bu yörede tarım faaliyetlerini sınırlandırmıştır. Bu durum yörede yerleşmelerin az olmasında diğer önemli etkidir. V. yörede ise iklim koşulları ve yer şekilleri yerleşmeyi sınırlandırmıştır. Bu yörede nüfusun az olmasında daha çok yer şekilleri etkili olmuştur. I. yörede, tarım arazisi fazla, yer şekilleri sade görünümündedir. Fakat yörede kuraklığın belirgin olması tarım faaliyetlerini sınırlandırmıştır. Bu durum yörede nüfus yoğunluğunun az olmasına neden olmuştur.

(Cevap A)

3. Soruda açıklamada tarım arazilerinin geniş ve verimli olduğu yerlerde tarımsal nüfus yoğunluğunun daha az olduğundan bahsedilmiştir. Buna göre, Doğu Karadeniz kıyılarında tarım alanları dar olacağından tarımsal nüfus yoğunluğu daha yüksek çıkar, yani bir km^2 'lik tarım alanında daha fazla çiftçi nüfus çalışmakta, geçimini temin etmektedir.

(Cevap A)

4. Sorudaki açıklamada gerçek nüfus artışında, doğumlarla beraber göçlerin de etkili olduğundan bahsedilmiştir. Buna göre, gerçek nüfus artışının doğal nüfus artışından fazla olduğu bir yöre kesinlikle göç alıyor demektir. Türkiye'de göç alan yerlerde;

- İş olanakları fazladır.
- Erkek nüfus oranı daha fazladır.
- Çeşitli ekonomik etkinlikler yapılır.

Ancak soruda, zaten bir doğal artışın olduğundan bahsedildiğine göre kesinlikle doğum oranı ölüm oranından fazladır.

(Cevap B)

5. Doğum oranının fazla olması nüfusun artmasına yol açar. Ayrıca ortalama yaşam süresinin uzamasına bağlı olarak ölümlerin azalması da bu sürece katkıda bulunur. Ancak kentlere olan göçler, ülke içinde gerçekleşir ve toplam nüfus miktarını etkilemez.

(Cevap B)

6. Giresun dışındaki tüm iller yaz mevsiminde turizm amaçlı göç alır. Giresun'a yapılan mevsimlik göçün nedeni daha çok tarımda çalışma amaçlıdır.

(Cevap D)

7. Ülkemizde nüfusun artmasının nedenlerinden biri yaşlılık döneminde yalnız kalmamaktır. Bu dönemde bulunan çocuksuz ailelerin bakımının devlet tarafından karşılanacak olması nüfus artışını düşürmeye yönelik bir uygulamadır.

(Cevap E)

8. Nüfus artış hızının fazla olduğu şehirlerde;

- Konut yetersizliği,
- Trafik,
- Plansız kentleşme,
- Verimli toprakların azalması,
- Sanayi tesislerinin şehir içinde kalması,
- Belediye hizmetlerinin yetersiz kalması,
- Kültürel yozlaşma,
- Çevre kirliliği

gibi sorunlar ortaya çıkar.

İş kolu çeşidinin artması şehirleşmenin olumlu sonucudur.

(Cevap C)

9. Anadolu'da ekonomik şartlardan dolayı ailelerin göç etmesi sebebiyle köylerde nüfus azalmaktadır. Bu duruma bağlı olarak birçok ilköğretim okulu kapatılmıştır.

(Cevap B)

10. Uzmanlar ülkemizdeki nüfus değişimin gelişmiş ülke profiline yaklaştığımızın bir göstergesi olduğunu belirtiyorlar. Türkiye'nin nüfus yapısı ciddi ve radikal bir değişim içindedir. Türkiye'nin nüfus yapısını gösteren grafik arı kovanı şeklinde olacaktır. Bu da Türkiye'nin az gelişmiş ülke statüsünden çıkıp, gelişmiş ülkeler statüsüne doğru ilerlemesi anlamına gelmektedir. Her geçen sayım yılında nüfus artış oranı azalması özellikle genç nüfusa yönelik eğitim, sağlık, istihdam olanakları vb. demografik yatırımlara daha az gereksinim duyulacağı anlamına gelir.

(Cevap C)

11. Göç veren alanlardaki evler terk edilir. Buraları bakımsız ve boş kalır. Verimli tarım alanları ekilmez. Dolayısıyla tarımda üretim kaybı yaşanır. Aynı durum hayvancılık içinde geçerlidir. Göçler, kırsal alanlara yapılan yatırımların azalmasına da neden olur. Birçok okul öğrencisiz kalır. Hatta kapanır. Sağlık ocakları için de aynı şey geçerlidir. Köydeki çocuklar taşınmalı eğitimle başka köylerde birleştirilerek eğitim görmek zorunda kalır. Ayrıca göç olayına genelde çalışma çağındaki, aktif nüfus katılacağından kırsal alanlarda iş gücü kaybı da yaşanır. Ancak, bu durum konut yetersizliğine yol açmaz. Dolayısıyla ormanların tahrip edilerek yerleşime açılması gibi bir sorunun kırsal alanlarda yaşandığı söylenemez. Tam tersine bu sorun göç alan yerleşim alanlarında görülür.

(Cevap B)

12. Doğal faktörler; yer şekilleri, iklim, su kaynakları, toprak çeşitliliği ve doğal bitki örtüsü çeşitliliğidir. Beşeri faktörler ise tarihi, idari ve askeri özellikler ve ekonomik faktörlerdir. (sanayi, ulaşım, madencilik, ticaret, tarım vb.)

(Cevap B)

TÜRKİYE'DE YERLEŞME

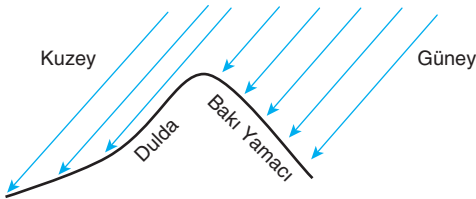
1. Ülkemizde yer alan geçici yerleşmelerde hayvancılık faaliyetleri geleneksel mera hayvancılığı şeklinde yapılır. Bu nedenle geçici yerleşmeler mera alanlarına yakın yerlerde kurulur. Hayvancılık birincil ekonomik faaliyettir. Geçici yerleşmelerde hayvancılık başlıca ekonomik etkinlik olduğu için buralarda yaşayan nüfusun tamamına yakını birincil ekonomik faaliyette çalışır.

(Cevap D)

2. Ülkemizde yaylacılık faaliyetleri en fazla Kuzey Anadolu Dağları ve Toroslarda yapılmaktadır. Bu alanlarda yaylacılık faaliyetlerinin yaygın olmasının nedeni yükseltinin fazla olmasına bağlı olarak düşen yağış miktarının fazla olması ve bunun sonucunda gür otlakların bulunmasıdır. Rize Yöresi Kuzey Anadolu Dağları'nın yer aldığı kesimde bulunduğu için çok fazla yağış alır. Buna bağlı olarak Rize'de yaylacılık faaliyetleri yaygın olarak yapılır.

(Cevap D)

3. Türkiye Kuzey Yarımküre'de yer alır. Bu yüzden dağların güneye bakan yamaçları daha sıcaktır. Buna "bakı etkisi" denir.

Bu duruma bağlı olarak ülkemizde genelde yerleşme için dağların güneye bakan yamaçları ve etekleri tercih edilir. Ancak Karadeniz kıyı kesiminde bu durumun tersi gözlenir. Denizellik etkisine bağlı olarak Karadeniz Dağları'nın kuzey yamaçları ve etek kesimleri daha yoğun nüfuslanmıştır.

(Cevap B)

4. Zonguldak-Taş kömürü ve Batman-Petrol yatakları'nın işletilmeye açılmasından sonra hızla gelişerek Türkiye'nin en yoğun nüfuslu yerlerinden biri olmuştur. Aynı zamanda ulaşım, endüstriyel faaliyetler ve modern tarım yöntemlerinin yaygınlaşması da nüfus yoğunluğunun artması ve kentlerin büyümesi üzerinde önemli bir etkidir. Ancak konut yapımının hızlanması nüfus artışının nedeni değil sonucudur.

(Cevap E)

5. **Ekonomik fonksiyonlarına göre şehirler;**

Tarım şehri (Niğde vb), ticaret şehri (liman), sanayi şehri (İzmit, Zonguldak, Karabük) maden ve turizm şehri diye ayrılabilir. Şehirlerin bazılarında yalnızca bir fonksiyon ön plana çıkabilirken, bazılarının da birden fazla hakim ekonomik fonksiyon olabilir. Örneğin; İzmir'de tarım, sanayi, ticaret ve turizm gibi ekonomik faaliyetler oldukça gelişmiştir.

(Cevap A)

6. Kırsal yerleşmeler sadece köyden oluşmaz. Köy idari alanında başka kırsal yerleşmeler de vardır. Bunlardan biri de "mahalle"dir. Mahalle; bir köyden ayrılmış, fakat idari fonksiyonu olmadığı için ayrı bir köy sayılamayan yerleşmelerdir. Bunlar devamlı yerleşme üniteleridir, gelişerek büyüebilirler. Birkaç mahallenin tek muhtarlık olarak birleştiği kır yerleşmelerine ise "divan" denir. Özellikle Batı Karadeniz'de divan yerleşmelerine rastlanır.

(Cevap A)

7. Soruda kırsal kesimlerdeki konutların yapı malzemesinden bahsedilmiştir. Bu yüzden teknolojik gelişmelerin yapı malzemesini değiştirdiği söylenemez. Ayrıca nüfus yoğunluğu, ekonomik faaliyetlerin de kırsal kesimlerdeki konut yapımında kullanılan malzemeler üzerinde etkili olduğuna ulaşılamaz. Gelenek ve göreneklere göre bu yerlerde yaşam şekilleri değişik olsa bile bu durumun konut malzemesini doğrudan etkilediği söylenemez. Yağışlı yerlerde ormanların çok olması konut yapımında ahşap malzeme kullanımına neden olmuştur. Aynı şekilde kurak yerlerde ise kerpiç malzemeler yaygındır. Bu durum insanların yaşamları üzerinde doğal çevrenin etkili olduğunun bir göstergesidir.

(Cevap D)

8. Soruda verilen yerlerden; Çatalca-Kocaeli ve Kıyı Ege bölümlerinde aktif fay hatları bulunur. Bu yüzden deprem olasılığı bakımından çok tehlikeli alanlardır. Ancak bu yerler Türkiye'nin en yoğun nüfuslu yerleşim alanlarıdır. Aynı zamanda Tuz Gölü'nün güneyinin ise Türkiye'de deprem olasılığı bakımından en güvenli yer olduğu söylenebilir. Ancak burası da Türkiye'nin en seyrek nüfuslu yerlerindendir. Bu duruma göre, Türkiye nüfus ve yerleşmenin dağılışında deprem tehlikesinin varlığı veya yokluğunun dikate alındığı söylenemez.

(Cevap A)

9. Maden – Seydişehir'in,
Turizm – Alanya'nın,
Tarım – Ordu'nun,
Sanayi – İskenderun'un
nüfusunun artmasında etkili olan beşeri faktörlerdir.

(Cevap B)

10. Sorudaki açıklamada bu tür yerleşim birimleri için tarım arazilerinin geniş olması gerektiğinden bahsedilmektedir. Doğu Karadeniz Bölümü, Türkiye'deki engebeli yerlerdendir. Tarım arazileri dar, parçalı ve dağınıktır. Tarımda makine kullanımının ülkemizde en az olduğu yer burasıdır. Dolayısıyla bu bölüm üzerinde işaretlenen I nolu yerin çiftlik kurulmasına elverişli olduğu söylenemez.

(Cevap A)

11. Türkiye'de nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerin başında zaten ulaşım, sanayi ve ticari faaliyetler gelir. Bu faaliyetlerin geliştirdiği tektonik ovalar verimli tarım alanlarıdır. Tüm bu etkenlere bağlı olarak deprem alanları tehlikeli yerler olmalarına rağmen yoğun nüfuslanmıştır. Aslında bu alanlarda sıcak su kaynaklarının varlığı da nüfusun toplanmasına yol açar fakat diğerlerinden daha az önemli etkindir.

(Cevap C)

12. İlk yerleşmelerin ve medeniyetlerin Anadolu'da kurulmasında;
- İklim koşullarının elverişli olması,
 - Üç kıtanın birbirine en çok yakınlaştığı yerde topraklarının olması,
 - Toprağın tarıma elverişli olması,
 - Ulaşım yollarının kavşak noktasında bulunması
- yer alır.

(Cevap D)

13. Türkiye'de arazinin engebeli, su kaynaklarının fazla ve tarım alanlarının parçalı olduğu yerlerde görülen bu tür yerleşmeler, özellikle Kuzey Anadolu Dağları'nın kuzey yamaçlarında yaygındır.

(Cevap B)

TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

1. İklim; bitki örtüsü, hayvan çeşidi, yerleşme tipi, giyim, mesken tipi, tarım, turizm, ticaret, ulaşım, akarsu rejimi, erozyon, heyelan gibi birçok şey üzerinde belirleyici bir faktördür. Bu nedenle iklim özellikleri birçok konuda bilgi verir. Örneğin yağışın fazla ve düzenli olduğu yerde bitki örtüsü ormandır. Akarsu rejimi düzenlidir. Mesken yapımında ahşap kullanımı fazladır. Ülkemizde sıcaklık farkının az olduğu yerler deniz kıyısında yer alır. Ayrıca yağış rejiminin düzenli olduğu yerlerde (Karadeniz kıyıları) bitki örtüsü ormandır.

(Cevap B)

2. Yerden yükseğe doğru çıkıldıkça ve denizlerden iç kesimlere doğru gidildikçe nem miktarı azalır. Buna bağlı olarak günlük ve yıllık sıcaklık farkı yükselir. I. taralı alanda yükselti en fazla ve denize en uzak olması nedeniyle sıcaklık farkı daha fazladır.

NOT

Gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasındaki fark yükseltiyle doğru orantılıdır. Yükseltinin fazla olduğu yerlerde fark fazla, az olduğu yerlerde fark azdır. Erzurum, Kars, Sivas, Hakkari gibi yükseltinin fazla olduğu yerlerde fark fazla, Kilis, Edirne, İstanbul, Bursa, Tekirdağ gibi yükseltisinin az olduğu yerlerde fark azdır.

(Cevap A)

3. Enleme göre; daha kuzeyde olan yani kutba daha yakın olan Samsun kentinin daha soğuk olması gerekirdi. Oysaki Samsun kenti Ankara'dan daha sıcaktır. Bu durum yükselti, karasallık ve denizellik ile açıklanabilirken, enlem ile açıklanamaz.

(Cevap E)

4. Sorudaki açıklamada fiziksel çözülmenin; günlük ve yıllık sıcaklık farkının fazla olduğu yerlerde görüldüğü söylenmiştir. Buna göre; Doğu Karadeniz, Çukurova, Büyük Menderes (Kıyı Ege) ve Güney Marmara'da yıllık sıcaklık farkı azdır. Tuz Gölü çevresinde karasal iklim şartları hüküm sürer. Bu yüzden sıcaklık farkı fazladır. Fiziksel çözülme de bu yerde daha yaygın olur.

(Cevap C)

5. Grafikteki iklimde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Bu iklim tipi Akdeniz iklimi olduğundan Türkiye haritası üzerinde Akdeniz kıyılarında işaretlenen alanlarda etkilidir.

(Cevap D)

6. Ülkemizde ortalama yükselti batıdan doğuya gidildikçe artar. Yükselti arttıkça her 200 m'de sıcaklık 1 °C azalır. Bu duruma bağlı olarak Doğu Anadolu Bölgesi'nde sıcaklık ortalamaları İç Anadolu ve Ege Bölgesi'nden daha düşüktür.

(Cevap C)

7. Ülkemizde heyelan bölge olarak en fazla Karadeniz'de; mevsimsel olarak ise ilkbahar aylarında oluşur. Bu durumun nedeni, kışın kar halinde düşen yağışların, ilkbahar aylarındaki sıcaklık artışına bağlı olarak eriyip toprağa sızması ve zeminin yumuşayıp kayganlaşmasıyla heyelanı kolaylaştırmasıdır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'de heyelan olaylarının % 65'i ilkbahar, % 25'i kış, %5'i sonbahar ve %5'i yaz mevsiminde görülür.

(Cevap E)

8. Türkiye'de iklim özellikleri giderek değişmektedir. Örneğin: son 100 yılın en sıcak ve en soğuk değerleri sürekli değişmekte kurak dönemler uzun sürmekte, sağanak yağışlar, taşkın ve sellere neden olmakta, akarsular ve göller kurumaktadır.

(Cevap E)

9. Akarsuların taşıdıkları alüvyal malzemeleri götördükleri son yer deniz kenarlarıdır. Bu nedenle kıyı ovalarımızda yaygın toprak türü alüvyal topraklardır. Burada Akdeniz iklimine bağlı olarak ilk önce akla kırmızı topraklar gelse de; kıyı ovalar genelde taşınmış topraklardan oluşacaktır. Ayrıca Kıyı Ege'deki delta ovalarında da Akdeniz ikliminin etkili olduğu unutulmamalıdır.

(Cevap C)

10. Son yıllarda, Konya Ovası'nda hatalı arazi kullanımı, yanlış sulama yöntemleri birtakım sorunlara yol açmaya başlamıştır. Bu sorunlar içerisinde,

- Yanlış arazi sürümünden ya da toprağın aşırı kullanımından dolayı erozyonun artması,
- Yer altı suyunun aşırı kullanımı ve buna bağlı olarak yer altında oluşan boşluklar sonrası obruk oluşması,
- Yanlış sulama tekniklerinden dolayı derinlerde yer alan tuz minerallerin yüzeye çıkması gibi sorunlar sıralanabilir.

Fakat hatalı arazi kullanımı Konya Havzası'nda yer alan bazı sulak alanların ya da göllerin kurumasına yol açmıştır.

(Cevap A)

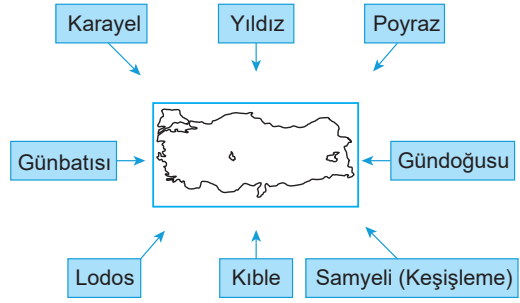
11. Türkiye'de nemlilik ve yağışın dağılışı incelediğinde kuzey-güney ve doğu-batı yönünde; denizellik, karasallık ve yükselti engebe gibi faktörlerin etkisiyle farklılıklar görülür. Doğu ve Batı Karadeniz kıyıları, Menteşe yöresi, Torosların denize bakan yamaçları denizellik etkisiyle; Hakkari Bölümü ise yükselti ve engebe etkisiyle bol yağış alır. Ancak deniz etkisine kapalı olan Konya-Tuz Gölü-Orta Fırat ve Orta Kızılırmak gibi alanların yağış miktarı daha azdır.

(Cevap D)

12. Herhangi bir yerde o güne kadar görülmeyen ya da çok seyrek görülen yüksek sıcaklık ve düşük sıcaklıklar ekstrem olarak nitelendirilebilir. Bu ekstrem sıcaklıklar başta insan olmak üzere bütün canlıları olumsuz yönde etkiler. Türkiye, etkilendiği hava kütleleri ve basınç merkezlerinin özelliği, genel fiziki coğrafya koşulları ve bulunduğu enlem derecesi etkisiyle aşırı sıcak ve soğuk ile kuraklık şartlarının sıkça görülebildiği bir ülkedir. Sibirya kökenli karasal kutbi hava kütlesi ile denizel kutbi hava kütesinin etkilemesi Türkiye genelinde aşırı soğuk hava dalgasının yaşanmasına neden olur. Böyle durumlarda insanlar ve diğer canlıların yaşamları olumsuz etkilenmekte, akarsular-göller donmakta, enerji ve sanayi üretimi aksamakta, ulaşım zorlaşmakta ve büyük ekonomik kayıplar yaşanmaktadır. Ancak bu durum iç bölgelerimiz için sıradan olan durumlarıdır. Ekstrem olarak, normalde görülmesi beklenmediği anlamında Akdeniz ve Ege kıyılarında yaşanır.

(Cevap A)

13.

Ülkemizde etkili olan sıcak yerel rüzgârlar; kible, lodos ve samyeli. Güneyden esen kible, uzun süre etkili olursa Akdeniz'den aldığı nemi yağış olarak bırakabilir. Güneybatıdan esen lodos da deniz üzerinden geldiği için devamında yağış oluşturur. Bu rüzgâr ayrıca tarım ürünlerinin erken olgunlaşmasına, soba zehirlenmelerine vb. durumlara neden olur. Güneydoğudan esen samyeli (keşişleme) ise sıcak ve kuru bir çöl rüzgârıdır. Ülkemizde etkili olan soğuk yerel rüzgârlar karayel, poyraz ve yıldızdır. Kuzeyden esen karayel ve yıldız, sıcaklıkları önemli ölçüde düşürerek kar yağışlarına neden olur. Karadeniz'de ve Marmara Denizi'nde zaman zaman fırtınalara yol açar. Poyraz ise kuzeydoğudan eser ve sıcaklıkların düşmesine neden olur

(Cevap E)

14. Yeryüzünün belirli bir bölgesinde yaşayan ve başka sahalarda rastlanmayan bitki türlerine yerli (endemik) bitki denir. Ülkemizdeki bitki türlerinin yaklaşık üçte biri (3700 civarı) endemik olup en fazla çeşitlilik Toros Dağları'nda bulunmaktadır. Ülkemizde yer alan başlıca endemik bitki türleri ise;

- Köyceğiz Gölü çevresinde sığla (günlük) ağacı
- Datça ve Teke Yarımadası'nda Datça hurması
- Kazdağları'nda Kazdağı göknarı
- Göller Yöresi'nde kasnak meşesi
- Kastamonu ve Yozgat çevresinde ispir meşesi
- Rize'de (Anzer Yaylası) Anzer çayı
- Safranbolu çevresinde safran otu
- Erzurum'da (Karayazı) ters laledir.

Ancak Akdeniz ikliminin karakteristik doğal bitki örtüsü olan kızılçamlar bu tür bitkiler arasında yer almaz.

(Cevap A)

TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

1. Adıyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilimizdir. Bu bölgede orman varlığının son derece az olmasından dolayı orman oluşturulmaya en fazla ihtiyaç duyulan bölge olduğu söylenebilir.

(Cevap E)

2. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yazları sıcak ve kurak geçer. Sıcak rüzgârlar ve enlem gibi şartlar bu durumun oluşmasında etkilidir. Bu yüzden buharlaşma da çok şiddetlidir. Bitki örtüsünün cılız olmasının bu durumun üzerinde fazla etkili olduğu söylenemez.

NOT

Türkiye'de en az yağış alan bölge İç Anadolu'dur. (Tuz gölü ve çevresi) Ancak en kurak bölge Güneydoğu Anadolu'dur. (Buharlaşma şiddeti.)

(Cevap D)

3. Karadeniz ikliminin etkili olduğu yerde nem oranının yüksek olmasına bağlı olarak günlük ve yıllık sıcaklık farkı düşüktür. (B yöresi)
Karasal iklimin etkili olduğu yerlerde ise nem oranının düşük olmasına bağlı olarak sıcaklık farkı yüksektir. (C yöresi)
Buna göre "B yöresinde günlük sıcaklık farkı C yöresinden fazladır" yorumu yanlış olur. Bunun dışında; karasal iklimlerde kuraklığa dayalı tarım ürünlerinin yetiştirileceği, Karadeniz ikliminde ahşap malzemelerin konut yapımında kullanılacağı, Akdeniz ikliminde en fazla yağışın kış mevsiminde görüldüğü ve güneşlenmenin fazla olduğu yorumları doğru olur.

(Cevap D)

4. Rüzgâr erozyonu, kurak ve yarı kurak sahalarda etkindir. Rize ülkemizin en çok yağış alan ilidir. Bu nedenle rüzgâr erozyonunun en az olduğu ildir.

(Cevap B)

5. I. taralı alanda dağlar denize paralel uzandığından denizden gelen nemli hava dağların yamacı boyunca yükselerek yoğunlaşır ve dağların denize bakan yamaçlarına yağış olarak düşer. II. alanda ise dağlar denize dik uzandığından denizden gelen nemli hava kütleleri iç kesimlerde daha çok etkili olur. Bu duruma bağlı olarak I. alan, II. alandan daha fazla yağış alır. Fazla yağış alan yerlerde tarımda sulama ihtiyacı az olur ve ormanlar kısa sürede kendisini yeniler.

(Cevap A)

6. Step adı verilen ot topluluklarının görüldüğü bölgeler, yıl içinde en fazla yağışını ilkbahar mevsiminde alır. Bu yüzden yaz yağışlarına bağlı olarak bu otların yeşerdiğini söylemek yanlış olur. Bunun aksine yaz mevsiminde bu otlar kuraklıktan dolayı sararıp kururlar. Bu yüzden bu tür otlara "bozkır" adı verilir.

(Cevap C)

7. Bozkır ya da step adı verilen bitki örtüsü karasal iklimin yaygın olduğu yerlerde görülür. Bitki örtüsü iklimin en belirgin sonucu olduğuna göre, step bitki örtüsünün yaygın görülme nedeni olarak da geniş alanda karasal iklimin görülmesini gösterebiliriz.

(Cevap D)

8. Ladin, şimşir, fındık gibi bitkiler yağışın fazla olduğu yerlerde daha yaygındır. Buna göre, söz konusu bitkiler Doğu Karadeniz'de en fazladır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'deki bitkilerin yaklaşık üçte biri Dünya'nın hiçbir yerinde görülmeyen endemik bitkilerdir. Ülkemizdeki endemik bitkiler en çok Toros Dağları kuşağında yetişir.

(Cevap A)

9. Ülkemizdeki bitki çeşitliliğinin nedenleri arasında akarsu rejimlerinin farklılık göstermesini söyleyemeyiz. Akarsu rejim farklılığı iklimin sonucudur. Ülkemizde çeşitli iklimlerin olması, farklı toprak türleri, yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi ve coğrafi konumu gibi etmenler bitki farklılığını zengin kılmıştır.

(Cevap E)

10. Sorunun açıklama kısmını şekilsel olarak gösterelim.

Bu özelliğe uyan bölüm Doğu Karadeniz Bölümü'dür. Doğu Karadeniz'de dağların denize bakan yamaçlarında yükseldikçe sıcaklığın düşmesinin etkisiyle bitki örtüsü yamaç boyunca farklılaşır.

(Cevap B)

11. Ardahan platosu Erzurum - Kars Bölümü'nde yer alır. Burada yaz yağışlarına bağlı olarak gür çayırlar oluşur ve step bitki örtüsü görülmez.

NOT

Türkiye'de orman, maki, bozkır ve çayırların dağılışında en önemli faktörler yağış ve sıcaklıktır.

(Cevap C)

12. Eğer Karadeniz ikliminde yetişebilen bir doğal bitki örtüsü türüne karasal iklimin hakim olduğu bir bölgede de rastlanırsa; hem Karadeniz, hem de karasal iklimde yetişebildiğine göre, Türkiye'nin her yerinde yetişebilir yorumu yapılır. Ancak Yıldız Dağları Bölümü'nde de Karadeniz iklimi etkilidir. Buranın iklimi, soruda geçen yerin iklimine benzerdir. Bu yüzden söz konusu bitkinin Yıldız Dağları Bölümü'nde yetişmesi farklı bir iklim alanı olmadığı için bu görüşe destek sağlamaz.

(Cevap B)

13. Bir dağ yamacı boyunca yükseldikçe bitki örtüsünün kuşaklara ayrılmasının nedeni, sıcaklığın azalmasıdır. Şekildeki dağın deniz seviyesinden itibaren başlayan geniş yapraklı ormanlarının olması, Karadeniz kıyısında ve 1000 mm'den fazla yağış olduğu ihtimalini güçlendirir. Buna göre "yükseldikçe yağış azalır" demek yanlış olur.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'deki yüksek dağların üst kısımlarında oluşan ot topluluklarına dağ çayırları ya da alpin çayırlar denir. Toroslar, Kuzey Anadolu Dağları ve Doğu Anadolu'daki dağların yüksek kısımlarında görülür. Dağ çayırları Toros'larda 1800m, Karadeniz Dağları'nda 2000–2200 metrelerden sonra görülür. Doğu Anadolu'da ise karasallığın etkisiyle daha yukarılara kadar çıkar.

(Cevap A)

TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

1. Sıcaklık ortalamalarının yüksek olduğu yerlerde tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi kısa, düşük olduğu yerlerde ise uzundur. İzmir'den Van'a gidildikçe sıcaklık ortalamaları düşer. Bu nedenle aynı zamanda ekilen buğday önce İzmir'de en son Van'da hasat edilir.

(Cevap D)

2. Maki bitki örtüsü kızılçam ormanlarının tahrip edildiği yerlerde oluşur. Maki bitki örtüsünün oluştuğu yerlerde Akdeniz iklim özellikleri etkilidir. Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde;
- Yazlar sıcak ve kurak geçer.
 - Kışlar ılık ve yağışlıdır.
 - En fazla yağış kış aylarında düşer.
 - Yıllık yağış ortalaması 600-1000 mm arasında değişir.

(Cevap E)

3. Sert karasal iklimin yaşandığı yerlerde;
- Kışlar çok uzun ve soğuk geçer.
 - Yazlar kısa ve serin geçer.
 - Yağış en fazla yaz aylarında düşer.
 - Kar yağışlı gün sayısı fazladır.
 - Sıcaklık ortalamaları düşüktür.

Ülkemizde sert karasal iklim Erzurum-Kars Bölümü'n-de görülür.

(Cevap A)

4. Türkiye'de en fazla nem oranı ve yağış miktarı Karadeniz Dağları'nın denize bakan yamaçlarındadır. Bu yüzden tahrip edilen ormanlar Karadeniz kıyılarında daha kısa sürede yenilenir.

(Cevap C)

5. Türkiye'de makilere kızılçam ormanlarının tahrip edildiği yerlerde rastlanır. Makilerin de tahrip edilmesiyle "garig" adı verilen daha kısa boylu çalılar oluşur. Psödomaki ise Karadeniz Bölgesi'nde ormanların tahrip edilmesiyle oluşur. Yine antropojen bozkırlar iç bölgelerde ormanların tahrip edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Ancak kızılçam ormanları Akdeniz Bölgesi'nin doğal bitki örtüsüdür.

(Cevap A)

6. Bir yerde etkili olan iklim tipinin en belirgin göstergesi o yerin doğal bitki örtüsüdür. Buna göre;
- Maki → Akdeniz (I.)
- Çayır → Karasal (IV.)
- Bozkır → Step (III)
- Kentlerin doğal bitki örtüleri ile iklim tipleri yukarıdaki gibi eşleştirildiğinde Karadeniz Bölgesi açıkta kalır.

NOT

Türkiye'de birçok beşeri – ekonomik faaliyetler iklim kontrolü altındadır. Ancak yer altı kaynaklarının dağılışını ve yer yapısını (fay hattı-deprem) iklim etkilemez.

(Cevap B)

7. Bir yerde etkili olan iklim tipinin en güçlü kanıtı o yerin doğal bitki örtüsüdür. **Maki**; Akdeniz, **bozkır**; (step) İç Anadolu, **orman**; Karadeniz iklim bölgelerinde görülür.

PUAN KÜPÜ

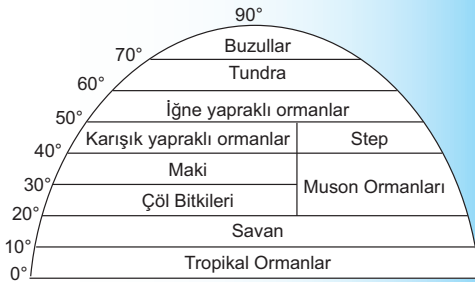
Bir yerde etkili olan iklim şartlarının en belirgin göstergesi o yerin doğal bitki örtüsüdür. Bu yüzden farklı konumlarda olan iki yerin iklimlerinin benzer olduğunun en güçlü kanıtı, söz konusu yerlerin doğal bitki örtülerinin benzer olmasıdır.

(Cevap A)

8. Endemik bitkiler; Dünya'da çok ender olarak görülen türlerdir. Türkiye endemik türler bakımından çok zengindir. Ancak bu türler; insanların tarla açma, anız yakma, şehirleşme gibi olumsuz faaliyetleri sonucunda azalır. Ayrıca orman yangınlarının da çoğu insanlar tarafından kasıtlı olarak çıkartılır. Kuraklık ise iklim şartlarının bir sonucudur.

NOT

Yukarıdaki şekilde, Dünya üzerindeki iklim tiplerine bağlı olarak bitki örtüsünün Ekvator'dan kutuplara doğru sıralanışı gösterilmiştir. Buna göre, Türkiye'nin bulunduğu kuşakta, orman, maki ve step örtüleri yaygındır.

(Cevap A)

9. Amanos (Nur) Dağları, Akdeniz'in doğusunda ve kuzey-güney yönde uzanır. Bu dağların yamaçları boyunca yükseldikçe maki bitki örtüsü yerini kayın ormanlarına bırakır. Bu durumun en temel nedeni iklim şartlarıdır. Bir yerde etkili olan iklim şartları o yerin doğal bitki örtüsünü belirler.

(Cevap B)

10. Marmara'da iklim çeşitliliği nedeniyle bitki örtüsündeki çeşitlilik de fazladır. Aynı anda 3 bitki formasyonu da bu bölgede görülür. Buna göre, harita incelense Trakya'nın tamamen bozkırlarla kaplı olmadığı görülür.

(Cevap B)

11. Marmara Bölgesi iklim çeşitliliğinin en fazla olduğu bölgedir. Güney Marmara'da Akdeniz iklimine ait zeytin, Ergene'de karasal iklime ait ayçiçeği ve Karadeniz kıyılarında ise fındık tarımı yapılır. Farklı iklimlerin karakteristik tarım ürünlerinin Marmara Bölgesi sınırları içerisinde yetiştirilebiliyor olması ancak bölgenin iklim çeşitliliği ile açıklanabilir. Bu durum aynı zamanda bölümler arasında iklim şartlarının birbirinden belirgin farklarla ayrıldığı anlamına gelir.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörler:
Matematik konumu
Yer şekilleri (Yükselti, dağların uzanış doğrultusu ve baki)
Denize göre konumu
Rüzgârların esme yönü
Çevredeki basınç merkezlerinin etkisi

(Cevap C)

TÜRKİYE'DE TARIM

1. Soruda yapılan açıklamada nadas uygulamasının kurak yerlerde yaygın olduğundan bahsedilmektedir. Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Ordu'nun yıllık yağış miktarı seçeneklerdeki diğer illerden daha fazladır. Bu yüzden Ordu'da nadas uygulamasına daha az ihtiyaç duyulur.

(Cevap C)

2. Haritada numaralı olarak taralı yerlerde en çok,
- I → İncir, (Kıyı Ege Bölümü)
 - II → Elma, (Orta Kızılırmak Bölümü)
 - III → Fındık yetişir. (Doğu Karadeniz Bölümü)

NOT

Türkiye'de pirinç üretimi en çok akarsu vadilerinde yapılır. Nedeni pirincin olgunlaşma süresi boyunca bol su istemesidir.

(Cevap B)

3. Ülkemizde iklimin çeşitli olması tarım ürünlerinin de çeşitli olmasını sağlamıştır.

Tarım ürünlerinin çeşitli olmasında etkili olan diğer faktörler şunlardır:

- Toprağın çeşitlilik göstermesi
- Sulama olanakları
- Tarımsal faaliyetlerde makine kullanımı
- Çiftçinin eğitimi
- Yer şekilleri

(Cevap A)

4. Grafiğe bakıldığında 1, 2 ve 3 aylarda sıcaklık sıfırın altına düşmüştür. Bu nedenle zeytin, fındık, muz, mandalina gibi kış soğuklarına karşı hassas ürünler bu bölgede yetişemez. Elma, üzüm gibi meyveler soğuğa oldukça dayanıklı olmaları nedeniyle bu yörede yetiştirilebilecek ürünler arasında yer alır.

(Cevap D)

5. Gediz Ovası Ege Bölgesi'nde yer alan, Akdeniz ikliminin görüldüğü, tektonik çukurluğa alüvyal malzemenin birikmesiyle oluşmuş verimli bir ovadır. Bu ova-mız ile benzer özelliklere sahip olan aynı iklim ve toprak koşullarına sahip Akdeniz Bölgesi'ndeki Çukurova'dır.

(Cevap C)

6. Kapalı sistem, damlama ve yağmurlama yöntemleri modern tarım yöntemleri arasında yer alır. Bu yöntemlerdeki birincil hedef daha geniş alanların daha az su ile sulanması ve su tasarrufunun sağlanmasıdır. Eski yöntemlerde buharlaşan su topraklardaki tuz oranının artmasına ve ürün kaybına neden olmaktaydı. Modern sulama yöntemleri bu sorunu önlemekte ve dolayısıyla verim artışına neden olmaktadır. Ancak topraktaki canlı ve canlı kalıntıları anlamına gelen organik madde miktarının bu yöntemle azaldığı söylenemez.

(Cevap D)

7. Türkiye'de zeytin ağacı sayısı ile zeytin üretiminin 2009-2016 arasındaki durumunu gösteren grafikte, üretimdeki dalgalanmaların giderek azaldığı sonucu çıkarılamaz. Aksine son yıllarda bir önceki yıla göre dalgalanma daha da artmıştır.

PUAN KÜPÜ

Zeytin ağaçlarının devirli üretim özelliğinden dolayı, üretim bir yıl fazla, bir yıl azdır. Türkiye, İtalya, İspanya ve Yunanistan'dan sonra Dünya toplam zeytin üretiminde 4. sırada yer alır. Bir Akdeniz bitkisi olmasına rağmen, zeytin bu bölgede yerini daha yüksek gelir getiren ürünlere bırakmıştır. Bu yüzden Türkiye toplam zeytin üretiminde Ege Bölgesi birinci sırada yer alır.

8. Ege Bölgesi'nin Türkiye toplam üretiminde ilk sırada yer aldığı ürünler, zeytin, üzüm, haşhaş, tütün, incir dir. % 80 pay ile ilk sırada yer aldığı ürün ise incir dir. (Cevap E)

Ege Bölgesi'nde Yetiştirilen Bazı Tarım Ürünlerinin Türkiye Üretimindeki Payları	
Tarım Ürünü	Yüzde (%)
İncir	80
Zeytin	58
Tütün	59
Haşhaş	75
Üzüm	59
Pamuk	24

NOT

Çok yakın bir zaman kadar Türkiye toplam pamuk üretiminde Ege Bölgesi 1. sırada idi. Ancak GAP'ın büyük ölçüde tamamlanmasıyla birlikte Türkiye toplam pamuk üretiminde artık Güneydoğu Anadolu Bölgesi birinci sırada yer almaktadır.

9. Haşhaş, kenevir, tütün, pirinç gibi ürünlerin ekim alanlarının sınırlı olmasında yalnızca iklim değil, çeşitli nedenlerle devlet kontrolünde olmalarının da etkisi vardır. (Cevap E)

Ekim Alanı Geniş Olan Tarım Ürünleri	Ekim Alanları Dar Olan Tarım Ürünleri
Patates, Ayçiçeği, Pamuk, Buğday, Arpa, Şeker pancarı, Elma, Mercimek, Nohut, Üzüm	Haşhaş, Kenevir, Keften, Çay, Muz, İncir, Antep fıstığı, Fındık, Susam

(Cevap D)

10. Türkiye gelişen bir ülke trendindedir. Gelişen ülkelerde nüfus giderek tarımda değil, sanayi ve hizmet sektöründe çalışır. Bu nedenle ülkemizde tarımda çalışan nüfus azalmaktadır.

Türkiye'de Bazı Yıllarda Tarımda Çalışan Nüfusun Oranları	
Yıllar	Tarımda Çalışan Nüfus Oranı (%)
1960	74
1970	70
1980	62
1990	50
2000	34
2008	25
2015	20

(Cevap C)

11. Kırsal kesimlerde ön plana çıkan ekonomik faaliyet tarım ve hayvancılıktır. Haritada işaretlenen alanlardan IV nolu yöre dışında kalanların tamamı iç kesimlerde bulunur ve karasal iklim şartlarına sahiptirler. Bu yörelerde iklim ve yer şekilleri ekonomik faaliyet çeşidi sınırlandırmıştır. Oysa ki, Doğu Karadeniz kıyı kesiminde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yanı sıra doğal çevre şartlarının sunduğu imkanlara bağlı olarak balıkçılık, ormancılık vb. faaliyetler de yapılır. (Cevap D)

12. Ülkemizde tarımda sulama yaygınlaştığı takdirde:

- İklimle olan bağımlılık azalır.
- Nadas alanları azalır.
- Ürün miktarı artar.
- Bazı bitkilerin ekim alanı artar.
- Üretimde dalgalanma azalır.
- Birden fazla ürün elde edilir.

Otlak alanlarının genişlemesi sulama ile ilişkili değildir.

(Cevap A)

TÜRKİYE'DE TARIM

1. Sulama sorununun çözülmesiyle birlikte tarımsal üretimde verimin artması beklenir.

Kurak geçen yıllarda tarımsal üretim azalır. Nadasa ayrıla alanlar artar. Buna bağlı olarak üretim miktarında dalgalanmalar görülür. Sulamanın yaygınlaşması ile bu sıkıntılar da azalacaktır.

(Cevap E)

2. Türkiye'de tarım arazilerinin parsel büyüklüğü tarım topraklarının miras yolu ile bölüşülmesine bağlı olarak giderek küçülmektedir. Bu duruma bağlı olarak tarımsal üretim giderek azalmakta, tarımsal işlerde zaman kaybı artmakta, teknolojiye yararlanma azalmakta ve işletme sayısı giderek artmaktadır. Tarımsal arazilerin toplulaştırılması ile işletme sayısı azalacak, buna bağlı olarak tarımsal işlerde zaman kaybı azalacaktır. Araziler birleştirileceğinden toprağı işleyen kişi sayısı azalacaktır. Bu da zaman kaybının azalması demektir. Küçük işletmelerde tarımsal faaliyetler daha çok insan ve hayvan gücüne dayalı olarak yapılır. Bu duruma bağlı olarak küçük işletmelerde tarımsal üretim azdır. Tarımsal faaliyetlerde küçük işletmelerin birleştirilmesi ile teknolojiye yararlanma artacak ve buna bağlı olarak üretim ve verimde artış olacaktır. Bu durumda işletme sayılarının artması değil tam tersine azalması beklenir.

(Cevap E)

3. Ülkemizde turuncgilin yaklaşık olarak %90'ı Akdeniz bölgesinde yetiştirilir. Bölgede turuncgil üretimini fazla olmasının nedeni kış aylarının ılık yaz aylarının sıcak ve uzun geçmesidir. bölgede dağların kıyıya paralel uzanması nedeni ile turuncgil üretimi kıyı kesimlerinde yapılır. Ayrıca ülkemizde turuncgil üretimi Ege Bölgesi'nde Marmara ve Karadeniz Bölgelerinde yapılır. Ülkemizde tütün üretimi bütün bölgelerde yapılır. Ege Bölgesi ülkemiz tütün üretiminin fazla olmasının nedeni toprakların elverişli ve geniş olması, ikliminin elverişli olmasıdır.

(Cevap A)

4. Yükselti arttıkça sıcaklık azalır. Yağış ise belli bir seviyeye kadar artar. Bu nedenle sıcaklık ve yağış koşullarındaki değişme çayın belli yükseklikten sonra tarımını engellemiştir.

(Cevap D)

5. Bir tarım ürünü yıllık ortalama sıcaklığın fazla olduğu iklimlerde daha erken olgunlaşır ve hasat edilir. Buna göre Akdeniz kıyılarında yetiştirilen tarım ürünleri Doğu Anadolu Bölgesi'ne oranla daha erken hasat edilir. Bu durum üzerinde Akdeniz kıyılarının daha güney enlemlerinde ve daha az yükseltide olması rol oynamıştır. Akdeniz Doğu Anadolu'ya göre daha güneydedir. Bu durum enlem ile açıklanır. Doğu Anadolu ise Akdeniz'den daha yüksektir. Bu durumda yükselti ile ifade edilir. Buna göre, enlem-yükselti iki bölge arasındaki buğday hasat zamanını farklılaştırmıştır.

(Cevap B)

6. Tarımsal etkinliklerin zorlaşmasında;
- Eğimin fazla olmasına bağlı olan ilimiz → Rize
 - Ortalama yükseltinin fazlalığına bağlı olan ilimiz → Kars
 - Şiddetli yaz kuraklığına bağlı olan ilimiz ise → Konya'dır.

Soruda eğimin fazla olduğu il için Kars ili çeldirici olmuştur. Unutulmamalıdır ki Doğu Anadolu illerimiz öncelikli olarak yükselti unsuruyla ön plana çıkarlar. Oysa bölgenin eğimi Akdeniz'den daha azdır.

(Cevap C)

7. Üretim oranları verilen;
- Akdeniz için %100 olan → Muz
 - Güneydoğu Anadolu için %93 olan → Kırmızı mercimek
 - Marmara için %77 olan → Ayçiçeği
 - Doğu Anadolu için %64 olan → Kayısıdır.

Tabloda tütün, verilenlerin dışında kalır. Tütün üretiminde ilk sırada gelen bölgemiz Ege Bölgesi'dir.

(Cevap A)

8. Türkiye'de bir yıla ait buğday ve arpa üretim miktarları ile ekim alanlarının illere göre dağılışını gösteren grafikten;

- Buğdaydan en düşük ve en yüksek verimin hangi ilden alındığı
- Bütün illerin üretim miktarı verildiğinden Türkiye'nin yıllık toplam arpa üretimi miktarı
- Buğday ve arpanın hangisinden daha yüksek verim alındığı
- Arpa üretim miktarının en yüksek ve en düşük olduğu il
- Buğday üretiminin en yüksek ve en düşük olduğu il
- Arpa ve buğdaydan en düşük ve en yüksek verimin alındığı ilin hangisi olduğuna ulaşılabilir.

Buğday üretimi için hangi illerin daha elverişli iklim koşullarına sahip olduğuna ulaşamaz. Çünkü bir yerin iklim şartlarıyla birlikte sulama, gübreleme, maki-ne kullanımı vb. şartlarda buğday üretimini etkiler.

(Cevap C)

9. Tarımsal faaliyetlerin geleneksel yöntemlerle yapıldığı yerlerdeki tarımsal etkinlikler genelde iklim koşullarına bağımlı olarak yapılır. Bu tür yerlerde yağış miktarının fazla ve yağışın tarım ürünlerinin olgunlaşma dönemlerinde daha fazla düştüğü yıllarda üretim miktarı fazla buna karşılık yağışın düzensiz ve az olduğu dönemlerde ise üretim miktarı az olacaktır. Tarımsal faaliyetlerin gelişmiş araç ve gereçlerle yapıldığı, gübrelemenin yaygın olduğu, tohum ıslahının ve toprak bakımının yapıldığı, sulama olanaklarının elverişli olduğu yani tarımda modern yöntemlerin geliştiği yerlerde tarım ürünlerinin üretim miktarı yıldan yıla değişmez ve dolayısıyla üretim miktarında dalgalanma daha az olur. Bu durum, tarımda iklime bağımlılığı azaltacaktır.

(Cevap A)

10. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, aşırı buharlaşmaya bağlı olarak ülkemizin en kurak bölgesidir. Bu nedenle bölgede sulama olanaklarının elverişsiz olduğu yerlerde daha çok buğday, arpa, mercimek gibi kuraklığa dayanıklı tarım ürünleri yetiştirilir. Ancak bölgede sulama olanakları GAP'a bağlı olarak giderek artmaktadır. Bu duruma bağlı olarak buğday, arpa vb. tarım ürünlerinin ekim alanları giderek daralmakta, pamuk ekim alanları ise giderek artmaktadır. Bugün Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemiz pamuk üretiminde ilk sırada yer alır.

(Cevap B)

11. Türkiye'de en az yağış alan bölge İç Anadolu Bölgesi'dir. İç Anadolu Bölgesi'nde ise en az yağış alan yer Tuz Gölü ve çevresidir. Bu nedenle Tuz Gölü ve çevresinde tarım ürünlerinden yüksek verim alma yıllık yağış miktarının çok düşük olmasına bağlı olarak zordur.

(Cevap C)

12. Yağı insan beslenmesinde, unu ise yem olarak kullanılan soya fasulyesi, en çok Akdeniz kıyısındaki illerde (% 90) üretilir. Ancak GAP ile birlikte Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde üretimi hızla artmaktadır. Yetiştirme dönemi kısa olduğu için daha çok ikinci ürün olarak ekilir.

(Cevap D)

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

1. Hayvancılık faaliyetlerinde verimi artırabilmek için modern yöntemlerin uygulanması gerekir. Fakat mera hayvancılığı geri kalmış bir yöntemdir. Hayvan sayısının çoğaltılmasıyla birim hayvandan alınan verim artmaz. Verimin artırılabilmesi için:

- Ahır hayvancılığı yaygınlaştırılmalı
- Hayvan soyları ıslah edilmelidir.

(Cevap B)

2. İç Anadolu'da en fazla yağış ilkbaharda olup yazları kurak geçer. İlkbahar yağışlarına bağlı olarak yeşeren otlar yaz kuraklığıyla beraber sararıp kurur. Bu bitki örtüsüne bozkır denir. Türkiye'de bozkır örtüsünün yaygın olduğu yörelerde ise daha çok küçükbaş hayvancılık yapılır. Yükseltinin fazla olduğu Erzurum-Kars gibi yörelerde en fazla yağış yaz mevsiminde görülür. Bu tür yerlerdeki ot örtüsü yaz yağışlarıyla beraber yeşil kalır. Bu tür doğal bitki örtüsüne de çayır denir. Çayır örtüsü üzerinde ise daha çok büyükbaş hayvancılık yapılır. Dolayısıyla hayvancılık türü üzerinde öncelikle doğal bitki örtüsü, doğal bitki örtüsü üzerinde de yağış düzeni etkilidir.

(Cevap D)

3. Ülkemizde küçükbaş hayvancılığın yaygınlığı doğal bitki örtüsü ile ilgilidir. Bu nedenle ekili alanların artması ile ilişki kurulamaz.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'de tarım alanlarının en fazla olduğu bölge İç Anadolu'dur.

(Cevap B)

4. Japonya ve Yunanistan gibi ülkelerde önemli bir sektör olan kültür balıkçılığı ülkemizde özellikle 1980'lerden sonra önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Ege kıyılarındaki dalyanlarda çipura ve kefal üretimi yapılır. Kültür balıkçılığı için kıyıların çok derin olmaması, girinti-çıkıntının yani çok sayıda koyların bulunması gerekir. Bu şartların da en uygun yer Ege kıyılarıdır.

(Cevap C)

5. Türkiye'de büyükbaş hayvancılık faaliyetinin yaygın olarak yapıldığı yerler gür otlakların bulunduğu yerlerdir. Yağış miktarının az, tarım alanlarının geniş olduğu alanlarda küçükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılır.

(Cevap E)

6. Haritada verilen taralı alanlarda yer şekillerinin engeli olası nedeniyle sanayi, tarım, ticaret, ulaşım gibi ekonomik etkinlikler gelişmemiştir. Bu nedenle bu yörelerde arıcılık, balıkçılık, küçükbaş hayvancılık gibi alternatif ekonomik faaliyetler gelişmiştir.

NOT

Türkiye'de tarımın, sanayinin, ticaretin gelişmediği yerlerde alternatif geçim kaynağı olarak arıcılık, balıkçılık gibi ekonomik faaliyetler gelişmiştir.

(Cevap D)

7. Platolar, çevresine göre yüksekte kalmış ve akarsularla parçalanmış geniş düzlüklerdir. Türkiye'de oldukça geniş alan kaplar ve yükselteleri de doğruya doğru gidildikçe artar. Doğu Anadolu'daki yüksek platolarda (Erzurum-Kars) daha çok hayvancılık faaliyetleri yaygındır.

(Cevap A)

8. Türkiye'de hayvancılık faaliyetlerinde verim artışının sağlanması için aslında seçeneklerde verilen uygulamaların hepsinin yapılması gerekir. Fakat soruda hayvanların beslenmesi üzerinde durulmakta, bu konuda yaşanan sıkıntılardan bahsedilmektedir. Yalnızca bu sorunun çözümü için hayvan soylarının ıslahı çalışmaları yer almaz. Çünkü hayvan soylarının ıslahı demek, daha fazla et ve süt üretimi yapılan ıslahal cins ırkların Türkiye'de üretilmesinin yaygınlaştırılması demektir.

(Cevap B)

9. Çiftçinin açıklamalarına göre, yaşadığı yerde balıkçılık yapılmaktadır. O zaman deniz veya büyük bir göl kenarında bulunması gerekir. Ayrıca bu sorudaki en belirgin ipucu kümes hayvancılığı ve ipek böcekçiliğidir. Bu hayvancılık faaliyetleri Güney Marmara'da yoğunlaşmıştır. Bu durumda söz konusu yerin Karacabey Ovası olması en kuvvetli ihtimaldir.

(Cevap E)

10. Mera hayvancılığındaki et ve süt verimi yağışlara bağlıdır. Buna göre verimin en az dalgalanma göstermesi için yağışların da düzenli olması gerekir. Türkiye'de yağışların en düzenli olduğu bölüm ise Doğu Karadeniz'dir.

(Cevap B)

11. Türkiye'de kırsal kesimlerde geri kalmış hayvancılık yöntemleri yaygındır. Yani daha çok yerli ırklar beslenir ve mera hayvancılığı yapılır. Bu da verim düşüklüğüne neden olur. Ancak sayıca Türkiye'de en fazla büyükbaş değil, küçükbaş hayvan türleri beslenir.

(Cevap A)

12. İpek böcekçiliğinde ipekli dokuma gelişmiştir. Küçükbaş hayvancılıktan elde edilen yünler ise yünlü dokuma ile halı ve kilim dokumacılığında kullanılır.

(Cevap C)

13. Türkiye'de hayvancılığın istenilen düzeye çıkarılmasından maksat et ve süt verimi yüksek hayvan yetiştiriciliği yapmaktır. Bu nedenle besi ve ahır hayvancılığına geçmek, proteince zengin yemler vermek, hayvanlarda soy ıslahına giderek damızlık hayvan yetiştirmek, çiftçinin destek kredileriyle desteklenmesi ve mera hayvancılığında da erken ve aşırı otlatma yapmayarak vb. yöntemlerle hayvancılık faaliyetini sürdüren kişilerin et ve süt verimini daha iyi alabilmesi birer önlem olarak düşünülür. Fakat sürekli otlatma yöntemine geçmek, mera hayvancılığını teşvik etmektir. Oysa bu yöntemde et ve süt üretimi istenilen düzeye ulaşamadığı için önlemler alınmaktadır. Mevcut mera alanlarında erken ve aşırı otlatma yapılmalıdır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'de et ve süt üretiminin artırılabilmesi için;

hayvan soyları iyileştirilmeli,
besi ve ahır hayvancılığı yaygınlaştırılmalı,
kaliteli yem kullanımı artırılmalı,
hayvancılığa teşvikleri artırılmalı,
pazarlama olanakları geliştirilmeli,
hayvan hastalıkları ile mücadele edilmelidir.

(Cevap D)

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

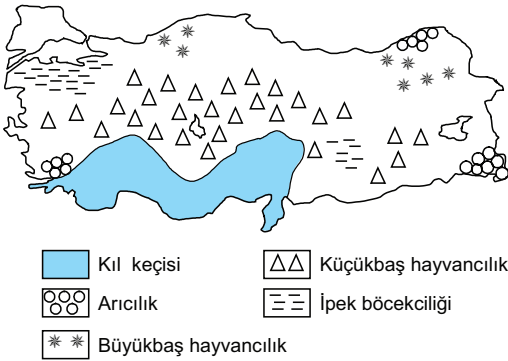
1. Muğla engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Bu nedenle Muğla'da arıcılık faaliyeti gelişmiştir. Kocaeli, de ise nüfusun kalabalık olmasına bağlı olarak kümes hayvancılığı gelişmiştir.

(Cevap C)

2. Erzurum-Kars Bölümü'nde yaygın olan hayvancılık türü büyükbaş hayvancılıktır. Bölümde yaz yağışlarına bağlı olarak oluşan gür otlakların varlığı bu hayvancılık faaliyetinin gelişmesini sağlamıştır.

(Cevap A)

3.

Yukarıdaki haritada ülkemizde hayvancılık türlerinin dağılışı gösterilmiştir. Buna göre, ülkemizde yaz yağışlarının en fazla olduğu Erzurum-Kars Bölümü'nde büyükbaş hayvancılığın yaygın olduğu görülmektedir.

(Cevap A)

4. Ülkemizde hayvan başına elde edilen et verimini artırmak için hayvan sayısını artırmak önlem değildir. Önemli olan hayvan soylarının iyi cins olmasıdır. Bu nedenle besi ve ahır hayvancılığına yönelerek et verimi yüksek cinsler yetiştirilmelidir.

(Cevap E)

5. Kümes hayvancılığı insan kontrollü yapay ortamlarda yapılır. Bu hayvancılık faaliyetinin büyük kentlerin çevresinde yaygın olması, buraların yoğun tüketim merkezleri olması nedeniyledir.

NOT

Şeker fabrikalarının bulunduğu yerde ahır hayvancılığı gelişmiştir. Bu durumun nedeni kusunin hayvan yemi olarak kullanılmasıdır.

(Cevap E)

6. Küçükbaş hayvancılık, bozkır bitki örtüsünün yaygın olduğu sahalarda yapılır. Buna göre, söz konusu iki yörenin doğal bitki örtüleri benzerdir.

(Cevap D)

7. Karadeniz ile Ege Denizi arasında balıkların mevsime göre göç ederken izlediği yollar boğazlardır. Buna göre, boğaz girişinde bulunan Gelibolu'da mevsimlik balık göçü zamanında avlanan balık miktarı daha fazla olur.

(Cevap C)

8. Yaz yağışlarının fazla olduğu yörelerde gür çayırlar geniş alan kaplar. Gür çayırların geniş alan kapladığı alanlarda (Erzurum-Kars, Doğu Karadeniz) büyükbaş hayvancılık faaliyeti yaygın olarak yapılır.

Yükseltinin fazla olduğu yerlerde kış sıcaklık ortalamaları düşük olduğundan ve yazlar kısa süreli olduğundan düşük sıcaklıklara dayanıklı ve kısa sürede olgunlaşan ürünler tercih edilir. Arpa, düşük sıcaklıklara dayanıklı bir tarım ürünüdür.

(Cevap D)

9. Bitki türü ve topluluğu verilen yörelerde:
- Maki → Kıl keçisi (Akdeniz Bölgesi)
 - Bozkır → Koyun (İç Anadolu)
 - Çayır → Sığır (Doğu Karadeniz, Erzurum Kars Bölümü)
 - Çiçekli bitkiler ve orman → Arıcılık (Muğla, Rize, Artvin)
- gibi hayvancılık faaliyetlerinin yapılması beklenir.

(Cevap B)

10. Ülkemizde büyükbaş hayvancılık ile ilgili olarak;

- Yağışın bol ve gür otlakların olduğu yerlerde yaygındır. (Doğu Karadeniz, Erzurum-Kars Bölümleri gibi.)
- Küçükbaş hayvancılığın gerisindedir.
- Canlı hayvan ticaretimizde küçükbaş hayvanların oranı daha fazladır.
- Otlak alanları giderek azalmaktadır.
- Büyük kentlerin etrafında kontrollü ve bilimsel yöntemlerle yapılan besi ya da ahır hayvancılığına dayalı büyükbaş hayvancılık yapılır. İstanbul, İzmir gibi kentlerimiz bu duruma örnektir.

Bu durumda büyükbaş hayvancılık ile ilgili doğru bilginin "kentlerin yakın çevrelerinde besi ve ahır hayvancılığının" geliştiğidir.

(Cevap D)

11. Türkiye'de koyun daha çok kış ve ilkbahar yağışlarına bağlı olarak yeşeren yaz aylarında sıcaklık ve kuraklığa bağlı olarak sararıp kuruyan bozkırların yaygın olduğu alanlarda yetiştirilir. Türkiye koyun yetiştiriciliğinde İç Anadolu Bölgesi ilk sırada yer alır. I, II, III ve V numara ile gösterilen alanlarda karasal iklim özelliklerinin etkili olmasına bağlı olarak bozkırlar geniş yer kaplar. Bu nedenle bu yörelerde koyun yetiştiriciliği yaygın olarak yapılır. IV ile gösterilen taralı alanda ise doğal bitki örtüsü orman ve gür çayırlardır. Bu nedenle yöre koyun yetiştirilmesine diğer yörelere göre daha az elverişlidir.

(Cevap D)

12. Büyük kentlerde nüfusun kalabalık olması tüketim ve dolayısıyla pazar imkanlarını artırır. Bu yüzden tavuk çiftlikleri bu alanlara yakın yerlere kurulmuştur.

(Cevap D)

TÜRKİYE'DE MADENLER

1. X; Kastamonu (Küre), Y; Artvin (Murgul), Z; Elazığ (Maden) yörelerini kapsamaktadır. Bu yerler Türkiye'nin en önemli bakır üretimi yapılan yerleridir.

(Cevap D)

2. Toprak aşırı sulama yapıldığında buharlaşma nedeniyle içerisindeki tuz miktarı artar, damlama gibi modern yöntemler kullanılmadığında erozyon artar ve toprak zamanla verimsizleşir. Su, denizel besin kaynakları ve bitki örtüsü bilinçsiz kullanılırsa verimsizleşir. Örneğin günümüzde Türkiye'de birçok göl ve akarsu bilinçsiz kullanım nedeniyle kuruma tehlikesi altında. Madenlerde bilinçsiz kullanma nedeniyle verimsizleşme değil, tükenme olur.

(Cevap B)

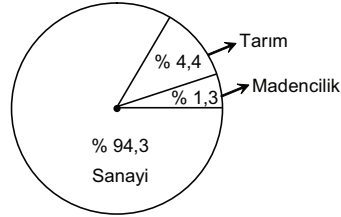
3. Tercan → Tuz Madeni
Ergani → Bakır
Elbistan → Linyit
Guleman → Krom

Seçenekleri soru kökünde istenilen özelliğe uygundur. Elazığ için verilen demir madeni doğru değildir. Demirin çıkarıldığı başlıca yataklar, Sivas (Divriği, Kangal), Malatya (Hekimhan, Hasançelebi), Balıkesir (Havran), Maraş ve Hatay'dır.

(Cevap C)

4. Ülkemiz dış satımında en büyük paya sanayi ürünleri sahiptir. Bor mineralleri ve feldispatta ülkemiz ilk sıradadır. Maden çeşitliliğimiz zengindir. Madene dayalı endüstri gelişimi söz konusudur.

Türkiye dış satımında (ihracat) sektörlere göre dağılım:

PUAN KÜPÜ

Türkiye'de sanayi giderek gelişmektedir. Buna bağlı olarak Türkiye'nin ham madde ihtiyacı giderek artmaktadır. Bu durum Türkiye'nin maden ihraç eden değil ithal eden bir ülke olmasını sağlamıştır. Ülkemiz ihracatında madenlerin payı sanayinin gelişmesine bağlı olarak giderek azalmaktadır.

(Cevap E)

5. Ülkemiz krom rezervinde Dünya 5.sidir. Kromlarımız kalitesi ölçüsünde dış piyasada alıcı bulur. Muğla (Fethiye-Köyceğiz), Erzincan (Kopdağı), Adana (Pozyantı, Karsantı), Bursa (Orhanlı) başlıca krom yataklarıdır.

(Cevap C)

6. Jeolojik özelliğinden dolayı çeşit ve rezerv olarak en zengin yer altı kaynaklarına sahip coğrafi bölümümüz Yukarı Fırat Bölümü'dür.

(Cevap A)

7. **Demir:** Hasan Çelebi, Divriği, Hekimhan, Eymir, Çamdağı, Genç ve Kahramanmaraş

Bor: Bigadiç, Susurluk Havzası, Seyitgazi, Emet

Krom: Fethiye, Köyceğiz, Denizli, Elazığ, Guleman, Eskişehir ile Bursa arası, Kop Dağı, Kayseri ile Mersin arası, İskenderun ile Kahramanmaraş arası

Boksit: Seydişehir, Akseki

Kurşun ve çinko: Keban, Akdağmadeni, Çamardı, Aladağ, Köprübaşı

(Cevap D)

8. 2010–2015 yılları arasında üretim miktarında değişimin en az olduğu maden bor mineralidir. Verilen yıllarda demir madeninde değişim az iken diğer bütün madenlerde yaklaşık iki katı bir artış olmuştur (krom altı kat). Bu nedenle üretim miktarında dalgalanmanın en az olduğu maden bakır değil demirdir.

(Cevap E)

9. Harita üzerinde işaretlenmiş I. bölgede Taşkömürü, II. bölgede Bor, III. bölgede krom ve IV. bölgede petrol çıkarılmaktadır.

(Cevap B)

10. Türkiye'nin arazi yapısı çok çeşitlidir. Değişik jeolojik zamanlara ait, farklı yer kabuğu oluşumu hareketlerine sahne olmuştur. Bu durum maden çeşitliliğini artırmıştır.

(Cevap D)

11. Grafik incelendiğinde düzenli bir artışın yalnızca bor minerallerinde olduğu görülür. Bakır üretiminin dış pazarlara yönelik olduğu bu grafikten çıkartılamaz.

(Cevap E)

TÜRKİYE'DE MADENLER

1. Malatya; Doğu Anadolu Bölgesi, Zonguldak; Karadeniz Bölgesi, Kırklareli; Marmara Bölgesi, Batman; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır. Ancak sorudaki açıklamalar arasında Akdeniz Bölgesi'ne ait bir maden veya enerji kaynağına değinilmemiştir.

(Cevap E)

2. Bu yörede artan sanayi ve ticari faaliyetlere bağlı olarak; nüfus artmış, hastane-okul vb. ihtiyaçlar artmış, hava kirlenmiş, altyapı yetersiz kalmış denilebilir. Bu Türkiye'de çok sık yaşanan bir durumdur. Ancak yörede tüm bu gelişmelere bağlı olarak kişi başına düşen gelir miktarının arttığı söylenebilir.

NOT

Karadeniz Bölgesi bakır ve taş kömürü çıkarımında Türkiye'de ilk sırada yer alır. Ege Bölgesi linyit çıkarımında Türkiye'de ilk sırada yer alır.

(Cevap E)

3. Ülkemizde lületaşı sadece Eskişehir'de çıkarılır.

(Cevap B)

4. Tablodaki verilen incelendiğinde linyit üretiminin verilen yılların tamamında tüketimin üzerinde olduğu söylenemez. Örneğin 2001 ve 2009 yıllarında tüketim üretimden daha fazladır.

(Cevap E)

5. Lifli yapıda olan asbest çimento sanayisinde, ısıya dayanıklı ürünlerin üretiminde kullanılmaktadır. Başınca dayanıklı boru ve araç fren balatalarının yapımı ile kâğıt, kimya ve boya sanayisinde de bu maddeden yararlanılmaktadır. Erzincan, Sivas ve İskenderun asbest yataklarının bulunduğu başlıca yerlerdir.

(Cevap C)

6. Fosfat; seramik, çimento, cam, petrokimya endüstrisinde kullanılır. 70,5 milyon ton olan fosfat rezervinin bulunduğu yataklar sınırlıdır. Mazıdağı (Mardin), Bitlis, Bingöl, Adıyaman fosfat yataklarının bulunduğu merkezlerdir. Türkiye'de fosfat, Mardin-Mazıdağı'nda bulunan tesislerde işlenir.

(Cevap D)

7. Grafik incelendiğinde en çok üretilen maddenin demir olduğuna, bor madeni üretiminin krom ve boksitin toplamından fazla olduğuna, demir üretiminin de magnezyum üretiminin yaklaşık iki katı olduğuna, en az üretilen madenin boksit olduğuna ulaşılır. Ancak bakır üretimi, bor üretiminin iki katı değil yaklaşık bir buçuk katı daha fazladır.

(Cevap E)

9. Krom çeliğe sertlik vererek kırılma ve darbelere karşı direnç kazandırır, aşınma ve oksitlenmeye karşı koruma sağlar. Aynı zamanda kromun çeşitli alaşımları, mermi, gemi, uçak ve top sanayisi ile silahlarla ilgili destek sistemlerinde kullanılır. Özellikle son yıllarda araçlarda, tren vagonlarında, otobüs duraklarında, aydınlatma sistemlerinde platformlarının kurulumunda giderek artan oranlarda kullanılmaktadır. Ülkemizdeki en önemli yatakları; Guleman (Elazığ), Fethiye ve Köyceğiz (Muğla), Acıpayam ve Buldan (Denizli), Orhaneli (Bursa), Mihalıççık (Eskişehir), Karsantı ve Pozantı (Adana) ve Kayseri'dedir. İhracattan kalan kısmı Elazığ ve Antalya'daki Ferro krom fabrikalarında işlenir.

(Cevap C)

8. Tablo incelendiğinde, son iki yılda (2008-2009) en çok üretilen madenin bakır olduğu anlaşılır. Ayrıca yıllara göre krom ve bakır madeni düzenli olarak artmıştır. Ancak bu düzenli artışın demir madeninde de gerçekleştiği söylenemez.

(Cevap D)

10. Türkiye'de

Demir-Çelik fabrikaları; Karabük-Ereğli ve İskenderun'da

Kâğıt fabrikaları; Zonguldak (Çaycuma), Kastamonu (Taşköprü), İstanbul, Mersin ve Giresun'da

Otomotiv Fabrikaları; Bursa ve İzmit'te,

Dokuma fabrikaları; Bursa, İzmir ve Adana illerinde yoğunlaşmıştır.

Oysaki çimento fabrikalarına ham maddenin bolluğu ve tüketim alanlarının yaygınlığına bağlı olarak Türkiye'nin her yerinde rastlanır.

(Cevap B)

TÜRKİYE'NİN ENERJİ KAYNAKLARI

1. Termik enerji; taş kömürü ve linyit kömüründen Jeotermal enerji ise yeraltındaki sıcak su kaynaklarından elde edilir. Türkiye'de bazı yıllar yağışların az olmasına bağlı olarak ortaya çıkan kurak dönemlerde barajların suları iyice azalır. Bu da hidroelektrik enerji üretimini azaltır. Aynı şekilde güneş enerjisi de iklim şartlarına bağlıdır. Bulutlanmanın fazla olduğu yıllarda güneşlenme süresi azalır.

(Cevap B)

2. Türkiye barit, bor gibi madenlerde Dünya'da ilk sırada yer alır. Türkiye sanayileşmekte olan bir ülke olduğundan ithal ettiği maden miktarı giderek artmaktadır. İhraç edilen mermerden elde edilen gelir (670 milyon dolar) ihraç edilen demir cevherinden (16) fazladır. Türkiye kömür rezervi bakımından fakir bir ülkedir. Dünya kömür rezervlerinin sadece % 0,2'si Türkiye'de yer alır. Bu açıdan ülkemiz kömür rezervi olarak ilk sıralarda yer almaz.

(Cevap E)

3. Ülkemizde yer alan termik santrallerde kullanılan fosil kaynaklardan çevre kirliliğine etkisi en az olan enerji kaynağı doğal gazdır. Bu nedenle ülkemizde doğal gaz kullanımı giderek artmaktadır. Doğal gaz Türkiye'nin dış alımında en büyük paya sahiptir. Türkiye'de kullanılan doğal gazın sadece küçük bir kısmı Türkiye'den çıkarılır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'nin ithalatında Rusya ilk sırada yer alır.
Nedeni Rusya'dan doğal gaz almamızdır.

(Cevap A)

4. Ülkemizde güneşlenme süresinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu, en az Karadeniz Bölgesi'dir. Bu duruma bağlı olarak güneş enerjisi potansiyelinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu, en az ise Karadeniz Bölgesi'dir. İl. taralı alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.

(Cevap B)

5. Türkiye'de petrol ve doğal gaz üretimi fazla değildir, daha çok ithal edilir. Bu yüzden su gücü ve linyit gibi Türkiye'de yaygın olan enerji kaynaklarından elektrik üretiminin daha ekonomik olması beklenir.

NOT

Türkiye'de petrol sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çıkarılır. Çıkarılan petrol ihtiyacın sadece % 7'sini karşılar. Bu nedenle Türkiye'nin ithalatında petrol ve ürünlerinin payı fazladır.

(Cevap B)

6. Ege Bölgesi Türkiye'de linyit madeni çıkarımında birinci sıradadır.

Taş kömürü → Karadeniz

Doğal gaz → Marmara

Fosfat → Güneydoğu Anadolu

(Cevap B)

7. Türkiye'de taş kömürü en çok endüstri sektöründe kullanılır (özellikle demir-çelik). Taş kömürünün kalitesi yüksek olduğu için endüstride daha çok tercih edilir. Termik santrallerde ise daha çok linyit kömürü, konutların ısıtılmasında ise en yaygın doğal gaz kullanılır.

(Cevap A)

8. Türkiye'nin ham petrol üretimi yalnızca Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde dir. Bu yüzden kurulduğu yer seçilirken ham madde kaynağına yakın olma faktörü göz önünde bulundurulur tek rafineri Batman'dır.

(Cevap B)

9. Yenilenebilir enerji, sürekli devam eden doğal süreçlerdeki var olan enerjiden elde edilir. Bunlar; güneş, rüzgâr, su ve jeotermaldir.

(Cevap E)

10. Türkiye'de taş kömürü yalnızca Batı Karadeniz'de (Zonguldak) çıkarılır. Yukarı Fırat Bölümü'nde (Malatya-Elazığ) bu maden bulunmaz.

(Cevap A)

11. Petrol, doğal gaz, taş kömürü ve linyit taşınabilir. Ancak akarsu başka bir yere taşınmaz. Bu yüzden akarsu enerjisi ile çalışan bir santrali enerji kaynağından uzak bir yere kurmak mümkün değildir.

(Cevap D)

12. Linyit, Türkiye'de en geniş alanlara yayılan yer altı kaynağıdır. Aslında seçeneklerde verilen yerlerin hepsinden linyit çıkartılır. Ancak Türkiye'deki en geniş rezerve sahip olan linyit ocakları, Afşin-Elbistan (Kahramanmaraş)'da bulunur.

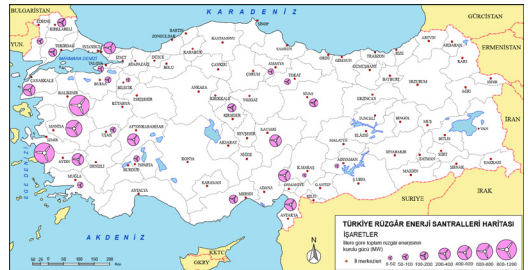

PUAN KÜPÜ

Afşin, Elbistan, Soma, Yatağan, Tunçbilek gibi merkezlerde termik santrallerin kurulmasında linyit yataklarının bulunması etkilidir.

(Cevap A)

- 13.

Rüzgâr enerjisi, çevreyi kirliletmeyen temiz ve tükenmez bir enerji kaynağıdır. Ülkemizde ticari amaçla ilk rüzgâr santrali, 1998'de İzmir'in Çeşme ilçesine bağlı Alaçatı'da kurulmuştur. Günümüzde birçok yerde rüzgâr enerji santralleri kurulmuş ve rüzgârdan elde edilen elektrik enerjisinin payı artmıştır. İzmir, Muğla, Aydın, Manisa, Çanakkale (haritadaki I nolu yer), Balıkesir, İstanbul, Osmaniye ve Hatay rüzgâr santrallerinin bulunduğu başlıca yerlerdir.

(Cevap A)

TÜRKİYE'DE SANAYİ

1. İklim şartlarıyla birlikte yer şekilleri bir yörede yürütülen ekonomik faaliyetleri belirleyen temel unsurlardır.

Buna göre;

- Erzurum–Kars'ta – hayvancılık
- Doğu Karadeniz'de – yaylacılık
- Fethiye Körfezi'nde – yat turizmi

İzmit Körfezi'nde → sanayi faaliyetleri ortaya çıkmıştır. Ancak Menteşe Yöresi'nde etkili olan ılıman iklim şartlarına rağmen yer şekillerinin engebeliği sanayinin gelişmemesine neden olmuştur.

(Cevap C)

2. İskenderun'da sanayi faaliyetleri Hatay'a oranla daha fazla gelişmiştir. Sanayiye bağlı olarak yapılan göçler, genelde sürekli yerleşmeye yöneliktir. Bu yüzden İskenderun'un nüfus miktarı fazla değişmez. Hatay'da sanayi faaliyetleri gelişmemiştir. İki kentimizdeki nüfus hareketlerinin farklı olmasının en temel nedeni bu durumdur.

(Cevap C)

3. Türkiye'de yer şekillerinin en engebeli olduğu ve ortalama yükseltinin de en fazla olduğu bölge Doğu Anadolu'dur. Doğu Anadolu Türkiye'de hidroelektrik enerji üretiminde, büyükbaş mera hayvancılığında önde gelir. Ancak Türkiye'de en az sanayi kuruluşu da Doğu Anadolu'dadır. Çünkü yer şekillerinin engebeli olduğu yerler sanayinin gelişmesine elverişli değildir.

(Cevap B)

4. Ülkemizde bakır; Murgul (Artvin), Küre (Kastamonu) ve Maden'de (Elazığ) çıkarılır. Bu merkezlere en uzak ve taşıma maliyetlerinin en fazla olacağı il Aksaray'dır.

(Cevap C)

5. Sanayileşmekte olan ülkelerde;

- Enerji tüketimi,
- Çevre kirliliği,
- Sanayide çalışanların sayısı,
- Ortalama yaşam süresi,
- Millî gelir,
- Ticaret artar.

Ancak;

- Dışarıya göç,
- Ham madde ihracatı,
- Doğum oranı,
- Bebek ölüm oranı azalır.

NOT

Türkiye'de en fazla elektrik üretilen enerji kaynağı doğal gazdır. Türkiye'de en fazla elektrik üretilen yerli enerji kaynağı linyittir.

(Cevap B)

6. Türkiye'de 1960'lı yıllardan itibaren ekonomide devletin etkisi azalmaya başlamıştır. 1929 yılında ise bütün dünyayı sarsan ekonomik bunalımdan dolayı büyük ölçüde devletçilik politikası uygulanmış ve yabancı rekabetine karşı korunmak için yüksek gümrük vergileri konulmuştur. Oysa ki Türkiye'nin son dönemlerdeki sanayileşme sürecinde planlı yaklaşımın en belirgin özelliği özel kesimi yatırıma teşvik etmesidir.

(Cevap D)

7. Türkiye'de sanayi İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar ile gelişmeye başlamış olup günümüzde de gelişmeye devam etmektedir. Bu duruma bağlı olarak ekonomide sanayinin payı giderek artmakta, sanayi ürünlerinin ihracattaki payı giderek artmaktadır. Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir. Fabrika yapımında kullanılan makinelerin çoğunu dışarıdan almakta. Bu nedenle sanayi ürünlerinin ithalattaki payı artmaktadır.

(Cevap D)

8. Ülkemizde petrolün en çok çıkarıldığı bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Bu bölgemiz içerisinde de en çok petrol Adıyaman-Kahta'da çıkarılır. Şıklarda verilen illerden yalnızca Adıyaman ilinin sınırları içinde petrol çıkarımı yapılmaktadır. Petrol çıkarılan diğer iller Diyarbakır, Siirt ve Batman'dır.

(Cevap A)

9. Ülkemiz yer altı zenginliğinde payı çok az olan petrole dayalı enerji üretimi, maliyetin fazla olmasına yol açar.

(Cevap D)

10. Ülkemizde zeytinyağı, çimento, un ve sigara sanayinde kullanılan ham madde bol miktarda bulunur. Otomotiv sanayisinin ülkemizde gelişmesinde ulaşım ve pazar gibi faktörler etkilidir.

(Cevap B)

11. Türkiye'de sanayileşmeyle birlikte nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç artar. Sanayileşme aynı zamanda kişi başına düşen millî gelirin ve enerji tüketiminin de artması demektir. Sanayinin geliştiği yerde kadının iş hayatına daha çok katılması, eğitim seviyesinin yükselmesi gibi nedenlerle nüfus artış hızı azalır.

(Cevap A)

12. Zeytin üretimi, Türkiye'de Akdeniz, Ege ve Marmara kıyılarında yapılır. Buna bağlı olarak zeytinyağı tesisleri de özellikle Ege ve Marmara kıyılarında toplanmıştır. İç kesimlerde etkili olan karasal iklim şartları zeytin tarımına izin vermediğinden, bu yerlerde zeytinyağı tesislerine de rastlanamaz.

(Cevap D)

13. Türkiye'nin ilk demir çelik fabrikası Karabük ilinde kurulan Kardemir'dir. Türkiye'nin ilk ağır sanayi fabrikası olan Kardemir'in temelleri 3 Nisan 1937'de Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatı ile dönemin Başbakanı İsmet İnönü tarafından atılmıştır. İlk adı Karabük Demir Çelik Fabrikaları iken 1995 yılında özelleştirilerek Kardemir adını almıştır. Kuruluşundan itibaren çok sayıdaki endüstriyel tesisin proje, imalat ve montajını gerçekleştiren Kardemir, Türkiye'de "fabrikalar yapan fabrika" olarak tanınır.

(Cevap B)

14. Orman ürünleri ve mobilya sanayisi, ham madde olarak ormanlardan elde edilen ağaç kullanmaktadır. Kâğıt, kereste, lif levha, yonga levha, parke, sunta ve kontrplak başlıca orman ürünleridir. Türkiye'de kereste fabrikalarının daha çok Batı Karadeniz'de yoğunlaştığı görülmektedir. İstanbul, Ankara, Kayseri, İzmir ve İnegöl (Bursa) ise mobilya üretiminin gerçekleştiği şehirler olarak ön plana çıkmaktadır.

(Cevap A)

TÜRKİYE'DE SANAYİ

1. Konserve (balık) yapımında, yünlü dokumada, deri endüstrisinde ve ilaç yapımında hayvansal ham maddeden yararlanılır. Ancak kâğıdın ham maddesi ağaçtır. Bu yüzden hayvansal ürünlerle ilgisi yoktur.

(Cevap D)

2. Konserve sanayisinde ham madde olarak genelde tarım ürünleri kullanılır. Tarımsal üretim de iklim şartlarına bağlı olduğu için konserve sanayisinin yıllık üretim miktarı değişiklik gösterebilir.

(Cevap B)

3. İstanbul, İzmir, İzmit ve Adana kara ve demir yolu ulaşım olanaklarına sahiptir. İstanbul, İzmit ve İzmir önemli ticaret limanlarına sahipken Adana, Mersin ve İskenderun limanlarına yakındır. Bu illerimiz ulaşım ve limanlar konusunda ortak özelliklere sahiptir. Adana ve İzmir önemli endüstriyel ham madde kaynaklarına sahipken İstanbul ve İzmit ham madde ihtiyacını dışarıdan karşılar.

(Cevap D)

4. Şeker fabrikasının ham maddesi olan şeker pancarı çabuk bozulacağından uzun süre saklanamaz, depolanamaz. Bu yüzden tarladan söküldükten sonra hemen işlenmesi gerekir. Buna bağlı olarak da şeker fabrikaları, şeker pancarı üretim alanlarının yakınına kurulmuştur.

(Cevap B)

5. Süt ve süt ürünleri çabuk bozulacağından uzun süre bekletilemez. Bu nedenle kısa sürede tüketilmesi gerekir. Bu duruma bağlı olarak süt fabrikaları tüketim merkezlerine yakın kurulmuştur.

(Cevap E)

6. Türkiye haritasında işaretlenen V numaralı yer Tuz Gölü çevresidir. Buranın ikliminde yağış miktarı çok azdır. Doğal bitki örtüsü bozkırdır. Bu yüzden orman endüstrisinin gelişmesi beklenemez.

(Cevap E)

7. Sanayi ve nüfusun fazla olduğu yerlerde akarsu ve denizlerde kirlenme fazla, az olduğu yerlerde ise kirlenme azdır. Asi, Susurluk, Sakarya ve Gediz Nehri'nin geçtiği alanda nüfus ve sanayi fazladır. Bu nedenle bu akarsularda kirlenme fazladır. Çoruh Nehri Doğu Karadeniz'de yer alır. Bu bölümde sanayi kuruluşları yoğun değildir. Bu yüzden su kirliliğinin en az olduğu akarsu Çoruh'tur.

(Cevap A)

8. Türkiye'de Konya'nın Seydişehir ilçesinde alüminyum ham maddesi çıkarılır. Bu yüzden burada bu madeni işleyen tesisler kurulmuştur.

(Cevap D)

9. Deri fabrikalarının besi ve ahır hayvancılığına paralel olduğu söylenebilir. Büyükbaş hayvancılık faaliyetinin geliştiği yerde: deri, et-süt ve yem sanayi gelişir.

(Cevap B)

10. İklim çeşidinin fazla olduğu yerlerde tarım ürünü çeşidi fazla olacağından sanayi kolları çeşidi artar. Örneğin; Rize'de Karadeniz ikliminin etkili olmasına bağlı olarak çay yetiştirilmektedir. Buna bağlı olarak Rize çevresinde çay sanayi gelişmiştir. Ülkemizde çıkarılan madenlerin önemli bir kısmı yine ülkemizde işlenmektedir. Yani her maden bir sanayi kolunun oluşmasına neden olmuştur. Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması iklimin üzerinde dolayısı ile tarım ürünü çeşidi üzerinde etkilidir. Oysa ki ortalama yükseltinin fazla olması sanayinin gelişmesi açısından olumsuz bir etkidir.

(Cevap C)

11. Türkiye'nin ekonomik olarak gelişmesinde sanayi faaliyetinin payı tarım, turizm, hayvancılık ve hidroelektrik enerji üretiminin payından daha fazladır.

(Cevap A)

12. Türkiye'de ipekli dokumacılığın en az oranda yapıldığı söylenebilir. Hatta bu ekonomik faaliyet dalı günümüzde tamamen ortadan kalmak üzeredir. Ketan üretimi de Türkiye'de dar bir alanda yapılmaktadır. Buna göre, daha geniş alanlarda hayvancılık faaliyetleri ve pamuk tarımı yapıldığından, dokuma sektörüne bu faaliyetlerin daha fazla oranda ham madde kazandırdığı söylenebilir.

(Cevap E)

13. Enerji kaynaklarından biri olan kömürün uzak yerlere taşınması maliyet açısından olumsuz olduğu için bazı sanayi kuruluşları enerji kaynağının yakınına kurulmuştur. Örneğin demir-çelik tesisleri ve termik santraller. Ayrıca batı bölgemizde rüzgâr şiddeti ve esme sıklığından dolayı rüzgâr türbinleri, güney bölgelerimizde güneşlenme potansiyelinden dolayı güneş enerji sistemleri yoğunlaşmıştır.

(Cevap C)

14. Türkiye'de demir-çelik fabrikaları Batı Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de (İskenderun) toplanmıştır. Yine kağıt fabrikaları ise orman örtüsüne bağlı olarak Akdeniz ve Karadeniz Bölgesindedir. (Zonguldak, Kastamonu, Antalya) Petrol rafinerileri de ülkemizde seyrek ve dağınık haldedir. Boya, ilaç, deterjan vb. kimyevi ürünleri üreten kimya sanayisi de özellikle batı bölgelerimizdedir. Türkiye'de en yaygın olan besin sanayisi kollarıdır. Bunlardan birisi de şeker fabrikalarıdır. Şeker pancarı Türkiye'de ekim alanı en geniş olan tarım ürünlerindendir. Üretiminde İç Anadolu Bölgesi 1. sıradadır. Ayrıca şeker pancarı tarladan söküldükten sonra depolanamaz. Kısa sürede işlenmesi gerekir. Bu yüzden şeker fabrikaları kendine ham madde olma özelliği taşıyan bu tarım ürününün yetiştiği alanların yakınlarında kurulmuştur. Böylece Türkiye'de en yaygın olan endüstri kuruluşlarından biri olmuştur.

(Cevap A)

TÜRKİYE'DE TİCARET

1. Ülkemiz ekonomik kalkınmasında;
- eğitim düzeyinin giderek artması ve kalifiye insan gücünün yetişmesi,
 - yer altı zenginliklerimiz,
 - ulaşım imkânları,
 - coğrafi konumun elverişliliği önemli düzeyde etkide bulunan faktörlerdir.
 - ülke yüz ölçümünün büyüklüğü bu durumda ekonomik kalkınmamız için en az etkilidir.

(Cevap B)

2. Türkiye'de yürütülen üretim, tüketim ve dağıtım gibi ekonomik faaliyetler doğal faktörlerin kontrolü altında şekillenmiş ve gelişmiştir. Bu doğal faktörlerin başında iklim, yer şekilleri ve su kaynakları gelir. Örneğin Akdeniz'de seracılık ve İç Anadolu'da tahıl tarımı iklim şartları ile ilgilidir. Doğu Anadolu'daki yer şekillerinin engebeli ve yüksek olması akarsuların hidroelektrik enerji üretim potansiyelini artırmıştır. Batı Karadeniz'deki demir-çelik endüstrisi de taş kömürü yataklarına bağlıdır. Ancak besi ve kümes hayvancılığı tüketimin fazla olmasına dolayısıyla Pazar imkânlarına bağlı olarak yoğun nüfuslu alanlarda yapılır. Bu da bir beşeri etken olarak kabul edilir.

(Cevap E)

3. Beşerî unsurlar; insan ve faaliyetlerinden kaynaklanır. Örneğin; nitelikli iş gücü, sermaye ve pazar sayısının kurulması için gerekli olan beşerî unsurlardır. Ancak insan faaliyetlerinin bir sonucu olmayan su kaynakları, yer şekilleri ve iklim-doğal bitki örtüsü beşerî değil, doğal unsurlardır.

(Cevap B)

4. Demir madeninde çalışan işçi – Birincil,
Kumaş satan tüccar – Üçüncül,
Fabrikada çalışan işçi – İkincil
ekonomik faaliyet kolunda yer alır.

PUAN KÜPÜ

Birincil ekonomik faaliyetler; tarım, madencilik, ormancılık, hayvancılık
İkincil ekonomik faaliyetler; sanayi ve inşaat
Üçüncül ekonomik faaliyetler: ticaret, turizm, ulaşım, eğitim, sağlık, bankacılık
Dördüncül ekonomik faaliyetler: araştırma-geliştirme, veri toplama, veri işleme.
Beşincil ekonomik faaliyetler: Yönetim.

(Cevap C)

5. Grafik incelendiğinde sanayi ürünlerinin ihracatından elde edilen gelirlerin artarken, tarım ürünlerinden elde edilen gelirlerin azaldığı görülür. Ancak maden ürünlerinin ihracatından elde edilen gelir miktarı değil, gelir oranı 2015 yılında en azdır.

(Cevap E)

6. Türkiye'nin petrol üretimi tüketimini karşılamaktan çok uzaktır. Bu yüzden en çok ithal edilen ürün petroldür. Gübreden kastedilen suni gübredir. Bu da ithal ettiğimiz ürünlerdendir. Ancak Türkiye'nin çimento üretimi yeterli düzeyde olduğu için ithal edilmez.

(Cevap C)

7. Türkiye'nin ham petrol üretimi, tüketimini karşılamaktan çok uzaktır. Bu yüzden en çok ithalatı yapılan ve en çok döviz harcanan maden petroldür.

(Cevap E)

8. Gelişmiş ülkelerde nüfus artış hızı düşük olur. Türkiye'nin de hızla gelişmesine, kalkınmasına paralel olarak her geçen yıl nüfus artış hızı azalmaktadır.

(Cevap E)

9. Orta Doğu ülkeleri, dünyanın önemli petrol üreticisi ülkeleridir. Bu yüzden Türkiye'den ve başka ülkelere çok fazla miktarda petrol satın aldığı söylenemez. Ancak bu ülkelerde genelde çöl iklimi egemen olduğu için tarımsal ürün ve orman kaynakları zayıftır. Bu tür ürünleri ithal ederler. Ayrıca fazla gelişemedikleri için de otomotiv ve elektronik eşya vb. ürünleri ithal ederler.

(Cevap A)

10. Avrupa, Rusya'ya olan petrol ve doğal gaz bağımlılığından kurtulabilmek için kendine yeni enerji koridorları aramaktadır. Bunlar içerisinde en önemli olan ise Türkiye'dir. Türkiye'den geçen petrol ve doğal gaz boru hatları, ülkemizin stratejik önemini artırmış, uluslararası siyasi alanda önem kazanmasına neden olmuştur. Ancak Türkiye gelişmeye devam ettikçe enerjiye olan ihtiyacı ve bununla birlikte enerji ithalatı da sürekli artacaktır.

(Cevap C)

11. Çernobil nükleer kazası, sera gazları, yağmur ormanlarının tahrip edilmesi, fosil yakıtların aşırı kullanımı bütün dünya üzerinde çevresel sorunlara neden olmaktadır. Küresel ısınmada yukarıda verilen çevresel sorunlar doğrudan etkilidir. Etiyopya ve Sudan'da tarım topraklarının erozyona maruz kalması ise diğer çevresel sorunlara göre daha yerel etkiye sahiptir.

(Cevap D)

12. Ülkemizin ihracatına konu olan sektörleri üç ana grupta toplamak mümkündür.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı: Bakır cevheri, krom cevheri, çinko cevheri, mermer, feldspat, antimon, lüle taşı, cıva, demir, bor, tuz

Tarım, Ormancılık ve Hayvansal Ürünler: Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar, ağaç ve orman ürünleri, fındık, sebze, meyve, yaş ve kuru sebze ve meyve, kesme çiçek, zeytin ve tütün, canlı hayvan, hayvansal ürünler

İmalat: Taşıt araçları ve yan sanayi, dokuma ve tekstil ürünleri, demir ve demir dışı metaller, elektrik ve elektronik ürünler, mobilya, çimento, cam ve seramik ürünleri, dayanıklı tüketim malları (televizyon, buzdolabı vb.), gıda sanayi ürünleri.

Ülkemizdeki ithalat ve ihracat hareketlerini 1980 öncesi ve sonrası diye ikiye ayırmak gerekir. 24 Ocak 1980'de alınan kararlarla ihracata dayalı sanayileşme politikası benimsenmiştir. Bu dönemde ihracatı artırmaya yönelik politikalar uygulamaya konulmuştur. Günümüzde gelişen Türkiye'nin ithalat ve ihracatı artmış, mal ve hizmetler oldukça çeşitlenmiştir. Ancak pamuk ve pamuk ipliği özellikle 1980 yılından önce bir tarım ülkesi olan Türkiye'nin ihracatında ön planda iken günümüzde sanayi ürünlerinin ihracatı artmıştır.

(Cevap D)

TÜRKİYE'DE TURİZM

1. Türkiye'de endüstrileşmeyle birlikte halkın gelir düzeyinin yükselmesinin iç piyasayı canlandırdığı ve özellikle yerli turizmi harekete geçirdiği söylenebilir. Çünkü turizm faaliyeti için belli bir ekonomik gelire sahip olmak gerekir. Tarım, balıkçılık, maden ve ormancılık zaten uygulanan geçim faaliyetleridir. Bu faaliyetlerin özellikle halkın gelir seviyesi ile ilgisi yoktur.

NOT

Türkiye'nin Turizm Gelişim Koridorları:

Zeytin koridoru
Kış koridoru
İnanç turizmi koridoru
İpek yolu koridoru
Batı Karadeniz kıyı koridoru
Yayla koridoru
Trakya kültür koridoru

(Cevap A)

2. Ilısu Barajı'nın yapımı ve su tutmaya başlaması ile birlikte sular altında kalması beklenen yerleşim yeri Hasankeyf'tir.

(Cevap C)

3. Yaz (deniz) turizmi, Türkiye turizminin temelini oluşturur. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin turizme elverişli koy ve körfezleri, ince kumlu plajları, deniz suyu sıcaklığının uygun olması ve uygun güneşlenmenin olması özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarında deniz turizminin gelişmesini sağlamıştır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'de turizmin gelişmesi amacıyla oluşturulan "Zeytin Koridoru" Güney Marmara Bölümünde yer alır. "Trakya Kültür Koridoru" ise Ergene Bölümünde yer alır.

(Cevap D)

4. Yedigöller heyelan olayları sonucu oluşmuş set gölleridir. Bu göller sahip oldukları doğal güzellikleri ile turizmin gelişmesinde etkili olmuşlardır.

NOT

"Kış Koridoru" Erzincan, Erzurum, Ağrı, Kars ve Ardahan illerini kapsamaktadır.

(Cevap C)

5. Antalya'da Beydağları'nda Erzurum'da ise Palandöken Dağları'nda kayak merkezi bulunur.

(Cevap B)

6. Verilen seçeneklerden Ankara-Sümela Manastırı arası mesafe diğerlerin çok daha fazla olduğundan, Sümela Manastırı'na gezi düzenleyen acentenin yol maliyetlerinin daha fazla olması beklenir.

(Cevap C)

7. Menteşe Yöresi'nde ulaşımın zor olması, sanayinin gelişmesini engellemiştir. Ancak iklim şartları yörede tütün, üzüm, zeytin, incir, turunçgil gibi tarım ürünlerinin yoğun bir şekilde yetiştirilmesinde etkili olmuştur.

(Cevap C)

8. Türkiye'de turizm geliri en yüksek olan bölge Marmara'dır. Marmara'yı Ege ve Akdeniz bölgeleri takip eder.

—PUAN KÜPÜ—

"İnanç Koridoru" Mersin ili Tarsus ilçesinden başlayarak Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin ilini kapsar.

(Cevap B)

9. Karstik arazi eriyebilen kayalardan oluşur. Türkiye'de en fazla Akdeniz Bölgesi'nde (Antalya) görülür.

(Cevap D)

10. İstanbul tarihi ve kültürel turizme, İzmir ve Antalya deniz turizmine, Bursa (Uludağ) kış turizmine, Pamukkale travertenlere bağlı olarak turist çeker. Ürgüp—Göreme'deki peribacaları volkanik oluşumludur. Volkanizmanın yalnızca bu yerde turizme katkısı olmuştur.

NOT

Türkiye'de kayak, deniz, yat, rafting gibi turizm türlerinden belli dönemlerde, kaplıca ve ılıca turizmin de ise yıl boyunca gelir elde edilir.

(Cevap D)

11. Grafikte yalnızca gelen ve giden turistlerin sayısı gösterilmiştir. Yani turizmden elde edilen gelire değinilmemiştir. Bu yüzden 2018 yılında turizmden elde edilen gelir miktarı hakkında bir yorum yapılamaz.

(Cevap C)

12. Kayak turizminin yapılabilmesi için dağın yüksek ve soğuk olması, üzerinde kalıcı karlara rastlanması gerekir. Oysa ki IV numaralı Balıkesir iline ait Kazdağ'ının yükseltisi az olduğu için kalıcı karlara rastlanmaz.

(Cevap D)

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

1. Aydın–Denizli arasında dağlar kıyıya dik uzanır. Bu yüzden kara yolunun dönemeçlerle fazla uzatılmasına gerek kalmamıştır. Bu durumda Aydın–Denizli arasındaki kara yolu diğer kentler arasındakinden daha kısa olmuştur.

(Cevap D)

2. Bir liman kentinin gerisindeki kentlere olan kara ve demir yolları ile bağlantısı ne kadar kolay ve gelişmiş ise hinterland o kadar geniş olur. İstanbul, Samsun, Trabzon ve İzmir limanları Türkiye'nin hinterlandı en geniş olan limanlarıdır. Bu kent merkezleri de zaten gelişmiş, ticaretin ve sanayi faaliyetlerinin ve dolayısıyla nüfusun yoğun olduğu yerlerdir. Bu kentlerdeki limanlarda çok aktif ve işlek olup sürekli yük ve yolcu taşımacılığı yapılır. Oysa ki Sinop Limanı'na daha az gemi uğrar. Çünkü bu kentin gerisinde yükselen sıradağlar ulaşımı güçleştirmiştir. Buna göre Sinop Limanı'nın hinterlandı daha dar olur.

(Cevap C)

3. İstanbul, Bursa ve İzmir gibi büyük kent merkezlerinde ulaşım koşulları gelişmiştir. Zaten bu kentlerin kurulup gelişmesinde etkili olan en önemli faktör ulaşımdır.

(Cevap B)

4. Türkiye'de sanayinin dağılışında etkili olan en önemli faktör ulaşımdır. Güney Marmara kesiminde sanayinin yoğunlaşmasında karayolu ulaşımının yanı sıra limanların varlığı da etkili olmuştur. Mühendis, teknisyen vb. nitelikli iş gücü de yine ülkemizin batı kesimlerinde yoğunlaşmıştır. Ancak Güney Marmara'da enerji üretiminin fazla olduğu ve bu durumun sanayinin gelişmesinde etkili olduğu söylenemez.

(Cevap C)

5. Türkiye'de son yıllarda, yolların ve araçların niteliğinin iyileşmesiyle birlikte ulaşım hizmetlerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu durum üretim ve tüketim faaliyetlerini de etkilenmiştir. Et, süt, balık, yaş meyve vb. ürünler bozulmadan ve daha kısa sürede Pazar alanlarına taşınabilmektedir. Ancak şeker pancarını taşımak, daha maliyetli olacaktır. Bu yüzden şeker fabrikaları, şeker pancarı tarımı yapılabilen alanların yakınlarına kurulmuştur.

(Cevap E)

6. Türkiye'de sanayi, ticaret, inşaat gibi ekonomik faaliyetlerin en fazla geliştiği bölge Marmara'dır. Ancak İç Anadolu'da yer şekillerinin sade olmasına bağlı olarak yol yapım giderleri fazla değildir.

(Cevap D)

7. Demir-çelik endüstrisinin bulunduğu Zonguldak ve İskenderun limanlarının iç kesimlere demir yolu ile bağlantısı vardır. Yine petrol rafinelerinin bulunduğu İzmit, İzmir ve Mersin limanlarının da iç kesimlere demir yolu bağlantısı bulunur. Çay-fındık işleme denilince Doğu Karadeniz; kağıt endüstrisi denilince de Batı Karadeniz ve Antalya Bölümleri akla gelir. Fakat bu bölümlerin ortak olarak iç kesimlere demir yolu bağlantılarının olduğu söylenemez.

(Cevap B)

8. Samsun, Zonguldak, İzmir ve Adana'nın iç kesimlere demir yolu bağlantısı varken Antalya'nın olmadığı görülür. Antalya'da kıyı ile iç kesimler arasında yüksek sıra dağlar bulunduğu için kara ve demir yolu ağı gelişmemiştir.

—PUAN KÜPÜ—

Yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde yol yapım maliyetleri fazla, sade görünümlü olduğu yerlerde ise azdır.

(Cevap C)

9. Dağların denize paralel uzandığı alanlarda kıyı ile iç kesimler arası ulaşım gelişmediğinden hinterland dar olur. Dağların kıyıya dik uzandığı kesimlerde ise kıyı kesimleri ile iç kesimler arası ulaşım geliştiğinden hinterland geniş olur. Ayrıca hinterlandın gelişmesinde kıyı gerisindeki tarım, sanayi, ticaret gibi ekonomik faaliyetlerin gelişmişliği de etkili olur. Çanakkale ile iç kesimler arası ulaşım, dağların uzanış doğrultusu nedeni ile fazla gelişmemiştir. Bu nedenle Çanakkale Limanı diğer seçeneklerde verilen limanlara göre daha az gelişmiştir.

(Cevap D)

10. En ucuz taşımacılık deniz yoludur. Sonra demir yolu ve kara yolu gelir.

NOT

Türkiye'de ve Dünya'da dış ticarete en fazla kullanılan ulaşım yolu deniz yoludur. Nedeni ucuz olmasıdır.

(Cevap D)

11. Bir boğazın işlek bir deniz yolu olması çevresindeki ticarete bağlıdır. Bu durum üzerinde deniz veya okyanusa açılmasının etkisi yoktur.

—PUAN KÜPÜ—

Ülkemizde ulaşımın en büyük paya sahip olan ulaşım yolu kara yoludur. Nedeni bütün yerleşim yerleri ile bağlantının olmasıdır.

(Cevap A)

12. Seçeneklerde verilen kentlerin engebe şartları dikkate alınırsa en dağlık–engebeli ve dolayısıyla kara yolu yapım maliyeti en fazla olan Trabzon ile Erzurum'dur. İç Anadolu, Ege ve Güneydoğu'da yer alan diğer kentlerin yol yapım maliyeti daha az olacaktır.

(Cevap C)

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

1. Gaziantep ve Şanlıurfa illeri arası yer şekilleri sade bir görünüme sahiptir. Bu duruma bağlı olarak yol yapım maliyeti daha düşük olur. Ancak diğer iller arası dağlık ve engebeli olduğu için yol yapım maliyeti yüksek olur.

NOT

Türkiye'de ulaşımın en fazla geliştiği bölge Marmara'dır. Nedeni bölgede sanayinin, ticaretin, turizmin, nüfusun, yer şekillerinin, coğrafi konumun elverişli olmasıdır.

(Cevap E)

2. Tarihi İpek ve Baharat yolları Çin, Hindistan'dan başlayıp Türkiye'nin Akdeniz limanlarında sona eriyordu. Ayrıca Lidyalılar Dönemi'nde yapılan Kral Yolu yine Türkiye'nin Ege Bölgesi'ni kapsıyordu. Oysa ki Ümit Burnu Yolu Güney Afrika Cumhuriyeti'nden geçer. Aynı zamanda Kuzey Atlantik Yolu da Batı Avrupa ve Kuzey Amerika arasında ve Atlas Okyanusu üzerinde bulunur. Bu iki yolun Türkiye ile ilgisi yoktur.

(Cevap D)

3. Sorudaki açıklamada, hinterlandın dar veya geniş olmasının ne anlama geldiği ve kentlerin gelişmelerini nasıl etkilediği konusunda bahsedilmiştir. Buna göre, hinterlandı dar olan kentler; Sinop ve Çanakkale iken, geniş olan kentler; Samsun, İstanbul, İzmir, Adana, İskenderun vb. dir.

(Cevap C)

4. Eğer bu liman kentinin hinterlandı geniş olsaydı (kara-demir yolu ulaşımı kolay) ihrac edilen mallar yakın çevreden değil, çok uzak yerlerden de getirilebilirdi. Buna göre limanın hinterlandı dardır.

PUAN KÜPÜ

Türkiye'nin ihracatında en büyük paya sahip ekonomik faaliyet % 95 ile sanayidir. Tarım, % 4, madencilik ise % 1 paya sahiptir.

(Cevap D)

5. Bu iş adamı bulunduğu Samsun'dan İzmir'e daha ucuza taşımak istemektedir. En ucuz taşımacılık ise deniz yolu ile yapılır. Buna göre, iş adamının deniz yolu taşımacılığını seçmesi gerekir.

(Cevap E)

6.

Yukarıdaki harita incelenirse Antalya ve Trabzon limanlarının gerisindeki yüksek dağların varlığından dolayı iç kesimlere demir yolu bağlantılarının olmadığı görülür. Buna karşılık, Zonguldak, Samsun ve Mersin limanları iç kesimlere demir yolu ile bağlantılır.

(Cevap B)

7. Havaalanlarının sayısına her geçen gün ülkemizde yenileri eklenmektedir. Aynı şekilde uçak yolcu kapasitelerinin arttığı, halkın gelir seviyesinin arttığı ve bu yüzden hava yollarının rekabetle ucuzladığı ve daha çok tercih edildiği söylenebilir. Ancak Petrol fiyatlarının düşmesi dönemsel bir durumdur. Ayrıca bu durum diğer ulaşım türlerini de ucuzlatır.

(Cevap A)

8. İç Anadolu Bölgesi'nin en kalabalık ve en gelişmiş olan şehirleri Ankara ve Eskişehir bu özelliklerini önemli yolların üzerinde olmalarına borçludur. Yine Konya ve Samsun şehirleri de önemli yolların kavşağında bulunurlar. Ancak Zonguldak şehri büyümesini bu özelliğe değil, taş kömürüne borçludur.

(Cevap E)

9. Bir kentin, bölgenin veya ülkenin gelişmesindeki en önemli etken ulaşımıdır. Örneğin önemli ulaşım yollarının kesişim noktasında bulunan kentler daha hızlı gelişmiştir. Yollar; bölgeler arası ticaretin, kültür ve bilgi alışverişinin yapılmasını sağlar. Ülke bütünlüğünü etkiler. Jeopolitik konumunun önemini artırır. Ancak ulaşım ile sel ve taşkınların ilgisi yoktur.

(Cevap D)

10. Türkiye üç kıtanın birbirine en çok yaklaştığı yerde bulunur. Bu durum ülkemizde en çok ulaşım faaliyetinin gelişmesinde etkilidir. Ülkemizde özellikle transit ticaretin gelişmesinde coğrafi konumunun elverişli olması çok fazla etkili olmuştur.

(Cevap C)

11. Karadeniz ve Akdeniz'de kıyı ile iç kesimler arası ulaşım geçitlerden sağlanır. Bu durumun nedeni dağların denize paralel uzanmasıdır.

NOT

Türkiye'de tarıma elverişli arazinin azalmasında en fazla etkili olan ulaşım yolu kara yoludur.

(Cevap C)

12. Hinterland bir limanın çevresi ile olan ulaşımını ifade eder. Buna göre İzmir Limanı'nın hinterlandı geniştir. İzmir Limanı, Sinop Limanı'na oranla daha işlektir. Yoğun bir deniz yolu trafiğine sahiptir. İthalat ve ihracat aktif bir şekilde yapılır. Oysa ki Sinop Limanı'na yük ve yolcu taşıyan gemiler uğramaz. Bu durum üzerinde iki limanın iç kesimlere olan bağlantılarının farklı olması rol oynar. Kıyı Ege'de dağlar kıyıya dik uzanırken, Karadeniz kıyı kesimi boyunca paralel uzanır. Dolayısıyla bu durumu ortaya çıkaran dağların uzanışıdır.

(Cevap A)

13. Soruda verilenlerden yalnızca Belen Geçidi Akdeniz'de; diğerleri Karadeniz Bölgesi'nde yer alır. Belen; Adana – Çukurova'yı Hatay'a bağlayan önemli geçitlerimizdendir. Nur Dağları üzerinde yer alan bu geçit Suriye kapısı olarak da bilinir. Akdeniz'deki diğer geçitler;

- Antalyayı Göller Yöresine Bağlayan geçit: Çubuk Geçidi
- Mersini İç Anadoluya Bağlayan geçit: Sertavul Geçidi
- Adanayı İç Anadoluya Bağlayan geçit: Gülek Geçidi'dir.

(Cevap C)

ANAYASA

E-KPSS SORU BANKASI

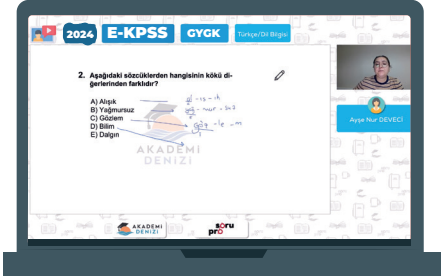
Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

HUKUKA GİRİŞ (TEMEL KAVRAMLAR)

1. Fiil ehliyetinin şartları, ergin (reşit) olmak, ayırt etme gücüne sahip olmak ve kısıtlı olmamaktır (akıl hastalığı, akıl zayıflığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim, uyuşturucu madde bağımlılığı ve savurganlık).

(Cevap E)

2. Toplumdaki düzenin sağlanması ve korunması için kişilere hak ve ödevler yükleyen kurallara sosyal düzen kuralları denir. Sosyal düzen kuralları 5'e ayrılır:

- I. Din kuralları
- II. Hukuk kuralları
- III. Görgü kuralları
- IV. Örf ve âdet kuralları
- V. Ahlak kuralları

(Cevap E)

3. Hukuk kuralları kişilerin toplumla ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen kamu gücü ile desteklenmiş madde yaptırımı olan kurallardır.

Hukuk kurallarının;

- **değişken olması**, günün koşullarına göre değişmesini
- **sürekli olması**, yürürlükte kaldığı sürece uygulanmasını
- **soyut olması**, genel hükümler bildirmesini

ifade eder.

Hukuk kuralları özel değil geneldir; yani herkese uygulanır.

(Cevap C)

4. Kamu hukuku; kişilerin, kamu kurumları ve devletle olan ilişkisi aynı zamanda kamu kurumları ile devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerini düzenler. Taraflardan biri devlettir ve üstün durumdadır. Özel hukuk ise kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini düzenler. Taraflar arasında eşitlik söz konusudur. İdare hukukunda taraflardan biri devlet olduğu için, kamu hukuku alanına girer.

(Cevap B)

5. Doktrin hukukun yardımcı kaynaklarından. Hukukun asıl kaynakları ise;

A) Yazılı Kaynaklar (Mevzu Hukuk)

- Anayasa
- Kanun
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Uluslararası Antlaşma
- Yönetmelik

B) Yazısız Kaynak

- Örf ve adet hukuku

(Cevap D)

6. **Tam Ehliyetliler:** Ayırt etme gücüne sahip, ergin ve kısıtlı olmayan kimselerdir.

Tam Ehliyetsizler: Ayırt etme gücü bulunmayan kişilerdir. Bunların ne fiil ehliyeti ne de haksız fiil ehliyeti vardır. **Örnek:** Akıl hastaları, akıl zayıflığı, madde bağımlılığı olanlar

Sınırlı Ehliyetliler: Ayırt etme gücüne sahip, ergin ve hakkında kısıtlılık kararı alınması için yeterli neden bulunmayan kimselerdir. Kanun koyucu bazı sebeplerden dolayı bu kişileri koruma altına almıştır. Bu kişilere bazı işlemleri yaparken onaylarının alınması veya mallarının idaresi için yasal danışman atanması uygun görülmüştür.

Sınırlı Ehliyetsizler: Ayırt etme gücü olup ergin olmayan veya haklarında kısıtlılık kararı bulunan kişilere sınırlı ehliyetsizler denir. **Örnek:** 16 yaşında ayırt etme gücü yerinde olan bir çocuk.

(Cevap D)

7. 1982 Anayasası'nın 33. maddesi dernek kurma hürriyetini düzenlemektedir. Buna göre;

- Herkes önceden izin almaksızın dernek kurma, bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.
- Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz.
- Dernek kurma hürriyeti ancak millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hürriyetinin korunması sebepleriyle kanunla sınırlandırılır.

(Cevap E)

8. Kişiyi kanunlara zorlamak üzere suç karşılığında uygulanan yaptırımlara **ceza** denir.

Müeyyide: Yaptırım demektir.

Hükümsüzlük: Yapılan bir işlemin hukukun gerektirdiği temel şartlara uymaması sonucu geçersiz sayılmasıdır.

Butlan: Bir hükümsüzlük çeşididir.

Tazminat: Bir hukuk kuralına aykırı davranılması sonucu bundan zarar gören kişinin zararının maddi veya manevi olarak karşılanmasıdır.

(Cevap A)

9. Doğal (ideal, tabii) hukuk olan değil, olması gereken hukuku ifade eder. İnsanın akılla ulaşabileceği yazılı olmayan hukuk kurallarıdır. Tabii hukuk teorisi, adalet kavramını hukukun temeli sayar.

(Cevap A)

10. Ahlak, objektif (nesnel) ve subjektif (öznel) ahlak kuralları olarak ikiye ayrılır.

Objektif ahlak kuralları; insanın diğer bireylere karşı olan ödevlerini bildirir.

Subjektif ahlak kuralları; insanın kendi nefesine karşı olan ödevleri ile meşgul olur.

(Cevap C)

11. **Cebri icra;** bir borç ilişkisinde, borcunu rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun, devlet gücü aracılığıyla, bu borcunu zorla yerine getirilmesini sağlayan bir müeyyide çeşididir. Borç doğuran ilişkilerde, yükümlülüklerini yerine getirmeyen kimselere karşı devletin yetkili kıldığı makam ve kimseler tarafından uygulanan ve borcun yerine getirilmesini sağlayan tedbirlerin bütünüdür.

(Cevap A)

12. Somut bir olayla ilgili yazılı ve yazısız hukukta hiçbir hükmün bulunmaması durumunda ortaya çıkan boşluğa "hukuk boşluğu" denir.

NOT

Bazı konular hukuk dışı olduğu için bu konularda hukuki bir düzenlemenin yapılması beklenemez. Bu sebeple, bu alanlara ilişkin düzenlemenin bulunmasını kanunda boşluk anlamına gelmez.

(Cevap E)

13. Vergi kamu giderlerini karşılamak üzere devletin, tek taraflı olarak ve vergileme yetkisine dayanarak kişilerin gelir ve mallarından aldığı ekonomik değerlerdir. Soru öncülünde de belirtildiği gibi vergiler ancak "kanun" ile konulur, değiştirilir veya kaldırılabilir. Buna "kanunilik esası" denir.

(Cevap A)

14. Sosyal düzen kurallarının ihlali durumunda verilen tepkiye müeyyide yani yaptırım denir. Yaptırımlar maddi olabildiği gibi manevide olabilir.

(Cevap B)

15. Tanımı verilen kamu hukuku dalı "Ceza Hukuku"dur. Suç ve ceza kavramlarını inceleyen ceza hukuku, genel ve özel hukuku olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

(Cevap B)

16. Hak ehliyeti, kişinin hak sahibi olma ve yükümlülük altına girme ehliyetine denir. Hak ehliyeti pasif bir ehliyettir. Kişinin hak ehliyetine sahip olması için hukuken kişi olması yani sağ ve tam doğmuş olması yeterlidir. Bu açıdan yeni doğmuş bir bebek bile hak ehliyetine sahiptir. Hak ehliyeti embriyonun ana rahmine düşmesiyle başlar.

(Cevap D)

ANAYASANIN GENEL ESASLARI, TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

1. 1982 Anayasası'nın 13. maddesine göre, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması ancak kanunla yapılabilir. Ancak bu sınırlama; anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

(Cevap A)

2. Anayasa'nın 67. maddesi doğrultusunda, seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarının kullanılması kanunla düzenlenir.

(Cevap B)

3. 1982 Anayasası'nın 19. maddesine göre, toplu olarak işlenen suçlarda yakalanan veya tutuklanan kişi en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en çok 4 gün içinde hâkim önüne çıkarılmıştır.

(Cevap D)

4. Belli başlı insan hakları; yani kişi hakları anayasamızın ikinci bölümünde düzenlenmiştir. Bunlar;

- kişinin dokunulmazlığı
- kişi hürriyeti
- zorla çalıştırma yasağı
- özel hayatın gizliliği
- yerleşme ve seyahat hürriyeti
- din ve vicdan hürriyeti
- düşünce ve kanaat hürriyeti
- düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- bilim ve sanat hürriyeti
- toplantı hak ve hürriyeti
- mülkiyet hakkı

Seçme ve seçilme hakkı siyasi haklar diye değerlendirildiğimiz haklar arasına girmektedir.

(Cevap A)

5. 1982 Anayasası'nın 61. maddesi sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler hakkındadır. Buna göre, devlet:

- Harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yararlı bir hayat seviyesi sağlar.
- Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.
- Yaşlılar, devletçe korunur. Yaşlılara devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir.
- Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır.

(Cevap B)

6. Anayasa'nın 49. maddesiyle düzenlenen çalışma hakkı ve ödevi sosyal ve ekonomik haklardan biridir.

(Cevap E)

7. 1982 Anayasası'nın 10. maddesine göre Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gazileri için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar

(Cevap B)

8. 1982 Anayasası'nın 18. maddesi, zorla çalıştırma yasağının istisnalarını belirlemiştir. Bu istisnaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hükümlülük veya tutukluluk süreleri içindeki çalıştırmalar
- Olağanüstü hâllerde vatandaşlardan istenecek hizmetler
- Ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda görülen vatandaş ödevi niteliğindeki beden ve fikir çalışmaları

(Cevap E)

TEST • 2

ANAYASANIN GENEL ESASLARI, TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

9. 1982 Anayasası'nın 66. maddesine göre; Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk kabul edilir.

(Cevap E)

10. 1982 Anayasası'nın 15. maddesine göre savaş, Olağanüstü hal ve seferberlik durumunda temel hak ve hürriyetlerinin tamamen veya kısmen durdurulabileceği belirtilmiştir.

(Cevap B)

11. Siyasi partilere üye olamayacak kişiler şunlardır;

- Silahlı kuvvet mensupları
- Hâkimler ve savcılar
- Yüksek yargı organı mensupları
- Memurlar
- Yükseköğretim öncesi öğrenciler

Buna göre, yükseköğretim öğrencileri siyasi partilere üye olabilirler.

(Cevap D)

12. **Negatif statü hakları;** kişinin devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir. Konut dokunulmazlığı hakkı, kişi güvenliği hakkı, özel hayatın gizliliği esası; basın ve yayın hürriyeti, mülkiyet hakkı vs. Konut hakkı → Pozitif statü hakları arasındadır. Dilekçe hakkı → Aktif statü hakları arasındadır.

(Cevap B)

13. Anayasa çok partili siyasal hayatı benimsemiştir. Anayasa'ya göre, "siyasi partiler, demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır" (m. 68). Buna göre, siyasi partilere ilişkin A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler doğrudur. Fakat E seçeneğindeki ifade yanlıştır.

(Cevap E)

14. Zorla çalıştırma yasağı (Md. 18), kanuni hakim güvencesi (Md 37), hak arama hürriyeti (Md. 36) ve toplanti ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı (Md. 34) anayasamızda İKİNCİ BÖLÜM'de KİŞİNİN HAKLARI VE ÖDEVLERİ başlığı altında düzenlenmiştir. Eğitim ve öğrenim hakkı, sosyal hak ve ödevler başlığı altında Anayasa'nın 42. maddesinde düzenlenmiştir.

(Cevap B)

15. Özgür ve düzenli seçimler, çok partili siyasal hayat ve temel hak ve hürriyetler demokratik devletin "olmazsa olmaz", bir başka deyişle asgari şartlarını oluşturmaktadır.

- Özgür ve düzenli seçimler
- Seçimlerin serbestliği ilkesi
- Genel oy ilkesi
- Eşit oy ilkesi
- Tek dereceli seçim ilkesi
- Gizli oy ilkesi
- Açık sayım ve döküm ilkesi
- Seçimlerin yargı organlarının yönetim ve denetiminde yapılması ilkesi

(Cevap C)

16. Hukuk devleti, devletin bütün eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına dayadığı ve vatandaşların da hukuki güvenlik içinde bulunduğu bir sistemdir. Hukuk devletinde egemen olması gereken hukuk, insan hak ve hürriyetlerini tanıyan, vatandaşlar için hukuki güvenlik sağlayan, adil ve evrensel standartlara uygun bir huktur. Bir hukuk devletinde devletin tüm organlarının yani yasam, yürütme ve yargı organlarının hukuk ile bağlı olması gerekir. Bunun için de kanunların anayasa uygunluğunun denetlenmesi, idarenin her türlü eylem ve işlemin karşı yargı yolunun açık olması, yargının bağımsız olması gerekir. Bir hukuk devletinde ayrıca, birey hak ve hürriyetlerinin tanınması ve korunması ve bireylerin hukuk güvenliği içerisinde bulunması gerekir.

(Cevap E)

ANAYASANIN GENEL ESASLARI, TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

1. İfade hürriyeti (Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti) Anayasa'nın 26. maddesinde düzenlenmiştir. Bu doğrultuda ifade hürriyetinin sınırlandırılma gerekçelerini şöyle sıralayabiliriz:

- Millî güvenliğinin korunması
- Kamu düzeninin ve güvenliğinin korunması
- Suçların önlenmesi, suçların cezalandırılması
- Cumhuriyetin nitelikleri ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması
- Devlet sırlarının açıklanması
- Başkalarının şöhret ve haklarının, özel hayatlarının, meslek sırlarının korunması
- Yargılama görevinin gereğine uygun şekilde yerine getirilmesi

Görüldüğü gibi, sağlık ve ahlakın korunması ifade hürriyetinin sınırlanması için bir gerekçe olarak belirtilmemiştir.

(Cevap D)

2. 1982 Anayasası'nın 15. maddesine göre savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin tamamen durdurulması söz konusu olabilir.

(Cevap A)

3. Kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklara "**Aktif Statü Hakları (Katılma Hakları)**" denir. Örneğin; kamu hizmetine girme, dilekçe hakkı, seçme – seçilme hakkı gibi.

(Cevap B)

4. 1982 Anayasası'nda çalışma ile ilgili düzenlemeler:

- Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.
- Devlet çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemek ve elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır.
- Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.
- Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.
- Dinlenmek çalışanların hakkıdır.

(Cevap A)

5. A seçeneğinde sırasıyla verilen haklardan "konut dokunulmazlığı" kişinin hak ve ödevleri arasındadır. "Bilgi edinme" ise siyasi haklar ve ödevler arasında düzenlenmiştir. Ancak B'de grev hakkı, C'de konut hakkı, D'de sendika kurma hakkı, E'de vergi ödevi ve ailenin korunması sosyal haklar ve ödevler arasındadır.

(Cevap A)

6. 1982 Anayasası'nın 13. maddesi uyarınca kamu hakları, ancak kanunla sınırlanabilir.

(Cevap E)

7. Devlete negatif bir tutum yükleyen kişisel kamu haklarına "negatif statü hakları" denmektedir. Bu haklar, kişinin devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulmayacak olan hak ve hürriyetleridir. Anayasamızda Kişi Hak ve Ödevler başlığı altında toplanmıştır. Konut hakkı ise pozitif statü haklarından. Bu haklar devlete sosyal alanda birtakım ödevler yükleyen haklardır.

(Cevap D)

8. **Pozitif statü hakları;** bireylere devletten olumlu bir davranış, bir hizmet, bir yardım isteme imkânını tanıyan haklardır. Örneğin; sosyal güvenlik hakkı ve konut hakkı gibi.

PUAN KÜPÜ

Pozitif statü hakları 1982 Anayasası'nda sosyal ve ekonomik haklar başlığı altında düzenlenmiştir.

(Cevap E)

9. Yerleşme ve seyahat hürriyeti Anayasa'nın 23'üncü maddesinde kişinin hakları ve ödevleri kısmında düzenlenmiştir. Anayasa'ya göre yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak amacıyla seyahat hürriyeti ise suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.

NOT

Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.

(Cevap D)

10. 1982 Anayasası'na göre sendika kurma hakkına ilişkin A, B, C ve E'de verilen bilgiler doğrudur. Ancak D seçeneğindeki ifade yanlıştır. Çünkü 12 Eylül 2010 referandumu ile kesinleşen Anayasa değişikliği ile "Aynı zamanda ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz." hükmü Anayasa'dan çıkarılmıştır.

(Cevap D)

11. Yerleşme ve seyahat hürriyeti Anayasa'nın 23'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Yerleşme ve seyahat hürriyeti negatif statü haklarından biridir. Diğer bir ifadeyle "kişinin hakları ve ödevleri"ndendir. Buna göre A, B, D ve E'de verilenler doğrudur. Ancak C'deki ifade yanlıştır. Çünkü 2010 Anayasa değişikliğine göre, "vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti ancak suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle HÂKİM kararına bağlı olarak sınırlanabilir.

(Cevap C)

12. Kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklara aktif statü hakları denir. Buna göre, seçme ve seçilme hakkı (II) ile dilekçe hakkı (III) aktif statü haklarındandır.

PUAN KÜPÜ

Aktif statü hakları 1982 Anayasası'nda "siyasal hak ve ödevler" başlığı altında düzenlenmiştir.

(Cevap E)

13. Tabii hak her zaman her yerde geçerli değişmez kurallardır. 1924 Anayasası 69. madde "Türkler kanun karşısında eşittir ve ayrıksız kanuna uymak ödevindedir. Her türlü grup, sınıf ve aileye ayrıcalıklar kaldırılmış, yasaktır." der. Buna göre "Hürriyetin herkes için sınırı, başkalarının hürriyet sınırıdır." seçeneği tabii hak anlayışıdır.

(Cevap A)

14. **Koruyucu Hak (Kişi Hakları):** Kişiyi devlete ve topluma karşı koruyan, kişinin maddi ve manevi varlığı ile ilgili haklardır. Bu haklar devletin bu alana karışmasını önleyen nitelikte olduğundan "**negatif statü hakları**", "**önleyici haklar**" veya "**koruyucu haklar**" adıyla da anılmaktadır. Kişi dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, konut dokunulmazlığı yerleşme ve seyahat hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti düşünce ve kanaat hürriyeti bu haklar kapsamına girmektedir.

(Cevap C)

15. Emlak vergisi veya veraset ve intikal vergisinin aşırı ölçüde yükseltilmesi, vatandaşların mülk sahibi olmasını zorlaştırır. Bu durum mülkiyet hakkına kısıtlama getirilmesi anlamına gelir.

(Cevap A)

16. 1982 Anayasası'nın 67. maddesine göre, Türk vatandaşları, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.

(Cevap B)

1982 ANAYASASI: YASAMA ORGANI VE FAALİYETLERİ

1. 1982 Anayasası'nın 2017 halk oylaması ile değişen hükümlerine göre TBMM'nin hükümeti düşürme araçlarından olan gensoru Cumhurbaşkanlığı sisteminde uygulanmayacaktır. Bunun yerine ise TBMM erken seçim kararı alarak Cumhurbaşkanının da görevini bitirebilecektir.

(Cevap B)

2. 2010 yılında yapılan anayasa değişikliğinden önce, partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olduğu Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararında belirtilen milletvekilinin milletvekilliği, bu kararın Resmî Gazete'de gerekçeli olarak yayımlandığı tarihte sona ererdi. Ancak değişiklikle birlikte bu durum ortadan kalktı. Temelli kapatılmaya sebep olan milletvekilinin vekilliği artık düşmeyecek.

(Cevap E)

3. 2017 yılında yapılan referandum sonucu öncesi 4 yılda bir yapılan TBMM seçimlerinin, 5 yılda bir yapılması kararlaştırılmıştır.

(Cevap A)

4. Siyasi parti gruplarının yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin görüşme yapamamasının nedeni, milletvekillerinin kendi siyasi partilerinin baskısı altında kalmamasını sağlama amacına yöneliktir.

(Cevap E)

5. Her partinin aldığı oy oranında milletvekili çıkarması sistemine Nispi Temsil Sistemi denir. İlk kez 1961 Anayasası'nda yer almıştır.

Çoğunlukçu Demokrasi: Devletin halkın çoğunluğunun iradesine göre yönetilmesidir.

Çoğulculuk: Çoğunluğun mutlak egemenliğini reddeden, azınlıkların kültürel ve siyasal haklarının kabul edilmesi gerektiğini savunan anlayıştır.

Meclis Hükümeti: Parti sisteminin olmadığı, hükümetin meclis içinden tek tek oylanarak seçildiği ve meclisin başkanının hükümetinde başkanlığını yaptığı sistemdir.

Güçler Birliği: Yasama, yürütme ve bazen de yargı yetkilerinin tek organda toplandığı sistemdir.

(Cevap B)

6. TBMM'nin iç yapısı Başkanlık Divanı, siyasi parti grupları, danışma kurulu ve komisyonlardan oluşmaktadır. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı TBMM'nin iç yapısı içinde yer almaz.

(Cevap E)

7. Paragrafta bahsedilen durum 1982 Anayasası'nın 83. maddesinde "yasama sorumsuzluğu" başlığı altında geçmektedir.

NOT

Yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekilinin keyfi kovuşturmalara yasama görevini yerine getirmekten alıkonulmasını önlemektir.

(Cevap B)

8. Milletvekili seçilme yeterliliği Anayasa'nın 76. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre 18 yaşını doldurmak milletvekili seçilmek için engel değil, bilakis şarttır.

(Cevap D)

9. Demokratik devlet ilkesinin en önemli gerekleri şunlardır:

- Siyasal sistemdeki temel siyasal karar organlarının genel oya dayanan serbest seçimlerle oluşması,
- Serbestçe örgütlenen siyasal partiler arasında eşit şartlarla yürütülen iktidar yarışması,
- Tüm vatandaşların temel hak ve hürriyetlerinin tanınmış ve hukuki güvence altına alınmış olmasıdır.

(Cevap D)

10. 1982 Anayasası'na göre siyasal partilerin örgütlenme ve çalışmalarına ilişkin olarak yukarıda verilenlerden A, C, D ve E seçenekleri doğrudur. Ancak B seçeneği yanlıştır. Çünkü siyasal partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesi tarafından yürütülür. Anayasa Mahkemesi bu görevini yerine getirirken Sayıştay'dan yardım sağlar. Anayasa Mahkemesinin mali denetim sonucunda verdiği karar kesindir. Temyizi mümkün değildir.

(Cevap B)

11. Siyasal partilerin kapatılmasındaki usul, Siyasal Partiler Kanunu'nda gösterilmiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı, siyasal parti kapatılması davasını;

- resen,
- Cumhurbaşkanının kararı üzerine Adalet Bakanı'nın istemiyle,
- bir başka siyasal partinin istemi üzerine açar.

(Cevap E)

12. Siyasal partilere üye olamayacak kişiler:

- Hâkimler ve savcılar,
- Sayıştay dâhil yüksek yargı organları mensupları,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri,
- Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri,
- Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri.

Yükseköğretim elemanlarının siyasi partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir. Kanun bu elemanların, siyasi partilerin merkez organları dışında kalan parti görevi almalarına cevaz veremez ve parti üyesi yükseköğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarında uyacakları esasları belirler.

(Cevap C)

13. İstifa eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi, istifanın geçerli olduğu TBMM Başkanlık Divanı tarafından tespit edildikten sonra gerçekleşir. Milletvekilinin kesin hüküm giymesi ve kısıtlanması durumlarında ise TBMM'nin kararı gerekmez.

(Cevap D)

14. TBMM'nin kanun yapma dışındaki işlemine "parlamento kararı" denmektedir. Bu kararlar iç tüzük yapma, savaş ilanı, başkanlık divanını seçme gibi Cumhurbaşkanına onayına gitmeyen meclis kararlarıdır. Parlamento kararlarına karşı Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine dava açılamaz. Ancak Anayasa Mahkemesine götürülebilecek üç istisnai durum vardır. Bunlar iç tüzük değişiklikleri, milletvekili üyeliklerinin düşürülmesi ve milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılmasıdır.

(Cevap B)

15. 1982 Anayasası'nda 2017 halk oylaması ile kesinleşen değişikliğe göre; merkezi yönetim kesin hesap kanunu teklifi Cumhurbaşkanı tarafından ilgili olduğu mali yılın sonundan başlayarak en geç altı (6) ay içinde TBMM'ye sunulur.

(Cevap D)

16. Kanun teklifi, milletvekilleri tarafından önerilir. Tek bir milletvekili dahi meclise kanun teklifinde bulunabilir. Cumhurbaşkanının ise kanun önerisi verme yetkisi yoktur.

PUAN KÜPÜ

Cumhurbaşkanı sadece Bütçe ve Kesin Hesap Kanunlarını TBMM'ye sunar.

(Cevap C)

1982 ANAYASASI: YASAMA ORGANI VE FAALİYETLERİ

1. Seçim çevreleri, seçimin gerçekleştiği en küçük birimdir. Türkiye’de milletvekili seçimleri bakımından kural olarak her ile bir seçim çevresi olarak kabul edilir.

(Cevap A)

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 96. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi tarafından temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri siyasi partilerce kullanılamaz.

(Cevap C)

3. 1982 Anayasası’nda 2010 yılında yapılan değişikliğe göre; partisinin kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olan milletvekilinin vekilliği artık düşmeyecektir.

(Cevap E)

4. Kanun önerisinde bulunmak “yasama” ile ilgili bir durumdur. Yasama TBMM’nin en asli fonksiyonudur. Anayasaya göre (M. 88/1) kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Milletvekilleri tarafından yapılan öneriye “kanun teklifi” adı verilir. Cumhurbaşkanı ve bakanlar kanun önerisinde bulunamaz.

(Cevap A)

5. Para basılmasına karar vermek ve savaş ilanına karar vermek TBMM’nin görev ve yetkilerindendir. Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek ise Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerindendir.

(Cevap D)

6. Siyasi parti ile siyasi parti grubu farklı kavramlardır. Siyasi partilerin mecliste grup oluşturabilmeleri için en az 20 milletvekiline sahip olmaları gerekir. En az 20 kişiden oluşan bu grupların yasama dokunulmazlığı ve meclis soruşturmasıyla ilgili görüşme yapma ve karar alma ile meclis başkanlığı için aday gösterme yetkisi yoktur.

(Cevap E)

7. Öncülde verilen tanım, yasama dokunulmazlığıdır. Yasama dokunulmazlığı, milletvekilini keyfi veya asılsız ceza kovuşturmalarından ve tutuklamalardan korur. Yasama dokunulmazlığı nispi ve geçici nitelikte bir ayrıcalıktır. Nispidir çünkü TBMM tarafından kaldırılabilir. Dokunulmazlık, milletvekilleri için ancak geçici bir koruma sağlar. Bu koruma, üyelik sıfatının devamı müddetince sürer. Üyelik sıfatı sona erdikten sonra, meclis üyesi hakkında ceza kovuşturması yapılabilir veya hakkında verilmiş ve infazı ertelenmiş bulunan ceza hükmü çektirilir.

(Cevap D)

8. 1982 Anayasası’nda 2017 halk oylaması ile kesinleşen değişikliğe göre, Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini mali yılbaşından en az yetmiş beş gün önce Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunar.

(Cevap A)

9. 1982 Anayasası'nın 67. maddesi seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarını düzenlemiştir. Buna göre, seçimler ve halk oylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler.

(Cevap E)

10. 1982 Anayasası'nın 67. maddesi seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarını düzenlemektedir. Buna göre; seçimler ve halk oylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler.

(Cevap E)

11. TBMM, bir milletvekilinin yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile Meclis üyeliğinin düşmesini de karar biçiminde sonuca bağlar (md. 83, 84). Cumhurbaşkanını vatana ihanetle suçlama (md. 105), hükümette güven ya da güvensizlik oyu verme, genel görüşme, Meclis araştırması ya da soruşturması açılmasına karar verme, yüce divana sevk (md. 98, 99, 100, 110, 111) gibi yürütme organlarıyla ilişkili konular da karar olarak alınır. Savaş hâli ilanı (92), olağanüstü hâl ilanı ile kalkınma planlarını onaylama kararları ile kamu başdenetçisi, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Sayıştay ve Anayasa Mahkemesi gibi Anayasa'da ve yasalarda TBMM'ye tanınan üye seçme yetkisini de Meclis karar biçiminde kullanılır.

(Cevap A)

12. 1982 Anayasası'nın 109. maddesine göre; Bakanlar, milletvekili seçilme yeterliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanınca atanır; Cumhurbaşkanınca görevlerine son verilir. Buna göre, bakanların milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmaları yeterlidir. Cumhurbaşkanı da Anayasanın 101. maddesine göre; "milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından" seçilir. Ancak TBMM Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından seçilmesi şarttır.

(Cevap E)

13. 1982 Anayasası'nda 2017 halk oylaması ile kesinleşen yapılan değişikliğe göre, TBMM 600 milletvekilinden oluşur. Bu değişiklik öncesi TBMM 550 milletvekilinden oluşmaktaydı.

(Cevap B)

14. Anayasanın 160. maddesine göre, Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir. Siyasi partilerin mali denetimini Anayasa Mahkemesi yapar. Anayasa Mahkemesi, bu denetim sırasında Sayıştay'dan "yardım" sağlar.

(Cevap A)

15. Yasama yetkisinin genelliği ilkesi, Anayasa'ya aykırı olmamak şartıyla her konunun kanunla düzenlenebilmesini ifade eder.

(Cevap B)

16. Milletvekili seçilme yeterliliği Anayasa'nın 76. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre 18 yaşını doldurmak milletvekilliği için yeterlidir.

(Cevap A)

1982 ANAYASASI: YÜRÜTME ORGANI VE FAALİYETLERİ

1. 1982 Anayasası'nın 118. maddesine göre, Cumhurbaşkanı katılmadığı zamanlarda Millî Güvenlik Kurulu Cumhurbaşkanı Yardımcısı'nın başkanlığında toplanır.

(Cevap B)

2. Cumhurbaşkanı DDK Başkan ve üyeleri ve valiyi atamakla yetkilidir. TBMM ve Sayıştay Başkanlarını TBMM seçer.

(Cevap B)

3. Soru kökünde bahsedilen denetim yolu Meclis soruşturmasıdır. Meclis soruşturması Başbakan ve bakanların görevleri ile ilgili cezai sorumlulukları hakkındaki araştırmalardır. 301 milletvekilinin önergesi ile istenebilen meclis soruşturması sonunda Yüce Divan'a sevk edilme yaptırımı söz konusu olabilmektedir.

(Cevap D)

4. Anayasamızın 106. maddesine göre; Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hâllerinde, görevine dönmesine kadar; ölüm, çekilme veya başka bir sebeple Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması hâlinde de yenisi seçilinceye kadar Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanı'na ait yetkileri kullanır.

(Cevap A)

5. 1982 Anayasasına göre Türk vatandaşı olmayanlar, askeri öğrenciler, er ve erbaşlar, taksirli suç harici hükümlüler oy kullanamazlar.

(Cevap D)

6. 2017 Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri olağan ve olağanüstü olarak çıkartılabilecektir. Olağan için A, B, C ve D şıkları doğru olup E yanlıştır, yargı yolu Anayasa Mahkemesine açıktır.

(Cevap E)

7. Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı dernekler ve vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetleme yapar. Yargı organlarında denetim yetkisi yoktur.

(Cevap D)

8. 2017 Anayasa değişikliğine göre Başbakan, genso-ru, sıkıyönetim, tüzük, KHK, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemeleri gibi bir çok kavram Anayasadan çıkartılmıştır. Bakanlıklar ise kaldırılmamış, Cumhurbaşkanının doğrudan seçtiği makamlar olarak varlığını korumaktadır.

(Cevap E)

9. Bütçe kanun tasarılarını Cumhurbaşkanı hazırlar ancak TBMM kabul etmek zorundadır. Cumhurbaşkanı Bütçe Kanununu tek başına çıkartamaz.

(Cevap B)

10. 1982 Anayasası'nın 89. maddesine göre; Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen kanunları 15 gün içinde yayımlamakla yükümlüdür.

(Cevap C)

11. Yazılı soruya Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakanlar 15 gün içinde cevap vermek zorundadır.

(Cevap C)

12. 1982 Anayasası'na göre yasama dokunulmazlığına, milletvekilleri, Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve bakanlar sahiptir. MİT Müsteşarının ise böyle bir hakkı yoktur.

(Cevap D)

13. 2007 yılında yapılan halk oylaması sonucu Cumhurbaşkanlığı'nın görev süresi 7 yıldan 5 yıla inmiştir.

(Cevap B)

14. 2017 Anayasa değişikliği kesinleşen hükmüne göre Cumhurbaşkanı bir kanunu TBMM'ye geri dönerse en az üye tamsayı salt çoğunluğu (301) sayı aranır.

(Cevap B)

15. 2017 Anayasa değişikliğine göre Cumhurbaşkanı olabilmek için millet vekili seçilme yeterliliğine sahip en az 40 yaşını doldurmuş olmak ve Yükseköğrenim yapmış olmak gerekir. Bunun yanında aday olmak içinde 100 bin imza, %5 oy almış partiler veya siyasi parti gruplarının teklifi gerekir.

(Cevap D)

16. Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri arasında

- Anayasa Mahkemesinin 12 üyesini seçmek
- Danıştay üyelerinin dörtte birini seçmek
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcivekilini seçmek
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerini seçmek, sayabiliriz.

Olağanüstü hal süresini uzatmak ise TBMM'nin görevidir.

(Cevap A)

1982 ANAYASASI: YÜRÜTME ORGANI VE FAALİYETLERİ

1. Sayıştay başkan ve üyelerini TBMM seçer.

NOT

Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır.

(Cevap B)

2. 1982 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanı'nın A, B, C ve D seçeneğinde yer alan görev ve yetkileridir. Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle bazı kişilerin cezalarını değiştirmek veya kaldırmak da görevi ise de genel af TBMM'ye aittir.

(Cevap E)

3. Anayasaya göre, Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir. (Md. 104)

(Cevap E)

4. Kanunların yayımlanması görev ve yetkisi Cumhurbaşkanı'na aittir. Cumhurbaşkanı, TBMM'ce kabul edilen kanunları 15 gün içinde Resmî Gazete'de yayımlar.

(Cevap D)

5. Devlet başkanı ile birlikte başbakan başkanlığında bir hükümetin olması iki kanatlı yürütmedir. Devlet başkanının aynı zamanda hükümetin de başkanı olması tek kanatlı yürütmedir. Örneğin, Türkiye ve ABD'de devlet başkanı aynı zamanda hükümetin de başkanıdır. Dolayısıyla yürütmesi tek kanatlıdır. Almanya ve Danimarka'nın yürütme organları iki kanatlıdır.

(Cevap A)

6. Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmelikler aksi belirtilmediği sürece Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer

(Cevap E)

7. 1982 Anayasası'nın 101 maddesine göre; Cumhurbaşkanı 40 yaşını doldurmuş ve yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından halk tarafından seçilir. En az 100 bin imza ile yada parti kanalıyla aday gösterilmesi gerekir.

(Cevap A)

8. 1982 Anayasası'nın 102. maddesine göre, Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanı'nın görevi devam eder.

(Cevap E)

9. A, B, C ve D’de seçeneklerinde verilen yetkiler 1982 Anayasası’nda 2017 değişiklikleri öncesinde de bulunmaktaydı. Fakat yönetmelik çıkarma yetkisi 2017 Anayasa değişikliğiyle birlikte Cumhurbaşkanına verilmiştir. Ayrıca yönetmelikleri bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri de çıkartabilir.

(Cevap E)

10. Anayasa’nın 154. maddesine göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ile vekilini Cumhurbaşkanı seçer.

(Cevap E)

11. 1982 Anayasası’nın 106. maddesine göre, Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması durumunda 45 gün içinde tamamlanır.

(Cevap C)

12. Anayasanın Millî Güvenlik Kurulunu düzenleyen 118. maddesine göre, Millî Güvenlik Kurulu; Cumhurbaşkanı’nın başkanlığında, Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Genelkurmay Başkanı, Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarından kurulur.

(Cevap A)

13. “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” hukukumuzda 1982 Anayasası’nda 2017 halk oylaması ile kesinleşen düzenleme ile girmiş ve Anayasanın 104. maddesinde yer almıştır. A, B, D ve E de verilen bilgiler doğrudur. Fakat Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kanunlarda çelişen hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır.

(Cevap C)

14. 1982 Anayasası’nın 154. maddesine göre Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrılmış yargı hakim ve Cumhuriyet savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir. Cumhurbaşkanının Yargıtay üyelerini seçme yetkisi yoktur.

(Cevap A)

15. 2017 halk oylaması ile 1982 Anayasası’nda Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Anayasanın 104. maddesinde Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri sayılmıştır. Bu değişiklik ile Cumhurbaşkanına ilk kez “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” çıkarma yetkisi verilmiştir. Yine Anayasanın bu maddesine göre üst düzey kamu yöneticilerinin atanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenecektir.

(Cevap C)

16. 1982 Anayasası’na göre; Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemez. (Mad. 104) Buna göre Anayasanın 46. maddesinde düzenlenen “kamulaştırma” sosyal ve ekonomik haklar ve ödevlerdendir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenebilir.

(Cevap A)

1982 ANAYASASI: YARGI ORGANI VE FAALİYETLERİ

1. Yargıtay, Anayasa'nın 154'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, A,B, C ve D'de verilenler doğrudur. E'deki ifade yanlıştır. Çünkü, Yargıtay birinci başkanı ve birinci başkanvekilleri ve daire başkanları kendi üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler; süresi bitenler yeniden seçilebilirler.

(Cevap E)

2. Yüksek Seçim Kurulu, ülke genelindeki her türlü seçim ve referandumda, seçimlerin genel yönetim ve denetiminden sorumludur. 1961 Anayasası'yla kurulan Yüksek Seçim Kurulu, seçimin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçimle ilgili yolsuzluk, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama görevlerini yürütür. Ayrıca anayasa değişikliğine ilişkin kanunların halkoyuna sunulması ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yönetim ve denetimi ile milletvekili ve cumhurbaşkanı seçim tutanaklarının kabul edilmesi görevleri de Yüksek Seçim Kuruluna aittir.

(Cevap E)

3. Öncülde bahsedilen denetim somut norm denetimidir. Somut norm denetiminin şartları; I- Bakılmakta olan bir davanın varlığı, II- Bu davaya bakmakta olan merciin bir mahkeme hüviyeti taşıması, III- Somut norm denetimine konu olacak kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin o davada uygulanacak norm olması, IV- Dava Mahkemesinin söz konusu hükmün Anayasa'ya aykırılığına re'sen kanaat getirmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması. Anayasa'nın 152'nci maddesine göre 10 yıl geçmedikçe tekrar böyle bir dava açılmaz.

(Cevap D)

4. 1982 Anayasası'na göre YSK'nin yargı organı sıfatıyla verdiği kararlar ve usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalara karşı yargı yolu kapalıdır. Ayrıca, Yüksek Askerî Şuranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.

(Cevap E)

5. 1982 Anayasası'nın 151. maddesine göre Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanunun Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren 60 gün sonra düşer.

(Cevap A)

6. Sayıştay kararları için en çok bir defaya mahsus 15 gün içinde düzeltme talebinde bulunulabilir.

(Cevap B)

7. Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla yargılayabileceği merciiler 1982 Anayasası'nın 148. maddesinde belirtilmiştir. Cumhurbaşkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet komutanları bu yargılama yetkisinin kapsamındadır. Ancak Anayasa Mahkemesinin Bakan Yardımcısını yargılamak gibi bir görev ve yetkisi yoktur.

(Cevap C)

8. Yüksek Seçim Kurulu (YSK), milletvekili seçimleri dışında, Cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul etme görevini de yürütür.

(Cevap E)

9. Hâkimler ve Savcılar Kuruluna;
Cumhurbaşkanı, dört asıl üye
TBMM ise 7 üye seçer, üyelerin görev süresi 4 yıldır.

(Cevap A)

10. Adli yargı kolunun üst derece (kontrol) mahkemesi Yargıtay'dır. Birinci kavramımız Yargıtay'dır. İdari yargının ise üst derece mahkemeleri Bölge İdare Mahkemeleri ve Danıştay'dır. Buna göre tanımlanan ikinci kavramımız ise Danıştay'dır.

(Cevap A)

11. **Uyuşmazlık Mahkemesi**, adli, idari ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlmeye yetkilidir. Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişi kanunla düzenlenir. Bu mahkemenin Başkanlığını Anayasa Mahkemesince, kendi üyeleri arasından görevlendirilen üye yapar. Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesinin kararı esas alınır.

(Cevap B)

12. HSK'ye ilişkin A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler doğrudur. Ancak D seçeneğindeki ifadede yanlış bir bilgi vardır. Çünkü HSK'de süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

(Cevap D)

13. Hâkimlerin özlük haklarından yoksun bırakılmaması, hâkimlik güvencesi ile ilgilidir. Bu ilke 1982 Anayasası'nın 140. maddesi ile hükme bağlanmıştır.

(Cevap E)

14. Anayasa Mahkemesi'nin çalışma ve yargılama usulleri ile ilgili verilen ifadelerin hepsi doğru ifadelerdir.

(Cevap E)

1982 ANAYASASI: YARGI ORGANI VE FAALİYETLERİ

1. 1982 Anayasası'nın 148. maddesine göre Anayasa Mahkemesi, anayasa değişikliklerini yalnızca şekil bakımından inceleyebilir. Anayasa değişiklikleri esas bakımından incelenmemektedir.

(Cevap A)

2. Anayasa Mahkemesi'ne seçilecek üyelerle ilgili hükümler, 1982 Anayasası'nın 146. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca Hâkimler ve Savcılar Kurulunun, Anayasa Mahkemesine üye seçiminde aday gösterme yetkisi yoktur.

(Cevap D)

3. Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetkileri Anayasa'nın 148. maddesinde sayılmıştır. A, B ve E'dekiler bu maddeye göre Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerindendir. D'deki görev ve yetkiyi ise Anayasa Mahkemesi'ne Anayasa'nın 85. maddesi verir. Yüksek Seçim Kurulu kararları ise kesin olup yargı yolu kapalıdır.

(Cevap C)

4. Anayasanın 146. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi 15 üyeden kurulur. Bu üyelerden 3 tanesini TBMM seçer.

(Cevap A)

5. HSK, Anayasanın 159. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre A, B, D ve E seçeneklerindeki ifadeler doğrudur. Ancak C seçeneğindeki ifade yanlıştır. Çünkü bu maddeye göre süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

(Cevap C)

6. Anayasanın 3. kısmının 3. bölümü "yargı" başlığını taşır. 3. Bölüm 138 ile 160. maddeleri kapsar. 3. Bölüm I. Genel hükümler, II. Yüksek Mahkemeler, III. Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve IV. başlık olarak Sayıştay yer alır. Yüksek Mahkemeler ise şu şekilde düzenlenmiştir: Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve son olarak Uyuşmazlık Mahkemesidir. Yani Sayıştay "yargı" bölümünde düzenlenmiştir ama Yüksek Mahkemeler arasında sayılmamıştır.

(Cevap E)

7. 1982 Anayasası'nda 2010 yılında yapılan değişikliklere kişilere temel hak ve özgürlüklerin ihlali durumunda Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı verilmiştir.

(Cevap E)

8. 1982 Anayasası'nın 148. maddesine göre; Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerini, Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılar.

(Cevap D)

9. 1982 Anayasası'nın 149. maddesi Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulleri ile ilgili hükümler içermektedir. Ancak bu madde içerisinde "C" seçeneğinde belirtildiği gibi bir hüküm bulunmamaktadır.

(Cevap C)

10. 2017 Anayasa değişikliği ile disiplin mahkemeleri dışında askeri mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş durumunda, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askeri mahkemeler kurulabilir.

(Cevap D)

11. 1982 Anayasası'na göre, Yüksek Askerî Şûranın her türlü ilişik kesme kararları, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma cezasına ilişkin kararları ile memurlara verilen uyarı ve kınama cezalarına karşı yargı yolu açıktır. Ancak Olağanüstü Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine karşı yargı yolu kapalıdır.

(Cevap B)

12. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 146 – 153. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Yüksek Mahkemelerdendir. A, B, C ve D'de verilenler doğrudur. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararları devletin, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

(Cevap E)

13. Özellikleri verilen mahkeme Yargıtaydır. Yargıtay, adliye mahkemelerinde verilen karar ve hükümlerin temyiz yoluyla denetimini yapan bir kontrol mahkemesi olduğu gibi, belli davalara bakmakla görevli olan bir hüküm mahkemesi niteliği taşır.

(Cevap B)

14. Siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin denetimini yapmak Anayasa Mahkemesinin görevidir. Anayasa Mahkemesi bu görevi yerine getirirken Sayıştay'dan yardım sağlar.

(Cevap B)

15. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler Danıştay'ın görev ve yetkilerindendir. Ancak Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerini incelemek Danıştay'ın görev ve yetkilerinden değildir. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ise olağan dönemde Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir. Olağanüstü dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri için yargısal bir denetim yoktur.

(Cevap C)

16. Hâkimler ve savcılar hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Bu hükümler, kişileri ve idareyi bağlamaktadır. **Mahkemelerin bağımsızlığı**; yargı yetkisi kullanırken yasama, yürütme ve herhangi bir yargı organının telkin, öneri veya baskıda bulunmamasını ifade eder. Bu nedenle bir üst mahkemenin telkinde bulunması mahkemelerin bağımsızlığı ilkesine aykırıdır.

(Cevap C)

İDARE HUKUKU VE İDARİ TEŞKİLATI

1. 1982 Anayasası'nın 135. maddesi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ilgili hüküm bildirmektedir. İlgili maddede bu kuruluşların özellikleri ve amaçlarıyla ilgili D seçeneğindeki gibi bir ifade belirtilmemiştir.

(Cevap D)

2. İdareye bağlı bir merci ya da kamu görevlisinin kendi yetkisi alanından olmayan bir konu üzerinde işlem tahsis etmesi yetki tecavüzü olarak adlandırılmaktadır. Yetki tecavüzü nedeni ile hukuka aykırı olan karar (açık ve bariz olmadığı takdirde) yok hükmünde sayılmaz. Bu karar hukuk âleminde doğmuştur. Ancak hukuka aykırılığı ileri sürülerek iptali istenebilir.

(Cevap A)

3. 1982 Anayasası'nın 125. maddesi; "yargı yetkisi, idari işlem ve eylemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. Hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz" şeklinde bir hüküm bildirmektedir. 2010 yılında yapılan bu anayasa değişikliği ile mahkemelerin yerindelik denetimi kaldırılmıştır.

(Cevap C)

4. Cumhurbaşkanlığı, vali, içişleri bakanı, kaymakam, genel kolluk amiri iken belediye başkanı yerel kolluk amiridir.

(Cevap E)

5. 1982 Anayasası'nın 74. maddesine göre, herkes kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Dolayısıyla bu haktan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayanlar da faydalanabilir.

(Cevap E)

6. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve Bakan başkent teşkilatında yer alır. Vali ise merkezden yönetimin taşra teşkilatındadır.

(Cevap D)

7. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri bir tarih belirtmez ise Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

(Cevap A)

8. 2017 Anayasa değişikliği ile savaş dışında askeri mahkemelerin kurulamayacağı kararlaştırılmıştır.

(Cevap E)

9. MİT ve Diyanet İşleri Başkanlığı doğrudan Cumhurbaşkanlığına bağlı bir kurumdur. Genel Kurmay Başkanlığı ise yapılan düzenlemeyle Milli Savunma Bakanlığına sorumlu hale getirilmiştir.

(Cevap D)

10. Yükseköğretim üst kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarının idari teşkilatı hakkında kanun hükmünde kararname doğrultusunda yükseköğretim kurulu ve üniversiteler arası kurul, yükseköğretimin üst kuruluşları arasında yer almaktadır.

(Cevap D)

11. MGK ve MGK Genel Sekreterliği Kanunu'nun 11. maddesine göre, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Cumhurbaşkanına bağlı olarak kurulmuş bir teşkilattır.

(Cevap C)

12. Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

(Cevap D)

13. İdarenin bütünlüğü ilkesi, 1982 Anayasası'nın 123. maddesinde; idarenin mali ve ekonomik sorumluluğu ise anayasanın dördüncü kısmında düzenlenmiştir.

(Cevap D)

14. İdari vesayet, merkezî idarenin taşra teşkilatını denetleme yetkisidir. Merkezî idare ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğü sağlayan bir araçtır. Bu araç genel bir yetki olmayıp yerinden yönetim kuruluşu organ ve görevlilerinin seçimi, atanmaları, seçimlerinin onanması, geçici olarak görevlerine son verilmesi veya tamamen görevlerine son verilmesi biçiminde ortaya çıkar.

(Cevap A)

15. Devlet memurlarına verilen disiplin cezaları şunlardır:

- Uyarı
- Kınama
- Aylıktan kesme
- Kademe ilerlemesinin durdurulması
- Memurluktan çıkarma

(Cevap B)

16. Merkezden yönetimin, taşra teşkilatı il organları şu şekildedir.

- a) Vali
- b) İl İdare Kurulu
- c) İl İdare Şube Başkanlıkları

Vali, İl Özel İdaresinin de başı sayıldığından verilen seçeneklerden sadece İl İdare Kurulu taşra teşkilatı birimidir.

(Cevap B)

İNSAN HAKLARI HUKUKU

1. Sözleşme korumu mekanizması ihlal iddiaları ile ilgili yapılan başvurularda öncelikle başvuru sahiplerinin etkili iç hukuk yollarını tüketip tüketmediğine bakmak-tadır. İkincilik ilkesi, Sözleşme’de yer alan hakları kişilere taraf devletlerce kendi ülkelerinde, yerinde sağ-lamayı hedeflemektedir. Yine ikincilik ilkesinin ge-reği olarak Sözleşme’de güvence altına alınan hak-ların ihlali durumunda öncelikli olarak taraf devletin kendi etkili iç hukuk yollarına başvurulup ihlal iddia-larının oralarda dile getirilmesi gerekmektedir.

(Cevap C)

2. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlaması hususunu dü-zenleyen Anayasanın 13. maddesinde yer alan “Te-mel hak ve hürriyetler ... ancak kanunla sınırlanabi-lir.” ifadesi doğrultusunda, sınırlamalar ancak kanun-la yapılabilecektir. Temel hak ve özgürlüklerin kanun-la sınırlanabilmesi, bu sınırlamaların cumhurbaşkan-lığı kararnamesi, yönetmelik vb. yürütmenin düzen-leyici işlemleriyle yapılamayacağını ifade etmektedir.

(Cevap C)

3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokoller-de daha ziyade medeni ve siyasi haklar düzenlen-miştir. Bu metinlerde sendika özgürlüğü ve eğitim hakkı dışında sosyal ve ekonomik haklara yer veril-memiştir.

PUAN KÜPÜ

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 Kasım 1950’de aralarında Türkiye’nin de olduğu Av-rupa Konseyi üyesi bazı devletler tarafından imzalanarak 1952 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye Sözleşme’yi 1954 yılında onaylanarak bu Sözleşme’ye taraf olmuştur.

(Cevap A)

4. Temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının durdurul-ması hususunu düzenleyen Anayasa’nın 15. mad-desinde yer alan “..., durumun gerektirdiği ölçüde...” ifadesi doğrultusunda, söz konusu sınırlamalar ya-pılırken ölçülülük ilkesi ihlal edilmemelidir. Ölçülülük ilkesi; sınırlama aracı olan müdahalenin sınırlama amacını gerçekleştirmeye elverişli olması, bu aracın sınırlama amacının gerçekleştirilmesi açısından ge-rekli olması ve bu araç ile sınırlama amacının sağ-lanması arasında ölçsüz bir oran olmamalıdır.

(Cevap C)

5. Temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının durdurulması hususunu düzenleyen Anayasa’nın 15. maddesinde yer alan “... milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edil-memek kaydıyla, ... temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Ana-yasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.” ifa-desi doğrultusunda, söz konusu sınırlamalar yapılırken mil-letlerarası hukuktan kaynaklanan yükümlülükler ihlal edil-memelidir.

(Cevap E)

6. Aktif statü haklarını, bireylerin devlet yönetimine katılması-nı sağlayan haklar şeklinde tanımlamak mümkündür. Nite-kim bu haklar siyasi haklar veya katılma hakları da denebi-lir. Siyasi parti kurma hakkı, seçme ve seçilme hakkı, dilek-çe hakkı gibi haklar aktif statü haklarına örnek olarak veri-lebilir.

(Cevap D)

7. Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve güvence altına alınması yollarını; ulusal ve uluslararası boyut temelinde iç hukuk yolları ile uluslararası hukuk yolları şeklinde ele almak mümkündür. İç hukuk yolları olarak söz konusu olan ulusal düzeyde koruma yolları temel olarak; siyasi, idari ve yargısal başvuru ile bağımsız kurumlara başvuru yolları ola-rak mümkündür. Uluslararası boyuttaki korunma ve güvence altına alma yollarını ise Birleşmiş Milletler ve Avrupa Kon-seyi bünyesinde koruma olarak ikiye ayırmak gerekir. Bir-leşmiş Milletler bünyesinde temel hak ve özgürlüklerin ko-runması yollarında etkili bir koruma ve denetim mekaniz-ması bulunmamasına karşılık, Avrupa Konseyi bünyesinde yer alan koruma yolu etkili bir mekanizmadır. Nitekim Avru-pa İnsan Hakları Mahkemesi’ne başvuru yoluyla temel hak ve özgürlüklerin korunması ve güvence altına alınması et-kili şekilde gerçekleşmektedir.

(Cevap A)

8. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine kişisel başvuru için Söz-leşme’de ayrıca bir başvuru süresi de öngörülmüştür. Avru-pa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 35. maddesine göre: “Mah-keme’ye ancak, uluslararası hukukun genel olarak kabul edilen ilkeleri uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra ve iç hukuktaki kesin karar tarihinden itibaren altı ay-lık bir süre içinde başvurulabilir”. Mahkemeye altı aylık bir sü-re içerisinde başvuru yapılması gerekmektedir ve bu baş-vuru süresi iç hukuk yollarının tüketilmesinden itibaren baş-lamaktadır. Buradaki altı aylık süre iç hukuktaki etkili baş-vuru yollarının tüketildiği kesin tarihten itibaren hesaplan-malıdır.

(Cevap C)

9. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru sonucunda; Mahkeme başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğin karar verir. İhlal kararı verilmesi halinde, ihlalin ve etkilerinin ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler belirlenir. Bireysel başvuru incelemesi kapsamında yerindelik denetimi yapılamaz. Bununla beraber, hak ihlali niteliğinde işlem bir mahkeme kararı ise; ihlalin ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ihlali yapan mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılamak yapılmasında herhangi bir hukuki yarar görülmeyen durumlarda bireysel başvuruyu yapan kişi lehine tazminata hükmedebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapılmasına karar verilen mahkeme, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru sonucunda vermiş olduğu ihlal kararında açıkladığı ihlali ve neticelerini ortadan kaldıracak şekilde karar verir.

(Cevap B)

10. 1982 Anayasası yabancılar açısından temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması sistemini düzenlemiştir. “Yabancıların durumu” kenar başlıklı 16. maddeye göre, “Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir.”

(Cevap B)

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde Tek Hakim, Komite, Daire ve Büyük Daire yargısal görevleri ifa eden birimlerdir. Bunun yanında Mahkeme Genel Kurul Şeklinde de toplanabilir. Ancak Mahkeme Genel Kurulunun yargısal görevi bulunmamaktadır. Genel Kurulun önemli görevleri üç yıllık bir süre için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başkanının ve başkan yardımcılarını seçmek, belirli süreler için Daireler oluşturmak ve Daire başkanlarını seçmek ve Mahkeme içi tüzüğün kabul etmektir (madde 25).

(Cevap E)

12. 1982 Anayasası’nın “temel hak ve hürriyetlerin korunması” başlığını taşıyan 40. maddesi genel olarak temel hak ve hürriyetlerin korunmasını şu şekilde düzenlemektedir. “Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeyen başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.” “yetkili makam” ile kastedilen öncelikle yargı mercileridir. Temel hak ve hürriyetlerin korunması denince her şeyden önce akla yargı makamları gelmektedir.

(Cevap D)

13. 1982 Anayasası’nın 13. maddesine göre: “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyet’in gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında; 1982 Anayasası’nda yer alan ölçütlerin; kanunilik ilkesi, özel sebeplere bağlı olarak sınırlama, Anayasanın sözü ve ruhu na uygunluk, Laik Cumhuriyet’in gerekleri, hakkın özü, demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük ilkesinin olduğunu ifade etmek mümkündür.

(Cevap B)

14. İdari makamlara başvuru; dilekçe hakkı, CİMER’e başvuru, kamu denetçisine başvuru, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru, bilgi edinme amacıyla başvuru gibi yolları kapsar

(Cevap E)

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine her gerçek kişinin, hükümet dışı kuruluşların ve birey topluluklarının başvuru hakkı bulunmaktadır. Hükümet dışı kuruluşları; kâr amacı güden veya gütmeyen tüzel kişiler, siyasi partiler, sosyal ve yardım amaçlı dernekler ile hiçbir kamu gücü üstünlüğü bulunmayan ve devletler karşısında tam bir özerkliğe sahip olan kamu tüzel kişileri olarak ifade etmek mümkündür. Kişi grupları ise özdeş ve ortak çıkarları savunan, Sözleşme’de yer alan temel hak ve özgürlükleri ihlal edilen, iki veya daha çok bireyden oluşan genel olarak geçici nitelikli kişi toplulukları veya dernekler şeklinde tanımlamak mümkündür.

(Cevap D)

16. Temel hak ve hürriyetler konusundaki meşhur sınıflandırma ünlü Alman hukukçu Georg Jellinek tarafından yapılan üçlü sınıflandırmadır. Jellinek’in bu sınıflandırması başta bizim Anayasamız olmak üzere birçok devlet anayasası ve uluslararası insan hakları belgeleri tarafından esas alınmıştır. Jellinek ve hürriyetleri; negatif statü hakları, pozitif statü hakları ve aktif statü hakları olmak üzere üçe ayırmaktadır.

(Cevap C)

GÜNCEL BİLGİLER

E-KPSS SORU BANKASI

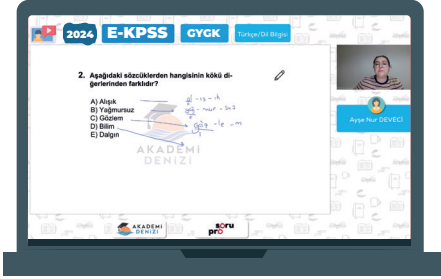
Alternatif 1

Alternatif 2

PDF çözümler için QR kodlardan birini okutunuz.
Ya da www.akademidenizi.com.tr adresini ziyaret ediniz.

E-KPSS CANLI DERSLER

Canlı Ders uygulaması, kitapta yer alan konuların canlı olarak anlatımına ulaşmanızı sağlar. Kitabın kapağında bulunan şifreyle sisteme giriş yapıp, Uzman Öğretmen / Yazar kadromuzdan, tamamen ücretsiz **Canlı Ders** imkanından faydalanabilirsiniz.

**soru
pro**
www.soru.pro

Kitaplarımız ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin sorularınız için

0552 518 06 06

numaralı whatsapp destek hattımıza yazabilirsiniz.

Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

1. 2023 Nato Liderler Zirvesi Litvanya'nın başkenti Vilnius'ta yapılmıştır.

(Cevap A)

2. NATO; II. Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkileri ve Sovyet Rusya'nın yayılmacı politikasına karşı, üyelerinin güvenliğini sağlamak ve istikrarın gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla 1949'da kurulmuş askerî, siyasal nitelikli uluslararası bir örgüttür. ABD başkanlığında 12 ülkenin katılımıyla Washington'da kurulmuştur. Türkiye, Kore Savaşı'nda kazandığı başarılar sayesinde 1952 yılında NATO'ya üye olmuştur. Üyelik sürecinde NATO'nun operasyonlarına askerî destek veren Türkiye'nin bazı bölgelerinde NATO'ya ait üsler bulunmaktadır.

(Cevap A)

3. Türkiye A, C, D ve E'deki kuruluşlara üyedir. Fakat ülkemiz Bağımsız Devletler Topluluğun üyesi değildir.

PUAN KÜPÜ

Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT): Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 12 devletten kurulan birliktir. Türkmenistan (2005), Gürcistan (2008) ve Ukrayna'nın (2014) ayrılmasıyla BDT'nin 9 üyesi kaldı.

(Cevap B)

4. B, C, D ve E'de verilen eserler Jose Saramago'ya aittir. Fakat *Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi* adlı roman 2019 Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi Peter Handke'ye aittir.

(Cevap A)

5. Ara Güler yaratıcı fotoğrafçılıkta uluslararası üne sahip bir sanatçıdır. Sanatçımız 90 yaşında 17 Ekim 2018'de hayatını kaybetmiştir.

(Cevap C)

6. Usta sanatçı Rasim Öztekin 2020 yılında ortaoyununu temsil eden kavuğu "Baba Sahne"yi kuran Şevket Çoruh'da devretmiştir.

(Cevap A)

7. Artvin, Siirt, Düzce ve Elazığ'ın sınır komşularından herhangi birinde UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kayıtlı bir kültürel miras yoktur. Fakat Mersin'in sınır komşusu Konya'da Çatalhöyük Neolitik Kenti bulunmaktadır. Bu kültürel miras UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kayıtlıdır.

(Cevap D)

8. A, C, D ve E seçeneklerinde şiir-şair eşleştirmeleri doğrudur. Fakat Sessiz Gemi şiiri Yahya Kemal Beyatlı'ya aittir.

(Cevap B)

9. 10 Nisan 2019'da Event Horizon Teleskobu'nu kullanan bilim adamları M87 Galaksisinin merkezindeki kara deliğin fotoğrafını çekerek tarihte bir ilki gerçekleştirdi.

(Cevap D)

10. Stonehenge Tapınağı İngiltere'de yer alır. Bu tapınak MÖ 7000 yılında yapılmıştır. Perre Antik Kenti Adıyaman'da yer alır. MÖ 1. yüzyılda Kommagene Kralığı döneminde inşa edilmiştir. Mısır Piramitleri MÖ 7500 yılında inşa edilmiştir. Göbeklitepe Tapınağı MÖ 10.000 yılında inşa edilmiştir. İnsanlık tarihinin bilinen ilk ve en eski tapınağıdır.

(Cevap C)

11. Türkiye'de, devlet başkanının halk tarafından seçildiği "**Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi**" uygulanmaktadır. İngiltere'de meşruti monarşi vardır. İtalya, Yunanistan ve Almanya'da Cumhurbaşkanlarını Meclis seçer.

NOT

Türkiye dışında ABD Arjantin, Brezilya, İran, Güney Kore, Çin, Afganistan, Şili, Türkiye, Kıbrıs Cumhuriyeti, Kazakistan, Türkmenistan, Nijerya, Peru ve Endonezya başkanlık sistemi ile yönetilen belli başlı ülkelerdir.

(Cevap E)

12. Adli Tıp Kurumu Türkiye Cumhuriyeti Mahkemeleri'nin adli (resmi) bilirkişilik kurumu olarak yasa ile kurulan ve Adalet Bakanlığı'na bağlı olan bir kuruluştur.

(Cevap E)

13. Behçet hastalığı, dermatoloji profesörü Dr. Hulusi Behçet tarafından tanımlanmıştır.

PUAN KÜPÜ

"Vural Sendromu" Doç. Dr. Vural Fidan tarafından tanımlanmıştır.

NOT

Prof. Dr. Gazi Yaşargil, modern beyin ve sinir cerrahisinin kurucusu olarak kabul edilir.

(Cevap A)

14. Gelişmişlik, çok yönlü bir büyümeyi ifade eder. Suudi Arabistan'da petrol geliri sayesinde kişi başına düşen millî gelir çok yüksektir; ancak sosyal, teknik, siyasi, kültürel açıdan değerlendirildiğinde gelişmiş ülkeler grubuna girmemektedir.

(Cevap D)

15. "Vurun Kahpeye" filminin yönetmeni Lütfi Ömer Akad'dır.

(Cevap D)

16. Soru öncülünde hakkında bilgi verilen sinema filmi "Düğün"dür.

(Cevap B)

Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

1. Pakistan'ın kurucu lideri Muhammed Ali Cinnah'dır.

(Cevap D)

2. Çanakkale, Balıkesir ve Artvin denize kıyısı bulunan illerimizdendir.

(Cevap D)

3. "Günden Kalanlar" 2017 Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi Japon yazar Kazuo İshiguro'ya aittir.

PUAN KÜPÜ

2021 Nobel Edebiyat Ödülü'nü Tanzanya doğumlu yazar Abdulrazak Gurnah kazanmıştır. "Deniz Kenarında", "Kumdan Yürek" ve "Sensizliğe Hayranlık" Gurnah'ın eserlerindendir.

(Cevap B)

4. Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç Avrupa'nın kuzeyinde yer alan İskandinav ülkeleridir. Polonya ise bu grupta yer almaz.

(Cevap E)

5. 1071 Malazgirt Savaşının da yapıldığı Malazgirt Muş ilimiz sınırlarındadır.

(Cevap D)

6. Yasaların anayasaya uygunluğunun yargısal denetiminde dünyada iki farklı model uygulanmaktadır. Bunlardan biri, bu denetimi yapma yetkisini bütün mahkemelere veren Amerikan modeli; diğeri ise bu yetkiyi özel bir mahkemeye, Anayasa Mahkemesi'ne veren Avrupa modelidir. Avrupa modelini benimseyen Türkiye'de Anayasa Mahkemesi ilk kez 1961 Anayasası'yla kurulmuştur.

(Cevap D)

7. İMECE, TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü tarafından tasarlanıp geliştirilen ve yüksek çözünürlüklü görüntü sağlamak üzere Türkiye'de üretilen bir yer gözlem uydusudur.

(Cevap B)

8. Abant Gölü Millî Parkı Bolu ilimizde bulunur. Bölge 2022 yılında milli park ilan edilmiştir.

(Cevap C)

9. RTÜK, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, SPK, BDDK, EPDK, Kamu İhale Kurumu ve Rekabet Kurumu, düzenleyici ve denetleyici kurumlar arasında gösterilebilir. Bu idarelerin işlemleri bakan onayına tabi değildir. Bu kurumlarla ilgili olduğu bakanlık arasında vesayet yetkisi yoktur. Ancak Sosyal Güvenlik Kurumu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlıdır.

(Cevap A)

10. Dardanos Antik Kenti Marmara Bölgesinde yer alır. Antik Kent MÖ 3000 yılında yapılmıştır. Çanakkale'ye 12 km mesafede yer alır.

(Cevap E)

11. Tanımı ve özellikleri verilen kurum Rekabet Kuruludur. Rekabet Kurulu, kamu tüzel kişiliğine sahiptir. İdari ve mali açıdan özerktir. Rekabet Kurulu, görevini yaparken bağımsızdır.

(Cevap B)

12. Asya'yı Avrupa'ya bağlayan ilk köprü Pers Kralı Darius döneminde MÖ 513 yılında yapılmıştır. Darius'un mimarı Mandrokles yan yana dizerek bağladığı salar ile geçici bir köprü oluşturmuş ve ordunun Asya'dan Avrupa'ya geçmesini sağlamıştır.

(Cevap A)

13. Soruda tanımı ve özellikleri verilen kurum RTÜK'tür. RTÜK üyeleri, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle TBMM Genel Kurulunca seçilir. RTÜK, özerktir ve tarafsız bir kamu tüzel kişiliği niteliğine sahiptir.

(Cevap B)

14. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler Filistin'in şehirlerindendir. Fakat İskenderiye Mısır'ın şehirleri arasında yer alır.

(Cevap D)

15. Sivas - Müzik (2021)
Adana - Gastronomi (2021)
Balıkesir - Gastronomi (2021)
Diyarbakır - Gastronomi (2021)
İzmir - Tasarım (2021)
Kahramanmaraş – Edebiyat (2021)
Kayseri - Gastronomi (2021)
Konya - Gastronomi (2021)
Şanlıurfa - Müzik (2021)
İzmir – Edebiyat (2023)
Antalya – Film (2023)
Nevşehir- Gastronomi (2023)
Tokat – Gastronomi (2023)

(Cevap A)

16. B, C, D ve E'deki eserler Sabahattin Ali'ye aittir. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, Ahmet Hamdi Tanpınar'a aittir.

(Cevap A)

Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

1. Beyin Göçü: İyi eğitim görmüş, kalifiye, nitelikli, seçkin, yetenekli ve uzman iş gücünün yetişmiş olduğu az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş bir ülkeye en verimli olduğu dönemde çalışmak, araştırma yapmak için yapılan göçtür. ABD, dünyanın en fazla beyin göçü alan ülkelerinden biridir.

(Cevap E)

2. Türkiye; Rusya, İran, Irak, Azerbaycan ve Cezayir gibi ülkelerden doğal gaz ithal eder. Rusya doğalgazı ilk sırada yer alır.

(Cevap D)

3. Gordion Ankara'da bulunan Gordion Antik Kenti UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 2023'te eklenmiştir.

(Cevap C)

4. Türkiye'nin 2022 yılında elektrik üretiminin % 34,6'sı kömürden, % 22,9'u doğal gazdan, % 20,3'ü hidrolik enerjiden, % 10,6'sı rüzgardan, % 5,1'i güneşten, % 3,4'ü jeotermal enerjiden ve % 3'ü diğer kaynaklardan elde edilmiştir.

(Cevap E)

5. Kazakistan'ın başkenti Astana iken 2019'da Nur-Sultan olarak değişmiştir.

(Cevap B)

6. 2022 Dünya Futbol şampiyonası Katar'da oynanmıştır. Arjantin şampiyon olmuştur.

(Cevap E)

7. 2021 BM İklim Zirvesi → İskoçya - Birleşik Krallık
2022 BM İklim Zirvesi → Mısır
2023 BM İklim Zirvesi → Birleşik Arap Emirlikleri

(Cevap E)

8. MİT yapılan düzenleme ile doğrudan Cumhurbaşkanına bağlanmıştır.

NOT

Milli İstihbarat Teşkilatı, Türkiye'nin Cumhurbaşkanlığına bağlı resmi istihbarat örgütüdür. MİT Müsteşarı, Cumhurbaşkanınca atanır. MİT Müsteşar yardımcıları ve başkanlar, MİT Müsteşarının teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca atanır. Diğer personel MİT Müsteşarı tarafından atanır.

(Cevap C)

TEST • 3

Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

9. Fransız yazar Montaigne'in ünlü eseri *Denemeler*'dir.

PUAN KÜPÜ

Septik (şüpheli) düşünceyi benimseyen Montaigne, aklın gerçeğe erişse bile, kesin bilgiye sahip olamayacağını ifade eder.

(Cevap B)

10. 94. Oscar Akademi Ödüllerinde "En İyi Film" ödülünü "CODA" almıştır.

(Cevap B)

11. Türk sanatının Selçuklu Devri'nden zamanımıza kadar devam eden örneklerinin sergilendiği müze Etnografya Müzesi'dir. Müzede Anadolu'nun çeşitli yörelerinden derlenmiş halk giysileri, ayakkabı, süs eşyaları, takunya örnekleri, oyalar, bohçalar, yatak örtüleri, gelin kıyafetleri, damat tıraş takımları, halı ve kilim koleksiyonu gibi eski geleneksel Türk sanatı eserleri bulunmaktadır.

(Cevap C)

12. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlarını sıralayacak olursak:

- Mustafa Kemal Atatürk
- İsmet İnönü
- Celal Bayar
- Cemal Gürsel
- Cevdet Sunay
- Fahri Korutürk
- Kenan Evren
- Turgut Özal
- Süleyman Demirel
- Ahmet Necdet Sezer
- Abdullah Gül
- Recep Tayyip Erdoğan

Buna göre doğru sıralama I – III – II şeklinde olacaktır.

(Cevap B)

13. Türkiye'nin ilk milli parkı Yozgat Çamlığı Milli Parkıdır. Yozgat Çamlığı 1958 yılında milli park yapılmıştır.

(Cevap C)

14. *Huzur*, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın romanıdır. *Benim Adım Kırmızı* ve *Beyaz Kale* ise 2006 yılında Nobel Ödülünü kazanan Orhan Pamuk'un eserleridir.

(Cevap D)

15. Soru öncülünde hakkında bilgi verilen şair ve devlet adamı Yahya Kemal Beyatlı'dır.

(Cevap C)

16. Soru öncülünde hakkında bilgi verilen yazarımız Sa- it Faik Abasıyanık'tır.

(Cevap A)

Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

1. Anadolu'nun Ortaçağ Dönemi Ahşap Hipostil Cami-leri 2023

- Konya - Eşrefoğlu Camii,
- Kastamonu - Mahmut Bey Camii,
- Eskişehir - Sivrihisar Camii,
- Afyon - Afyon Ulu Camii,
- Ankara - Arslanhane Camii

(Cevap D)

2. 2028 Yaz Olimpiyatları ABD'nin Los Angeles ve Kaliforniya eyaletlerinde yapılacaktır.

(Cevap B)

3. *Sineklerin Tanrısı (Lord of the Flies)* – William Golding

Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi – Peter Handke
Sür Pulluğunu Ölülerin Kemikleri Üzerinde – Olga Tokarczuk

Gömülü Dev – Kazuo Ishiguro

Yaşam ve Ölüm Yorgunu – Mo Yan

(Cevap A)

4. Tevehhüme i'tibar yoktur. (Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye, Madde: 74) Kuruntuya itibar edilmez. Evhamlanmaya değer verilmez. Olmayan şeyi var zannederek korkuya kapılmaya gerek yoktur. Yâni, akla, mantığa, delile dayanmayan hayali ihtimallere itibar edilmez. Meselâ; bir kimse satın alacağı bir malın başkasına ait olduğu evhamını kurarsa, bu evhamından kurtulmak için satıcıyı kefil göstermeye mecbur tutamaz.

(Cevap A)

5. "Makber" Abdühalak Hamit Tarhan'a ait bir şiidir.

(Cevap D)

6. Prof. Dr. Gazi Yaşargil dünyada modern beyin ve sinir cerrahisinin kurucusu olarak kabul edilir. Amerikan Cerrahlar Birliği tarafından yüzyılın beyin cerrahisi olarak adlandırılmıştır.

NOT

Türkiye'de 2012'de ilk defa tüm yüz naklini gerçekleştiren ekibin lideri olan cerrah Prof. Dr. Ömer Özkan'dır.

(Cevap A)

7. 93. Oscar Ödülleri'ne ilişkin A, B, C ve D seçeneklerindeki eşleştirmeler doğrudur. Fakat 93. Oscar Ödülleri kapsamında En İyi Film "Nomadland" seçilmiştir.

(Cevap E)

8. Cumhurbaşkanlığı bünyesinde aşağıda yer alan kurullar kurulmuştur.

- a) Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu.
- b) Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu.
- c) Ekonomi Politikaları Kurulu.
- ç) Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu.
- d) Hukuk Politikaları Kurulu.
- e) Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu.
- f) Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu.
- g) Sosyal Politikalar Kurulu.
- ğ) Yerel Yönetim Politikaları Kurulu.

(Cevap A)

TEST • 4

Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

9. 93. Oscar Ödülleri'ne göre "En İyi Kadın Oyuncu Frances McDormand", "En İyi Erkek Oyuncu" ise Antony Hopkins'tir.

(Cevap A)

10. Uşşak makamı "aşıklar makamı" anlamına gelir.

(Cevap E)

11. Soru öncülünde verilen bilgiler Albert Camus'a aittir.

(Cevap D)

12. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin bu kısmında; verilen görevleri yerine getirmek üzere Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip, Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Yatırım Ofisi kurulmuştur.

(Cevap B)

13. Doğru şıkkımız D seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap D)

14. Öncülde hakkında bilgi verilen sanatçımız Kemal Sunal'dır. Kemal Sunal, 26 yıllık kariyerinde çok sayıda tiyatro eserinin yanında 76'sı başrol olmak üzere 82 filmde rol aldı.

(Cevap C)

15. 2026 FIFA Dünya Kupası'na ABD, Meksika ve Kanada ev sahipliği yapacaktır, dolayısıyla 2026 FIFA Dünya Kupası, Kuzey Amerika kıtasında yapılacaktır.

(Cevap B)

16. T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı öncülüğünde geliştirilen Milli Muharip uçağımızın adı KAAAN'dır.

(Cevap C)